

Հարն Յւանիս
Հարպարտի 'Քարտապետ'
Բ. Զարմանի Գործեր
1939-1940.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ

ἀρχιμανδρίτου

Καθηγητοῦ τῶν Ἑρμηνευτικῶν τοῦ ἐν Νάξῳ γυμνασίου

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ἙΡΜΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως $\frac{40822}{4.7.33}$

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Βασιζομένη καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως περικοπῶν ἐκ τῶν ἱστορικῶν μερῶν τῶν Εὐαγγελίων.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ἀντίτυπα 1.000

	98117
Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας	$\frac{31-10-38}{}$
Τιμὴ ἄνευ βιβλιοσήμου	Δραχ. 38.70
Ἀξία βιβλιοσήμου	» 15.50
Πρόσθετος φόρος Ἀναγκ. Δανείου	» 4.60
Συνολικὴ τιμὴ	Δρ. 58.80

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν ΣΙΔΕΡΗΣ
52, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ

ἀρχιμανδρίτου

Καθηγητοῦ τῶν Θρησκευτικῶν τοῦ ἐν Νάξῳ γυμνασίου

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

40822

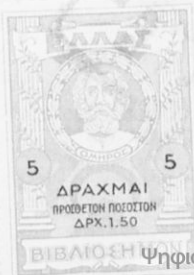
Ἄρθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 4.7.33

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΤΕΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

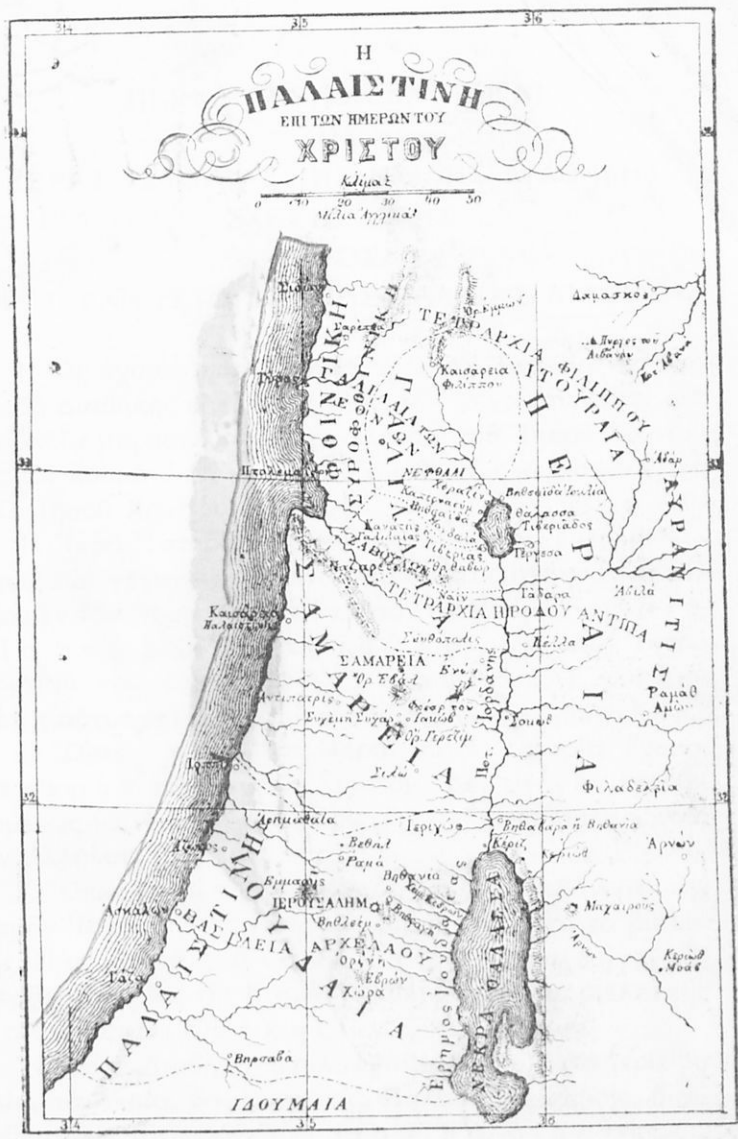
Βασισμένη καὶ ἐπὶ τῆς ἀναγνώσεως περικοπῶν μερῶν τῶν Εὐαγγελίων.

ΣΤΙΣ ΠΕΜΠΤΗ
ἔτυπα 1.000

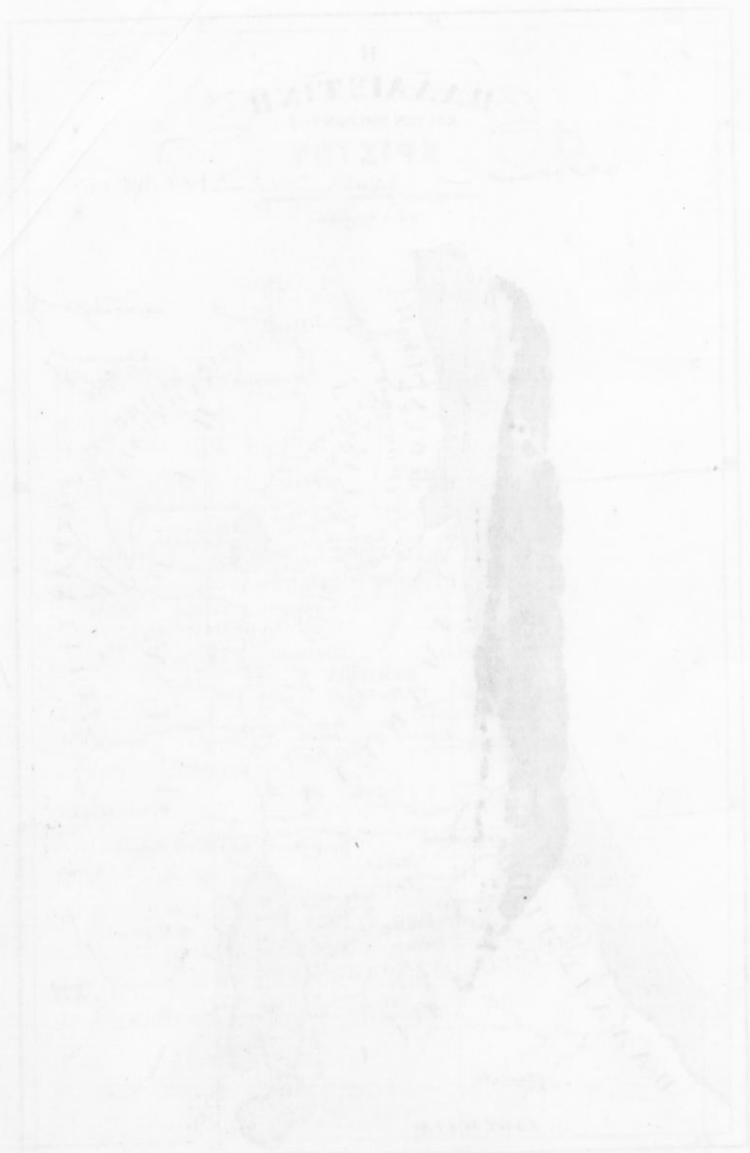

Handwritten signature or note at the top of the page.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΗΓΑΙ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
ΣΧΕΣΙΣ ΑΥΤΗΣ
ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

1. Ὡς ἔχομεν ἤδη διδαχθῆ, ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι ἡ διήγησις τῶν γεγονότων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα παρεσκεύασαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι ἱστορία τῆς ἀναμονῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι ἡ διήγησις τῶν γεγονότων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα συνέβησαν μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι ἱστορία τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῶν Ἀγίων τοῦ Ἀποστόλων.

2. Ὡστε : καὶ αἱ δύο Ἱεραὶ αὗται Ἱστορίαι ἔχουσι κέντρον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Δὲν εἶναι δυνατόν ἐπομένως νὰ νοηθῆ ἡ μία χωρὶς τὴν ἄλλην συμπληρῶνουσιν ἀλλήλας.

3. Ὅπως δὲ αἱ πηγαὶ ἀπὸ τὰς ὁποῖας μανθάνομεν τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οὕτω καὶ πηγαὶ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἡ Καινὴ Διαθήκη περιλαμβάνει εἴκοσι ἑπτὰ ἱερά βιβλία, τὰ ὁποῖα, ὅπως καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, διαίρουνται εἰς τρεῖς τάξεις : ἱστορικά, διδακτικὰ ἢ ἠθικὰ καὶ ἐν προφητικόν.

Τὰ ἱστορικά βιβλία εἶναι τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια

(Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου), καὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, τὰς ὁποίας ἔγραψεν ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Τὰ Εὐαγγέλια περιέχουσι συνοπτικῶς τὸν βίον, τὰ θαύματα, τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ πάθη αὐτοῦ, τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν Ἀνάληψίν του· αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων εἶναι σύντομος ἔκθεσις τῶν ἐνεργειῶν τῶν Ἀποστόλων πρὸς ὠφελὸς τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸν κόσμον.

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι εἴκοσι καὶ μία Ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας ἔγραψαν οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι Παῦλος, Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, Πέτρος, Ἰάκωβος, Ἰούδας καὶ ἐκθέτουσι διαφόρους διδασκαλίας τῆς πίστεώς μας.

Τὸ μόνον προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἶναι ἡ Ἀποκάλυψις, τὴν ὁποίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος εἰς τὴν νῆσον Πάτμον τῶν Δωδεκανήσων περὶ τοῦ μέλλοντος θριάμβου τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀνά τὸν κόσμον.

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(1 ἔτος καὶ 3 μῆνες π. Χ.—1 μ. Χ.)

1.

1/10/4.
Ἀγγελία περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρόμου
(Λουκ. 1,6—25)

Κατὰ τὰς ἡμέρας Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως τῆς Παλαιστίνης (1), ἔζη εἰς πόλιν τινὰ τῶν ὄρεινῶν μερῶν τῆς Ἰουδαίας, ἱερεὺς τις, ἐκ τῆς οἰκογενείας Ἀαρῶν, ὀνομαζόμενος Ζαχαρίας. Ἡ σύζυγός του κατήγετο καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀαρῶν, ὠνομάζετο δὲ Ἐλισάβητ. Καὶ οἱ δύο ἦσαν ἄνθρωποι εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι, πράττοντες πάντοτε τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. Εἶχον ὅμως λύπην μεγάλην· διότι εἶχον περάσει πολλά ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ γάμου των καὶ δὲν εἶχον ἀποκτήσει τέκνον. Κατ' ἐπανάληψιν καὶ οἱ δύο σύζυγοι ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ γάμου των, παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τέκνον, ἀλλ' ὡς νὰ ἐφαίνετο ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἰσήκουε τὰς δεήσεις των.

Ἦσαν πλέον καὶ οἱ δύο προχωρημένοι εἰς τὴν ἡλικίαν, ὅτε κατὰ τὰ ἱερατικὰ ἔθιμα τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν, ὅπως καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὴν σειρὰν του, ὁ Ζαχαρίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ἱερατικὰ καθήκοντά του εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου.

Ὁ κλῆρος ἔπεσεν, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐφημερίας, εἰς τὸν Ζαχαρίαν καὶ εἰσῆλθεν οὗτος εἰς τὸ «Ἅγιον» τοῦ ναοῦ, ἵνα θυμιάσῃ. Κατὰ τὴν ὥραν δὲ τοῦ θυμιάματος, ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ προσήχετο ἔξω τοῦ ναοῦ, εἰς τὰς αὐλάς. Καθ' ἣν ὥραν λοιπὸν ἔθετε τὸ θυμιάμα ἐπάνω εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ ἐταράχθη ὁ Ζαχαρίας μόλις εἶδεν αὐτόν, καὶ φόβος κατεκυρίευσεν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ ἄγγελος καθησυχάζει αὐτόν καὶ φανερῶνει τὸν καλὸν σκοπὸν τῆς ἐμφανίσεώς του. «Μὴ

1) Ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 40 π. Χ.—4 μ. Χ.

φοβοῦ, Ζαχαρία», εἶπε· «διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται». Ἐφανέρωσε συγχρόνως εἰς αὐτόν, ποῖον θὰ εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Ἰάννου: «Πολλούς», εἶπεν ὁ ἄγγελος, «ἀπὸ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ θὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ γείνη ὁ πρόδρομος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡς δεύτερος προφήτης Ἡλίας θὰ κηρύσσει μετάνοιαν, θὰ ἐλέγχη καὶ βασιλεῖς ἀκόμη, καὶ θὰ ἀναγγέλλῃ ὅτι εἶναι πλησίον ἡ ἔλευσις τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου».

Ὁ Ζαχαρίας ὅμως εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον· «πῶς θὰ βεβαιωθῶ δι' αὐτό; διότι ἐγὼ εἶμαι περασμένης ἡλικίας, ἐπίσης οὐ καὶ ἡ σύζυγός μου εἶναι προχωρημένη εἰς τὰ χρόνια της». Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς αὐτόν· «ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄγγελος Γαβριήλ, ὁ ὁποῖος παρίσταμαι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπεστάλην νὰ ἀνακοινώσω τοῦτο εἰς σέ καὶ νὰ σοῦ φέρω τὴν καλὴν ταύτην ἀγγελίαν. Ἀφοῦ δὲ ζητῆς ἐκ τῶν προτέρων θαῦμα νὰ βεβαιωθῆς, ἰδοῦ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς, θὰ μένης ἄλαλος καὶ κωφός, μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἴδῃς μετὸς ὀφθαλμῶν σου νὰ ἐκπληρώνονται οἱ λόγοί μου».

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ λαός, περιέμενε τὸν Ζαχαρίαν νὰ ἐξέλθῃ, καὶ ἐθαύμαζον, διότι ἔμενε περισσότερον τῆς συνειθισμένης ὥρας μέσα εἰς τὸν ναόν. Ὅτε δέ, ἐπὶ τέλους, ἐξῆλθε, δὲν ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ εἰς αὐτούς, καὶ αὐτοὶ τότε ἐνόησαν ὅτι εἶχεν ἴδει ὀπτασίαν ἐν τῷ ναῷ. Ὁ Ζαχαρίας προσεπάθει μὲ νεύματα νὰ δώσῃ εἰς αὐτούς νὰ ἐννοήσουν ὅτι πράγματι εἶδεν ὀπτασίαν. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἔμεινεν ὁ Ζαχαρίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τῆς ἐφημερίας τῆς τάξεώς του, καὶ κατόπιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἡ Ἐλισάβετ ἐνόησεν ὅτι ἔμεινεν ἔγκυος. Τὴν σὺ λ λ η ψ ι ν τοῦ Προδρόμου ἐορτάζομεν τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου, τοῦ δὲ πατρὸς τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου τῇ 5ῃ Σεπτεμβρίου.

5/10/98. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου
(Λουκ. 1,26—38)

Κατὰ τὸν ἕκτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Ἐλισάβετ, ἀπεστάλη καὶ πάλιν ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τινα τῆς Γαλιλαίας ὀνομαζομένην Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην μὲ ἄνθρωπὸν τινα, ὅστις ὠνομάζετο Ἰωσήφ, ξυλουργὸν τὸ ἐπάγγελμα. Ἡ παρθένος αὕτη ὠνομάζετο Μαρία ἢ Μ α ρ ι ἄ μ, ἦτο δὲ μονογενὴς θυγάτηρ τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης. Καί, ἀφοῦ εἰσηλθεν ὁ ἄγγελος εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εἶπε πρὸς αὐτήν· «χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί» : «χαῖρε, κόρη, ἡ ὁποία ἔλαβες ἀπὸ τὸν Θεὸν πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλυτέρα εἶναι νὰ γείνης μήτηρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ὁ Κύριος εἶναι μαζύ σου· εἶσαι ἢ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην εὐλογημένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γυνή».

Ἄλλ' ἐκείνη, ὅτε εἶδεν ἕξαφνα τὸν ἄγγελον καὶ ἤκουσε τοὺς λόγους του, κατεταράχθη καὶ ἐσκέπετο : «ποιῶν ἔννοιαν νὰ εἶχεν ὁ χαιρετισμὸς οὗτο !» Καὶ εἶπεν εἰς αὐτήν ὁ ἄγγελος· «Μὴ φοβεῖσαι, Μαριάμ· διότι ἠξιώθης ἀπὸ τὸν Θεὸν τῆς μεγαλυτέρας χάριτος, ἡ ὁποία δύναται νὰ ὑπάρξῃ : θὰ γείνης μήτηρ τοῦ Υἱοῦ Του, τὸν ὁποῖον θὰ γεννήσῃς ὡς ἄνθρωπον καὶ θὰ δώσῃς εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα Ἰ η σ ο ὺ ς. Οὗτος θὰ εἶναι ὁ μόνος τέλειος καὶ ἀναμάρτητος διδάσκαλος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου καὶ θὰ βεβαιωθῇ ὁ κόσμος, ὅτι δεῖ θὰ εἶναι ἄνθρωπος ἀπλοῦς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγεινεν ἄνθρωπος διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων «καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος».

Εἶπε δὲ ἡ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· «πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω ;» Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς αὐτήν· «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι» : «Ἡ γέννησις τοῦ Σω-

τῆρος ὑπὸ σοῦ θὰ εἶναι ὑπερφυσικὴ καὶ ὄχι ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· τὸ θ α ὤ μ α τ ῆ ς ἐ ν α ν θ ρ ω π ῆ σ ε ω ς θὰ ἐνεργήσῃ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». «Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς», ἐξηκολούθησεν ὁ ἄγγελος, «καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν θὰ θεωροῦν τὸ ἄ γ ι ο ν (1) τέκνον σου ἄνθρωπον ἀπλοῦν, ἀλλὰ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔγεινεν ἄνθρωπος. Ἴδου καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, ἃν καὶ ἦτο πλέον περασμένης ἡλικίας, ὅμως εἰς τὰ γηρατεῖα αὐτῆς ἠξιώθη νὰ γείνη μῆτηρ, καὶ εἶναι ἔκτος μὴν τώρα, ἀφ' ὅτου εἶναι ἔγκυος. Εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ὅλα δυνατά».

Εἶπε δὲ τότε ἡ Μαριάμ· «Ἴδου ἡ δούλη τοῦ Κυρίου· ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶμαι προθυμοτάτη νὰ ὑπηρετήσω τὴν βουλήν του· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου»· εἶθε νὰ ἐκπληρωθῶσιν εἰς ἐμὲ ὅλα ὅσα εἶπες. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ ἄγγελος ἔγεινεν ἀφαντος, ἡ δὲ Παρθένος Μαρία ἐκαθαρίσθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπὸ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος καὶ ἔμεινεν ἔγκυος, καθὼς προεῖπεν εἰς αὐτὴν ὁ ἄγγελος. Θαῦμα ἐξαισίον, τὸ ὁποῖον ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐννοεῖ μόνον, ὅταν σκεφθῆ ὅτι: «Θεὸς ὅπου βούλεται, νικᾶται φύσεως τάξις». Τὸν Εὐ α γ γ ε λ ι σ μ ὸ ν τῆς Θεοτόκου ἐορτάζομεν τῇ 25ῃ Μαρτίου.

3.

Ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἐλισάβετ
(Λουκ. 13,9—56)

Ἀφοῦ ἤκουσεν ἡ Παρθένος Μαρία παρὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν ἐγκυμοσύνην τῆς Ἐλισάβετ, δὲν ἐπέρασαν πολλὰ ἡμέραι καὶ ἀνεχώρησε τὸ ταχύτερον, εἰς τὴν ὄρεινὴν (2), εἰς τὴν πόλιν, ὅπου κατῶκουν ὁ Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ.

1) Ἡ λέξις αὕτη τὴν ὁποῖαν μετεχειρίσθη ὁ ἄγγελος σημαίνει ὅτι τὸ παιδίον καθ' ὅλον του τὸν βίον καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς κοιλίας τῆς μητρὸς του θὰ ἦτο ἀπηλλαγμένον πάσης ἁμαρτίας.

2) Ἐννοοῦνται τὰ περὶ τὴν Χερθῶν ὄρεινὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας.

Συνέβη δὲ τότε τὸ ἐξῆς σημαντικὸν γεγονός: μόλις ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν χαιρετισμὸν τῆς Μαρίας, ἐσάλειψε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, σημεῖον ὅτι ἐχάρη καὶ αὐτὸ διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Σωτῆρος· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία ἡ Ἐλισάβετ ἐπληρώθη ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου, ἐφώτισθη ὑπ' αὐτοῦ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παρθένου καὶ ἀνεφώνησε μὲ φωνὴν μεγάλην καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν· «εἶσαι ἢ περισσότερον εὐλογημένη ἐξ ὅλων τῶν γυναικῶν καὶ εὐλογημένος εἶναι ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Πῶς δὲ ἐγὼ ἠξιώθην νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου; Διότι, ἰδοὺ! μόλις ἡ φωνὴ τοῦ χαιρετισμοῦ σου ἦλθεν εἰς τὰ ᾠτά μου, ἐσάλειψε τὸ βρέφος μέσα εἰς τὴν κοιλίαν μου».

Πλήρης δὲ χαρᾶς ἡ Ἐλισάβετ διὰ τὸ ἀνέλπιστον θαῦμα, τὸ ὁποῖον συνέβη καὶ εἰς αὐτήν τὴν ἰδίαν καὶ εἰς τὴν ἁγίον Παρθένον, ἐξηκολούθησε καὶ εἶπεν· «Εὐτυχῆς κάθε γυνή, ἡ ὁποία πιστεύει ὅτι πᾶν ὅ,τι ὁ Κύριος ὑπεσχέθη εἰς αὐτήν, θὰ ἐκπληρωθῇ»: «Μακαρία ἡ πιστεύουσα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου».

Πλήρης χαρᾶς ἐπίσης τότε καὶ ἡ Παρθένος Μαρία ηὐχαρίστησε τὸν Θεὸν μὲ ἓνα ὕμνον, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει ἀπὸ τὰς φράσεις: «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον», διὸ καὶ λέγεται *Μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου*. Ἡ Παρθένος μὲ ἄκραν εὐσέθειαν καὶ ταπεινώσειν εὐχαριστεῖ δι' αὐτοῦ τὸν Θεὸν ὄχι μόνον διὰ τὴν μεγάλην χάριν, τῆς ὁποίας ἠξιώθη αὐτὴ προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἄπειρα εὐεργετήματα, τὰ ὁποῖα ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ ἔφερον εἰς τὸν κόσμον ὀλόκληρον.

Ἡ Παρθένος Μαρία ἔμεινε πλησίον τῆς Ἐλισάβετ σχεδὸν τρεῖς μῆνας· κατόπιν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

(Λουκ. 1,46—55)

Τὸ «Μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου

- 46 Καὶ εἶπε Μαριάμ.
47 Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ
πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτηρὶ μου,
48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γε-
νεαί,
49 ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τὸ
ὄνομα αὐτοῦ,
50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβου-
μένοις αὐτόν.
51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν
ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.
52 Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς,
53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξα-
πέστειλε κενούς.
54 Ἄντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐ-
λέους,
55 καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβρα-
ὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

4.

15/10/1988 **Γέννησις, περιτομὴ καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ Προδρόμου.**

(Λουκ. 1,57—79)

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Παρθένου Μαρίας ἔφθασε καὶ ὁ καιρὸς τοῦ τοκετοῦ τῆς Ἐλισάβετ, καὶ ἐγέννησεν υἱόν (1). Ἦκουσαν δὲ τοῦτο οἱ γείτονες καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ ἤρχοντο καὶ ἔδιδον εἰς αὐτὴν συγχαρητήρια.

1) Ὡς ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ Προδρόμου ἐορτάζομεν τὴν 24 Ἰουνίου· προηγείται δηλαδὴ ἕξι μῆνας τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ (Πρβλ. § 2 ἐν ἀρχῇ).

Κατὰ τὴν ὀγδόην ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου ἡμέραν ἔπρεπε, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, νὰ γείνη ἡ τελετὴ τῆς περιτομῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδίδεται καὶ τὸ ὄνομα. Τὴν τελετὴν ταύτην ἐτέλει ὁ ἴδιος ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου οἷοσδήποτε ἄλλος Ἰσραηλίτης, σπανίως δὲ καὶ γυνή. Παρευρέθησαν λοιπὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ζαχαρίου οἱ συγγενεῖς, οἱ γείτονες καὶ οἱ φίλοι κατὰ τὴν οἰκογενειακὴν ταύτην χαρμόσυνον τελετὴν καὶ ἔλεγον νὰ ὀνομάσουν τὸ παιδίον Ζαχαρίαν ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του. Οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ δίδουν εἰς τὰ ἄρρενα τέκνα τῶν ὀνομα εἴτε τὸ ἴδιον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του, εἴτε ἄλλου τινὸς μέλους τοῦ συγγενολογίου των. Ἡ Ἐλισάβετ ὅμως ἀπήνησεν εἰς τὰς προτάσεις των καὶ εἶπεν· «οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης». Τότε εἶπον εἰς αὐτὴν· «κανεῖς δὲν εἶναι εἰς τὴν συγγενειάν σου, ὁ ὁποῖος νὰ ἔχη τὸ ὄνομα τοῦτο». Καὶ προσεπάθουν μὲ νεύματα πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδίου νὰ ἐρωτήσωσι, πῶς αὐτὸς θέλει νὰ ὀνομασθῇ τὸ παιδίον. Ὁ Ζαχαρίας ἐζήτησε πινακίδιον (1) καὶ ἔγραψε τὰ ἐξῆς· «Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ». Καὶ ἐθαύμασαν ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι. Αὐτοστιγμὴ δὲ ἀνέκτησε τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης του, καὶ οἱ πρῶτοι λόγοι του ἦσαν μία θαυμασία προσευχὴ πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον δοξάζει, διότι ἔστειλε τὸν Υἱόν του (2), τὸν Χριστόν, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν καὶ νὰ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ὕμνου τούτου στρέφεται ὁ Ζαχαρίας καὶ ὁμιλεῖ πρὸς τὸ νήπιον καὶ λέγει εἰς αὐτὸ ὅτι θὰ εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ Χριστοῦ.

1) Ἦτο μικρὰ σάνις τετράγωνος ἢ ὀρθογώνιος, τὴν ὁποίαν ἔστρωνον μὲ πλάκα κηροῦ. Ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα ταύτην ἔγραφον σκαλιστὰ μὲ κονδύλιον σιδηροῦν ἢ μὲ ξυλινὴν γλυφίδα.

2) Ὁ Ζαχαρίας, φωτισμένος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, κατόπιν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἦτο παρὼν εἰς τὸν κόσμον.

Τὰ ἐξαίρετα ταῦτα γεγονότα προῦκάλουν βαθεῖαν ἐντύπωσιν καὶ κατάπληξιν καὶ φόβον εἰς ὄλους τοὺς γείτονας καὶ τοὺς πλησιοχώρους· ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν ὀρεινὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας (1) διεδίδοντο ὅλα τὰ πράγματα ταῦτα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου καὶ ὅλοι ὅσοι ἤκουσαν αὐτὰ ἐνετύπωσαν βαθέως εἰς τὴν καρδίαν των λέγοντες· «τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται ;» #

1) Ἰ ο υ δ α ί α ἐννοεῖται ἐνταῦθα ὄχι ὅλη ἡ Παλαιστίνη, οὐδὲ ἡ ἐπαρχία εἰς ἣν κατώκει ἄλλοτε ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα, ἀλλ' ὀλόκληρος ἡ Νότιος Παλαιστίνη, περιλαμβάνουσα τὴν ἄλλοτε φυλὴν τοῦ Ἰούδα, τοῦ Βενιαμίν, τοῦ Συμεῶν καὶ τὴν χώραν τῶν Φιλισταίων.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Προφητεία τοῦ Ζαχαρίου περὶ τοῦ υἱοῦ του.

(Λουκ. 1,76—79)

- 76 Καὶ σύ, παιδίον (1), προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ
προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου
77 ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ (2), τεῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας (3) τῷ λαῷ αὐτοῦ,

1) Κ α ἰ σ ὺ π α ι δ ῖ ο ν. Φαίνεται παράξενον πρᾶγμα πῶς ὁ Ζαχαρίας ἀπευθύνεται εἰς ἕν βρέφος ! Ἄλλ' οἱ ἱεροὶ θεολόγοι λέγουν ὅτι, ἀφοῦ ἤδη ὡς ἔμθρουν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Μητρός του ἐσκίρτησε, διότι ἠσθάνθη τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, πολλῶ μᾶλλον μετὰ τὴν γέννησίν του ἠσθάνετο, ὄχι μὲ τὴν αἰσθητὴν ἀκοήν, ἀλλὰ μὲ τὴν «νοερὰν ἀκοήν», ὅπου ἐχάριζεν εἰς αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὰ λεγόμενα τοῦ προφήτου πατρός του.

2) Ἐ τ ο ι μ ᾶ σ α ἰ ὁ δ ο ὺ ς α ὐ τ ο ὦ· «ὁδοὶ τοῦ Κυρίου εἶναι αἰ ψυχαί, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ὁδεύει καὶ περιπατεῖ ὁ Χριστός». (Ν ι κ ὄ δ η μ ο ς Ἁ γ ι ο ρ ε ῖ τ η ς).

3) τ ο ὦ δ ο ὦ ν α ἰ γ ν ῶ σ ἰ ν σ ω τ η ρ ῖ α ς· ἐπεξηγεῖ

- 78 ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς (1) ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους (2).
- 79 ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκια θανάτου (3) καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης (4).

τὸ ἱστορικὸν δηλαδὴ διὰ τὴν δώση γνώσιν σωτηρίας· ἵνα καταστήσῃ γνωστὴν τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος. Τοῦτο ἔπραξεν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἀφ' ἐνός μὲν μαρτυρῶν περὶ τοῦ Σωτῆρος (Ματθ. 3.11 Ἰωάν. 1.15), ἀφ' ἐτέρου δὲ κηρύσσων μετάνοιαν, ἧς ἐπακολούθημα θὰ ἦτο ἡ ἀφesis τῶν ἀμαρτιῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ.

1) ἐ ν ο ἷ σ ις· δηλαδὴ «ἐν τοῖς σπλάγχνοις τοῦ ἐλέους του», διὰ τῶν πλήρων ἐλέους σπλάγχνων του.

2) ἀ ν α τ ο λ ῆ ἔ ξ ὕ ψ ο υ ς· φανείς ὡς ἀνατολή ἐξ ὕψους καὶ ὡς Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης (προβλ. Μαλαχίαν, 4, 2), ἐπεσκέφθη ἡμᾶς ὡς ἡμερωτάτη καὶ ὡς γλυκυτάτη τοῦ Ἥλιου ἀνατολή ἀπὸ τὸ ἀνώτατον τῆς Θεότητος ὕψος» (Νικόδημος Ἄγνωρορείτης)· ὄχι δὲ καθ' ὃν τρόπον ἐφάνη εἰς τὸ Σινᾶ με φοβερὰν θεωρίαν.

3) σ κ ι ᾶ θ α ν ᾶ τ ο υ ἐννοεῖται ἡ ἀμαρτία «ὡς ὁμοίωμα καὶ σκιαγραφία τοῦ θανάτου, διὰ τί καθὼς ὁ θάνατος θανατώνει τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ ἡ ἀμαρτία, εὐθὺς ὅπου τελειωθῆ, θανατώνει τὴν ψυχὴν, κἂν καὶ τὸ σῶμα ζῆ» (Νικόδημος) (Προβλ. Ἰακώβου, 1,15).

4) ὁ δ ὀ ν ε ἰ ρ ῆ ν η ς· ἦτοι τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς (Θεοφύλακτος). Κατ' ἄλλους ἐρμηνευτάς, στηριζομένους εἰς τὸ χωρίον Ἐφ. 2,14 «αὐτὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν», νοεῖται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτε «ὁδὸς εἰρήνης» εἶναι αἱ θεῖαι αὐτοῦ ἐντολαὶ τὰς ὁποίας φυλάττοντες ἀποκτιθέμεν τὴν εἰρήνην πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας, πρὸς τὸν πλησίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΝΗΠΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(1 μ. Χ.—12 μ. Χ.)

5.

Γέννησις τοῦ Χριστοῦ καὶ προσκύνησις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ποιμένων. Περιτομὴ καὶ ὀνομασία αὐτοῦ

(Λουκ. 2,1—21)

Ἐντὸς ἕξι μηνῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρόμου, ὅτε ἀκόμη βασιλεὺς τῆς Παλαιστίνης ἦτο ὁ Ἡρώδης, ἐξεδόθη Διάταγμα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Ὁκταβιανοῦ Αὐγούστου (1) νὰ ἀπογράφωνται ὅλοι οἱ ὑπήκοοι τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, ἐπομένως καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Παλαιστίνης. Ἐνῶ ὅμως οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι τοῦ Κράτους ἠδύναντο νὰ ἀπογραφοῦν εἰς τὴν πόλιν τῆς διαμονῆς των, κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν σύστημα, εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐπετράπη νὰ ἀπογραφοῦν κατὰ τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα εἰς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των. Ἐπήγανον λοιπὸν ὅλοι νὰ ἀπογράφωνται, ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν τῆς καταγωγῆς του. Ἀνέβη δὲ τότε καὶ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, ὅπου ἦτο ἐγκατεστημένος, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς τὴν πόλιν Δαυὶδ (2), δηλαδὴ τὴν Βηθλεέμ (3), ἐπειδὴ κατήγετο ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαυὶδ, ἵνα ἀπογραφῆ ἐκεῖ μαζὺ μὲ τὴν μνηστὴν του Παρθένον Μαρίαν, εὑρισκομένην τότε εἰς τὸν τελευταῖον μῆνα τῆς ὑπερφυσικῆς ἐγκυμοσύνης της. Ὅταν ὅμως ἡ Μαρία καὶ ὁ Ἰωσήφ ἤλθον εἰς Βηθλεέμ, δὲν εὔρον τόπον

1) Ἐβασίλευσεν ἐν Ρώμῃ ὡς αὐτοκράτωρ ἀπὸ τοῦ 31 π. Χ. μέχρι τοῦ 14 μ. Χ.

2) Λέγεται τοιουτοτρόπως ἡ Βηθλεέμ, ἐπειδὴ εἰς αὐτὴν ἐγεννήθη ὁ προφητὰναξ Δαυὶδ.

3) Πολίχνη, κειμένη πρὸς Νότον τῆς Ἱερουσαλὴμ, εἰς δίωρον περίπου ἀπόστασιν ὁδοιπορικῶς.

νά καταλύσουν, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἰουδαῖοι εἶχον ἔλθει διὰ τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἡ μικρὰ πόλις ἦτο πλήρης. Κατέφυγον τότε εἰς σπήλαιόν τι πλησίον τῆς Βηθλεέμ, τὸ ὁποῖον ἦτο μεταβεβλημένον εἰς σταῦλον καὶ ἐκεῖ κατέλυσαν. Συνέβη δὲ ὥστε : κατὰ τὸ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον ἔμενον ἐκεῖ, νά ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ τοκετοῦ. Καὶ ἡ Παρθένος Μαρία ἐγέννησε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν μονογενῆ, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἔθεσεν αὐτὸν εἰς τὴν φάτνην, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέρος καταλληλότερον μέσα εἰς τὸ σπήλαιον. Καὶ ἐξεπληρώθη τοιουτοτρόπως ἡ προφητεία τοῦ προφήτου Μιχαίου, ὅστις εἶχε προεῖπει ὅτι ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου θὰ ἐγεννᾶτο εἰς τὴν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἱεράν ἐκείνην νύκτα, ὁ Θεὸς ἠθέλησεν ὥστε νά προσφέρουν εἰς τὸ θεῖον βρέφος τὴν λατρείαν των οἱ πρῶτοι προσκυνηταί. Κατὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων, ποιμένες τινὲς ἐφύλαττον τὰ ποιμνιά των, διανυκτερεύοντες εἰς τὸ ὑπαιθρον, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν Βηθλεέμ. Καὶ ἰδοὺ αἰφνης ἐφανερώθη εἰς αὐτοὺς ἄγγελος Κυρίου καὶ φῶς θεῖον ἔλαμψε γύρω ἀπὸ αὐτοῦς. Ἐφοβήθησαν δὲ πάρα πολύ. Ἄλλ' ὁ ἄγγελος καθυσύχασεν αὐτοὺς καὶ ἔδωκε τὴν καλὴν ἀγγελίαν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ὑπέδειξε δὲ καὶ πῶς θὰ γνωρίσουν τὸ θεῖον ὄρφος. Πλήθος ἄλλο ἀγγέλων ἠνώθη τότε ἐξαίφνης μὲ τὸν πρῶτον καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν διὰ τὸ κοσμοσωτήριον γεγονός ψάλλοντες: « Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ». Δηλαδή « Δόξα (ὡς εἶναι) εἰς τὸν Ὑψιστὸν Θεόν, εἰρήνη εἰς τὴν γῆν, καὶ χάρις (Θεοῦ) μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ». Ὅτε ἀπῆλθον οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἔσπευσαν καὶ ἦλθον εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου καὶ εὐρόντες τὸ θεῖον βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ προσεκύνησαν αὐτό. Κατόπιν ἐπέστρεψαν δοξάζοντες τὸν Θεὸν καὶ διηγούμενοι ὅσα ἤκουσαν καὶ εἶδον. Ὅλοι δὲ ἐθαύμαζον δι' αὐτά, καὶ περισσότερον ἢ Παρθένος Μαρία, ἥτις καὶ διετήρει αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην της.

Κατὰ τὴν ὀγδόην ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡμέραν, τὸ θεῖον βρέφος περιετιμήθη, κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ὅπως καὶ ὁ Πρόδρομός του. Ἐλαβε τότε τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, καθὼς εἶχε δηλώσει τοῦτο ὁ ἄγγελος κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν πρὸς τὴν Θεοτόκον, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἰωσήφ (1). Τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτάζομεν τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου· τὴν δὲ περιτομὴν αὐτοῦ τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἡ προσκύνησις τῶν ποιμένων.

(Λουκ. 2,8—20)

- 8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. Καὶ
9 ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περι-
10 ἔλαμψεν αὐτοὺς καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐ-
11 τοῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
12 χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σω-
13 τήρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν
14 τὸ σημεῖον· εὕρησετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν
15 φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλήθος στρατιᾶς
οὐρανοῦ αἰνοῦντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· ὁ ὄξα ἐν ὑψί-
14 στοῖς Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ
15 ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι καὶ
οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· διέλθωμεν δη-
ἔως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύ-
ριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ ἀνεῦρον τὴν
τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ
17 φάτνῃ· ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαλη-
18 θέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου· καὶ πάντες οἱ ἀκού-
σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων
19 πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα
συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς· καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμέ-
20 νες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκου-
σαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

1) Πρὸβλ. Ματθ. 1.21.

25/19/48. Ἡ εἰς τὸν ναὸν παράστασις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. 2,22—38)

Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως (1), ἐὰν ἐγεννᾶτο ἄρ-
πεν τέκνον, ἡ μήτηρ του ἔπρεπε νὰ οἰκουρῇ ἐπὶ τεσσαρά-
κοντα ἡμέρας (2), αἱ ὁποῖαι ἐλέγοντο ἡμέραι καθα-
ρισμοῦ. Κατὰ δὲ τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς γεν-
νήσεως τοῦ παιδίου ἡμέραν, ὤφειλον οἱ γονεῖς τοῦ παι-
δίου νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου,
εἰς τὸν τόπον τὸν ὁποῖον ἡ ἐξέλεγεν ὁ Κύριος ὡς
οἶκόν του. Καὶ κατ' ἀρχῆς μὲν τοῦτο ἐγένετο εἰς τὴν
Σκητὴν τοῦ Μαρτυρίου· ἀφ' οὗτου ὁμοῦς ἐκτίσθη ὁ ναὸς
τοῦ Σολομῶντος, οἱ γονεῖς τοῦ παιδίου ὤφειλον νὰ ἔλ-
θωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, νὰ φέρωσι τὸ βρέφος εἰς τὸν να-
ὸν καὶ νὰ προσφέρουν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος θυ-
σίαν, ἂν μὲν ἦσαν οἰκονομικῶς εὐποροί, ἓνα ἄμνον ἐνι-
αύσιον καὶ ἓνα νεοσσὸν περιστερᾶς ἢ τρυγόνος, ἂν δὲ ἦ-
σαν πτωχοί, ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστε-
ρῶν (3). Ἐὰν δὲ τὸ παιδίον ἦτο καὶ πρωτότοκον, τότε
οἱ γονεῖς ἐξετέλουν καὶ δευτέραν διάταξιν τοῦ νόμου τοῦ
Μωϋσέως. Ἐπειδὴ δηλαδὴ τα ἀρπενα πρωτότοκα τῶν
Ἰσραηλιτῶν ἐθεωροῦντο ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν Κύριον (4),
ὤφειλον οἱ γονεῖς νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν
καὶ νὰ παραδώσωσιν αὐτὸ εἰς τοὺς ἱερεῖς· συγχρόνως νὰ
ἐξαγοράσωσιν (5) αὐτὸ προσφέροντες εἰς τὸν ναὸν πέν-

1) Λευϊτ. 12,1—8.

2) Ἐὰν τὸ παιδίον ἦτο θῆλυ, αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ ἦσαν
ὀγδοήκοντα.

3) Ἡ θυσία αὕτη ἐγένετο διὰ τὴν μητέρα, ὄχι καὶ διὰ τὸ παι-
δίον.

4) Πρὸβλ. ἡμετέραν Ἱερὰν Ἱστορίαν Παλαστίνης
Διαθήκης § 15.

5) Πρὶν νὰ συσταθῇ ἡ Λευϊτικὴ ἱερωσύνη τὰ πρωτότοκα ταῦ-

τε σίκλους ἀργυρίου, ἤτοι τέσσαρας ἀπτικὰς δραχμῆς.

Ἴνα ἐκτελέσωσι λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Παρθένος Μαρία τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Νόμου, ὅτε συνεπληρώθησαν αἱ «ἡμέραι τοῦ καθαρισμού», ἔφεραν ἐκ τῆς Βηθλεέμ κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τὸν Ἰησοῦν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἵνα καὶ αὐτὸν παρουσιάσωσιν εἰς τὸν Κύριον καὶ αὐτοὶ προσφέρουν τὴν διὰ τοὺς πτωχοὺς καθωρισμένην θυσίαν, ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν (1), εἰς τὸν ναόν.

Ὁ Θεὸς δὲν ἀφῆκε νὰ περάσῃ ἀπαράτηρητος ἡ πρώτη αὕτη ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ναόν. Ἐξῆ τότε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ γέρων τις ὀνομαζόμενος Συμεὼν, ἄνθρωπος «δίκαιος καὶ εὐλαθής», πιστὸς δηλαδὴ εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου καὶ πλήρης πίστεως καὶ φόβου Θεοῦ, ἀναμένων «παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ», δηλαδὴ τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἦτο ἡ παρηγορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Διὰ τὴν ἀγιότητά του, λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, «Πνεῦμα Ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν». Εἶχε φανερώσει λοιπὸν εἰς αὐτόν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνῃ, πρὶν ἴδῃ τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Οὕτω, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔφερον τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν ναόν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐφώτισε τὸν Συμεὼν καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ναόν. Καὶ μόλις εἶχον εἰσαγάγει τὸ παιδίον εἰς τὸν ναόν οἱ γονεῖς ἵνα ἐκτελέσουν ὅσα ὁ Νόμος ὠρίζεν, ἀκριβῶς τότε παρουσιάσθη καὶ ὁ Συμεὼν καὶ τρόπον τινὰ προϋπήνητησεν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ παιδίον ὡς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ἐζήτησεν αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἁγίας μητέρας του,

τα ἐξετέλουν πᾶσαν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Σκηνῇ τοῦ Μαρτυρίου. Ὄταν ὅμως ὁ Θεὸς ὠρίσει νὰ ἐκτελοῦν τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, καὶ ὑπηρεσίας οἱ Λευῖται, τότε ὠρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἡ ἐξαγορὰ τῶν πρωτοτόκων.

1) Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἀν ἡ θυσία τῆς Παναγίας ἦσαν τρυγόνες ἢ περιστεραί. Πιθανώτερον φαίνεται τὸ δεύτερον, διότι αἱ περιστεραί ἦσαν εὐθιγότεραι.

ἔλαβεν αὐτὸ μετὰ σεβασμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔδοξολόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε τὸν θαυμάσιον ὕμνον «Νῦν ἀπολύεις», εἰς τὸν ὁποῖον προφητεύει καὶ τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπετελεῖ εἰς τὸν κόσμον ὁ Ἰησοῦς: εἰς μὲν τοὺς ἐθνικούς, θὰ ἔφερε τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας· εἰς δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας, θὰ προσεπόριζε δόξαν, διότι τὸ φῶς τοῦτο θὰ προήρχετο ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Παρθένος Μαρία, ὅταν ἤκουσαν ταῦτα, συνεδύαζον καὶ μὲ ὅσα προηγούμενα ἤκουσαν περὶ τοῦ παιδίου καὶ ἀπὸ τὸν ἄγγελον καὶ ἀπὸ τοὺς ποιμένας, καὶ ἐθαύμαζον δι' ὅλα αὐτά.

Ὁ Θεὸς ὅμως δὲν ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦ παιδίου καὶ ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὰς πικρίας, τὰς ὁποίας ἔμελλον νὰ ποτισθοῦν. Οὕτως, ἀφοῦ «εὐλόγησε (1)» τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν Μαρίαν, ὁ Συμεὼν ἐστράφη πρὸς τὴν Θεοτόκον, προῦφήτευσε καὶ εἶπε:

«Ἴδου οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν
καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ
καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.
Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρομφαία,
ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί» (2).

Ἡ προφητεία αὕτη, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἐπραγματοποιήθη

1) Ἐπειδὴ ὁ Συμεὼν ἦτο πολὺ γεροντότερος, ἠύχηθη εἰς τὸν Θεόν, ὅπως σκεπάζη τὴν Μαρίαν καὶ τὸν προστάτην αὐτῆς Ἰωσήφ μὲ τὴν θείαν Χάριν. Αὐτὴ ἦτο ἡ εὐλογία.

2) Ἐ ρ μ η ν ε ἰ α: «Ἴδου» τὸ παιδίον τοῦτο εἶναι προωρισμένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ γίνῃ ἀφορμὴ, ὥστε νὰ πέσουν (εἰς τὸ θάραθρον τῆς ψυχικῆς ἀπωλείας) πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας (ὅσοι δὲν θὰ πιστεύσουν εἰς αὐτὸν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ), καὶ νὰ ἀναστηθοῦν (ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας) ὅσοι θὰ πιστεύσουν εἰς αὐτόν, καὶ νὰ εἶναι ἐπίσης θεῶμα τὸ ὁποῖον θὰ ὑφίσταται πάν-

τελείως καὶ ὡς πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἁγίαν μητέρα του.

Καθ' ἣν στιγμήν ἀκριβῶς, ὁ Συμεὼν εἶχε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔλεγε τὸ «νῦν ἀπολύεις», παρουσιάσθη φωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ γυνὴ τις χήρα, ἡλικίας ὄγδοήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, ὀνομαζομένη Ἄννα, θυγάτηρ τοῦ Φανουήλ, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἀσήρ, κατοικοῦσα ἐν Ἱερουσαλήμ. Ὅπως ὁ Συμεὼν, τοιουτοτρόπως καὶ αὐτὴ ἦτο προφητικὴ εὐσεβεστάτη καὶ τακτικώτατα ἤρχετο εἰς τὸν ναόν, νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ προσήχετο. Καὶ ἡ Ἄννα καὶ ὁ Συμεὼν ἦσαν ἀπὸ τοὺς ὀλίγους ἐκείνους εὐσεβεῖς Ἰσραηλίτας, οἱ ὁποῖοι δὲν περιέμενον τὸν Χριστὸν ὡς ἔνδοξον ἐπίγειον βασιλέα, ὅπως ἐνόμιζον τότε οἱ πολλοί, ἀλλ' ὡς Σωτῆρα ὄλου τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Ἐδοξολογεῖ καὶ αὐτὴ τότε τὸν Κύριον, διότι ἠξιώθη, πρώτη ἐξ ὄλων τῶν γυναικῶν, νὰ προῦπαντήσῃ μετὰ τοῦ Συμεὼν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, καὶ ἤρχισε νὰ κηρύσῃ περὶ αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ εἰς ὄλους, οἱ ὁποῖοι περιέμενον καὶ ἐπόθουν νὰ ἔλθῃ ὁ Μεσσίας.

Μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καθήκοντος εἰς τὸν ναόν, ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία ἐπέστρεψαν μετὰ τὸ παιδίον εἰς Βηθλεέμ (1).

τοτε (ἐκ μέρους τῶν ἀπίστων) ἀντιλογίας (ἐπειδὴ δὲν θὰ δύνανται νὰ πιστεύσουν τὸ μυστήριον, πῶς ὁ Θεὸς ἔγινεν ἄνθρωπος !). Καὶ σοῦ δὲ (λέγει ὁ Συμεὼν πρὸς τὴν Μαρίαν) τὴν καρδίαν θὰ πλήξῃ (ὡς ρομφαία) λύπη μεγάλη (ὅταν θὰ ἴδῃς τὸν υἱόν σου ἐσταυρωμένον), διὰ νὰ ἐκδηλωθοῦν (μετὰ τὴν σταύρωσιν) αἱ σκέψεις πολλῶν ἀνθρώπων (ὡς πρὸς τὴν πίστιν των. Διότι ἄλλοι θὰ νομίζουν, ὅτι ἀφοῦ ἐσταυρώθη, δὲν εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ· καὶ ἄλλοι θὰ πιστεύσουν ὅτι ἀκριβῶς μετὰ τὸ αἱμὰ του ἔσωσεν ἡμᾶς καὶ εἶναι ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ).

1) Τὸ γεγονός τῆς παραστάσεως τοῦ θεοῦ βρέφους εἰς τὸν

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Τὸ «Νῦν ἀπολύεις».

(Λουκ. 2,29—32)

- 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ
ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ,
30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,
32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰ-
σραήλ(2).

7.

11/11/48 ἡ προσκύνσεις τῶν Μάγων

(Ματθ. 2,1—12)

Διὰ τῆς διασποράς αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον μεταδώσει καὶ εἰς τοὺς «ἐθνικούς» τὴν θείαν ὑπόσχεσιν περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος. Διὰ τοῦτο οἱ «ἐθνικοὶ» ἀνέμενον αὐτόν. Κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους μάλιστα ὑπῆρχεν ἡ γνώμη, ἡ ὁποία ἦτο διαδεδομένη εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολήν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀναφανῆ ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἄνθρωπός τις ὡς βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Ὁ Θεὸς ἠθέλησε λοιπὸν ὥστε, ὅπως οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ ὑπῆρξαν ὡς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τοιοῦτοτρόπως νὰ ἔλθουν νὰ προσκυνήσουν τὸν Χριστὸν καὶ «ἐθνικοὶ» ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου. Τοιοῦτοι ἠξιώθησαν νὰ εἶναι οἱ Μάγιοι, οἱ ὁποῖοι καὶ ἦλθον ἀπὸ χω-

νάων καὶ τῆς προὑπαντήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Συμεῶν ἑορτάζομεν τὴν 2αν Φεβρουαρίου. Ἡ ἑορτὴ λέγεται Ὑπαπαντή (= προὑπάντησις) τ ο ῦ Σ ω τ ῆ ρ ο ς.

2) Τὸ «νῦν ἀπολύεις» ἐψάλλετο εἰς τοὺς ναοὺς ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τοῦ πέμπτου αἰῶνος, ὅτε ἀντικατεστάθη ἀπὸ τὰ Ἀπολυτίκια τροπάρια.

ρας μακρινάς, εύρισκομένας πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς Παλαιστίνης. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, Ἀραβίαν, Περσίαν, Βαβυλωνίαν, οἱ Μάγοι ἀπετέλουν τάξιν ἱερατικὴν, ἢ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν ἱερατικῶν τῆς καθηκόντων, κατεγίνετο καὶ εἰς τὴν ἀστρολογίαν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ὁ πάνσοφος Θεὸς μετεχειρίσθη οὐράνιον φαινόμενον, ἔκτακτόν τινα ἀστέρα, διὰ τὴν ἀναγγελίην εἰς αὐτοὺς τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος.

Μετὰ τὴν εἰς τὸν ναὸν παράστασιν τοῦ παιδίου, καὶ ἀφοῦ ἤδη ἐξετέλεσαν ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία τὸ καθῆκον τῆς ἀπογραφῆς, διέμενον εἰς τὴν Βηθλεέμ ἀρκετὸν διάστημα, ὄχι ὅμως πλέον εἰς τὸ σπήλαιον τῆς γεννήσεως, ἀλλ' εἰς οἰκίαν τινὰ ἐντὸς τοῦ χωρίου. Πιθανῶς ὁ Ἰωσήφ παρέτεινεν ἐκεῖ τὴν διαμονὴν του εὐρῶν ἐργασίας ξυλουργικῆς. Περί τὰ τέλη τοῦ πρώτου ἔτους ἢ ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ παιδίου, ὅτε βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἦτο ἀκόμη ὁ Ἡρώδης, ἰδοὺ αἴφνης παρουσιάσθησαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τοιοῦτοι Μάγοι, ζητοῦντες πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως τοῦ πρὸ λίγου τεχθέντος «βασιλέως τῶν Ἰουδαίων», ἵνα προσκυνήσωσιν αὐτόν.

Ἀκούσας τοῦτο ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἀντελήφθη ἀμέσως ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Μεσίου καὶ ἐταράχθη· καὶ ὄλοι δὲ οἱ κάτοικοι τῶν Ἱεροσολύμων ἐταράχθησαν ἐπίσης, φοβούμενοι ἐπικειμένας ταραχάς. Καὶ διενοήθη ἀμέσως νὰ ἀνεύρη καὶ ἐξοντώσῃ τὸ παιδίον. Διὰ τὴν εἶναι δὲ βέβαιος περὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, ἐζήτησε τὴν γνώμην τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν, ὅτι, κατὰ τὰς προφητείας, ὁ Χριστὸς ἀναμένεται νὰ γεννηθῇ ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. Ἐκάλεσε τότε, μυστικῶ τῶ τρόπῳ, καὶ τοὺς Μάγους, ἵνα μὴ διεγείρῃ ὑπονοίας διὰ τὰ κακὰ σχέδιά του, καὶ ἐξηκρίβωσε καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν εἶχε φανῆ ὁ ἀστήρ, ὥστε νὰ γνωρίζῃ τὴν ἡλικίαν τοῦ παιδίου. Μὲ ὑποκρισίαν δὲ καταχθόνιον εἶπεν εἰς τοὺς Μάγους: «ὑπάγετε καὶ πληροφορηθῆτε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου, ἔπειτα, ἀφοῦ

τὸ εὐρητε, κάμετέ το γνωστὸν εἰς ἐμέ, ἵνα καὶ ἐγὼ ἔλθω
νὰ τὸ προσκυνήσω».

Οἱ Μάγοι, ὅπως διόλου ἀνύποπτοι, ἀφοῦ ἤκουσαν
τοῦ βασιλέως ἐξεκίνησαν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ πρὸς τὴν
Βηθλεέμ. Πόσῃν δὲ χαρὰν ἠσθάνθησαν ὅταν, μόλις ἐ-
ξήρχοντο ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ εἶδον καὶ πάλιν τὸν ἀ-
στέρα, τὸν ὁποῖον εἶχον ἴδει εἰς τὴν Ἀνατολήν νὰ τοὺς
ὀδηγῇ, ἕως ὅτου, ἀφοῦ ἦλθον εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἐστάθη
ἄνωθεν τῆς οἰκίας ὅπου ἦτο τὸ παιδίον! Εἰσῆλθον εἰς
τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ τῆς Μαρίας τῆς μη-
τρὸς αὐτοῦ, καί, ἀφοῦ ἔπεσαν γονατιστοί, προσεκύνησαν
αὐτό. Ἦνοιξαν ἔπειτα τὰ θησαυρόφυλάκιά των καὶ
προσέφερον εἰς αὐτὸ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίθον καὶ
σμύρναν. Ταῦτα ἦσαν δῶρα μὲ συμβολικὴν σημασίαν.
Μὲ τὸν χρυσὸν ἤθελαν νὰ δείξουν ὅτι προσκυνοῦν τὸν
βασιλέα τοῦ κόσμου· μὲ τὸν λίθον ὅτι ὁ βασιλεὺς οὗ-
τος εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός· μὲ τὴν σμύρναν ὅτι τὸ παιδίον
ἐκεῖνο ἦτο ὁ Θεός, ὅστις ἐγένετο ἄνθρωπος καὶ ἐμελλε
νὰ ἀποθάνῃ ὡς ἄνθρωπος. Τοῦτο δὲ διότι τὴν σμύρναν
μετεχειρίζοντο εἰς τοὺς νεκρούς.

Ἀφοῦ προσεκύνησαν οἱ Μάγοι, ἐσκόπευον νὰ ἐλθοῦν
πρὸς τὸν Ἡρώδη. Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς αὐτοὺς καθ'
ὑπνόν νὰ μὴ ἐπανέλθουν εἰς τὸν Ἡρώδη· αὐτοὶ δὲ τότε
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων.

(Ματθ. 2,1—12)

- 1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας ἐν
ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ Μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν
- 2 παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν
- 3 τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ

- Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται· οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν. Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς Μάγους ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμπσας αὐτοὺς εἰς Βηθλεέμ εἶπε· πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου, ἐπὶ δὲ εὗρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ· οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἕστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον· ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα χρυσὸν καὶ λίθον καὶ σμύρναν· καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάνψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

8.

7/11/48 **Φυγὴ τῆς ἁγίας οἰκογενείας εἰς Αἴγυπτον καὶ σφαγὴ τῶν νηπίων. Ἐπάνοδος ἐξ Αἰγύπτου.**

(Ματθ. 2,13—23. Λουκ. 2,39—40)

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Μάγων ἐκ τῆς Βηθλεέμ, ἰδοὺ αἴφνης παρουσιάζεται ἄγγελος Κυρίου καθ' ὕπνον εἰς τὸν Ἰωσήφ καὶ λέγει εἰς αὐτόν· «ξύπνησε· πάρε μαζί σου τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φύγε τὸ γρηγορώτερον εἰς Αἴγυπτον, καὶ μένε ἐκεῖ, ἕως ὅτου σοὶ εἴπω νὰ ἐπανέλθης. Διότι ἔχει σκοπὸν ὁ Ἡρώδης νὰ ἀναζητήσῃ τὸ παιδίον, ἵνα φονεύσῃ αὐτό». Ἡ Αἴγυ-

πος ἦτο ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὴν Ἰουδαίαν χώρα, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ρωμαίους καὶ μὴ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν Ἡρώδη. Ἡδύνατο λοιπὸν ἐκεῖ νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον τὸ παιδίον. Ὁ Ἰωσήφ, κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα, χωρὶς νὰ χρονοτριβῆσῃ, ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ ὕπνου καὶ παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἔμενεν ἐκεῖ, ἕως ὅτου ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης, ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ὀλίγους μῆνας (1).

Ἄλλ' ὁ Ἡρώδης ἔβλεπεν ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι δὲν ἤρχοντο οἱ Μάγοι. Ὑπέθεσε λοιπὸν ὅτι ἐνέπαιξαν αὐτόν. Καὶ ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο συγχρόνως μήπως ἔπλεξαν ἐναντίον του κάποιαν συνωμοσίαν διὰ νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐξωργίσθη καὶ ἀποστείλας τοὺς φρουροὺς του στρατιώτας ἐφόνευσεν ὅλα τὰ ἄρρενα παιδιά τῆς Βηθλεέμ καὶ τῶν περιχώρων ἀπὸ ἡλικίας δύο ἐτῶν καὶ κάτω, κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τὸν ὁποῖον ἔκαμε τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου ἀπὸ τὰς πληροφορίας τῶν Μάγων. Ἡ σκληρὰ ἐκείνη διαταγὴ ἐξετελέσθη ἀλύπητα. Καὶ τοιουτοτρόπως ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία τοῦ προφήτου Ἰερεμίου (2) ὅστις προεῖπεν ὅτι :

«Φωνὴ θὰ ἀκουσθῇ εἰς τὴν Ραμᾶ (3), θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς ἢ Ραχήλ (4) θὰ κλαίῃ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ παρηγορηθῇ, διότι ταῦτα δὲν θὰ ὑπάρχουν».

Ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης, ἰδοὺ καὶ πάλιν ἄγγελος Κυρίου ἐνεφανίσθη κατ' ὄναρ εἰς τὸν Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ λέγει: «ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-

1) Ὁ Ἡρώδης ἀπέθανε τῷ 4 μ. Χρ.

2) Προϋφήτευσε κατὰ τὸν ἑβδομὸν αἰῶνα π. Χρ.

3) Πόλις ἀπέχουσα περὶ τὰ 8 χιλιάμ. πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰερουσαλήμ.

4) Ἡ Ραχήλ ἦτο σύζυγος τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, εἶχε δὲ τριὰς τέκνα πλησίον τῆς Βηθλεέμ. Δραματικὴ παράστασις τοῦ μεγάλου θρήνου.

τέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠθέλεε νὰ φονεύσῃ τὸ παιδίον, ἀπέθανεν». Ὁ Ἰωσήφ λοιπὸν ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην. Μόλις ὁμοῦς ἐπάτησε τὰ ὄριά της, ἐπληροφορήθη ὅτι βασιλεύς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἦτο ὁ Ἀρχέλαος, θηριώδης ἐπίσης, ὡς καὶ ὁ πατήρ του Ἡρώδης. Ἐφοβήθη λοιπὸν νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἰουδαίαν· λαθῶν δὲ κατ' ὄναρ θείαν ὁδηγίαν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς τὴν Ναζαρέτ. Εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἦρχεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπας. Κανεὶς ἄλλος τὸ πῶς τῆς Παλαιστίνης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο καταλληλότερος ἀπὸ τὴν ἡσυχον ἐκείνην πόλιν νὰ στεγάσῃ τὸν Σωτῆρα, μέχρι τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἤρχιζε τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἐζησεν ἡρεμα ἐκεῖ περὶ τὰ εἴκοσι πέντε ἔτη. Καὶ ἐξεπληρώθη τοιοῦτοτρόπως τὸ λεχθὲν ὑπὸ τῶν προφητῶν ὅτι: *θὰ ὀνομασθῆ Ἡ Ναζωραῖος*. Ἐν Ναζαρέτ, «τὸ παιδίον ἠύξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι (=ἐνισχύετο πνευματικῶς) καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό».

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἐπάνοδος τῆς ἁγίας οἰκογενείας ἐξ Αἰγύπτου.

(Ματθ. 2,19—23)

- 19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ'
ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων· ἐγερθεὶς πα-
20 ράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς
γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ
21 παιδίου· ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
22 αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέ-
λαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς

αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεῖς δὲ κατ' ὄναρ
23 ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθὼν κατώκη-
σεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν
διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

13/11/98

9.

Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῶ τοῦ Σολομῶντος

(Λουκ. 2,41—51)

Κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ἔπρεπε πᾶς Ἰσραηλίτης
νὰ μεταβαίνει καὶ νὰ προσκυνῇ εἰς τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον
ἤθελεν ἐκλέξει ὁ Κύριος ὡς οἶκόν του, τρεῖς φορές τὸ
ἔτος: κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, τὴν ἑορτὴν τῆς Πεν-
τηκοστῆς καὶ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Ἐπομένως,
ἄφ' ὅτου ἐκτίσθη ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος, ἔπρεπεν εἰς
αὐτὸν νὰ μεταβαίνουν. Αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν μὲν ὑπό-
χρεοὶ νὰ πράξουν τὸ καθήκον τοῦτο, ἠδύναντο ὅμως νὰ
μεταβαίνωσιν ἐλευθέρως, ἐὰν ἤθελον, ἢ ἐὰν τὸ εἶχον
«τάξιμον». Ἄλλ' ἡ συνήθεια αὕτη δὲν ἐφυλάττετο πι-
στῶς, ἄφ' ὅτου οἱ Ἰσραηλίται εἶχον διασπαρῆ εἰς διάφο-
ρα μέρη τοῦ κόσμου. Πάντως ὅμως, καὶ τότε ἀκόμη, ἐ-
προθυμοποιοῦντο νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα
τούλάχιστον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. Ὡς πρὸς τὰ
παιδιά, ὑπῆρχεν ἐπίσης ἡ συνήθεια νὰ ἀρχίζουσιν νὰ δι-
δάσκωνται τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου ἔ-
τους τῆς ἡλικίας των, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τοῦ σπουδαίου
τούτου γεγονότος τῆς ζωῆς των, παρελάμβανον αὐτὰ οἱ
γονεῖς μαζί των εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ προσκυνήσουν
καὶ αὐτά. Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Νό-
μου καὶ τὴν συνήθειαν, καὶ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Παρθένος Μα-
ρία ἐπορεύοντο κατ' ἔτος εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἑορ-
τὴν τοῦ Πάσχα.

Καί, ὅτε ἔγινε καὶ ὁ Ἰησοῦς δώδεκα ἐτῶν, παρέλα-
βον αὐτὸν μαζί των, ὅτε, κατὰ τὸ ἔθος, ἀνέβησαν εἰς Ἱ-
εροσόλυμα ~~ἠψήφιοποίηθη ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ τοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Παιδαγωγικῆς~~

διήρκει ὀκτῶ ἡμέρας. Μετὰ τὸ τέλος λοιπὸν τῆς ἑορτῆς, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, ἔμεινεν ὀπίσω ὁ μικρὸς Ἰησοῦς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, χωρὶς εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἀντιληφθῶσι τοῦτο ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Τὰ ἱερά αὐτὰ ταξειδία τὰ ἔκαμναν οἱ Ἰουδαῖοι πολλοὶ μαζύ, συγγενεῖς, φίλοι, γείτονες, πλησιόχωροι, οὕτως ὥστε ἐσχημάτιζον πολλάκις τόσον μεγάλας συνοδίαις, ὥστε νὰ μὴ εἶναι εὐκόλον νὰ κάμῃ κανεὶς ἔλεγχον, ἂν ἔλειπέ τις ἀπὸ τῆν συνοδίαν. Τοιοῦτος ἔλεγχος ἠδύνατο νὰ γείνη μόνον τὸ ἑσπέρας, ὅτε ἐστάθμευον διὰ νὰ διανυκτερεύσουν. Ἐπειτα, οἱ γονεῖς τοῦ Ἰησοῦ εἶχον τὴν μεγαλυτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν, καὶ ὑπέθεσαν λοιπὸν φυσικώτατα ὅτι τὸ παιδίον θὰ ἐπήγαιεν ἐμπρὸς μαζύ μὲ ἄλλους συγγενεῖς καὶ γνωστούς. Οὕτω πως ἔφερε τὰ πράγματα ἡ θεία Πρόνοια ὥστε καθόλου νὰ μὴ ἀνησυχῆσουν καθ' ὅλην τὴν πορείαν μιᾶς ὀλοκλήρου ἡμέρας! Ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας ἐβεβαιώθησαν ὅτι λείπει τὸ παιδίον. Θλίψις τότε καὶ ἀνησυχία μεγάλη κατέλαβεν αὐτούς.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐζήτουν αὐτό. Ἀφοῦ ἐξημέρωσεν ἡ ἄλλη ἡμέρα, τρίτη, ἀφ' ὅτου εἶχεν ἀπολεσθῆ, εὔρον αὐτόν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς στοὰς τοῦ ναοῦ, ὅπου ἐδίδασκον οἱ ραββῖνοι, καθήμενον ἐν μέσῳ αὐτῶν ὡς ἴσον πρὸς ἴσους, ἀκούοντα τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν καὶ ἐρωτῶντα κατόπιν. Αἱ ἀπαντήσεις του καὶ αἱ ἐρωτήσεις του ἐφανέρωνον τοιαύτην σοφίαν, ὥστε καὶ οἱ ραββῖνοι καὶ ὅλοι ὅσοι ἤκουον αὐτὸν ἔμμενον ἐκστατικοί!

Βλέποντες αὐτόν οἱ γονεῖς του εἰς τοιαύτην θέσιν, ἐξεπλάγησαν ἡ δὲ μήτηρ του, ἀποταθεῖσα πρὸς αὐτόν εἶπε· «τέκνον μου, πῶς μᾶς τὸ ἔκαμες αὐτό; Σὲ ἀναζητοῦμεν καταλυπημένοι». Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε μὲ τόνον σεβασμοῦ, ἀλλὰ δεικνύοντα καὶ ὅτι ἀπὸ τότε ἔχει συναίσθησιν τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς μελλούσης ἀποστολῆς του: «Διατί μὲ ἐζητεῖτε; Ἦτο δυνατόν νὰ εἶμαι ἄλλοῦ παρὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ οὐρανοῦ Πατρός μου;» Ἄλλ' οὔτε ὁ Ἰωσήφ, οὔτε ἡ Μαρία εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐν-

νοϊαν τῆς ἀπαντήσεώς του. Καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ναζα-
ρέτ, καὶ ἐξηκολούθει, ὡς μέχρι τοῦδε, νὰ ὑποτάσσεται
εἰς τὸν θετὸν πατέρα του Ἰωσήφ καὶ τὴν ἀγίαν μητέρα
του, ἣ ὁποία καὶ ἐφύλαττεν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας της
ὅλα τὰ συμβάντα.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετῆς ἐν τῷ ναῶ.

(Λουκ. 2,41—51)

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα· καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀνα-
θάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς καὶ
43 τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέ-
μεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνω Ἰω-
44 σήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνο-
δῷ εἶναι ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς
45 συγγενέσι καὶ τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν ὑπέ-
στρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο
46 μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὑρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν
μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα καὶ ἐπερωτῶντα αὐ-
47 τοὺς· ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει
48 καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν,
καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε· τέκνον, τί ἐποίησας
49 ἡμῖν οὕτως ; Ἴδου ὁ πατήρ σου κάγω ὀδυνώμενοι ἐζητοῦ-
μέν σε· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με ; οὐκ ᾔδειτε
50 ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με ; Καὶ αὐτοὶ οὐ
51 συνῆκαν τὸ ρῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς· καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν
καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου ἔτους μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπέερασε βίον ὅλως διόλου ἐργατικὸν καὶ ἰδιωτικόν. Ὁ ἱερός Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (1) μᾶς δίδει τὰς ἐξῆς πληροφορίας ἐν ἄκρᾳ συντομίᾳ:

1) ὅτι ὁ Ἰησοῦς διέμενεν ἐν Ναζαρέτ καὶ δὲν ἀπεμακρύνθη διόλου ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Ἐκ τούτου ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐμάθε τὴν τέχνην τοῦ ξυλουργοῦ καὶ μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους εἰργάζετο αὐτήν (2).

2) Ὅτι ἔζη ὑποτασσόμενος τῷ Ἰωσήφ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καί :

3) ὅτι «ὁ Ἰησοῦς ἠύξανε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις». Τοῦτο σημαίνει ὅτι: Ὁ Ἰησοῦς ἐξεδήλωνε τὴν ὑπάρχουσαν ἐν ἑαυτῷ θεῖαν σοφίαν καθ' ὅσον ἠύξανε καὶ ἡ ἡλικία του καὶ ὅτι: ἀποτέλεσμα τῆς προϊούσης ταύτης ἐκδηλώσεως θείας σοφίας ἦτο ὅτι καὶ ὁ Θεὸς Πατὴρ ἐδείκνυε τὴν ἐξαιρέτην πρὸς αὐτὸν ἀγάπην του καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀνεγνώριζον εἰς αὐτὸν ἀσυνήθη καὶ ἔκτακτα πλεονεκτήματα, διὸ καὶ προὔξενει εἰς αὐτοὺς ἀγαθωτάτην ἐντύπωσιν. Δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι κυριωτάτη ἀσχολία του ἦτο ἡ μελέτη τοῦ θείου Νόμου.

1) Λουκ. 2,51—52.

2) Ὅτι τοῦτο εἶναι βέβαιον ἐξάγεται ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου (6,2—3), ὅπου οἱ ἐκπληττόμενοι διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὰ θαύματά του ἔλεγον «καὶ τίς ἡ σοφία ἢ δοθεῖσα αὐτῷ καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὕτως ἠγνοοῦντοί τινες ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων τῆς Μεσογείου». **Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

(30 μ. Χ.)

(Διάρκεια 6 περίπου μηνῶν)

Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου καὶ μάρτυρία αὐτοῦ περὶ
τοῦ Χριστοῦ.

(Λουκ. 1,80, Ματθ. 3,1—12, Μαρκ. 1,1—8, Λουκ. 3,1—18)

Μέχρι τοῦ εικοστοῦ ἐνάτου περίπου ἔτους τῆς ἡλικίας του, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἔζη εἰς τὰς ἐρήμους, αἱ ὁποῖαι ἐξετείνοντο ἀπὸ τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης καὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἰορδάνου μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Σαμαρείας, καὶ ἐλέγοντο μὲ ἐν ὄνομα ἔ ρ η μ ο ς (τῆς φυλῆς) τ ο ὕ Ἰ ο ὗ δ α ἢ ἔ ρ η μ ο ς τ ῆ ς Ἰ ο υ δ α ἱ α ς. Παιδίον ἀκόμη, ἐνόσω ἦτο πλησίον τῶν γονέων του, καθ' ὅσον ηὔξανε κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἐδείκνυε καὶ τὴν πρόδοδόν του εἰς σοφίαν καὶ τὴν ἠθικὴν τελειότητα καὶ τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, τὰ ὁποῖα ὄλα ἦσαν κατ' ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ἀπεσύρθη εἰς τὰς ἐρήμους ἐκείνας καὶ ζῶν ὡς ἀσκητὴς αὐστηρότατος, ἐν μετανοίᾳ καὶ προσευχῇ, ἀνέμενε τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Κύριος θὰ ἐκάλε. αὐτὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

Κατὰ τὸ δέκατον πέμπτον λοιπὸν ἔτος τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Τιβερίου (1), ὅτε ἐκυβέρνηα τὴν Ἰουδαίαν ὁ

1) Ὁ Τιβέριος διεδέχθη τὸν Ὀκταβιανὸν Αὐγουστον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ρώμης τῷ 14 μ. Χ.

Ἄρχ. Ἐμ. Γ. Καρπαθίου Ἰ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἔκδ. Ε' 1938 3
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Πόντιος Πιλάτος καὶ ἦτο τετράρχης τῆς Γαλιλαίας ὁ Ἡρώδης Ἀντύπας, ἐπὶ ἀρχιερέως Καϊάφα, καὶ ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ιδιώτευεν ἀκόμη εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τὸν Ἰωάννην ἐπὶ τὸ ἔργον του. Ἐφόρει δὲ οὗτος χιτῶνα μακρὸν, ὑφασμένον ἀπὸ τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦτο: ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Ἡ κήρυγμα αὐτοῦ ἦτο αὐστηρὸν, ὅπως καὶ ὁ βίος του: «Μετανοεῖτε ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», ἔλεγεν, ἐννοῶν μὲ τὴν «βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» τὴν βασιλείαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Μαζὺ μὲ τὸ κήρυγμα συνεδύαζε καὶ τὸ βάπτισμα τῶν μετανοούντων καὶ ἐξομολογουμένων. Ἐβουθίζοντο οὖτοι εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, ἐνῶ δὲ εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἐξομολογοῦντο τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Ἀπὸ τὸ βάπτισμα τοῦτο ὠνομάσθη ὁ Ἅγιος Ἰωάννης «Βαπτιστής».

Ἡ φήμη τῆς ἐμφανίσεως τοιοῦτου προφήτου, ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνας εἶχον νὰ ἴδωσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ἦτο τοιαύτη ὥστε καὶ ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπὸ τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου πολλοὶ προσέτρεχον καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Τὸ κήρυγμά του δὲ ἐποίκιλλε κατὰ τὴν κοινωνικὴν τάξιν ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπετείνετο. Ἴδὼν ἡμέραν τινα πολλοὺς ἐκ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων νὰ ἔρχωνται εἰς τὸ βάπτισμά του εἶπεν εἰς αὐτούς: «γεννήματα ἐχιδνῶν ὁ Θεὸς σᾶς δίδει εὐκαιρίαν σωτηρίας καὶ σᾶς ὠδήγησεν ἐδῶ μεταμεληθῆτε λοιπὸν διὰ τὰς κακίας ἵσας καὶ μεταβάλετε πορείαν. Καὶ μὴ σᾶς περνᾷ ἡ ἰδέα ὅτι, ἐπειδὴ εἴσθε ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ, ἔχετε ἐξησφαλισμένην τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Διότι σᾶς διαβεβαιῶ, δύναται ὁ Θεὸς ἀπὸ τοὺς λίθους τούτους (1) νὰ δημιουργήσῃ τέκνα τελείως ὅμοια (κατὰ τὴν πίστιν) μὲ τὸν Ἀβραάμ. Ἐξ ἄλ-

1) Ὁ Ἰωάννης ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τοὺς εἰδωλολάτρας.

λου, ἔχετε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι ἤδη ἡ ἀξίνη εἶναι πλησίον εἰς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων (1)· πᾶν λοιπὸν δένδρον, τὸ ὁποῖον δὲν φέρει καρπὸν καλόν, κόπτεται καὶ ρίπτεται εἰς τὸ πῦρ. Ἐγὼ μὲν σᾶς βαπτίζω δι' ἀπλοῦ ὕδατος πρὸς μετάνοιαν· ἐκεῖνος δὲ ὁ ὁποῖος ἔρχεται ὕστερον ἀπὸ ἐμὲ (ὁ Χριστὸς) θὰ σᾶς βαπτίση διὰ Πνεύματος Ἁγίου. Ἐκεῖνος ἔχει καὶ τὸ πτυάριον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ θὰ καθάριση καλὰ δι' αὐτοῦ τὸ ἀλώνιον του, καὶ θὰ συναξῆ μὲν τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀλλὰ τὸ ἄχυρον θὰ κατακαύσῃ μὲ πῦρ ἄσβεστον». Εἰς τοὺς ὄχλους οἱ ὁποῖοι τὸν ἠρώτων «τί λοιπὸν νὰ κάμωμεν ;» ἀπήντησεν : «ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω». Ἦλθον δὲ καὶ τελῶνας νὰ θαπτισθῶσι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· «διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν ;» Ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπε πρὸς αὐτούς· «μὴ εἰσπράττετε περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σᾶς διατάσσει ὁ νόμος». Τοῦτο εἶπεν ὁ Πρόδρομος, διότι οἱ τελῶνας, ἐνῶ εἰσέπραττον τοὺς φόρους, ἔκαμνον κατάχρησιν τῆς θέσεώς των πρὸς πλουτισμὸν καὶ ἦσαν μισητότατοι εἰς τὸν λαόν. Ἠρώτων δὲ αὐτὸν καὶ Ἰουδαῖοι στρατιωτικοὶ λέγοντες· «καὶ ἡμεῖς τί ποιήσωμεν ;» καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· «μὴ ἐκθιάσητε κανένα πολίτην καὶ μὴ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε εἰς τὸν μισθὸν σας».

Ὁ λαὸς ἐξεπλήσσετο τόσοσιν πολὺ ἀπὸ τὸν βίον καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου, ὥστε ἤρχισαν νὰ ἀποροῦν καὶ νὰ σκέπτωνται, μήπως εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ; Προσεκολλήθησαν δὲ εἰς αὐτὸν καὶ πολλοὶ ὡς μαθηταὶ του. Ὁ Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ διορατικὸν του πνεῦμα ἀντελαμβάνετο τὴν ἀπορίαν των, ἔλεγεν εἰς ὄλους· «ἐγὼ μὲν

1) Εἰκονικὴ ἔκφρασις. Ἐννοεῖ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους εἰς τοὺς ὁποῖους κάμνει γνωστὴν τὴν προσεχῆ ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ. Ὁφείλουσιν νὰ πιστεύουσιν εἰς αὐτόν, διότι ἄλλως ἀπομένει εἰς αὐτοὺς βεβαία ἡ τιμωρία.

ὑδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου (ὁ Ἰησοῦς Χριστός) οὐδὲ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί»· Αὐτὸς θὰ σᾶς προικίσῃ μὲ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ ὁποῖον φωτίζει, ὡς τὸ πῦρ, τὸν ἄνθρωπον, θερμαίνει αὐτὸν καὶ κατακαίει πᾶσαν ἁμαρτίαν.

!1.

23/11/68

Ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ. Πειρασμὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

(Ἰωάν. 1,31—33, Ματθ. 3,13—4,11, Λουκ. 3,21—23.

4,1—13 Μάρκ. 1,9—13)

Μέχρι τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἤρχισε νὰ βαπτίζῃ καὶ νὰ κηρύσσῃ, δὲν εἶχε γνωρίσει διόλου τὸν Σωτῆρα. Διότι ὁ μὲν Ἰωάννης διέμενεν εἰς τὰς ἐρήμους, ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰς Ναζαρέτ ἐργαζόμενος. Εἶχεν ὅμως τὴν φώτισιν Ἐνωθεν ὅτι ἡ ἔλευσις τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἶναι πλησιεστάτη. Μάλιστα, ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν ὅτι καὶ ὁ Σωτὴρ θὰ ἔλθῃ νὰ βαπτισθῇ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ Ἰωάννης θὰ ἐβεβαιώνετο ὅτι ἀπὸ τοὺς βαπτιζομένους ἐκεῖνος θὰ εἶναι ὁ Μεσσίας, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐβλεπε νὰ καταβαίῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νὰ μένῃ ἐπ' αὐτόν. Διὰ τοῦτο μὲ προσοχὴν παρετήρει τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτόν, ἔχων τὸν πόθον νὰ διακρίνῃ ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Ἡμέραν τινὰ λοιπόν, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης εἶχε βαπτίσει ἤδη πλῆθος λαοῦ, παρουσιάζεται τελευταῖος ἐνώπιόν του ὁ Ἰησοῦς, ἔλθων ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Πρόδρομος, κατὰ θεῖαν ἐμπνευσιν, ἀνεγνώρισεν εὐθὺς τὸν Σωτῆρα, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐκήρυσσε. Καὶ αἰσθανθεὶς ἀμέσως τὴν ἰδικὴν του ἀναξιότητα καὶ τὴν τελειότητα τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ

ἔννοήσῃ ποίαν σημασίαν θὰ εἶχε διὰ τὸν ἀναμάρτητον Σωτῆρα τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖον ἦτο διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον. Ἐπιμόνως λοιπὸν ἠμπόδιζεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης λέγων: «ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με ;» Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτόν: «ἄφησε ἐπὶ τοῦ παρόντος· διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρέπει νὰ ἐκτελέσωμεν πᾶν ὅ,τι εἶναι σύμφωνον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ». Τότε ἐβάπτισεν αὐτόν. Εὐθὺς δέ, μόλις ἐβαπτίσθη, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὸ ὕδωρ καὶ προσήυχετο. Καὶ ἰδοὺ αἴφνης, ἠνοιχθήσαν χάριν αὐτοῦ οἱ οὐρανοὶ καὶ εἶδε, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ Πρόδρομος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ καταβαίνει ἐν εἶδει περιστερᾶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ μένῃ ἐπάνω εἰς αὐτόν. Ἠκούσθη δὲ ἐκ τῶν οὐρανῶν συγχρόνως καὶ φωνὴ ἡ ὁποία ἔλεγεν· «οὗτος εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκφράζω τὴν πλήρη εὐαρέσκειάν μου».

Ἀμέσως μετὰ τὴν βάπτισίν του, ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε, καὶ προὐκάλεσε μάλιστα ὁ ἴδιος, νὰ πειράξῃ (δοκιμάσῃ) (1) τὸν Χριστὸν ὁ διάβολος, διὰ νὰ νικήσῃ μὲν οὗτος καὶ καταισχύνη αὐτόν, διδάξῃ δὲ καὶ ἡμᾶς πῶς νὰ ἀντιμετωπίζωμεν καὶ νὰ ἀποκρούωμεν τοὺς πειρασμοὺς τοῦ διαβόλου. Πλήρης λοιπὸν Πνεύματος Ἁγίου ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἦλθεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας, ὅπου προηγουμένως ἔμενε καὶ ὁ Πρόδρομος. Ἐκεῖ ὁ Χριστὸς ἔμεινε τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐκλήθη καὶ τὸ ἐκεῖ ὄρος «Σαραντάριον», ἀφωσιωμένος εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὴν μελέτην τοῦ θείου Νόμου, ἐν πλήρει νηστείᾳ.

1) Ὁ πειρασμὸς ἢ δοκιμασία, εἰς ἣν ὁ Θεὸς εἰσάγει κάποτε τὸν ἄνθρωπον, ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μάλιστα οἱ ἐκλεκτοί, εἰς τινὰς περιστάσεις δοκιμάζονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐμβαλλόμενοι εἰς διαφόρους δυσκόλους περιστάσεις διὰ νὰ φανῇ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀρετὴ των. Ἄλλου εἶδους εἶναι οἱ πειρασμοί, οἱ ὅποιοι προέρχονται ἀπὸ κακὰς ἐπιθυμίας καὶ τὸν διάβολον.

«Οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις», γράφουν οἱ ἅγιοι Εὐαγγελισταί. Ὑστερον ὁμως ἐπέινασε. Τότε εὗρεν εὐκαιρίαν ὁ διάβολος καὶ προσελθὼν πρὸς τὸν Χριστὸν εἶπε προκλητικῶς εἰς αὐτὸν· «εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται». Μὲ τὴν πρότασιν αὐτὴν εἶχε τὸν δόλιον σκοπὸν νὰ ἐξωθήσῃ τὸν Χριστὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ διὰ σωματικὰς προσωπικὰς ἀνάγκας τὴν δύναμιν, ἢ ὁποία ἐδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου, διὰ μεγάλους πνευματικούς σκοπούς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἀπεκρίθη· «εἶναι γεγραμμένον εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὅτι δὲν εἶναι μόνον ὁ ἄρτος, διὰ τοῦ ὁποίου διατηρεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· αὕτη διατηρεῖται καὶ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ διέτασεν ὁ Θεός (1)». Ἐπομένως ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς σωματικῆς ζωῆς. Ἄλλ' ὁ διάβολος δὲν ἀποθαρρύνεται· καταφεύγει καὶ εἰς ἄλλο μέσον. Παραλαμβάνει αὐτὸν καὶ φέρει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· ἐσταμάτησεν αὐτὸν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αἰτώματος τοῦ ναοῦ καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· διότι εἶναι γεγραμμένον ὅτι ὁ Θεὸς θὰ διατάξῃ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ διὰ σὲ καὶ θὰ σὲ λάβουν εἰς τὰς χεῖράς των, ὥστε νὰ μὴ σκοντάψῃ κἂν ὁ ποῦς σου πρὸς λίθον». Ἄλλὰ καὶ τὸν πειρασμὸν τοῦτον, ὁ ὁποῖος ἐξώθει εἰς πρᾶξιν κενοδοξίας καὶ ἀδικαιολογήτου ριψοκινδυνεύσεως, ὁ Χριστὸς ἀπέκρουσεν εἰπὼν· «εἶναι ἐπίσης γεγραμμένον· μὴ πειράξῃς Κύριον τὸν Θεόν σου». Καὶ ἦτο πράγματι ἡ δευτέρα αὕτη ἀπόπειρα τοῦ διαβόλου ὡς νὰ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τις, ἀπιστῶν θεβαίως, τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, κινδυνεύων ἐκ φιλοδοξίας ἢ ἐπιπολαιότητος. Ἄλλὰ καὶ πάλιν παραλαμβάνει τὸν Χριστὸν εἰς ὄρος πολὺ

1) «Οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ». (Ματθ. 4,4). Μήπως ὁ Θεὸς δὲν ἔτρεφεν ἐπὶ 40 ἔτη τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τὸ μάννα;

ὕψηλόν καὶ δεικνύει εἰς αὐτὸν ὄλα τὰ βασίλεια τοῦ κῶ-
σμου καὶ τὴν δόξαν των. «Ταῦτα πάντα σοι δώσω», εἶ-
πεν εἰς τὸν Χριστόν, «ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι». Ὁ
Ἰησοῦς, ἀποκρούων καὶ τὸν πειρασμὸν τοῦτον τῆς προ-
σηλώσεως εἰς τὰ ἐγκόσμια καὶ τὴν φιλαρχίαν εἶπεν εἰς
αὐτόν· «Ὑπάγε ὀπίσω μου (=φύγε), σατανᾶ· γέγραπται
γάρ· Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόν-
ῳ λατρεύσεις».

Ἰδὼν τοιοῦτοτρόπως ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ παρασύρῃ
τὸν Χριστὸν εἰς τὸ κακόν, ἀφῆκεν αὐτόν καὶ ἔφυγεν, ἵνα
καραδοκῆσῃ πάλιν νέας καταλλήλους εὐκαιρίας διὰ νὰ
τὸν πειράξῃ. Ἀμέσως δὲ παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ
Χριστοῦ ἄγγελοι καὶ ὑπηρετοῦν αὐτόν εἰς ὅ,τι ἐχρειάζε-
το. Ἡ ἔρημος εἰς τὴν ὁποίαν ἐπειράσθη ὁ Ἰησοῦς εἶ-
ναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἢ πρὸς δυσμὰς καὶ ὑπερ-
άνω τῆς Ἰεριχοῦς ἐκτεινομένη ὄρεινὴ καὶ ἀπότομος χῶ-
ρα, ἣτις καὶ ἐκλήθη καὶ «ἔρημος τῆς Τεσσαρακοστῆς».

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ.

(Ματθ. 3,13—17)

- 13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν
Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.
14 Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ
15 σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· ἄφες ἄρτι· Οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν
16 ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.
Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ
ἰδοὺ ἠνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα
τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ'
17 αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Ο ὁ ὅ τ ὁ ς
ἐ σ τ ι ν ὁ Ὑ ἰ ὁ ς μ ο υ ὁ ἄ γ α π η τ ὁ ς, ἐ ν ᾧ ε ὑ-
δ ὁ κ η σ α.

Οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ.

(Ἰωάν. 1,35—52)

29/11/98

Εὐθὺς μετὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ πειρασμόν, ὁ Ἰησοῦς ἐξεκίνησε καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν ὁμῶς ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου ἐθάπτιζεν ὁ Ἰωάννης καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἡμέρας τινάς. Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ πέραν τοῦ Ἰορδάνου τμήμα, πλησίον τῆς πόλεως τῆς Ἰεριχοῦς, ὅπου ἄλλοτε οἱ Ἰσραηλίται εἶχον περάσει τὸν Ἰορδάνην, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Ὅτε ὁ Ἰωάννης εἶδε τὸν Ἰησοῦν νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτόν, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του· «Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην, ἐστέκετο πάλιν ὁ Ἰωάννης καὶ δύο ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ μετέπειτα Εὐαγγελιστής. Ὅταν ὁ Πρόδρομος εἶδε τὸν Ἰησοῦν νὰ περιπατῇ ἐκεῖ πλησίον, λέγει πρὸς τοὺς δύο μαθητάς· «Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ». Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ δύο μαθηταί, ἐθάδιζον ὀπίσω τοῦ Ἰησοῦ μὲ σκοπὸν νὰ ἀνοίξουν ὁμιλίαν μὲ αὐτόν. Ὅτε δὲ ἐστράφη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶδε νὰ ἀκολουθῶσιν αὐτόν, λέγει εἰς αὐτούς· «τί ζητεῖτε;» Ἐκεῖνοι εἶπον εἰς αὐτόν· «διδάσκαλε, ποῦ μένεις;» Λέγει εἰς αὐτούς· «ἔρχεσθε καὶ ἴδετε». Ἦλθον λοιπὸν καὶ εἶδον ποῦ ἔμενε καὶ παρέμειναν πλησίον του μέχρι τοῦ ἀπογεύματος (1). Ὅταν δὲ οἱ δύο ἐκεῖνοι μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου ἐπέστρεψαν, ὁ Ἀνδρέας ἔσπευσε ν' ἀναζητήσῃ τὸν ἀδελφόν του Σίμωνα. Εὐρίσκει αὐτόν καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν». Καὶ αὐθη-

1) Περίπου 4 μ.μ. Πρβλ. Ἰωάν. 1,40.

μερὸν ᾠδήγησεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ῥίψας θαθὺ βλέμμα εἰς αὐτὸν εἶπε· «Σὺ εἶσαι ὁ Σίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ· σὺ θὰ ὀνομασθῆς Κηφᾶς», ὄνομα τὸ ὁποῖον ἑλληνιστὶ ἐξηγεῖται Πέτρος. Ὁ Χριστὸς προεδήλωνε μὲ τὴν μετονομασίαν αὐτὴν, ἢ ὁποία ἔμεινεν ἕκτοτε ὡς κύριον ὄνομα τοῦ Σίμωνος, ὅτι εἰς στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν βραδύτερον, θὰ ἐφέροντο διάφοροι ἀντίθετοι γνῶμαι περὶ τοῦ Χριστοῦ, πρῶτος αὐτὸς ἐκ τῶν μαθητῶν του θὰ διησθάνετο καὶ θὰ ἐξέφραζε μετὰ πεποιθήσεως τὴν ἀλήθειαν ὅτι: «ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ», ἢ ὁποία ἀλήθεια θὰ ἦτο τὸ θεμέλιον τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης γνωριμίας μὲ τοὺς τρεῖς μέλλοντας ἀποστόλους του, ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀφοῦ ἤδη εἶχε τελειώσει ὅ,τι ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶχε νὰ ἐκτελέσῃ εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Μόλις δὲ ἐξεκίνει ἀπὸ τὴν Βηθαβαρᾶ, συναντᾶ καὶ ἄλλον μαθητὴν τοῦ Προδρόμου, τὸν Φίλιππον, ὁστις κατήγετο ἀπὸ τὴν Βηθαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ τῆς ὁποίας κατήγοντο καὶ ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος. Λέγει ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Φίλιππον· «ἀκολούθει μοι»· καὶ ὁ Φίλιππος ἠκολούθησεν αὐτόν. Ἐντὸς ὀλίγου, συναντᾶ καθ' ὁδὸν ὁ Φίλιππος τὸν φίλον του Ναθαναὴλ (1), μαθητὴν καὶ αὐτὸν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καταγόμενον ἀπὸ τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας. Λέγει εἰς αὐτὸν πλήρης χαρᾶς· «εὐρήκαμεν ἐκεῖνον περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραψαν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸν νόμον καὶ οἱ προφῆται: τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ (2), τὸν καταγόμενον ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ».

Ὁ Ναθαναὴλ ἀπήντησεν· «ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» Λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Φίλιππος· «ἔρχου καὶ

1) Ὀνομάζεται καὶ Βαρθολομαῖος

2) Ὁ Φίλιππος ἐκφράζεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον περὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι ἠγνόνει ἀκόμη, καθὼς καὶ τόσοι ἄλλοι τότε, τὴν θεϊκὴν καταγωγὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ἴδε». Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ νὰ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους μαθητάς, οἱ ὅποιοι συνώδευον αὐτόν, τὸν Ἀνδρέαν, τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην· «ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι». Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ναθαναήλ· «πόθεν με γινώσκεις ;». Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «πρὶν ἀκόμη ὁ Φίλιππος νὰ σὲ φωνάξῃ, ἐνῶ ἦσο ὑποκάτω τῆς συκῆς, σὲ εἶδον». Λέγων τὴν λεπτομέρειαν ταύτην ὁ Χριστὸς ἐδεικνυεν ὅτι ἐγνώριζεν ὡς Θεὸς τὰ πάντα. Ἐνόησε τοῦτο ὁ Ναθαναήλ· καὶ ἀποκριθεὶς ἀμέσως λέγει εἰς τὸν Ἰησοῦν· «Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ». Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις ; μείζω (μεγαλύτερα) τούτων ὄφει». Ὁ Ἰησοῦς ὑπηνίσσετο τὰ μέλλοντα θαύματά του, τὰ ὅποια θὰ ἐβλεπε καὶ ὁ Ναθαναήλ. Καὶ πράγματι, πόσα θαύματα ἠξιώθησαν νὰ ἴδουν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ!

Οὕτω, μὲ τὴν συνοδίαν τῶν πέντε τούτων πρώτων μαθητῶν του (1), ἔφθασεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἐστάθμευσε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν κώμην αὐτῆς Κανᾶ.

1) Μ α θ η τ α ἰ καὶ Μ α θ ῆ τ ρ ι α ἰ τοῦ Χριστοῦ ἐλέγοντο γενικῶς ὅσοι καὶ ὅσαι ἐπίστευον εἰς αὐτόν ὅτι ἦτο ὁ Σωτὴρ τοῦκ ὄσμου. Μόλις τῷ 50 μ. Χ. ὠνομάσθησαν διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας μετὰ τὸν τίτλον Χ ρ ι σ τ ι α ν ο ῦ, ὅστις καὶ ἐπεκράτησεν ἔκτοτε.

Ἡ κλήσις τῶν μαθητῶν τούτων, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος εἰς τὸν παράγραφον τούτον, ἦτο προσωρινή. Ὅριστικῶς προσεκλήθησαν ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ τελῶνης Ματθαῖος, ἐντὸς τοῦ πρώτου ἔτους τῆς κοσμοσωτηρίου ἐνεργείας τοῦ Σωτῆρος. Οἱ ἄλλοι, ἀρχὰς τοῦ β' ἔτους. Ἴδε τὰ περὶ ὀριστικῆς προσκλήσεώς των ἐν Ματ. 4,18 Μάρκ. 1,15 Λουκ. 5,1.

24/12/48

τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ : Μεταβολὴ
ὕδατος εἰς οἶνον.

(,Ιωάν. 2,1—11)

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς κλήσεως τῶν τριῶν πρῶτων μαθητῶν, Ἀνδρέου, Πέτρου καὶ Ἰωάννου, καὶ ἐνῶ ἤδη ὁ Ἰησοῦς εὐρίσκετο μετὰ τῶν πέντε μαθητῶν του ἐν Κανᾶ, ἐτελεῖτο ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ γάμος φιλικῆς οἰκογενείας πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν, διὸ καὶ αὕτη ἦτο ἐκεῖ μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων. Προσεκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τὸν γάμον ἐφ' ὅσον εὐρίσκετο ἤδη ἐν Κανᾶ. Ὁ δὲ Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ καθαγιάσῃ ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. Ἡ ἔκτακτος ὁμως παρουσία τῶν νέων συνδαιτυμόνων συνετέλεσεν ὥστε ἡ μικρὰ προμήθεια τοῦ οἴνου, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡ πτωχικὴ πάντως οἰκογένεια τῶν νεονύμφων, νὰ ἐξαντληθῇ ἐντὸς ὀλίγου.

Ἡ Μαρία, ἐπιθυμοῦσα νὰ προλάβῃ ταπεινώσιν τῆς φιλικῆς τῆς οἰκογενείας ἐνώπιον τῶν ξένων, ἔρχεται πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ λέγει πρὸς αὐτόν «οἶνον οὐκ ἔχουσι». Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἠθέλε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐπιθυμίαν της, νὰ κάμῃ ὁ Ἰησοῦς θαῦμα τι, ὥστε νὰ μὴ παρατηρηθῇ ἡ ἔλλειψις τοῦ οἴνου. Ἡ ὥρα ὁμως, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς ἔμελλε νὰ παρουσιασθῇ ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κηρύσῃ καὶ νὰ θαυματοουργῇ, δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη· τὸ δὲ αἶτημα τῆς ἁγίας μητρός του θὰ εἶχε τοιαύτην ἔννοιαν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς τὴν μητέρα του «τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι»; Ἡ ἐρώτησις σημαίνει: «καὶ ἐπειδὴ ἔλειψεν ὁ οἶνος, τί εἶναι τοῦτο δι' ἐμέ καὶ διὰ σέ, μήτηρ;». Ἦθελεν ὁ Ἰησοῦς νὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του νὰ ἐννοήσῃ ὅτι, τὸ νὰ κάμῃ θαύματα καὶ νὰ

ἀρχίσῃ τὴν Μεσσιακὴν τοῦ ἐνέργειαν ἔχει ἄνωθεν τὴν κεκανονισμένην ὥραν, καὶ ἐπομένως πᾶσα παρακίνησις εἶναι περιττή. Διὰ τοῦτο ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰησοῦς «οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου» (=ἀκόμη δὲν ἔχει ἔλθῃ ἡ ὥρα, ἡ ὠρισμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ φανερώσω τὴν θεϊαν μου δύναμιν, ἐμφανιζόμενος ὡς Μεσσίας δημοσίᾳ). Εἰς τὴν ἀπάντησιν ὁμοῦς ταύτην τοῦ Ἰησοῦ ἡ Μαρία διέκρινεν ὅτι κατὰ βάθος δὲν ἀπέκρουεν ὁ Υἱὸς τὴν θαυματουργικὴν ἐπέμβασίν του καὶ ὅτι ἡ αἴτησίς της εἰσηκούσθη. Λέγει λοιπὸν εἰς τοὺς ὑπηρέτας· «κάμετε ὅ,τι σᾶς εἶπη». Ἡ ὥρα τοῦ Ἰησοῦ δὲν εἶχε μὲν ἀκόμη ἔλθει, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς χάριν τῆς μητρός του ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ θαῦμα καὶ νὰ φανερώσῃ ἑαυτὸν ἐν στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ.

Ἐκεῖ ἦσαν τοποθετημένοι ἕξ ὑδρίαὶ λίθιναι, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευον πρὸς καθαρισμόν (τῶν χειρῶν ἰδίᾳ), κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Ἰουδαίων, ἔχουσαι ἐκάστη χωρητικότητα δύο ἢ τριῶν «μετρητῶν» (1). «Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος», εἶπεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει εἰς αὐτούς· «ἀντλήσατε τώρα καὶ φέρετε εἰς τὸν ἀρχιτρίκλινον» (2). Ἐφερον εἰς αὐτόν. Μόλις δὲ ἐδοκίμασεν οὗτος καὶ εἶδεν ὅτι τὸ ὕδωρ εἶχε γίνεαι οἶνος (ἐκεῖνος δὲν ἐγνώριζε πόθεν προήρχετο ὁ οἶνος· ἐγνώριζον ὁμοῦς οἱ ὑπηρέται οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀντλήσει τὸ ὕδωρ), φωνάζει τὸν γαμβρὸν ὁ ἀρχιτρίκλινος καὶ λέγει εἰς αὐτόν· «πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον

1) Πρόκειται πιθανῶς περὶ τοῦ ἀττικοῦ μετρητοῦ, ὅστις περιελάμβανε 29 ὀκάδας καὶ 64 δράμια.

2) Οὗτος ἦτο ὁ διευθύνων τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συμποσίου. Ἦτο ἐπιφορτισμένος νὰ ἐποπτεύῃ καὶ νὰ διδῇ τὰς δεούσας διαταγὰς εἰς τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικόν, συγχρόνως δὲ νὰ δοκιμάζῃ τὴν ποιότητα τῶν φαγητῶν, τοῦ οἴνου κ.λ.π. Τρίκλινον ἦτο αἶθουσα δεῖπνου μὲ τρεῖς κλίνας, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεκλίνοντο καὶ ἔτρωγον κατὰ τὰ ἔθιμά των οἱ ἀρχαῖοι. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐσήμαινε πᾶσαν αἶθουσαν φαγητοῦ.

παρουσιάζει τὸν καλὸν οἶνον, καὶ κατόπιν τὸν ὀλιγώτερον καλόν· ἀλλὰ σὺ ἐφύλαξες τὸν καλὸν οἶνον ἕως τὴν ὥραν αὐτὴν».

Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐφανέρωσε τὴν θεῖαν του δύναμιν. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἰδόντες τὸ θαῦμα, ἐνισχύθησαν εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ὁ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας γάμος.

(Ἰωάνν. 2,1—11)

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι· οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ,τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὕδριαί λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὕδριας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτάς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον — καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν. οἱ δὲ διάκονοι ἤδειςαν οἱ ἠγνῆκότες τὸ ὕδωρ — φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσον· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(30—33 μ. Χ.)

14.

Οἱ Ἰσραηλιταί.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦρχισε νὰ ἐνεργῇ ὡς Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὅπως καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς δημοσίας ἐμφανίσεώς του, ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἐξηκολούθει νὰ ζῆ ὑπὸ θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν αἱ ἀλλεπάλληλοι δουλείαι, ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας Βαβυλῶνος μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, εἶχον δημιουργήσει.

Καὶ πρῶτον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν πεπορθήσεις, τὰ παθήματα τοὺς εἶχον σωφρονίσει τόσον, ὥστε ἔπαυσε πλέον ἐκείνη ἡ ἀκατάπαυστος μετὰπτωσίς των εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Ἐπίστευον εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ αὐτὸν μόνον ἐλάτρευον· ἐφρόντιζον δὲ νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ ἐκτελῶσιν ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἐπέβαλλεν εἰς αὐτοὺς ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος. Ἀρετὴν ὅμως ἐνόμιζον τὸν τυπικισμόν: τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις ἀσχέτως πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς διαθέσεις. Ἐπίστευον ἐπίσης ἐπὶ ἡ σχέσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸν εἶναι σχέσις τρομεροῦ ἀυθέντου πρὸς δούλον· ὅτι εἶναι Θεὸς ἐκδικητικὸς. Ἐξηκολούθει ἐπίσης ὁ θρησκευτικὸς κομματισμὸς, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναφανῆ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Μακκαβαίων, κα-

τὰ τὰ μέσα τοῦ δευτέρου αἰῶνος π. Χ. Τὸ τοιοῦτον ἔστειρε τὴν ἀμοιβαίαν διχόνοιαν μεταξύ τοῦ λαοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι παρουσιάζοντο καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς οἱ αὐστηροὶ τηρηταὶ καὶ φύλακες τῶν πατρῶων, ἀλλ' ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως «πάντα ἐποίουν πρὸς τὸ θεαθῆναι». Μὲ τὴν ὑποκρισίαν των ὅμως αὐτὴν κατάρθωναν νὰ ἔχουν μεγάλην δύναμιν παρὰ τῷ λαῷ· εἰς τοῦτο συνετέλει καὶ τὸ ὅτι ἦσαν οἱ πλουσιώτεροι. Οἱ Σαδδουκαῖοι, ἀπ' ἐναντίας, ἦσαν θρησκευτικῶς νεωτερισταὶ καὶ αἰρετικοὶ καὶ ἤθελον νὰ ἐπιδεικνύουν πνεῦμα ἐλευθεροφροσύνης δῆθεν. Διὰ τοῦτο ἦσαν ἀρεστοὶ εἰς τὰς ξένας Κυβερνήσεις. Οἱ Ἑσσαῖοι, ἐξ ἄλλου, περιεφρόνουν τοὺς λοιποὺς Ἰσραηλίτας καὶ εἶχον ὡς βᾶσιν τοῦ βίου των τὴν κοινοκτημοσύνην. Ἦσαν ἠθικώτεροι ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ἐγκρατείας, ἀλλ' εἶχον καὶ αὐτοὶ πλείστας ὄσας ἐλλείψεις καὶ ἐλαττώματα. Ὁ δὲ πολὺς λαὸς ἦτο εἰς τὸ χάος καὶ μᾶλλον ἠκολούθει τοὺς Φαρισαίους, ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι κτυπητὸν σημεῖον τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους εἶναι ὅτι ἀνέμενον νὰ ἴδουν τὸν Μεσσίαν, ὄχι ὅπως οἱ Προφῆται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προεικόνισαν αὐτόν. Σωτήρα δηλαδὴ ὅλου τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας, ἀλλ' ὡς τοπικιστὴν καὶ ἐθνικιστὴν ἐπίγειόν τινα βασιλέα, ὁ ὁποῖος θὰ κατέλυε δῆθεν τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, θὰ ἐγένετο δὲ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Εἰς αὐτόν θὰ ὑπέτασσε κατόπιν ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς !

“Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐν γένει ζωὴν, ἐξηκολούθει νὰ ὑφίσταται εἰς τὰ Ἰεροσόλυμα τὸ Μέγα Συνέδριον, ὡς ἀνωτάτη διοικητικὴ καὶ δικαστικὴ Ἀρχὴ εἰς τὰ θρησκευτικὰ πράγματα. Καὶ εἶχε μὲν τὸ δικαίωμα καὶ πάλιν νὰ καταδικάζῃ εἰς θάνατον, ἢ ἐκτέλεσις ὅμως τῆς ποινῆς ταύτης ἐγένετο μόνον κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Ρωμαίου ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας. Εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις ὑ-

πῆρχον τὰ Μικρὰ ἑπταμελῆ Συνέδρια ἢ κριτήρια, μὲ περιωρισμένην διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Ἐθνάρχης καὶ πρόεδρος τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου ἦτο πάντοτε ὁ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερεὺς. Τὸ ἀξίωμα ὅμως τοῦ Ἀρχιερέως εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν κατάπτωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατερρίφθη, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ρωμαιοκρατίας εἰς τὴν Παλαιστίνην.

Εἰς τὸν ἠθικόν του βίον ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, ἐκτὸς τῶν ἀτοπημάτων εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ὤθουν αἱ ἐσφαλμένοι θρησκευτικαὶ του ἀντιλήψεις, ἐξηκολούθει νὰ ἔχη ὡς ἀρχάς, οἷας καὶ οἱ παλαιότεροι πρόγονοὶ του: «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος» ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου», τοιοῦτον δὲ ἐνόουν μόνον τὸν ὁμόφυλόν των καὶ ὁμόθρησκον, καὶ «μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου». Αἱ ἐπανεπιλημμένοι δὲ ὑποδουλώσεις εἰς ξένους, εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς συνετέλουν, ὥστε νὰ διαφθέρωνται ἀκόμη περισσότερον ἠθικῶς οἱ Ἰσραηλιταὶ ἀπὸ τὸ περιβάλλον των.

Τοιαύτη ἦτο ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις τῶν Ἰσραηλιτῶν ὅχι μόνον τῶν ἐντὸς τῆς Παλαιστίνης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς, τῶν λεγομένων Ἰουδαίων τῆς διασποράς. Καὶ αὐτοί, ἂν καὶ ἐξοικειοῦντο πολὺ πρὸς τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν χωρῶν ὅπου ἔζων, μάλιστα μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἔχουν ὡς μητρικὰς τῶν γλώσσας, τὰς γλώσσας τῶν τόπων, ὅπου ἦσαν ἐγκατεστημένοι, ὅμως ἐτήρουν τὰς θρησκευτικὰς τῶν ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, καὶ ἐν γένει ἐκράτουν στερρῶς τὰς θρησκευτικὰς τῶν πεποιθήσεις.

15.

Οἱ Σαμαρεῖται.

Σαμαρεῖται ἐλέγοντο οἱ κάτοικοι καὶ τῆς ὅλης ἐπαρχίας τῆς Παλαιστίνης Σαμαρείας καὶ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο Σαμάρεια ἐπίσης. Κ-

τά τούς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ ἐπαρχία αὕτη κατεῖχε τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς κυρίως Παλαιστίνης, ἔχουσα πρὸς βορρᾶν μὲν τὴν Γαλιλαίαν, πρὸς νότον δὲ τὴν Ἰουδαίαν, πρὸς ἀνατολὰς τὸν Ἰορδάνην καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Οἱ Σαμαρεῖται ἦσαν λαὸς ἀνάμικτος ἀπὸ παλαιούς Ἰσραηλίτας καὶ ἀπὸ εἰδωλολατρικούς λαούς. Αἱ χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὴν Σαμάρειαν, ἀνῆκον εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν εἰς τὸ βασιλείον τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ Σαμάρεια μάλιστα, ἡ πόλις, ἦτο καὶ ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου. Ἄλλ' ὅτε τὸ βασιλείον κατελύθη, τῷ 722 π. Χρ., ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, τότε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀπήχθη εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, μετῴκισθησαν δὲ εἰς τὰς χώρας τοῦ καταλυθέντος βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ διάφοροι εἰδωλολατρικοὶ λαοὶ ἀπὸ τὴν Ἀσσυρίαν. Αὐτοί, σὺν τῷ χρόνῳ ἀνεμίχθησαν μὲ τούς ἀπομείναντας Ἰσραηλίτας, ὠμίλουν τὴν ἀρχαίαν Ἑβραϊκὴν μὲ πολλοὺς ξενισμούς, καὶ ὁ ἀνάμικτος οὗτος λαὸς εἶναι οἱ Σαμαρεῖται. Εἰς τούτους προσετέθησαν βραδύτερον καὶ ἀρκετοὶ Ἰουδαῖοι, οἱ ὁποῖοι ἔφυγον ἐκ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τούς χρόνους τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Ἐσοδρα καὶ Νεεμίου.

Ὅπως δὲ ἀνεμίχθησαν φυλετικῶς, οὕτως ἀνεμίχθησαν καὶ ὑπὸ θρησκευτικὴν ἔποψιν καὶ τοιουτοτρόπως, οἱ Ἰσραηλίται τῶν μερῶν τούτων ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὴν πατρῶαν θρησκείαν σημαντικῶς. Ἡ θρησκεία τῶν Σαμαρειτῶν ἦτο αὕτη ἡ μονοθεϊστικὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἦρνοῦντο ὅμως τὴν ὑπαρξιν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης παρεδέχοντο μόνον τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσέως. Ἐπίστευον ὅμως εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν καὶ περιέμενον καὶ αὐτοὶ τὸν Μεσσίαν, μάλιστα ὑπὸ ἔννοιαν ἀνωτέραν παρὰ ὅπως περιέμενον αὐτὸν οἱ Ἰσραηλίται τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων διότι παρεδέχοντο αὐτὸν ὡς πνευματικὸν Σωτῆρα ὅλου τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Ἐνεκα τῶν διαφορῶν τούτων, οἱ Ἰουδαῖοι ἔτρεφον Ἄρχ. Ἐμ. Ι. Καρπαθίου Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἐκδ. Ε' 1938 4
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μεγάλην ἀντιπάθειαν καὶ ἀποστροφήν πρὸς τοὺς Σαμαρείτας. Ἡ δὲ ἀντιπάθεια αὕτη μετετρέπη εἰς ἄσπονδον μῖσος σὺν τῷ χρόνῳ ἕνεκα διαφόρων γεγονότων. Ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἤρχισαν νὰ ἀνοικοδομοῦν τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ἠθέλησαν καὶ οἱ Σαμαρεῖται νὰ συμμετάσχουν. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ἀπέκρουσαν αὐτοὺς ὡς μὴ γνησίους Ἰσραηλίτας. Τοῦτο ἔγεινεν ἀφορμὴ νὰ προβοῦν εἰς ἐκδικήσεις οἱ Σαμαρεῖται καὶ νὰ ἀνάψῃ τὸ μῖσος μεταξὺ τῶν δύο λαῶν. Ἀκόμη δὲ περισσότερο ἠνοίχθη μεταξὺ τῶν τὸ χάσμα, ὅταν ὁ ἱερεὺς Μανασσῆς, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἐσοδρα καὶ Νεεμίου, ἦλθεν εἰς Σαμάρειαν καὶ ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζεῖν ἄλλον ναόν, ἐχειροτόνησεν ἱερεῖς καὶ τοιοῦτρόπως ἀπεχωρίσθησαν τελείως θρησκευτικῶς ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ὁποῖους οἱ Σαμαρεῖται ἐνόμιζον ὡς αἰρετικούς· τὸν ναόν τοῦ Γαριζεῖν ἐθεώρουν ὡς τὸν μόνον ἀληθινὸν ναόν εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἀκούει τὰς προσευχὰς καὶ δέχεται τὰς θυσίας τῶν πιστῶν. Καίτοι δὲ ὁ ναὸς οὗτος εἶχε καταστραφῆ ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Ὑρκανῶ τοῦ Α' (1), ὅμως ἐξηκολούθουν μετὰ ταῦτα, μέχρι καὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ προσκυνοῦν εἰς τὸ ὄρος Γαριζεῖν, ὡς μόνον νόμιμον τόπον προσευχῆς. Τὸ ἀμοιβαῖον μῖσος μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ἦτο τοιοῦτον ὥστε καὶ νερὸν ἀκόμη δὲν ἔδιδον οἱ μὲν εἰς τοὺς δὲ νὰ πίοιεν ἤρνοῦντο πᾶσαν φιλοξενίαν οἱ μὲν εἰς τοὺς δὲ καὶ οὔτε οἱ Σαμαρεῖται ἄφινον τοὺς Ἰουδαίους νὰ περάσουν διὰ μέσου τῆς χώρας των, οὔτε πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐκείνους. Πολλάκις δὲ οἱ Σαμαρεῖται συνεπολέμησαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων συμμαχοῦντες μὲ ἐχθροὺς αὐτῶν. Ἐκφραστικῆ τῶν ἀμοιβαίων διαθέσεων τῶν δύο λαῶν εἶνε ἡ παροιμιώδης ρῆσις τὴν ὁποίαν μᾶς διέσωσεν ὁ ἅγιος εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος: «οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι

1) 135—105 π. Χ. ἐθνάρχης καὶ Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν.

Σαμαρείται (1). Δηλαδή συναναστροφή και επικοινωνία μεταξύ Ἰουδαίων και Σαμαρειτῶν δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως.

16.

Οἱ ἔθνικοί.

Μὲ τὴν λέξιν «ἔθνικοί» ἢ «ἔθνη» ὠνομάζοντο ἤδη ὑπὸ τῶν ἱερῶν συγγραφέων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ λαοὶ ὅσοι δὲν ἐπίστευον εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν. Ἐντεῦθεν καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ τὴν χριστιανικὴν φιλολογίαν ἐν γένει καλοῦνται «ἔθνη» ἢ «ἔθνικοί» ὅλοι οἱ εἰδωλολατρικοὶ λαοί.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Κύριος ἡμῶν ἤρχισε τὸ κοσμοσωτήριόν του ἔργον, δύο κυρίως λαοὶ ἦσαν οἱ περισσότερον πεπολιτισμένοι ἀπὸ τοὺς ἔθνικούς: οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξηκολούθουν νὰ εἶναι κοσμοκράτορες, καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ ἐπιγείου βίου τοῦ Σωτῆρος, οἱ δὲ Ἕλληνες, καθὼς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ πλεῖστοι ἄλλοι λαοί, ἦσαν ὑποτεταγμένοι ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Ἄλλ' ὅμως ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία, τὰ ἑλληνικὰ ἐν γένει ἦθη καὶ ἔθιμα ἦσαν διαδεδομένα καὶ ἐπεκράτουν ἀνὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Κράτος οὕτως, ὥστε ὁ ἑλληνισμὸς ἦσκει τότε πνευματικὴν τινα καὶ ἠθικὴν κοσμοκρατορίαν, ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν πολιτικὴν.

Ἐπὸ θρησκευτικὴν ἔποψιν ὅλοι ἐν γένει οἱ «ἔθνικοί» λαοὶ ἦσαν βυθισμένοι εἰς τὴν π ο λ υ θ ε ἰ σ τ ι κ ῆ ν πλάνην. «Ὅλα ἦσαν θεοὶ δι' αὐτούς, πλὴν μόνον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ». Καὶ τόσον πολὺ διεστράφη ἡ περὶ Θεοῦ ἀλήθεια ὥστε, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὅλοι σχεδὸν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἄνθρωποι

1) Ἰωάν. 4,9.

ἀκολαστότατοι πολλάκις, ἐλατρεύοντο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, μετὰ τὸν θάνατόν των, ὡς θεοί !

Ἐξαίρεσιν ἔκαμναν ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς «ἐθνικούς», πρὸ πάντων τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι εἶχον προσελκυσθῆ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τῆς διασπορᾶς εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν. Καὶ ἦσαν ἄρκετοὶ τοιοῦτοι. Ἄλλοι μὲν παρεδέχοντο τελείως τὴν πίστιν τῶν Ἰουδαίων, μάλιστα καὶ περιετέμνοντο· αὐτοὶ ἐκαλοῦντο π ρ ο σ ῆ λ υ τ ο ι τ ῆ ς δ ι κ α ι ο σ ὕ ν η ς· ἄλλοι δὲ ἀπέρριπτον τὴν πολυθεϊαν καὶ εἰδωλολατρείαν καὶ ἐπίστευον μόνον καὶ ἐλάτρευον τὸν ἀληθινὸν Θεόν, δὲν ἦσαν ὁμως ὑποχρεωμένοι νὰ φυλάττουν τὰς ἄλλας Μωσαϊκὰς διατάξεις. Αὐτοὶ ἐκαλοῦντο π ρ ο σ ῆ λ υ τ ο ι τ ῆ ς π ὕ λ η ς. Ὅλοι δὲ οἱ προσήλυτοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίας καὶ ἀνέμενον αὐτόν.

Εἰς τὴν θρησκευτικὴν διαφθορὰν ἐπηκολούθει καὶ ἡ ἠθικὴ διαφθορά. Ὅπως καὶ πρὶν, οὕτω καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἠθικὸς βίος τῶν λαῶν ἦτο εἰς ἀξιοθρήνητον κατάστασιν. Ἄμυδρὰν ιδέαν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν, ἂν προσέξωμεν εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐζήτουν οἱ περισσότερον πολιτισμένοι λαοὶ τὴν ψυχαγωγίαν των. Ἐρριπτον δηλαδὴ ἀνθρώπους, δούλους ἢ αἰχμαλώτους, εἰς τὰ θηριοτροφεία ἢ τὰ ἀμφιθέατρα καὶ ἠὺχαριστοῦντο βλέποντες νὰ παλαίουν οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἄνθρωποι μὲ τὰ θηρία καί, ἐν τέλει, νὰ κατασπαράσσωνται ἀπὸ αὐτά !

Οἱ πλείστοι ἄνθρωποι τόσον πολὺ ἐθεώρουν βᾶρος τὸ νὰ ἔχουν παιδιά, ἀπέφευγον δὲ καὶ τὸν γάμον, ὥστε οἱ αὐτοκράτορες, ὀρμώμενοι ἀπὸ πολιτικούς λόγους, προσεπάθουν μὲ διαφόρους νόμους νὰ ἀναγκάσουν ἢ νὰ πείσουν τοὺς νέους πρὸς γάμον καὶ νὰ ἐμπνεύσουν ἀγάπην πρὸς τὸ παιδίον. Οἱ οἰκογενειακοὶ δεσμοί, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν πάντοτε τὴν βᾶσιν πάσης κοινωνίας εἶχον τελείως παραλύσει. Ἐπειτα οἱ ἄνθρωποι τὸ δίκαιόν των ἐζήτουν νὰ εὔρουν μὲ τὰς μονομαχίας ! Ἡ γυνὴ ἦτο τελείως ἐξηυτελισμένη. Ἐν γένει δέ, ἐβασίλευεν εἰς τὴν

ζωὴν τῶν ἑλλήνων ἄκρατος ἀτομικισμός, σκληρότης καὶ βαρβαρότης καὶ ὑλιστικὴ ἀπόλαυσις τῆς ζωῆς. Κανὼν γενικῶς τοῦ βίου των ἦτο: «Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον ἀποθνήσκομεν». Διὰ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ μετὰ θάνατον ἐλάχιστα ἐνδιέφεροντο. «Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔζων εἰμὴ διὰ νὰ γελῶσι, νὰ παίζωσι, νὰ διασκεδάζωσι καὶ νὰ ἀκολασταίνωσιν», ὅπως γράφει εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ὁ αείμνηστος ἱστορικὸς τοῦ Ἔθνους μας Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

“Ολα αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ στρώματα ὑπῆρχον εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ τὰς πέριξ χώρας, ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἤσκησε τὸ σωτηριῶδες ἔργον του. Οἱ Ἰουδαῖοι κατεῖχον κυρίως τὸ νότιον μέρος τῆς Παλαιστίνης. Οἱ ἔθνικοί, ἀνάμικτοι μὲ Ἰουδαίους, κατώκουν τὴν βορείαν ἐπαρχίαν αὐτῆς, τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνει καὶ τὸ ὄνομα Γαλιλαία· δηλαδή γ ε λ ἰ λ = περιφέρεια ἔθνικῶν. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔγινε κύριον ὄνομα τῆς ἐπαρχίας. Μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας ἦτο ἡ ἐπαρχία Σαμαρεία. Ὁ ταχύτερος δρόμος συγκοινωνίας μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας ἦτο ὁ ἄγων διὰ μέσου τῆς Σαμαρείας. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι, ἔνεκα τῆς συνθέσεως ταύτης τῆς Γαλιλαίας οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔτρεφον ὑπόληψιν εἰς τοὺς Γαλιλαίους. Καὶ ὁμοίως, ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν ταπεινὴν ταύτην ἐπαρχίαν ἐξέλεξε τοὺς πρώτους μαθητάς του. Ἐκεῖ δὲ ἐτέλεσε καὶ τὸ πρῶτον θαῦμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
(Πάσχα τοῦ 30 μ. Χ.—Πάσχα τοῦ 31 μ. Χ.)

17.

4/12/48.
Ἦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν ζωεμπόρων καὶ τῶν
ἀργυραμοιβῶν .

(Ἰωάνν. 2,12—22)

Ὀλίγον μετὰ τὴν τέλει τοῦ θαύματος ἐν Κανᾶ, μετέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Καπερναοὺμ μαζὺ μὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ, τοὺς ἐξαδέλφους (1) αὐτοῦ, τοὺς μαθητάς του, καὶ ἐκεῖ ἔμεινεν ἡμέρας τινάς. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζε τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του (2) εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὅταν μετέβη εἰς τὸν ναόν, εὑρεν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν αὐλὴν του, ἢ ὁποῖα ἐλέγετο «αὐλὴ τῶν ἐθνικῶν», ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐπώλουν βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς. Τὰ ζῶα ταῦτα, καθὼς καὶ ἄλλα, δαμάλεις, τρυγόνας, ἐπώλουν εἰς τοὺς προσκυνητάς, οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ προσφέρουν θυσίαν. Εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἢ ἀγορὰ αὐτὴ ἐγένετο μακρὰν τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρώδου ἐπεκράτησεν ὡς τόπος ἀγορᾶς ἢ ἐξωτερικὴ αὐλὴ τοῦ ναοῦ. Τοῦτο ἦτο βεβήλωσις τοῦ ἱεροῦ τόπου καὶ διετάρασσε τὴν θείαν λα-

1) Οὗτοι ἦσαν τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἀπὸ τὴν προαποθανοῦσαν σύζυγόν του.

2) Πιθανώτατα καὶ τῆς μητρός του.

τρείαν. Πλησίον τῶν ζφεμπόρων τούτων εἶχον τὰς τραπέζας των οἱ ἀργυραμοιβοί (1). Ἐπειδὴ εἰς τὸν ναὸν ἐγίνοντο δεκτὰ μόνον Ἰουδαϊκὰ νομίσματα, διὰ τοῦτο οἱ ἐκ τῆς διασπορᾶς ἐρχόμενοι προσκυνηταὶ ἠλλασσον τὰ νομίσματά των, ἑλληνικά, ρωμαϊκὰ καὶ ἄλλα. Ταῦτα εἶχον ἐμβλήματα εἰδωλολατρικὰ καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐγίνοντο δεκτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς ἔκαμε προχείρως ἐν φραγγέλιον (2) ἀπὸ τὰ σχοινία μὲ τὰ ὁποῖα εἶχον δεδεμένα τὰ ζῶα καὶ ἐξεδίωξεν ὅλους ἐκείνους τοὺς πωλοῦντας, ἐπίσης καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας, ἀνέτρεψε τὰς τραπέζας τῶν ἀργυραμοιβῶν καὶ ἔρριπεν ἔξω, «ἐξέχεε», τὸ κέρμα αὐτῶν. Εἰς δὲ τοὺς πωλοῦντας τὰς περιστεράς εἶπεν· «ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου». Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐμπόρους τούτους ἢ τοὺς προσκυνητὰς δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀντιταχθῆ. Ὁ Ἰησοῦς μὲ τὴν πράξιν αὐτὴν ἔκαμε τὴν πρώτην δημοσίαν ἐμφάνισίν του ὡς Μεσσίας. Οἱ μαθηταὶ του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν αὐτόπται μάρτυρες τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ἀγανακτήσεως τοῦ Χριστοῦ, εἶπον ἀμέσως ὅτι ἐφαρμόζει, ὡς Μεσσίας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ Παλαιὰ Διαθήκη γράφει περὶ αὐτοῦ: ὁ ζ ἦ λ ο ς τ ο ὕ ο ἴ κ ο υ σ ο υ κ α τ α φ ἄ γ ε τ ἄ ῖ μ ε.

Μέλη ὅμως τοῦ Συνεδρίου, καὶ μάλιστα οἱ Ἱερεῖς, ἐξωργίσθησαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἦλθον καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· «ποῖον θαῦμα δεικνύεις εἰς ἡμᾶς, ὥστε νὰ δικαιολογήσης τὴν πράξιν σου καὶ τὴν ιδιότητά σου ὡς προφήτου ἀναμορφωτοῦ ;» Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς· «λύσατε (= κρημνίσατε) τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ (= θὰ ἀνοικοδομήσω) αὐτόν». Ὁ Ἰησοῦς λέγων ταῦτα ὑπενόει τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο πραγματικὸς ναὸς τῆς θεότητος. Ὑπενόει λοιπὸν

1) Τὸ Εὐαγγέλιον ὀνομάζει αὐτοὺς «κερματιστὰς» καὶ «κολληβιστὰς».

2) Μαστίγιον.

τὸν σταυρικόν του θάνατον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάστασίν του. Δὲν ἐξέφρασεν ὅμως τοῦτο σαφῶς τότε, ἵνα μὴ εἴπη αὐτοὺς «φονεῖς», ἢ δὲ ὥρα ἦτο μακρὰν ἀκόμη, ὥστε νὰ τεθῆ τοιοῦτον ζήτημα. Οἱ Ἰουδαῖοι ὅμως ἐκεῖνοι δὲν ἐνόησαν τὴν ἀπάντησιν καὶ εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν «εἰς τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτη ὠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ θὰ ἀνοικοδομήσῃς αὐτὸν εἰς τρεῖς ἡμέρας ;» Εἶπον δὲ τοῦτο, νομίζοντες ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλὰ δὲν ἐνόησαν τοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ μαθηταὶ του. Ὄταν ὅμως ἐσταυρώθῃ καὶ «ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν», τότε ἐνεθυμήθησαν τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐνόησαν ὅτι τοῦτο προέλεγεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπίστευσαν εἰς τὰ διάφορα χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ ὁποῖα προέλεγον τὴν ἀνάστασιν τοῦ Μεσσίου καὶ εἰς τὸν λόγον τὸν ὁποῖον εἶχεν εἶπει ὁ Ἰησοῦς.

Ἡ κακὴ συνήθεια ὅμως τῆς πωλήσεως τῶν ζώων μέσα εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ ἦτο τόσο ριζωμένη, ὥστε μετὰ τὰς πρώτας ἐντυπώσεις ἤρχισε καὶ πάλιν ἡ ἴδια κατάστασις. Διὰ τοῦτο ἐδέησε νὰ λάθῃ καὶ πάλιν τὸ μαστίγιον ἀνὰ χεῖρας ὁ Ἰησοῦς βραδύτερον κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἐπιγείου βίου του. Τὴν δευτέραν ταύτην ἐκδίωξιν μᾶς διηγοῦνται οἱ Εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος, Μάρκος καὶ Λουκᾶς (1).

18.

Συνομιλία τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὸν Νικόδημον,

(Ἰωάνν. 2,23—3,1—21. Πρβλ. 7,50, 19,39)

Ὁ Κύριος ἡμῶν εἶχε μείνει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καθ' ὅλας τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, κατὰ τὰς ὁποίας διήρκει τὸ Πάσχα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἔκαμνε διάφορα θαύματα,

1) Ματθ. 21,12—13. Μάρκ. 11,15—19, Λουκ. 19,45—46.

καὶ πολλοί, οἱ ὅποιοι ἔβλεπον αὐτά, ἠσθάνθησαν τοιοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ὡς τὸν Μεσσίαν. Ἡ πίστις ὅμως αὐτῶν ἦτο τόσον ἐπιπολαία, ὥστε ὁ Χριστὸς ἦτο σφόδρα ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὰς πρὸς αὐτοὺς σχέσεις του. Ἐγνώριζεν ὅτι, καίτοι ἐξωτερικῶς ἐδείκνυον ἐνθουσιασμόν τινα, ὅμως ἡ πίστις των δὲν ἦτο βαθεῖα, ἀλλ' ἀπλῶς αἰσθηματικὴ ἐντύπωσις τῶν θαυμάτων τὰ ὅποια ἔκαμνε.

Τὰ θαύματα ταῦτα, τῶν ὁποίων λεπτομερείας δὲν παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς οἱ ἅγιοι Εὐαγγελισταί, παρήγαγον ζωηράν ἐντύπωσιν καὶ εἰς ἓν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου, τὸν Νικόδημον (2), Φαρισαῖον κατὰ τὴν θρησκευτικὴν αἵρεσιν. Οὗτος λοιπὸν ἦλθεν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐν καιρῷ νυκτός, καὶ μὲ σεβασμὸν εἶπεν εἰς αὐτόν «Διδάσκαλε, καὶ ἐγὼ καὶ μερικοὶ ἄλλοι συνάδελφοί μου, γνωρίζομεν ὅτι ἦλθες εἰς τὸν κόσμον σταλεῖς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ διδάξης ἐν ὀνόματι Αὐτοῦ· διότι κανεὶς δὲν δύναται νὰ κάμῃ τὰ θαύματα τὰ ὅποια σὺ κάμνεις, ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μαζί του». Ὁ Χριστὸς εὗρε τότε τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἔκαμε τὰς πρώτας διδασκαλίας τῆς «Καινῆς Διαθήκης» του. Εἰς τὸ βάθος τῶν σκέψεων τοῦ Νικόδημου διεγνώσεν ὁ Κύριος τὴν ιδέαν αὐτοῦ, «μήπως, ἐφ' ὅσον κάμνη τοιαῦτα θαύματα, εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας ;» Καὶ ἀπαντᾷ μὲ βάσιν τὴν ιδέαν αὐτὴν, «κατηγορηματικῶς σοι λέγω, ἐὰν τις δὲν γεννηθῆ καὶ δευτέραν φοράν, δὲν δύναται νὰ γείνη μέλος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀποκτήσῃ αὐτήν». Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Νικόδημος· «πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων ; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι ;» Ὁ Νικόδημος ὅμως, καθῶς καὶ ἄλλοι Ἰσραηλίται, ἐξελάμβανε τὴν «βασιλείαν

2) Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐλάμβανον ὀνόματα ἑλληνικά.

τοῦ Θεοῦ», τὴν ὁποῖαν θὰ ἐγκαθίδρυεν ὁ Μεσσίας, ὡς κοσμικὴν βασιλείαν, εἰς τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι Ἰσραηλίται θὰ ἦσαν μέλη αὐτοδικαίως, διότι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ. Ἐνῶ ὁ Χριστὸς μὲ τὴν ἀπάντησίν του ἐνόει «βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποῖαν θὰ ἵδρυε, καὶ μὲ τὴν «δευτέραν γέννησιν», ἐνόει μίαν ἠθικὴν ἀναμόρφωσιν, «γέννησιν πνευματικὴν, ὄχι φυσικὴν». Διὰ τοῦτο διευκρινίζει ὁ Κύριος τὴν πρώτην του ἀπάντησιν πρὸς τὸν Νικόδημον· καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «ἀμὴν, λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, (διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος δηλαδή, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς ὠρίζε) οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κύριος ἐδείκνυεν εἰς τὸν Νικόδημον ὅτι : Τὸ βάπτισμα εἶναι ἡ δευτέρα γέννησις καὶ ὅτι ἐπίσης τοῦτο εἶναι ἀπολύτου ἀνάγκης πρᾶξις διὰ τὸν θέλοντα νὰ ἀποκτήσῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ἐξαιροῦνται ἐπομένως οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Ἰσραηλίται, οἱ ὁποῖοι καυχῶνται ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ. Ὁ Νικόδημος ὅμως δὲν εἶχεν ἐννοήσει ἀκόμη τελείως τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ καὶ ἠρώτησε καὶ πάλιν· «πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γείνουν αἱ θαυμάσιαι αὗται ἐνέργειαι τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ ;» Ὁ Χριστὸς ἀπήντησε· «σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ (καὶ ἔπρεπεν ἐπομένως νὰ ἐνθυμηθῆς τί ἔχουν εἶπει οἱ προφῆται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης) καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις ;»

Συνεχίζων τὴν ἀπάντησίν του ὁ Κύριος ἀναπτύσσει πρὸς τὸν Νικόδημον τὸ μυστηριῶδες σχέδιον τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ κόσμου.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν προὔξενησε βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Νικόδημον, ὁ ὁποῖος καὶ ἔκτοτε ἐπίστευε μὲν εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἐν κρυπτῷ. Ἦλθεν ὅμως ἡ στιγμή, ἔστω καὶ ἀργά, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἔγεινε φανερός μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ μάλιστα πλήρης αὐτοθυσίας.

Συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ μετὴν Σαμαρείτιδα.

(Ἰωάνν. 4,1 — 42)

Μετὰ τὴν συνομιλίαν τοῦ Νικοδήμου, ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ἦλθε μαζὺ μετὸς μαθητὰς του εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐβάπτιζον καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ βάπτισμα ἀνάλογον πρὸς τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου, καὶ προσήρχοντο πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ἐβαπτίζοντο παρὰ πρὸς τὸν Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος ἐβάπτιζεν ἀκόμη εἰς τὴν Αἰών (1). Μάλιστα ὅταν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου εἶπον εἰς αὐτὸν τὸ γεγονός τοῦτο, ὁ Ἰωάννης πλήρης χαρᾶς εἶπεν· «ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται· ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι· ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν». Οἱ Φαρισαῖοι ὅμως, οἱ ὁποῖοι ἤσκουν μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἤκουον τὴν πρόοδον ταύτην τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ μετὰ πολλὴν δυσαρέσκειαν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο, ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν καὶ κατηθύνετο πρὸς τὴν Γαλιλαίαν.

Ὁ Ἰησοῦς, κατὰ τὴν πορείαν ταύτην, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ἐπαρχίας Σαμαρείας, ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς αὐτῆ ἦτο καὶ ἡ ταχυτέρα. Μετὰ μακρὰν λοιπὸν καὶ ἐπιπονον ὁδοιπορίαν ἔφθασε μετὸς μαθητὰς του πλησίον τῆς πόλεως τῆς Σαμαρείας Συχάρ, ἡ ὁποία ἔκειτο πλησίον τοῦ ἀγροῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πατριάρχης Ἰακώβ εἶχε δώσει εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ. Ἦτο δὲ ἐκεῖ καὶ φρέαρ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὀρύξει ὁ Ἰακώβ, ὅτε διέμενεν εἰς τὴν χώραν ταύτην. Πλησίον τοῦ φρέατος τούτου ἐκάθισεν ὁ Ἰησοῦς κουρασμένος ἀπὸ τὴν ὁδοιπορίαν. Ἦτο

1) Ἐκεῖτο εἰς τὰ νότια μέρη τῆς ἐπαρχίας Ἰουδαίας, ἀγνωστον ὅμως ποῦ ἀκριβῶς. Πρβλ. § 10.

μεσημβρία περίπου. Οί μαθηταί του μετέβησαν εις τὴν πόλιν Συχάρ διὰ νὰ ἀγοράσωσι τροφίμα, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐκάθητο ἐκεῖ μόνος.

Ἔρχεται τότε ἡ Σαμαρεῖτις διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ. Ὁ Ἰησοῦς ἤνοιξε μὲ αὐτὴν συνομιλίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν αὐτὴν, πόσον πολύτιμος καὶ ἀναγκαιοτάτη εἶνε ἡ διδασκαλία του. Παρωμοίωσε δὲ αὐτὴν πρὸς ὕδωρ, ὕδωρ ὅμως ζῶν τοιοῦτον δηλαδή ὥστε πᾶς ὅστις ἤθελε πίνει ἀπὸ αὐτὸ θὰ εἶχε ζωὴν αἰώνιον. Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς περὶ τοῦ ζῶντος ὕδατος διδασκαλίας τοῦ Σωτήρος, ἡ Σαμαρεῖτις ἔθεσεν εἰς αὐτὸν νέον ζήτημα : «Οἱ πρόγονοί μας, εἶπεν, ἐπροσκύνησαν τὸν Θεὸν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο (καὶ ἔδειξε τὸ πλησίον ὄρος Γαριζεῖν). Σεῖς ὅμως (οἱ Ἰουδαῖοι) λέγετε ὅτι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἶναι ὁ τόπος (ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος) ὅπου πρέπει νὰ προσκυνῆ κανεῖς. Ποῖος ἔχει δίκαιον, οἱ Σαμαρεῖται ἢ οἱ Ἰουδαῖοι ;»

Εἰς ἀπάντησιν δίδει ὁ Ἰησοῦς σπουδαιοτάτην διδασκαλίαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀληθινὴν λατρείαν καὶ ἀποκαλύπτει τὴν ἀνεκτίμητον ἀλήθειαν τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι εἶναι ὁ Θεός, κατὰ τὴν οὐσίαν του. Λέγει λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν Σαμαρεῖτιδα· «γύναι· ἦλθεν ἡ ὥρα, (ἀφ' ὅτου δηλαδή ἤρχισα νὰ διδάσκω) ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί (ὅποιοι θὰ εἶναι ὅσοι θὰ ἐπίστευον εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ) θὰ προσκυνῶσι τὸν οὐράνιον Πατέρα, ὄχι κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε ἀτελεῖς ιδέας, ὅτι ὁ Θεὸς εὐρίσκεται τάχα μόνον εἰς τὸ ὄρος Γαριζεῖν ἢ μόνον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλ' «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» : Μὲ τρόπον δηλαδή τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ νομίσῃ κανεῖς ὅτι ἡ ἀληθινὴ λατρεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἀπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔθνος, ἀπὸ ταύτας τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις ἢ ἐκείνας (ὁποίας ἀναφέρει καὶ αὐτὴ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη), ἀλλὰ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι : ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ ὅτι ὡς λατρείαν τοῦ ἀξίζει ὀρθοδοξία πίστεως καὶ ὀρθοπραγία ἠθικοῦ βίου. Διότι ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυ-

νοῦντας αὐτόν. «Πνεῦμα (εἶναι) ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Ἡ Σαμαρεῖτις ἀντελήφθη τὴν σοβαρότητα τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι ὅλα τὰ σπουδαῖα αὐτὰ θρησκευτικὰ ζητήματα περιμένουν νὰ τὰ διδάξη ὁ Μεσσίας. «Οἶδα», εἶπεν ἡ γυνή, «ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα». Ὁ Ἰησοῦς ἀντήμειψε τότε τὴν πίστιν τῆς γυναικὸς καὶ ἐφάνέρωσεν εἰς αὐτὴν τὴν θείαν του ιδιότητα. Εἶπεν εἰς αὐτὴν· «ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι». Κατὰ τὴν συνομιλίαν ὁ Ἰησοῦς ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὴν καὶ γεγονότα τοῦ ιδιωτικοῦ της βίου.

Ἡ Σαμαρεῖτις συνεκινήθη τόσον ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν ἐκείνην, ὥστε ἐλησμόνησε νὰ πάρῃ καὶ τὴν στάμναν αὐτῆς. Ἐρχεται σπεύδουσα εἰς τὴν Συχάρ καὶ λέγουσα εἰς ὅσους συνήντα· «δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός»; Πολλοὶ λοιπόν, οἱ ὁποῖοι ἤκουσαν τὸν λόγον τῆς γυναικὸς ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἐξῆλθον δὲ ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ὅτε λοιπόν ἦλθον πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαρεῖται, παρεκάλουν αὐτόν νὰ μείνῃ πλησίον τῶν καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν πόλιν Συχάρ δύο ἡμέρας. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ παρήγαγεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν καὶ (μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰησοῦ) ἔλεγον εἰς τὴν Σαμαρεῖτιδα· «δὲν πιστεύομεν πλέον ἐξ αἰτίας τῆς ὁμιλίας τὴν ὁποίαν εἶπες (ὅτι εἶπέ σοι πάντα ὅσα ἐποίησας), διότι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἠκούσαμεν καὶ προσωπικῶς ἐγνωρίσαμεν ὅτι: οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθὺς Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός. Ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία τελεῖ τὴν μνήμην τῆς Σαμαρεῖτιδος τῇ πέμπτῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἡ ὁποία καλεῖται Κυριακὴ τῆς Σαμαρεῖτιδος.

Ἡ Μεσσιακὴ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

(Ἴδε γενικῶς: Ματθ. 14,3—4. Ἰωάν. 4,43—54. Ματθ. 4.12—25· 8.2—4· 14—17. Μαρκ. 1,1—45, 2,1—13. Λουκ. 3,19—20· 4,14—5,26)

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Χριστὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν Συχάρ, ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ τετράρχης (διοικητὴς) τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδης Ἀντύπας, υἱὸς τοῦ Ἡρώδου, τοῦ σφαγέως τῶν ἁθῶων νηπίων, εἶχε ρίψει εἰς τὴν φυλακὴν, εἰς τὸ φρούριον τῆς Μαχαιροῦντος, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, ἐπειδὴ οὗτος ἤλεγχεν αὐτόν, διότι ἀπεδιώξε τὴν γυναῖκά του καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν Ἡρωδιάδα, γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του Φιλίππου, (1) ἐνῶ οὗτος ἔζη ἀκόμη.

Καὶ καθὼς ἔμαθε τὴν εἰδησιν ταύτην ὁ Ἰησοῦς, μόλις ἔμεινεν εἰς τὴν Συχάρ δύο ἡμέρας, παρὰ τὰς παρακλήσεις τῶν κατοίκων της. Πλήρης Πνεύματος Ἁγίου ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅπου μόλις ἐπάτησε τοὺς πόδας του ἤρχισε νὰ κηρύσσει. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς λοιπὸν ταύτης, καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς φυλακίσεως τοῦ Προδρόμου, ἀρχίζει πλέον δημοσίᾳ καὶ συστηματικῶς ὁ Ἰησοῦς τὸ ἔργον αὐτοῦ ὡς Μεσσίας. Ὁ ἅγιος βίος του, τὸ κήρυγμά του καὶ αἱ θαυματουργίαι του ἦσαν τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ἀνέλαθεν ὁ Σωτὴρ νὰ προσελκύσῃ τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ σώσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν πλάνην. Οἱ

1) Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ Φιλίππου τοῦ τετράρχου Βαταναίας, Τραχωνίτιδος καὶ Αὐρανήτιδος χώρας, ἀλλὰ περὶ ἄλλου ἀδελφοῦ τοῦ Ἡρώδου Ἀντύπα, ιδιώτου, ὀνομαζομένου καὶ αὐτοῦ Φιλίππου, ὄντος ὁμως ἐξ ἄλλης μητρὸς.

μαθηταί του (1) ὅμως, μόλις ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐπανῆλθον εἰς τὰς οἰκογενεῖας των καὶ ἐπανέλαβον τὰς ἐργασίας των, ἀναμένοντες πάντοτε τὴν ὀριστικὴν πλέον πρόσκλησίν των ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, ὅταν ἐκεῖνος θὰ ἔκρινεν ὡς κατάλληλον τὸν καιρόν. *Παρ.*

Τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἦτο τότε: «πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ» (2). Δηλαδή· ὁ καιρὸς ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ περάσῃ μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου, περὶ τοῦ ὁποῖου εἶπον οἱ προφῆται καὶ ἐκήρυσσε μέχρι πρὸ ὀλίγου ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ἔχει φθάσει εἰς τὸ τέλος του καὶ ἦλθεν ἤδη ἐν μέσῳ ὑμῶν ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἰδρῦσῃ ἐν τῷ κόσμῳ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· λοιπόν, ἀφ' ἧς στιγμῆς πληροφορεῖσθε τοῦτο, μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

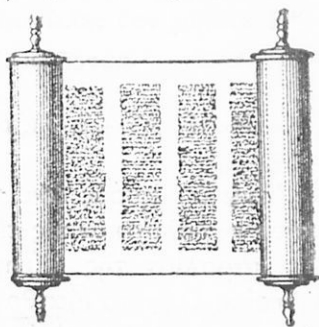
Πρὶν ἀκόμη μεταβῆ εἰς τὴν Ναζαρέτ, ἦλθε καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ, ὅπου μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. Ἐκεῖ δὲ κάμνει καὶ δεύτερον θαῦμα ὄχι ὀλιγώτερον σπουδαῖον ἀπὸ τὸ πρῶτον. Κάποιος ἀξιωματικὸς Ἡρώδου τοῦ Ἀντύπα, κατοικῶν εἰς τὴν Καπερναοῦμ, εἶχεν υἱὸν ὁ ὁποῖος ἠσθένει βαρέως. Ὁ ἀξιωματικὸς ἔσπευσεν εἰς τὴν Κανᾶ καὶ παρεκάλει τὸν Ἰησοῦν, λέγων· «Κύριε, κατάβητι (εἰς Καπερναοῦμ), πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου». Ὁ Ἰησοῦς διέγνωσε τὴν πίστιν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· «πορεύου, ὁ υἱός σου ζῆ». Κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν, ἐθεραπεύθη ὁ ἀσθενὴς ἐξ ἀποστάσεως. Τοῦτο ἐβεβαίωσεν ὁ ἀξιωματικὸς, ὅταν ἐπληροφορήθη ἀπὸ τοὺς δούλους του, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον πρὸς συνάντησίν του νὰ ἀναγγείλουν εἰς αὐτὸν τὸ εὐχά-

1) Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶχον κληθῆ προσωρινῶς ὑπ' αὐτοῦ εὐθύς μετὰ τὸ βάπτισμα· δηλαδή: ὁ Πέτρος, ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰωάννης, ὁ υἱὸς Ζεβεδαίου, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ναθαναήλ. Πρὸβλ. § 12.

2) Μαρκ. 1,14—15.

ριστον γεγονός. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ (1).

Ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου εἶχεν ἀνατραφῆ. Κατὰ τὴν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας συνήθειάν του παρέστη κατὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀκολουθίαν τοῦ Σαββάτου εἰς τὴν Συναγωγὴν, ὅπου καὶ ἐδίδαξε ἀπὸ βιβλίου κυλινδρικοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαίαν μορφήν τῶν βιβλίων, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὰς προφητείας τοῦ Ἡσαΐου. Συνήνητησεν ὅμως ἐκεῖ, καίτοι συμπολίτας του, ἀπιστίαν καὶ σκληρότητα. Τότε εἶπε τὸ περιφνημὸν ἐκεῖνο· «οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ».

Βιβλίον κυλινδρικὸν ἐκ μεμβράνης κατὰ τὴν ἀρχαίαν μορφήν τοῦ βιβλίου.

Διὰ τοῦτο, κέντρον τῆς Μεσσιακῆς του ἐνεργείας εἰς τὴν Γαλιλαίαν κατέστησεν ἔκτοτε τὴν Καπερναοῦμ, τὴν ὁποίαν καὶ χαρακτηρίζει διὰ τοῦτο ὁ Ἅγιος Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος ὡς «ἰδίαν» (=ἰδικὴν του) πόλιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Συνήθως δὲ ἔμενον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Ὁλος ὁ λαὸς ἐξεπλήσσετο διὰ τὴν διδαχὴν του. Ἐνταῦθα ἐκάλεσεν ὀριστικῶς καὶ τοὺς πρῶτους ἀπὸ τοὺς μέλλοντας τακτικὸς συνεργάτας του, Πέτρον, Ἰάκωβον, Ἰωάννην καὶ Ματθαῖον (2). Μαζὺ δὲ μὲ τὸς μαθητάς του, περιήρχετο ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, ἐκήρυσσεν εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ ἐξέβαλλε τὰ δαιμόνια, ἐθεράπευε λεπροὺς καὶ ποικίλας ἀσθενείας. Εἰς τὴν Ναζαρέτ, ὅπου ὁ Κύριος ἡμῶν ἔζησε μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του, δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

1) Ἰωάνν. 4,46—54.

2) Πρβλ. § 12.

Ἡ κλήσις τοῦ τελώνου Ματθαίου καὶ ἡ ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ φιλοξένησις τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. 9,9—17. Μάρκ. 2,13—22. Λουκ. 5,27—39)

Ἐνῶς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου ἐθεράπευσε κάποιον παραλυτικὸν εἰς τὴν Καπερναοὺμ ἐπροχώρει πρὸς τὴν παραλίαν τῆς λίμνης Τιβεριάδος, εἶδεν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Ματθαῖος, καθήμενον εἰς τὸ φορολογικὸν του γραφεῖον, τὸ ὁποῖον εὕρισκετο ἐπὶ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ. Ὁ Ματθαῖος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου καὶ τελῶνης τὸ ἐπάγγελμα· εἶχε δὲ ἀκούσει περὶ τῶν θαυμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶχεν ἐνδόμυχον πόθον νὰ δοθῆ εἰς αὐτὸν εὐκαιρία νὰ γίνῃ μαθητῆς του. Ὁ Σωτὴρ, μόλις συνηντήθη μὲ τὸν Ματθαῖον, λέγει εἰς αὐτόν· «ἀκολουθεῖ μοι». Ἐκεῖνος δὲ ἐσηκώθη, ἀφῆκε τὸ «τελώνιον» καὶ ἔγινεν ἔκτοτε ἀχώριστος μαθητῆς του.

Διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὁ Ματθαῖος τὴν μεγάλην χαρὰν του καὶ νὰ πανηγυρίσῃ τὸ γεγονός ὅτι ἔγινε μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔκαμεν εἰς τὸν οἶκόν του μέγα συμπόσιον πρὸς τιμὴν τοῦ Διδασκάλου. Εἰς τοῦτο προσεκληθῆσαν καὶ ἔλαβον μέρος πολλοὶ τελῶναι καὶ ἄλλοι γνώριμοι τοῦ Ματθαίου, ἦσαν δὲ παρόντες καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ τελῶναι ὅμως ἦσαν ἄνθρωποι κακῆς φήμης μεταξὺ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ πολὺ μισητοί, ἐπειδὴ μὲ τὸ ἐπάγγελμά των εὕρισκον εὐκαιρίαν νὰ καταπιέξουν τὸν λαὸν φορολογικῶς. Διὰ τοῦτο, εὖρον καιρὸν οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον τρέξει καὶ αὐτοί, ἀπρόσκλητοι, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ματθαίου, μόλις ἔμσθον ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστίατο ἐκεῖ εἶπον εἰς τοὺς μαθητάς του· «διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν ;» Ὁ Ἰησοῦς ἤκουσε τοῦτο καὶ εἶπεν

εἰς αὐτούς· «οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες (=οἱ ὑγιαίνοντες) ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες (=οἱ ἀσθενούντες). Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· ἔ λ ε ο ν θ έ λ ω κ α ι ο ὑ θ υ σ ι α ν. Οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἀμαρτωλοὺς εἰς μετένοιαν».

Εἰς τὸ συμπόσιον ἦσαν καὶ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀπλότητα ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν νὰ λύσῃ εἰς αὐτοὺς μίαν ἀπορίαν περὶ νηστείας. Τὴν ἀπορίαν αὐτήν, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα πονηρόν, ἐπανέλαβον ἀμέσως καὶ οἱ παρόντες Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι δι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ εἶχον ἔλθει, καὶ παρηκολούθουν τὸν Χριστόν, ἵνα κατασκοπεύωσιν αὐτὸν καὶ φέρουν ἀντιδράσεις. Ἡ ἀπορία ἦτο· «διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι συχνὰ καὶ κάμνουν συχνὰ προσευχάς, ὁμοίως καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ ἰδικοί σου μαθηταὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσι» ;

Ὁ Ἰησοῦς ἀποσιωπᾷ ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθέν, ὅτι τάχα οἱ μαθηταὶ του δὲν προσηύχοντο, διότι δὲν ἦτο ἀληθές. Ἀπαντᾷ ὁμοῦς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς νηστείας, λέγων ὅτι αὕτη εἶναι πρᾶξις πένθους, καὶ ἐπομένως, ὅταν θὰ σταυρωθῇ ὁ Κύριος, τότε θὰ πενθοῦν οἱ μαθηταὶ του διὰ τῆς νηστείας.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Ἡ περὶ νηστείας ὁμιλία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οἰκίαν
τοῦ τελῶνου Ματθαίου.

(Ματθ. 9,14—17)

- 14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες
15 διατί ἡμεῖς καὶ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ
μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μη-
16 δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον χρόνον
μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν
17 ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν· οὐδεὶς
δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ράκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ·
αἶρει (1) γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ (2) ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ
18 χεῖρον σχίσμα γίνεται· οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοῦς
19 παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκ-
χεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοῦς
βάλλουσι καινοῦς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

1) Ὡς ἐκ τῆς ἀντοχῆς του.

2) Ἀγνάφου ράκους, τοῦ ἐμβαλλώματος.

Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου.

(Λουκ. 8,40—42· 4,19—56 Ματθ. 9,18—19· 23—25. Μαρκ. 5, 21—24· 35—43)

Ἐνῶ ὁ Κύριος ἡμῶν εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ματθαίου, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ματθαῖος διηγεῖται, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν μάλιστα ὠμίλει εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου καὶ εἰς τοὺς Φαρισαίους διὰ τὸ ζήτημα τῆς νηστείας, παρουσιάσθη αἴφνης εἰς ἀπὸ τοὺς ἀρχισυναγώγους (1) τῆς Καπερναούμ, ὀνομαζόμενος Ἰαείρος, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, διότι εἶχε θυγατέρα μονογενῆ, περίπου ἡλικίας δώδεκα ἐτῶν, καὶ αὕτη ἀπέθνησεν. Ἐλθὼν, λέγει εἰς αὐτόν· «ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν καὶ ζήσεται». Ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν τὴν πίστιν τοῦ ἀνθρώπου, ἠγέρθη εὐθὺς ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ὅπου ἐκάθητο καὶ ἠκολούθησε τὸν ἀρχισυναγῶγον· ἐπίσης δὲ ἠκολούθησαν καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ πλῆθος τόσον πολὺ, ὥστε συνέθλιβον αὐτόν.

Καθ' ὁδὸν ἔρχεται κάποιος ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχισυναγῶγου καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «ἀπέθανεν ἡ θυγάτηρ σου· τί κοπιάζεις πλέον τὸν Διδάσκαλον ; » Ὁ Ἰησοῦς ἠκούσε τὴν εἶδησιν καὶ εἶπεν ἀμέσως εἰς τὸν πατέρα τῆς κόρης· «μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε (ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη τὴν πίστιν σου) καὶ σωθήσεται» (ἐκ τοῦ θανάτου).

1) Ὁ «ἀρχισυναγῶγος» ἐλέγετο καὶ «ἀρχων τῆς Συναγωγῆς». ἔχει καθήκοντα: νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κτιρίου τῆς Συναγωγῆς, νὰ ὀρίξῃ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ ἐν γένει νὰ τηρῇ τὴν τάξιν καὶ πειθαρχίαν ἐν τῇ Συναγωγῇ. Συνήθως ἐκάστη Συναγωγή εἶχεν ἕνα ἀρχισυναγῶγον· ἐνίοτε ὁμως ὑπῆρχον καὶ περισσότεροι.

Ἄφοῦ ἐπλησίασεν εἰς τὴν οἰκίαν, δὲν ἐπέτρεψεν ὁ Ἰησοῦς νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν κανεὶς ἄλλος ἐκτὸς τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου καὶ Ἰακώβου, τοὺς ὁποίους καὶ διέκρινεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους μαθητὰς διὰ τὴν θερμὴν πίστιν καὶ ἀγάπην των. Ἐρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου καί, πρὶν ἀκόμη εἰσέλθῃ, βλέπει ἐκεῖ θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ φωνάζοντας δυνατὰ μὲ κραυγὰς θρήνων καὶ κτυπήματα εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στήθος. Ἰατὰ τὴν συνήθειαν τῆς τότε ἐποχῆς προσεκαλοῦντο εἰς τὰς κηδεῖας εἰδικοὶ θρηνωδοί, «αὐληταί», οἱ ὁποῖοι ἐμοιρολόγουν τὸν νεκρὸν παίζοντες αὐλοὺς καὶ προὔκάλουν συγκινήσεις καὶ κλαυθμοὺς συγγενῶν καὶ γνωρίμων. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγένετο τόσος θόρυβος. Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ εἰσῆλθε, λέγει εἰς αὐτοὺς· «τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε ; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει, ἀναχωρεῖτε». Ὅλοι ὅμως περιεγέλων αὐτὸν διὰ τοὺς λόγους του τούτους, ἐπειδὴ ἦσαν βέβαιοι ὅτι ἡ κόρη ἦτο νεκρά. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ διέταξε νὰ ἐξέλθουν ὅλοι ἀπὸ τὸ δωμάτιον, παρέλαβε μόνον τὸν πατέρα τῆς κόρης καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς καὶ τοὺς τρεῖς μαθητὰς του καὶ εἰσέρχεται μαζὺ μὲ αὐτοὺς εἰς τὸν θάλαμον, ὅπου ἔκειτο ἡ νεκρά. Ἐλαβε τὴν χεῖρα αὐτῆς, ἀμέσως δὲ μόλις ἤγγισε τὴν χεῖρα αὐτῆς, ἐπέστρεψεν ἡ ψυχὴ τῆς καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν εἰς Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν, «ταλιθά, κουμι» δηλαδή: «κοράσιον, σοὶ λέγω σήκω». Καὶ παρευθὺς ἐσηκώθη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει.

Ὅλοι, γονεῖς καὶ μαθηταί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν παρόντες κατεπλάγησαν ἀπὸ τὸ θαῦμα. Ὁ Ἅγιος Εὐαγγελιστῆς Μάρκος, ὁ ὁποῖος διηγεῖται αὐτὸ λεπτομερῶς, γράφει· «ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ». Ὁ Ἰησοῦς εἶπε νὰ δώσωσιν εἰς τὴν κόρην νὰ φάγῃ, ἐπιμόνως δὲ καὶ αὐστηρῶς συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ εἴπουν εἰς κανένα τὸ πῶς ἀνέστησεν αὐτήν. Ἄλλ' ἦτο τοιαύτη ἡ ἐντύπωσις, ἡ ὁποία παρήχθη εἰς τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐκεῖ συνηθροισμένα καὶ εἶδον τὴν ἀναστηθεῖσαν κόρην, ὥστε τὸ θαῦμα

διεδόθη ὑπ' αὐτῶν εἰς ὀλόκληρον τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ
πέριξ τῆς θαλάσσης τῆς Τιθεριάδος μέρη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Πεδία δράσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν κατὰ τὴν περίο-
δον τοῦ πρώτου ἔτους τῆς δημοσίας ἐνεργείας του εἶναι:
ἡ Ἰουδαία καὶ ἡ Γαλιλαία. Παρεμπιπτόντως καὶ ἡ Σα-
μάρεια.

2) Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον
ὡς ὁ Μ ε σ σ ί α ς.

3) Τὸ κήρυγμά του δὲν ἔχει ἀκόμη ἀκραιφνῆ λ α ῖ-
κ ὀ ν χαρακτῆρα. Αἱ σπουδαιότεραι διδασκαλῖαι του
γίνονται μᾶλλον εἰς ἰδιωτικὰς συνομιλίας.

4) Τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ προχωρεῖ σχεδὸν ἄνευ ἀν-
τιδράσεων. Ἐν Γαλιλαίᾳ μάλιστα τυγχάνει καλῆς ὑπο-
δοχῆς. Θλιβερωτάτην εἰκόνα ἀποτελεῖ ἡ σκληρότης τῶν
συμπολιτῶν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

(Πάσχα τοῦ 31 μ. Χρ.—Πάσχα τοῦ 32 μ. Χρ.)

23.

Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

(Ἰωάν. 5,1—15)

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα ἀνέβη καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην, πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ὑπῆρχε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σωτῆρος μία δεξαμενὴ (1), ἀκριβῶς πλησίον τῆς πύλης ἐκείνης διὰ τῆς ὁποίας μετέφερον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὰ πρὸς θυσίαν προωρισμένα πρόβατα, ἐξ οὗ ἡ πύλη ἐκείνη καὶ ἐκαλεῖτο *π ρ ο θ α τ ι κ ῆ*. Εἰς τὴν Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν ἡ δεξαμενὴ ἐκείνη ἐλέγετο Βηθεσδα, δηλαδὴ οἶκος εὐσπλαγχνίας. Εἶχε πέντε ὑπόστεγα (2), εἰς τὰ ὁποῖα κατέκειτο πλῆθος πολὺ ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, παραλυτικῶν, οἱ ὁποῖοι περιέμενον τὴν κίνησιν τοῦ ὕδατος. Διότι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄγγελος Κυρίου κατέβαινεν εἰς τὴν δεξαμενὴν καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ αὐτῆς. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὁποῖος ἤθελε προλάβει νὰ ἔμβῃ πρῶτος εἰς τὴν δεξαμενὴν μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ἐγένετο ὑγιὴς ἀπὸ οἰονδήποτε νόσημα καὶ ἂν κατείχετο.

Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς στοᾶς τῆς δεξαμενῆς εὐρίσκετο κάποιος παράλυτος ἐπὶ τριάκοντα ὀκτῶ ὄλα ἔτη. Ἀφοῦ εἶ-

1) Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ὀνομάζει αὐτὴν «κολυμβήθραν». Μία ἄλλη κολυμβήθρα ἀναφέρεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ *κ ο λ υ μ β ῆ θ ρ α τ ο ὕ Σ ι λ ω ᾶ μ* (Ἰωάν. 9, 7).

2) «Στοιὰ» κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

ἴδε τοῦτον ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, λέγει εἰς αὐτόν· «θέλεις νὰ γίνῃς ὑγιής ;»

Ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν μὲ βαθύ παράπονον· «Κύριε, δὲν ἔχω ἄνθρωπον νὰ μὲ βάλῃ εἰς τὴν Κολυμβήθραν, ὅταν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ· ἐνῶ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος καταβαίνει ἐμπρὸς ἀπὸ ἐμέ». Λέγει εἰς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγειρε (=σκω), ἄρον τὸν κράσβατόν (1) σου, καὶ περιπάτει». Καὶ παρευθεὶς ἔγεινεν ὑγιής ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐσήκωσε τὸν κράσβατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦτο δὲ Σάββατον ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ συνήνησαν τὸν ποτὲ παράλυτον, ἐνῶ αὐτὸς ἐσήκωνε τὸν κράσβατον. Ἔλ εγον λοιπὸν οὗτοι πρὸς αὐτόν· «σαββατον εἶναι, δὲν σοι ἐπιτρέπεται νὰ σηκῶνῃς τὸν κράσβατον». Αὐτὸς ὅμως ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς αὐτούς· «ὁ ποιήσας μὲ ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράσβατόν σου καὶ περιεπάτει» : Ἠρώτησαν τότε αὐτόν· «ποῖος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος σοὶ εἶπεν, ἄρον τὸ κράσβατόν σου καὶ περιπάτει ; Ἄλλ' ὁ θεραπευθεὶς δὲν ἐνγώριζε ποῖος εἶναι ὁ εὐεργέτης του, διότι ὁ Ἰησοῦς, ὅταν ἔκαμε τὸ θαῦμα, ἀπεμακρύνθη, ἐπειδὴ ἦτο συγκεντρωμένος ὄχλος πολὺς εἰς τὸν τόπον τοῦ θαύματος καὶ δὲν ἤθελε νὰ προκαλέσῃ λαϊκὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδηλώσεις.

Ἀργότερα, εὕρισκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν ναὸν καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοι γένηται». Ἀπῆλθε τότε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι «ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ». Μὲ τὴν πρᾶξιν του ταύτην ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἐγένετο αἰτία νὰ τιμῆσουν τὸν Χριστόν. Συνέβη ὅμως τὸ ἐναντίον· οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων κατεδίωκον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐζήτουν νὰ φονεύσωσιν αὐτόν, διότι ἔκαμνε τοιαῦτα θαύματα ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου !

1) Λέξις τῆς Μακεδονικῆς διαλέκτου. Ἦτο κ ρ ε θ θ ἄ τ ι στεὸν καὶ χαμηλόν, χρησιμοποιούμενον διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐν εἶδει τοῦ σημερινοῦ «φορείου» τῶν σοβαρῶς ἀσθενούντων.

Ὁ Ἰησοῦς ὁμως ἔδιδε τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς τοιαύτας ἐπικρίσεις· «ὁ πατήρ μου δὲν παύει ἐπὶ στιγμήν νὰ ἐργάζεται τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐγὼ πράττω τὸ αὐτό» (1). Ἄλλ' οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι μόνον ξηρὸν γράμμα τοῦ νόμου ἔβλεπον, δὲν ἐνεβάθουν δὲ εἰς τὴν ἔννοιάν του, ἐζήτουν ἀκόμη περισσότερο νὰ φονεύσουν τὸν Ἰησοῦν, διότι, κατὰ τὴν ιδέαν των, ὄχι μόνον παρέβαινε τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου, ἀλλὰ ἔλεγε τὸν Θεὸν «πατέρα του !

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καπερναοῦμ. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖ ἤρχισεν ἡ ἐχθρότης ἐναντίον του μὲ τὰς ὑποκινήσεις τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων, οἱ ὅποιοι παρηκολούθουν αὐτὸν ἐλθόντες, ὅπως λέγει καὶ δι' ἄλλην περίστασιν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, «ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλήμ».

Τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τοῦ παραλύτου ἐορτάζομεν τῇ τετάρτῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἥτις καὶ λέγεται Κ υ ρ ι α κ ῆ τ ο ῦ Π α ρ α λ ῦ τ ο υ.

24.

Ἐκλογή τῶν δώδεκα Ἀποστόλων.

(Μάρκ. 3,7—19. Λουκ. 6,12—16 πρὸς. Ματθ. 10,1—4)

Αἱ κατηγορίαι καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων κατὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ηὐξήθησαν, ὅτε ὀλίγον χρόνον βραδύτερον, εἰς ἄλλο Σάββατον, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Συναγωγὴν τῆς Καπερναοῦμ καὶ ἐθεράπευσεν ἄν-

(1) Εἰς ἄλλην περίστασιν ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε σαφέστατα τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἡ ἀργία τοῦ Σαββάτου, τὴν ὁποίαν ὠριζεν ὁ Νόμος, δὲν ἦρε τὸ καθῆκον τῆς ἀγαθοεργίας κατ' αὐτό. Εἶπε· «τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ' ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» (Μάρκ. 2,27).

θρωπον, τοῦ ὁποίου ἡ χεὶρ ἢ δεξιὰ ἦτο παράλυτος. Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι μαζὺ μὲ τοὺς Ἑρωδιανούς (1) ἐξωργίσθησαν καὶ πάλιν καὶ συνεσκέπτοντο ἀναμεταξύ των τί νὰ πράξουν ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς ἐξόντωσιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς ὀξείας συγκρούσεως μεταξὺ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν Φαρισαίων, γραμματέων καὶ Ἑρωδιανῶν, ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἐβάδιζε παραλιακῶς τῆς λίμνης Τιβεριάδος. Ἠκολούθησε δὲ αὐτὸν πλῆθος πολὺ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ περὶ τὸν Ἰορδάνην· καὶ οἱ κάτοικοι δὲ τῶν περὶ τὴν Τύρον καὶ Σιδῶνα μερῶν, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐτέλει ὁ Ἰησοῦς, ἦλθον πρὸς αὐτὸν πλῆθος πολὺ,

Πλησίον τῆς πόλεως Τιβεριάδος ὁ Ἰησοῦς ἐπροχώρησεν εἰς τὸ πλησίον τῆς πόλεως ταύτης εὕρισκόμενον ὄρος, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη μετὰ ταῦτα ὄ ρ ο ς τ ῶ ν Μ α κ α ρ ι σ μ ῶ ν, καί, ἀφοῦ ἀνέβη εἰς αὐτό, διενυκτέρευσε ἐκεῖ προσευχόμενος πρὸς τὸν Θεόν.

Καὶ ὅτε ἔγινεν ἡμέρα, προσεκάλεσεν ἐκ τοῦ ὄλου πλῆθους τῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀκολουθήσει αὐτὸν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος, ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠθέλεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν. Ἐξέλεξε τότε ἐξ αὐτῶν δώδεκα, διὰ νὰ εἶναι μαζὺ τοῦ εἰς ὅλας τὰς περιουσίας του καὶ διὰ νὰ ἀποστέλλῃ αὐτοὺς νὰ κηρύσσουν, διὸ καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἀ π ο σ τ ὀ λ ο υ ς (1). Εἰς αὐτοὺς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν νὰ θεραπεύουν νόσους καὶ νὰ ἐκβάλλουν τὰ δαιμόνια.

Τὰ ὀνόματα τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων εἶναι τὰ ἑξῆς: Σίμων, τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς εἶχε μετονομάσει Πέτρον (2)

1) Οἱ Ἑρωδιανοὶ ἀπετέλουν τὸ κ ὄ μ μ α τοῦ Ἑρώδου Ἁντίπα.

2) Ἡ λέξις ἀ π ὀ σ τ ὀ λ ο ς ἐνταῦθα σημαίνει: ἀπεσταλμένος. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος (ἢ Ναθαναήλ), Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου καὶ Ἰούδας ὁ υἱὸς Ἰακώβου (λεγόμενος καὶ Θαδδαῖος ἢ Λεβθαῖος)· Σίμων ὁ Ζηλωτῆς (ἢ Κανανίτης) καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶναι οἱ νέοι δώδεκα πατριάρχαι τοῦ νέου Ἰσραήλ, δηλαδὴ τῶν Χριστιανῶν. Ὅλοι προήρχοντο ἀπὸ τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ ἦσαν ἄνθρωποι ἀποχειροβίωτοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀλιεῖς τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἀγράμματοι. Ὑπὸ ἔποψιν ὅμως ἠθικὴν ἦσαν τὸ ἄνθος τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἐξαίρεσει τοῦ Ἰσκαριώτου Ἰούδα.

Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν Δώδεκα κατέβη ὁ Ἰησοῦς μαζὺ μὲ αὐτοὺς καὶ ἐστάθη ἐπάνω εἰς ἓνα συνεχόμενον μικρότερον λόφον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κορυφὴν ἦτο τόπος πεδινός. Ἐκεῖ ἦτο συνηθροισμένος ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ, ὅστις εἶχεν ἔλθει ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, Γαλιλαίας, Δεκαπόλεως καὶ τῶν παραλίων πόλεων Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ὅποιοι ἦλθον νὰ ἀκούσωσιν αὐτοῦ καὶ νὰ θεραπευθῶσιν ἀπὸ τὰς νόσους αὐτῶν. Διάφοροι δαιμονιζόμενοι καὶ ἄλλοι πάσχοντες ἀπὸ ποικίλας νόσους ἐθεραπεύοντο. Ὅλον τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ἐζήτηει καὶ μόνον νὰ ἐγγίσῃ αὐτόν, διότι ἐξήρχετο θαυματουργὸς δύναμις ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐθεράπευε πάντας.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ ἐνὸς ἐκάστου Ἀποστόλου χωριστὰ κατὰ διαφόρους ἡμέρας τοῦ ἔτους καὶ ὅλων ὁμοῦ τῇ 30ῇ Ἰουνίου, ἐορτῇ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων.

1) Ἴδε Ἰωάνν. 1,43.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία τοῦ Σωτῆρος

(Ματθ. 5,1—7,29. Λουκ. 6,20—49)

Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ εἶδε τοὺς ὄχλους, ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς ὕψωμά τι τοῦ λόφου καὶ ἤρχισε νὰ διδάσκη αὐτοὺς τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς ἠθικῆς του διδασκαλίας.

Ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ὄρους ταύτῃ διδασκαλίᾳ ὁ Σωτὴρ ἀναπτύσσει τὰ περισσότερον ἐνδιαφέροντα τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ζητήματα.

Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει:

Ὡς πρὸς τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν τόσον διψῶμεν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις ιδέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι εὐτυχία εἶναι μόνη ἡ κτήσις καὶ ἀπόλαυσις τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε τι λυπηρόν, ὁ Χριστὸς διδάσκει ὅτι ἡ ἀληθινὴ εὐτυχία ὑπάρχει πρωτίστως εἰς τὴν στροφὴν καὶ τὴν κλίσιν τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας μας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰ θεῖα, ἔστω καὶ ἂν ἡ στροφή αὐτὴ ἐπισύρῃ τυχόν τοὺς ὄνειδισμούς καὶ διωγμούς, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ἀκόμη χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐρησκείας. Ἐν λεπτομερ εἰς ὁ Κύριος ἡμῶν διαγράφει τὴν εἰκόνα τοῦ πραγματικῶς μακαρίου ἀνθρώπου εἰς τοὺς πρώτους στίχους τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλίας, οἱ ὁποῖοι καὶ λέγονται Μακαρισμοί.

Λύχνος τοποθετημένος ἐπάνω εἰς

Ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὸν προορισμὸν τὸν ὁποῖον ἔχουν οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ εἰς τὸν κόσμον, ὁ Ἰησοῦς λέγει δι' αὐτοὺς ὅτι εἶναι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸν λαόν σου. Ἡ φηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ ἴνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἠθικὴν σῆψιν καὶ ἀπὸ τὴν αἰωνίαν ἀπώλειαν ἰσχυροῦς, τοποθετημένος ἐπάνω εἰς τὸν λυχνοστάτην καὶ ὁ ὁποῖος ὡς ἀπὸ ὑψηλῆς καὶ περιόπτου θέσεως σκορπίζει παντοῦ τὰς ἀκτῖνάς του καὶ διαλύει τὰ σκότη τῆς θρησκευτικῆς ἀγνοίας καὶ ἀμαθείας, φῶς ἀληθινῆς θεογνωσίας καὶ ἐναρέτου βίου ἐν μέσῳ τῆς ἀμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος.

Τὴν σχέσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκευείας πρὸς τὴν ἐπίσης θεοῖδρυτον θρησκείαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καθορίζει μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους: «Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας. Οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαί» (1). Ἐννοεῖ δὲ μὲ τὴν φράσιν «τὸν Νόμον», τὸν ἠθικὸν νόμον, ἥτοι τὸν Δεκάλογον καὶ τὰς ἠθικὰς διδασκαλίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Οἱ τελετουργικοὶ νόμοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ ὁποῖοι εἶχον προτυπωτικὸν χαρακτήρα, κατατηρήθησαν «τῆς χάριτος ἐλθούσης», καὶ ἀφοῦ ὁ Χριστὸς ἐπραγματοποίησεν ὅσα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη προετύπωνε περὶ τοῦ Μεσσίου. Ὅμοίως καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν Ἰσραηλιτῶν, δὲν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἣτις εἶναι προωρισμένη νὰ δεχθῆ εἰς τοὺς κόλπους τῆς πᾶν ἔθνος καὶ κάθε λαόν, ἀσχέτως πρὸς τὴν πολιτικὴν του ὀργάνωσιν.

Ὁ Σωτὴρ ἀναφέρει εἰς τὴν Ὁμιλίαν του μερικὰ παραδείγματα, εἰς τὰ ὁποῖα δεικνύει πῶς τελειοποιεῖ τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Οὕτως, ἐνῶ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος διέτασεν ἀπλῶς οὐ φονεύσεις, οἱ δὲ ἐρμηνευταὶ τοῦ Νόμου ἔλεγον, «ὅς ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει», ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ὅτι: «καὶ ὁ ὀργιζό-

1) «Δὲν ἦλθον εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ καταργήσω «τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας» ἥτοι, τὴν διδασκαλίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλ' ἦλθον, ἵνα καταστήσω αὐτὴν τελείαν, πλήρη καὶ ἀνελλιπῆ, ζῶν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ βίου μου, πραγματοποιιῶν συγχρότως καὶ τὰς περὶ ἐμοῦ προφητείας».

μενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ (=χωρίς σοβαρωτάτην ἀ-
φορμὴν) ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει» καὶ ὅτι ἡ ἐνοχὴ του
αὐξάνει πολὺ περισσότερον, ἂν ἐκστομίση καὶ μόνον ὕ-
βριν τινὰ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἀνό-
ητον (1) ἢ ἀσεβῆ (2). Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν συνιστᾷ
εἰς τοὺς χριστιανούς πάντοτε τὴν συνδιαλλαγὴν καὶ τὸν
συμβιβασμὸν, ὡσάκις ἔχουσι ἀναμεταξύ των διαφορὰν
τινα. "Ἄλλα παραδείγματα: οἱ ἄρχαῖοι Ἰσραηλίται εἶ-
χον διδαχθῆ ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, ὅτι ἀπαγορεύε-
ται νὰ παραβιάση τις τὴν συζυγικὴν πίστιν καὶ
νὰ προσβάλη τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν τοῦ ἄλλου (3).
Ὁ Κύριος ἡμῶν ἀποφαίνεται ὅτι καὶ ἡ πονηρὰ ἐπιθυμία
εἶναι ἀμάρτημα. Ὡς πρὸς τοὺς ὄρκους, τῶν ὁποί-
ων οἱ Ἰσραηλίται ἔκαμνον μεγίστην κατάχρησιν, ὁ Ἰη-
σοῦς ὀρίζει διὰ τοὺς χριστιανούς τὸν ἐξῆς κανόνα: «Ἐ-
στω ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἔστιν».

Ἄντι τῆς ἐκδικητικῆς διατάξεως τοῦ Μωσαϊ-
κοῦ Νόμου «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ
ὄδον τὰ ἀντὶ ὄδοντος», ὁ Σωτὴρ ἡμῶν νομο-
θετεῖ: «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ
(ἀνθρώπῳ)· ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου
σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην», καὶ ἐν γένει συ-
νιστᾷ ὑποχωρητικότητα καὶ ἀνεκτικότητα. Ἐνῶ ὁ Μω-
σαϊκὸς Νόμος ἔλεγεν «ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου», οἱ
δὲ ἐρμηνευταὶ του συνεπλήρωναν «καὶ μισήσεις τὸν ἐχ-
θρόν σου», ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διδάσκει: «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχ-
θροὺς ὑμῶν», ἤτοι ὅσους σὰς ἐχθρεύονται.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν κατακρίνει τὰς ἐπιδεικτικὰς ἐκτελέ-
σεις τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν καθηκόντων ὑπὸ τῶν
γραμματέων καὶ Φαρισαίων. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἐλεημοσύ-
νην θέτει ὡς κανόνα «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ

1) Τὸ Εὐαγγέλιον ἔχει τὴν Ἀραμαϊκὴν λέξιν ρακά.

2) Τὸ Εὐαγγέλιον ἔχει τὴν λέξιν μωρέ.

3) «Οὐ μοιχεύσεις».

ἢ δεξιά σου», διὰ δὲ τὴν προσευχὴν «εἰσελθε εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τῆς κατοικίας σου καὶ προσευήθητι εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα», καὶ παραδίδει εἰς ἡμᾶς τὸ ἰδεῶδες τῆς προσευχῆς, τὸ «Πάτερ ἡμῶν». Ὅμοίως καὶ τὴν νηστείαν ὀφείλομεν οἱ χριστιανοὶ νὰ κάμωμεν χωρὶς νὰ ἐπιδεικνυώμεθα. Ἄλλως δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν.

Σκόπελον εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς εὐρίσκει ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τὸ ὅτι: δὲν στρέφει ἕκαστος τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἀνακαλύψῃ τὰς ἰδικὰς του ἀτελείας καὶ τὰ ἰδικὰ του ἁμαρτήματα, ἀλλὰ τὸν μὲν ἑαυτὸν του κρίνει ἀνώτερον τοῦ ἄλλου, κατακρίνει δὲ τὸν ἄλλον καὶ ζητεῖ νὰ διορθώσῃ πρωτίστως τὸν ἑαυτὸν του.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, ἐν εἶδει Ἐπιλόγου, δίδει τὴν ἐξῆς θεμελιώδη χρυσὴν ἐντολήν, πολυτιμον καὶ διὰ τὴν συντομίαν της:

«Πάντα ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται». Αὐτὸς εἶναι ὁ χρυσοῦς κανὼν τῆς ζωῆς τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ.

Ἐφιστᾶ κατόπιν τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν του εἰς τὸ ὅτι ἡ ὁδὸς τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύει μὲ τὴν ὁμιλίαν του ἐπὶ τοῦ Ὄρους, ἔχει τὰς δυσκολίας της. Ὅμοιάζει πρὸς ὁδὸν στενωπὴν, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται κανεὶς μετὰ κόπου, ἐπὶ τέλους ὅμως ἀξιούται τῆς αἰωνίας ζωῆς· ἐνῶ ἡ ὁδὸς τῶν κοσμικῶν ἀπολαύσεων καὶ τῆς ἁμαρτίας παρουσιάζεται εὐκολος καὶ εὐχάριστος, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁδηγεῖ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς μᾶς προσκαλεῖ λέγων: «Εἰσελθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης».

Ἐν τέλει, ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπαινεῖ ὡς φρόνιμον, τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀκούει τοὺς λόγους τούτους καὶ πράττει αὐτούς, καὶ παρομοιάζει τὸν τοιοῦτον πρὸς ἄνθρωπον συνετόν, ὅστις οἰκοδομεῖ τὴν οἰκίαν του εἰς θεμέλια στερεά. Ἐνῶ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἀκούει μὲν τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἂν δὲν πράττει αὐτούς, χα-

ρακτηρίζει ὡς μωρὸν καὶ παρομοιάζει αὐτὸν πρὸς τὸν ἀνόητον ἐκείνον ἄνθρωπον, ὅστις οἰκοδομεῖ τὴν οἰκίαν του ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον ἐτοιμὴν νὰ πέσῃ εἰς τὴν πρώτην προσβολὴν ἀνέμου ἢ ποταμοῦ.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χριστοῦ ἐνεποίησαν βαθυτάτην αἴσθησιν εἰς τοὺς ἀκρόνοντας, διότι ἐδίδασκεν «ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς» μὲ τὴν κ α ρ δ ῖ α ν κ α ἰ ὄ χ ι μ ἔ τ ᾶ χ ε ἰ λ η.

ΡΑΥΤΟΜΟΥΝΟΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Κυριακὴ προσευχή.

(Ματθ. 6,9—13).

- 9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς :
Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
- 10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.
- 11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον
12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·
13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
"Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις.
Καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

“Η θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου.

(Ματθ. 8,5—13. 7,1—10)

“Οτε ὁ Ἰησοῦς κατέβη ἀπὸ τὸ ὄρος, ἠκολούθησαν αὐτὸν ὄχλοι πολλοί. Εἰς τὰς στιγμὰς μάλιστα ἐκείνας κάποιος λεπρός, κοινῶς λεγόμενος *λωθιάρης*, ὁ ὁποῖος παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν νὰ τὸν θεραπεύσῃ, ἐκαθαρίσθη μόνον μὲ τὸ ὅτι ἤγγισεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς χειρὸς του καὶ εἶπε: «καθαρίσθητι». Μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Καπερναοῦμ. Ὁ τετράρχης Ἡρώδης Ἀντίπας εἶχε τοποθετήσῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην φρουρὰν Ῥωμαϊκὴν, τῆς ὁποίας εἰς ἀξιωματικός, ἑκατόνταρχος (1), ἂν καὶ ἦτο «ἐθνικός» κατὰ τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ θρήσκευμα, εἶχε τοιαύτην συμπάθειαν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοιαύτην ἐκτίμησιν πρὸς τὴν θρησκείαν των, ὥστε μὲ ἰδικὰ του ἔξοδα ὠκοδόμησε δι’ αὐτοὺς Συναγωγὴν ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης.

Ὁ ἑκατόνταρχος οὗτος εἶχε δοῦλόν τινα, ὁ ὁποῖος ἦτο κατάκοιτος παραλυτικός εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐβασανίζετο ἀπὸ πόνους δριμεῖς καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ. Ἦτο δέ, ὡς γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, πολῦτιμος δι’ αὐτὸν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν του. Καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἀκούσει νὰ ὁμιλοῦν διὰ τὰ θαῦματα τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν *πρεσβυτέρο υς*, δηλαδὴ ἐγκριτότερα πρόσωπα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ τῆς Καπερναοῦμ, ἵνα παρακαλέσωσιν αὐτὸν ἐκ μέρους του νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Πράγματι, προσελθόντες οὗτοι ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλουν αὐτὸν ἐπιμόνως, λέγοντες ὅτι

1) Ἀξιωματικός ἔχων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ἑκατόν στρατιώτας.

«ἄξιός ἐστινῶ παρέξει τοῦτο (1). Ἄγαπᾶ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν Συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν». Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν: «ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν», καὶ ἐπορεύετο μαζὺ μὲ αὐτούς εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἑκατοντάρχου.

Ἐνῶ δὲ δὲν ἀπεῖχε μακρὰν ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ ἑκατοντάρχου, ἔστειλε πάλιν οὗτος ἄλλους φίλους του καὶ εἶπον ἐκ μέρους του εἰς τὸν Ἰησοῦν: «Κύριε, μὴ λαμβάνῃς τὸν κόπον νὰ ἔλθῃς εἰς τὸν οἶκόν μου, διότι δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου· διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐθεώρησα τὸν ἑαυτὸν μου ἄξιον νὰ ἔλθω προσωπικῶς πρὸς σέ, ἀλλ' εἰπέ μόνον μὲ τὸν λόγον καὶ θὰ γείνη καλὰ ὁ δοῦλός μου. Διότι καὶ ἐγὼ ὑπάλληλος εἶμαι, ἔχων ἀνωτέρους μου, ἀλλὰ καὶ κατωτέρους μου, τοὺς ὁποίους διατάσσω. Καὶ λέγω εἰς τοῦτον: πορεύθητι καὶ πορεύεται· καὶ εἰς ἄλλον: ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ εἰς τὸν δοῦλόν μου: κάμε τοῦτο, καὶ τὸ κάμνει».

Ἄλλ' ἀφοῦ ἔστειλε τοὺς φίλους, ἔσπευσε κατόπιν καὶ αὐτός· καὶ, προσελθὼν ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ, ἐπανέλαβε τὰς θερμὰς παρακλήσεις, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑποβάλει εἰς αὐτόν διὰ τῶν ἀπεσταλμένων του. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ὅταν ἤκουσε τὸν ἑκατόνταρχον νὰ ὀμιλῇ μὲ τόσην πίστιν καὶ ταπεινωσιν, ἐθαύμασε· καὶ ἀφοῦ ἐστράφη πρὸς τὸν ἀκολουθοῦντα αὐτόν ὄχλον εἶπε· «λέγω ὑμῖν· οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον». Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν ἑκατόνταρχον· «ὑπάγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι». Καὶ ἀφοῦ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι φίλοι του εὑρον τὸν δοῦλον ὠγιαίνοντα.

1) «Ἄξιός εἶναι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ κάμῃ τὴν χάριν παύτην, δηλαδὴ ὁ ἑκατόνταρχος».

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου.

(Κατὰ τὸν Ματθαῖον, 8,5—13)

- 5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοὺμ προσήλθεν αὐτῷ
6 ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς
μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός δεινῶς βασανιζόμε-
7 νος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐ-
8 τόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμι
ικανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλ' ἂν μόνον εἰπέ
λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος
9 εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας καὶ λέγω
τούτῳ· πορεύθητι καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, καὶ ἔρ-
10 χεται, καὶ τῷ δούλῳ μου, ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκού-
11 σας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν·
ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑ-
12 ρον· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν
ἔξουσι καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ
13 Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασι-
λειᾶς ἐκθληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται
ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς
τῷ ἑκατοντάρχῳ· ὕπαγε καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι.
Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

27.

Αἱ περὶ τῆς «Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν» παραβολαὶ
τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. 13,1—52. Μάρκ. 4,1—34. Λουκ. 8,1—18)

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἱ
ἄνθρωποι τῶν γραμμῶν, καὶ μάλιστα οἱ διδασκαλοὶ,
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ «ἔθνικοι» καὶ Ἰσραηλίται, μετεχειρίζοντο εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰ συγγράμματά των ἔν εἶδος λόγου, κατὰ τὸ ὁποῖον διαφόρους ἰδέας, τὰς ὁποίας ἤθελον νὰ μεταδώσουν εἰς τοὺς ἄλλους εὐκαταληπτότερον συνέκρινον καὶ παρωμοίαζον μὲ πράγματα συμβαίνοντα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐκφράσεως ἐλέγετο παραβολή (1). Τοιοῦτον τρόπον μετεχειρίσθη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ νὰ ἐκφράσῃ εἰς τὸν λαὸν ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον σπουδαιότητας θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀληθείας. Οὕτω, διαφόρους διδασκαλίαις περὶ τῆς «Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν» ἐξέφρασε κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον.

Κατὰ πρῶτον ἐδίδαξε τὴν παραβολὴν τοῦ σπύρου. «Ἐξῆλθε», λέγει «ὁ σπείρων διὰ νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐνῶ ἔσπειρεν αὐτόν, ἄλλοι μὲν κόκκοι ἔπεσον πρὸς τὴν πεπατημένην ὁδόν, καὶ κατεπατήθησαν καὶ τὰ πτηνὰ κατέφαγον αὐτούς· ἄλλοι ἔπεσον εἰς μέρη πετρώδη, ὅπου δὲν ὑπῆρχε χῶμα ἀρκετόν, καὶ ἐφύτρωσαν μὲν ταχέως, ἀλλ' ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκάησαν ἀπὸ τὴν θερμότητά του, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον ρίζαν βαθεῖαν ἐξηράνθησαν· ἄλλοι πάλιν ἔπεσον εἰς τόπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ σπέρματα ἀκανθῶν, καὶ ἐφύτρωσαν αἱ ἀκανθαὶ μαζὺ μὲ τοὺς σπόρους καὶ ἀπέπνιξαν αὐτούς· τέλος δέ, ἄλλο μέρος τοῦ σπόρου ἔπεσεν εἰς τὸ καλὸν ἔδαφος, καὶ, ἀφοῦ ἐφύτρωσεν, ἠῤῥξήθη καὶ παρήγαγε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα, ἄλλος μὲν κόκκος ἐκατόν, ἄλλος ἐξήκοντα καὶ ἄλλος τριάκοντα» κόκκους.

Κατὰ παράκλησιν τῶν μαθητῶν του, ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε κατ' ἰδίαν εἰς αὐτούς καὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς παραβολῆς. «Ὁ σπόρος εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· ἡ ὁδὸς ἡ πεπατημένη εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀκούουσι μὲν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τόσον ἐπιπολαίως, ὥστε ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδί-

1) Ἐκ τοῦ παραβάλλειν = συγκρίνειν, παρομοιοῦν.

ας αὐτῶν, ἵνα μὴ τυχὸν πιστεύσωσι καὶ σωθῶσι. Τὰ μέρη τὰ πετρώδη εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οἵτινες, ὅταν ἀκούσωσι τὸν θεῖον λόγον, δέχονται αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι ρίζαν, καὶ ὅταν συμβῆ εἰς αὐτοὺς καμμία θλίψις ἢ διωγμὸς ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν των πεποιθήσεων καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀμέσως κλονίζονται καὶ χάνουν τὴν πίστιν των. Τὸ μέρος τὸ ἀκανθῶδες ἐξεικονίζει τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀκούουσι μὲν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συμπνίγουσιν αὐτὸν μετὰ τὰς κοσμικὰς των μερίμνας, μὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ βίου. Τέλος, τὸ ἔδαφος τὸ καρποφόρον εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀκούουσι μὲ προσοχὴν καὶ καθαρὰν καρδίαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κατανοοῦσι καὶ διατηροῦσιν αὐτὸν εἰς τὴν μνήμην των καὶ μὲ ὑπομονὴν ἐφαρμόζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν βίον των.

Τὸ πόρισμα τῆς παραβολῆς εἶναι ὅτι: διὰ νὰ εἶναί τις γνήσιος χριστιανὸς δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὔτε ἀπὸ τὸν κηρῦσσοντα αὐτὸν καὶ μόνον· καὶ ὅτι: ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὀλίγοι «οἱ καλοὶ», ποτὲ οἱ κήρυκες καὶ οἱ ζηλωταὶ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀπογοητεύωνται. Καὶ ὅτι: διὰ νὰ προκόψωμεν θρησκευτικῶς καὶ ἠθικῶς, πρέπει πρῶτοι ἡμεῖς νὰ θέλωμεν καὶ νὰ παρέχωμεν τὴν καρδίαν μας ἔδαφος κατάλληλον.

Μὲ τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων (1) ὁ Κύριος ἡμῶν εἶναι ἐκφραστικώτερος ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Παρομοιάζει αὐτὴν πρὸς ἀγρόν, ὅπου ὁ γεωργὸς ἔσπειρε καλὸν σπóρον, ἀλλ' ὁ διάβολος ἔσπειρεν ἐπίσης ὡς ζιζάνια τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους. Αἴτιος λοιπὸν τῆς ἀτελοῦς συνθέσεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ διάβολος καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία νὰ παλαίση κατ' αὐτοῦ. Ὁ Κύριος συνιστᾷ εἰς τοὺς καλοὺς τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνεκτικότητα πρὸς τοὺς κακοὺς, οἱ ὅποιοι καὶ

1) Ζιζάνιον εἶναι ἡ αἶρα, ἡ ὁποία βλάπτει εἰς τὸν στόμαχον καὶ τὸν ἐγκέφαλον.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

θὰ λάβουν τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας των κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.

Τὴν ἰδίαν ἀλήθειαν ἐπαναλαμβάνει μὲ τὴν παραβολὴν τῆς **σ α γ ῆ ν η ς**. “Ὅπως τὸ δίκτυον, ὅταν ριφθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, συναθροίζει καὶ ἀχρήστους ἰχθῦς καὶ χρησίμους, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔχη καὶ τοὺς γνησίους χριστιανούς, θὰ ἔχη καὶ τοὺς κιθδήλους· θὰ χωρισθοῦν ὁμως οὗτοι ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅπως καὶ οἱ ἰχθύες ἀποχωρίζονται οἱ ἄχρηστοι ἀπὸ τοὺς χρησίμους.

Εἰς τὰς ἄλλας παραβολάς, ὁ Κύριος παραβάλλει τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν πρὸς **θ η σ α υ ρ ὸ ν κ ε κ ρ υ μ μ ἔ ν ο ν** καὶ πρὸς **π ο λ ὕ τ ι μ ο ν μ α ρ γ α ρ ῖ τ η ν**, τοὺς ὁποίους ἕκαστος πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ μὲ πᾶσαν θυσίαν· πρὸς **κ ὀ κ κ ο ν σ ι ν ἄ π ε ω ς**, ὁ ὁποῖος, καίτοι εἶναι ὁ μικρότερος ἀπὸ κάθε ἄλλον σπόρον, ὁμοίως γίνεται ἀρκετὰ σημαντικὸν δένδρον (1), καὶ πρὸς **ζ ὕ μ η ν**, ἡ ὁποία μεταδίδει τὴν δύναμιν της εἰς μεγάλην ποσότητα ἀλεύρου. Οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία, κατ’ ἀρχὰς μὲν θὰ ἔχη ὀλίγα μέλη, κατόπιν ὁμως θὰ αὐξηθῆ εἰς δένδρον μέγα καὶ μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἅγια Μυστήριά της θὰ δρᾷ εὐεργετικῶς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων.

“Ὅλας σχεδὸν τὰς παραβολὰς ταύτας ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, οὐχὶ ὁμως ταυτοχρόνως καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους περιστάσεις.

28.

Μαρτυρικὸς θάνατος Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

(Ματθ. 14,1—12. Μαρκ. 6,14—29. Λουκ. 9,7—9)

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν παραβολῶν τούτων ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν

1) Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰορδάνου μέχρι καὶ σήμερον τὸ σίνασι θύναται νὰ φθάσῃ εἰς ὕψος τριῶν μέτρων.

πατρίδα αὐτοῦ Ναζαρέτ. Ἦκολούθουν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου ἐδίδασκεν εἰς τὴν Συναγωγὴν. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του ἀκροατὰς ἐξεπλήσσοντο καὶ ἔλεγον· «πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις;» Καὶ περιήρχετο ὁ Ἰησοῦς, καθὼς εἶχε πράξει τούτο καὶ προηγουμένως, τὰς κώμας τῆς Γαλιλαίας διδάσκων. Ἀπέστειλε δὲ καὶ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἀνά δύο διὰ πρώτην φοράν, ἵνα κηρύσσωσι περὶ τῆς «Βασιλείας τοῦ Θεοῦ», καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰς ἀπαραιτήτους ὁδηγίας, ἐπίσης δὲ καὶ δύναμιν θαυματουργικὴν. Αὐτοὶ δὲ ἐξεληθόντες, ἐκήρυσσον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξεδιώκον, καὶ ἤλειφον μὲ ἔλαιον πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον αὐτούς.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην, δι' ἐνδόξου μαρτυρίου ἐτερμάτιζε τὸν θίον ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς καὶ Πρόδρομος. Γνωρίζομεν ὅτι ἤδη ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Σωτῆρος ὁ Ἰωάννης ἦτο φυλακισμένος εἰς τὸ φρούριον τῆς Μαχαιροῦντος (1), ὁπόθεν καὶ παρηκολούθει μὲ θερμὸν ἐνδιαφέρον τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος. Ἐκεῖ ἔλαβε τὸν μαρτυρικὸν στέφανον ὑπὸ τὰς ἀκολούθους περιστάσεις.

Ἡ Ἡρωδιάς, τὴν ὁποίαν ἐμέμφετο ὁ ἅγιος Ἰωάννης διὰ τὰς ἐνόχους σχέσεις της μὲ τὸν Ἡρώδην Ἀντίπαν, τὸν τετράρχην τῆς Γαλιλαίας, δὲν συνεχῶρει αὐτὸν διὰ τὴν τακτικὴν του ταύτην καὶ ἠθέλε νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Δὲν ἠδύνατο ὅμως. Διότι ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας ἐτίμα πολὺ τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην· ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζεν αὐτὸν ὡς ἄνδρα «δίκαιον καὶ ἅγιον», ἠρνεῖτο νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Ἡὐχαριστεῖτο μάλιστα νὰ τὸν ἀκούῃ. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως, κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων του, εἶχε παραθέσει δεῖπνον εἰς τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ καὶ τοὺς χιλιάρχους καὶ τοὺς πρώτους τῆς Γαλιλαίας. Ἦτο παροῦσα καὶ ἡ Ἡρωδιάς μὲ τὴν θυγατέρα της Σαλώμην,

1) Πρβλ. § 20.

ἢ ὁποῖα μὲ τοὺς χορούς της ἤρεσε τόσον πολὺ εἰς τὸν Ἑρώδη καὶ τοὺς προσκεκλημένους, ὥστε εἶπεν ὁ Ἑρώδης εἰς τὸ κοράσιον· «Ζήτησέ μου ὅ,τι θέλης καὶ θά σοι τὸ δώσω». Καὶ ὑπεσχέθη μὲ ὄρκον ἀνόητον ὅτι θά δώσῃ εἰς αὐτὸ ὅ,τι ζητήσῃ «ἕως ἡμίσεως τῆς βασιλείας του». Ἡ κόρη ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν καὶ συνεβουλεύθη τὴν μητέρα της «τί αἰτήσομαι;» Ἐκείνη δὲ εἶπε· «τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ». Ἡ Σαλώμη ἀμέσως, μὲ μεγάλην προθυμίαν, εἰσῆλθε καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἑρώδη· «θέλω ἵνα μοι δῶς ἕξαυτῆς (1), ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ». Ὁ βασιλεὺς ἔγινε περιλυπὸς μόλις ἤκουσε τοῦτο. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχε δώσει τάχα τὸν λόγον του ἐνώπιον τόσων προσκεκλημένων καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ὑποσχεθῆ μὲ ὄρκον, ἐνόμισεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν παραβῆ δῆθεν. Καὶ ἀμέσως ἀποστείλας εἰς τὴν φυλακὴν σωματοφύλακά του, ὅστις ἐξετέλει καὶ καθήκοντα δημίου, ἀπεκεφάλισε τὸν ἅγιον, ἔφερε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ «ἐπὶ πίνακι» καὶ ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸ κοράσιον, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Ἀφοῦ ἤκουσαν τοῦτο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον εἰς τὴν φυλακὴν, παρέλαβον τὸ λείψανον αὐτοῦ, καὶ ἐνεταφίασαν αὐτό. Ἀνήγγειλαν δὲ τὸ γεγονός εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ὅταν ἤκουσε τοῦτο, ἔμαθε δὲ καὶ ὅτι ὁ Ἑρώδης ἐζήτησε νὰ ἴδῃ αὐτόν, ἔφυγε μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκετο μὲ πλοῖον καὶ ἀπεβιάσθη εἰς ἔρημον τόπον πρὸς τὴν πόλιν Βηθσαϊδὰ κατ' ἰδίαν. Ἄλλ' οἱ ὄχλοι ἀντιληφθέντες αὐτόν ἠκολούθησαν περὶ τῶν πόλεων, ἔφθασαν μάλιστα εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποβιβάσεως ἐνωρίτερον τοῦ Χριστοῦ. Ἐφυγε δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχι διότι ἐφοβεῖτο τὸν τύραννον, ἀλλὰ διότι ἡ στιγμή τῆς θυσίας του δὲν εἶχεν ἔλθῃ ἀκόμη, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέφευγε τὸν κίνδυνον, ἵνα συνεχίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς του. Ἐξ ἄλλου, πρὶν ἀκόμη ἀναχωρήσῃ, εἶχον συναθροισθῆ κατάκοποι ἐκ τῆς ὁδοιπορίας καὶ οἱ Ἀπό-

1) =πάραυτα.

στολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς αὐτὸν ὅλα ὅσα ἔπραξαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν (1). Ὁ Κύριος ἡμῶν παρέλαβε καὶ αὐτοὺς μαζί του εἰς τὸν ἔρημον τόπον τῆς Βηθσαϊδᾶ (2), μὲ σκοπὸν νὰ ἀναπαυθῶσιν ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ὁδοιποριῶν.

Ἡ μῆτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ποιεῖται μνεῖαν τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τοῦ Προδρόμου τῆ 29ῃ Αὐγούστου, ὅτε εἰς ἔνδειξιν πένθους ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς νηστείαν.

29.

η' 11/48. Ὁ πολλαπλασιασμός τῶν ἄρτων.

(Ματθ. 13,13—21. Μαρκ. 6,30—44. Λουκ. 9,10—17. Ἰωάνν. 6. 1—15).

Ὁ Ἰησοῦς ἐδέχθη εἰς τὸν ἔρημον ἐκεῖνον τόπον τὰ πλήθη, ἐλάλει πρὸς αὐτὰ περὶ τῆς «Βασιλείας τοῦ Θεοῦ» καὶ ἐθεράπευε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. Γεμᾶτος συμπάθειαν πρὸς τὰ πλήθη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ὠμοιάζον πρὸς «πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα», ἐλησμόνει καὶ τὴν ὥραν.

Ἄλλ' οἱ μαθηταὶ ἔβλεπον μὲ ἀνησυχίαν ὅτι ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ κλίνη, ὁ δὲ λαὸς ἦτο νηστικός. Προσῆλθον λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ λέγουσιν εἰς αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ ὅτι ὁ τόπος εἶναι ἔρημος καὶ ἡ ὥρα εἶναι περασμένη· «ἀπόλυσον», λέγουσιν εἰς αὐτόν, «τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγρούς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους, τί γὰρ φάγουσιν οὐκ ἔχουσιν». Ὁ

1) Μαρκ. 6, 30.

2) Δὲν πρόκειται περὶ τῆς Βηθσαϊδᾶ τῆς πατρίδος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, Ἀνδρέου καὶ Φιλίππου (Ἰωάνν. 1,44. 12,21), ἀλλὰ περὶ κώμης τινὸς τῆς τετραρχίας Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ Ἡρώδου Ἀντίπα, ἣτις ὠνομάζετο καὶ Ἰουλιάς πρὸς τιμὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου Ἰουλιάς. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὴν λίμνην Γεννησαρέτ.

Ἰησοῦς ὁμῶς λέγει εἰς αὐτούς· «δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν». Καὶ ἰδιαίτερος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Φίλιππον εἶπε πρὸς αὐτόν· «πόθεν νὰ ἀγοράσωμεν ἄρτους διὰ νὰ φάγωσιν οὗτοι ;» Ἔλεγε δὲ τοῦτο διὰ νὰ δοκιμάσῃ αὐτόν. Ἀπαντᾷ πρὸς αὐτόν ὁ Φίλιππος· «διακοσίων δηναρίων (1) ἄρτοι δὲν ἀρκοῦσιν εἰς αὐτούς, διὰ νὰ λάθῃ ἕκαστος ἀπὸ αὐτούς μικρόν τι τεμάχιον». Ὁ δὲ Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σίμωνος Πέτρου, παρατηρήσας ἐκεῖ πλησίον παιδάριον τι νὰ πωλῆ τροφίμα, λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν· «εἶναι ἓν παιδάριον ἐδῶ πλησίον, τὸ ὁποῖον ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί εἶναι εἰς τόσους πολλούς ;»

Ὁ Ἰησοῦς, εἰς ἀπάντησιν, διέταξε τοὺς μαθητὰς νὰ κατακλίνουσι τοὺς ἀνθρώπους ἐπάνω εἰς τὴν χλόην καὶ νὰ τοποθετηθοῦν ἕτοιμοι πρὸς φαγητόν. Ἦτο δὲ χλόη πολλή εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Καὶ τὸ πλῆθος ἦτο πέντε χιλιάδες ἄνδρες, ἐκτὸς τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παίδων. Ἐκάθισαν λοιπὸν οὗτοι συμπόσια συμπόσια ἐπάνω εἰς τὴν χλόην καὶ ἀπετέλεσαν πρασιάς πρασιάς ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πενήκοντα. Πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι πρὶν ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς Βαβυλωνείου Αἰχμαλωσίας, οἱ Ἑβραῖοι ἔτρωγον καθήμενοι σταυροποδητὶ περίε χαμηλῆς τραπέζης. (Γεν. 27, 19). Μετὰ τοὺς χρόνους ὁμῶς τῆς Αἰχμαλωσίας ἔλαβαν τὰς συνηθείας Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων. «Ἔβγαλαν τὰ παπούτσια των» καὶ ἀνεκλίοντο ἐπάνω εἰς χαμηλοὺς «καναπέδες», οἱ ὁποῖοι ἦσαν τοποθετημένοι γύρω «ἀπὸ τὸ χαμηλὸν ἐπίσης τραπέζι». Ἐνῶ ἔτρωγον ἐστηρίζοντο ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, τὸ δὲ σῶμα καὶ οἱ πόδες των ἐξετείνοντο πρὸς τὰ ἔξω.

Ὁ Ἰησοῦς ἔλαβε τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθῦς· ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἠυλόγησε τοὺς ἄρτους καὶ τεμαχίσας αὐτούς ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς, οἱ δὲ μαθηταὶ εἰς τοὺς ὄχλους· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τοὺς ἰχθῦς ὄσον

1) Ἴδε τὴν λέξιν εἰς τὸ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου Λ Ε Ξ Ι Κ Ο Ν.

ἤθελον. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν (1).

Μετὰ τὸ φαγητὸν λέγει ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ: «συναθροίσατε ὅσα τεμάχια ἐπερίσσευσαν διὰ νὰ μὴ χαθῆ τίποτε». Καὶ συνήθροισαν αὐτὰ οἱ μαθηταί, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους τεμαχίων ἀπὸ τοὺς πέντε ἄρτους τοὺς κριθίνους καὶ ἀπὸ τοὺς ἰχθῦς. Τοῦ γεγονότος τούτου γίνεται μνεῖα εἰς τὸν ναόν, ὡσάκις ὑπάρχη ἄρτοπλασία.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι μόλις εἶδον τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· «οὗτος εἶναι ἀληθῶς ὁ προφήτης, ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον»· καὶ ἐσκέπτοντο νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν βασιλέα. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς γνωρίζων τὰς διαθέσεις των ταύτας ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

Καθ' ὃν χρόνον ἔγεινε τὸ θαῦμα τοῦτο, ἐπλησίαζε καὶ τὸ Πάσχα, τρίτον αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Σωτῆρος (2).

1) Οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος πολλαπλασιασμός τοῦ ἄρτου. Βραδύτερον, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ δημοσίου βίου του, ὁ Κύριος ἐτέλεσε καὶ δεύτερον θαῦμα πολλαπλασιασμοῦ ἄρτων, δι' ὃ ἐχώρτασε τετρακισχιλίους, (Μαρκ. 6,1—10 Ματθ. 15,32—39).

2) Ἰωάνν. 6,4.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

'Ο πρώτος πολλαπλασιασμός τῶν ἄρτων..

(Κατὰ Μάρκον 6,34—44).

- 34 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγ-
χνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποι-
μένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἦδη ὥρας
35 πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
λέγουσιν ὅτι ἔρημός ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἦδη ὥρα πολλή
36 ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγρούς
καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν
οὐκ ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς
ὁμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
37 δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγεῖν·
38 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ
ἴδετε, καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύας, καὶ
39 ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλίνειν πάντας συμπόσια, συμπόσια
ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ ἀνά
40 ἑκατὸν καὶ ἀνά πενήκοντα. Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε
41 ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
εὐλόγησε καὶ κατέκλασε (1) τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἔμε-
42 ρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ
43 ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἦσαν οἱ
44 φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

1) Ἐκ τοῦ ρήματος τούτου (κατακλῶ, κλῶ) καλεῖται ἡ ἄρτο-
πλασία καὶ ἄ ρ τ ο κ λ α σ ί α, ἥτοι τεμάχισις ἄρτων καὶ διανομὴ
αὐτῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) Κύριον πεδίων δράσεως κατὰ τὸ Β' ἔτος τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Σωτῆρος εἶναι ἡ Γαλιλαία.
 - 2) Οἱ Γαλιλαῖοι ἦσαν ἀγνότεροι καὶ περισσότερον εὐ-ἀγωγοὶ παρὰ οἱ Ἰουδαῖοι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἐκεῖ παντοῦ περισσότερον εὐπρόσδεκτος. Ἐκτελεῖ ὁμως τὸ ἔργον του τώρα καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐν μέσῳ φοβερῶν ἀντιδράσεων καὶ καταδρομῶν ἀπὸ αὐτοὺς τούτους τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἰδίᾳ παρῆκ-λούθουν ἐπὶ τούτῳ τὴν δράσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐκ φθόνου καὶ μὲ πονηρὰν πρόθεσιν.
 - 3) Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ γίνεται λαϊκώτερον. Ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὰ πλήθη, τὰ ὅποια καὶ ἀναζητοῦν αὐτὸν παντοῦ καὶ τρέχουν πρὸς αὐτὸν ὡς τὰ ποίμνια πρὸς τὸν ποιμένα των.
 - 4) Θεσπίζει μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν, τρόπον τινά, τὸν Κ α τ α σ τ α τ ι κ ὸ ν Χ ά ρ τ η ν τῆς «Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς», ἥτοι τῆς Ἐκκλησίας του. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία εἶναι τὸ ἄνθος τῆς ηθικῆς διδασκαλίας τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας.
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ
ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(Πάσχα τοῦ 32 μ. Χρ.—Πάσχα τοῦ 33 μ. Χρ.).

30.

Ἡ Χαναναία.

(Ματθ. 15,21—28. Μαρκ. 7,24—30)

Ἔνεκα τῆς σφοδρᾶς ἀντιδράσεως τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων καὶ λοιπῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὁ Ἰησοῦς ἀπέφυγε νὰ ἀναβῆ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ Πάσχα τοῦ 32, ἦτοι κατὰ τὸ τρίτον Πάσχα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου του. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς μᾶς δίδει τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς «οὐκ ἤθελεν (κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην) ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι (=διότι) ἐζήτησαν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι». Ἦτο τόσον τὸ πάθος τῶν Ἰουδαίων ἀρχόντων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε κατὰ τὸν ἴδιον ἱερὸν Εὐαγγελιστὴν, «οὐδεὶς παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων» (1).

Διὰ νὰ ἀποφύγῃ λοιπὸν τὴν πρόωρον σύγκρουσιν καὶ ἐπικίνδυνον καὶ ἄσκοπον πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξῆλθεν (2) εἰς τὰ μέρη τῆς βορειοδυτικῆς Γαλιλαίας καὶ εἰς τὰ μέρη τῶν πόλεων Τοινίκης, Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καίτοι δὲ ἐπεθύμει νὰ

1) Ἰωάν. 7,1—13.

2) Πιθανῶς ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Γεννησαρέτ. Πρῶλ. Ματθ. 15,1 καὶ 14,34—36. Κατ' ἄλλους ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Καπερναοῦμ.

περάση ἐκεῖ ἐν μονώσει καὶ ἄγνωστος, ὅμως ἡ ἄφιξις του εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἔγινε γνωστὴ καὶ ἔκαμε πολλὰ θαύματα. Εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν τινά, δὲν ἤθελε νὰ τὸ μάθη κανεὶς· ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ διαλάβῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος καὶ ἔσπευσε πρὸς αὐτόν.

Γυνὴ τις εἰδωλολάτρις εἶχε θυγατέρα δαιμονιζομένην. Μόλις ἤκουσε λοιπὸν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἦλθε καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ζητοῦσα τὴν θεραπείαν τῆς θυγατρὸς της. Τὴν γυναῖκα ταύτην ὁ μὲν εὐαγγελιστὴς Μάρκος ὀνομάζει «Συροφοινίκισσαν» κατὰ τὴν καταγωγὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀρχαία Φοινίκη εἶχε γίνῃ μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας Συρίας· ὁ δὲ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, ὀνομάζει «Χαναναίαν», μὲ τὸ παλαιὸν δηλαδὴ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔδιδον οἱ Ἰσραηλῖται εἰς τοὺς κατοικοὺς τῆς χώρας ταύτης. Ὁ Ἰησοῦς ἀπεποιεῖτο νὰ κάμῃ εἰς αὐτὴν τὴν ζητουμένην χάριν ἀφίνων νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ὁ καιρὸς διὰ τοὺς «ἔθνικους» δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη. Δὲν ἀπεκρίθη λοιπὸν εἰς αὐτὴν λόγον. Ἀλλ' ἡ φαινομενικὴ αὕτη ἀδιαφορία τοῦ Σωτῆρος δὲν ἀπεθάρρυνε τὴν ταλαίπωρον μητέρα. «Κύριε, βοήθει μοι», ἐπανελάμβανεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς, διὰ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ μεγάλη πίστις τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἀντιτάσσει καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν. Εἶπε μάλιστα εἰς αὐτὴν τὰ ἑξῆς ἀπογοητευτικά· «δὲν εἶναι καλὸν νὰ πάρωμεν ἀπὸ τὰ παιδιά μας (δηλ. τοὺς Ἰσραηλίτας) τὸν ἄρτον καὶ νὰ ρίψωμεν αὐτόν εἰς τὰ κυνάρια» (δηλ. τοὺς εἰδωλολάτρας). Ἐπειδὴ ὅμως καθόλου νὰ ὀργισθῇ ἢ νὰ ἀπογοητευθῇ ἡ γυνὴ, ἔχουσα πλήρη τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου, λέγει εἰς αὐτόν· «Ναί, Κύριε· ἀλλὰ καὶ τὰ κυνάρια, ἀποκάτω ἀπὸ τὴν τράπεζαν, τρώγουσιν ἀπὸ τὰ ψυχία τῶν κυρίων των».

Τότε εἶπεν εἰς αὐτὴν Ἰησοῦς· «ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! Διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὸν ὁποῖον εἶπες, ὑπάγει εἰς τὸν οἶκόν σου· ἅς γείνη εἰς σὲ καθὼς θέλεις». Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκόν της, εὑρε δὲ τὸ κοράσιόν της ἐξηπλωμένον ἤσυχον εἰς τὴν κλίνην, ἀπηλλαγμένον ἀπὸ

τάς δαιμονικάς προσβολάς. Εἶχε θεραπευθῆ ἡ θυγάτηρ-
αὐτῆς «ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης».

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

(Κατὰ τὸν Ματθαῖον, 15,21—28)

- 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
22 Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν
ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγοζεν αὐτῷ λέγουσα· ἐλέη-
23 σόν με, Κύριε υἱὲ Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμο-
νίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόν-
τες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον
αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
24 οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴ-
κου Ἰσραὴλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα·
Κύριε, βοήθει μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἔστι κα-
λὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ θάλειν τοῖς κυνα-
ρίοις, ἢ δὲ εἶπε· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει
26 ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
27 κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ
28 γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! γενηθήτω σοι ὡς θέλεις·
καὶ ἴαθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

31.

> Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. 17,1—9. Μάρκ. 9,2—10. Λουκ. 9,28—36).

Συνεχίζων τὴν περιοδείαν τοῦ ὁ Ἰησοῦς ἀνὰ τὰ μέρη
τῆς Γαλιλαίας, ἔφθασε μαζὺ μὲ τοὺς Δώδεκα Ἀποστό-
λους εἰς τὰ μέρη τῆς Καισαρείας τῆς τετραρχίας τοῦ Φι-
λίππου. Καθ' ὁδὸν ὁ Ἰησοῦς ἠρώτησε σκοπίμως τοὺς μα-
θητάς του «ὡς ποῖον μὲ ἐκλαμβάνει ὁ κόσμος ;» Ἀπὴν-
*Αρχ. Ἐμ. Ι. Καρπαθίου Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἐκδ. Ε' 1938 7

τησαν εἰς αὐτόν «ἄλλοι σὲ θεωροῦν ὅτι εἶσαι Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἄλλοι ὁ Ἡλίας, ἄλλοι ὁ Ἰερεμίας, καὶ ἄλλοι ὅτι εἶσαι κάποιος ἀπὸ τοὺς προφήτας». Ὁ Ἰησοῦς ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν γνώμην καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων. «Σεῖς δέ», ἐρωτᾷ αὐτούς, «ὅποιον μὲ θεωρεῖτε ;» Ἀπεκρίθη εἰς αὐτόν ὁ Πέτρος· «εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Ὁ Ἰησοῦς τότε εἶπε πρὸς αὐτόν· «Μακάριος εἶσαι Σίμων, υἱὲ τοῦ Ἰωνᾶ, διότι ἡ ὁμολογία σου αὐτὴ τὴν ὁποίαν εἶπες, δὲν σοι ἐφανερώθη ἀπὸ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Πατέρα μου τὸν ἐπουράνιον. Καὶ ἐγὼ δέ σοι λέγω: ἡ πίστις αὕτη τὴν ὁποίαν ἐξέφρασες θὰ εἶναι τὸ θεμέλιον, ὁ θεμέλιος λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ οἰκοδομήσω τὴν Ἐκκλησίαν μου» (1).

Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀνακοινῶνουν τότε δημοσίᾳ ὅτι εἶναι ὁ Χριστός, διότι ἡ στιγμή δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη. Ἦρχισε δὲ ἀπὸ τότε νὰ προλέγῃ εἰς αὐτούς καὶ τὰ πάθη του: «Ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ πάθῃ πολλά ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, καὶ νὰ θανατωθῇ, ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ ἀναστηθῇ τὴν τρίτην ἡμέραν» (2).

Ἐξ ἡμέρας μετὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τὴν πρώτην πρόρρησιν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὰ πάθη του, παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τοὺς τρεῖς περισσότερον ἠγαπημένους μαθητὰς του Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναβιβάζει αὐτούς εἰς ὄρος ὑψηλόν, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν παράδοσιν, εἶναι τὸ Θαβώρ. Καθ' ἣν στιγμήν προσήυχετο πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, «μετεμορφώθη»: τὸ πρόσωπόν του δηλαδὴ ἔλαμπεν ὡς ὁ ἥλιος,

1) Ματθ. 16,13—20. Μάρκ. 8,27—30. Λουκ. 9,18—21. «Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν». (Πρβλ. § § 12.24).

2) Ματθ. 16,21. Μάρκ. 8,22. Πρβλ. καὶ παράγρ. 17. Εἰς τὸ ἐξῆς κατ' ἐπανάληψιν προέλεγεν ὁ Ἰησοῦς τὰ πάθη του εἰς τοὺς μαθητὰς, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτούς προπαρασκευασμένους ὥστε, ὅταν θὰ συμβοῦν, νὰ μὴ κλονισθῇ ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη των.

τά δὲ ἐνδύματά του ἔγειναν λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ εὐ-
θύς ἐφανερώθη ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἡλίας, οἱ ὅποιοι ἐστά-
λησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕως ἀντιπρόσωποι τῆς Παλαιᾶς Δια-
θήκης, καὶ συνωμίλων μαζί με τὸν Ἰησοῦν, μέσα εἰς τὴν
δόξαν του ἐκείνην, περὶ τοῦ θανάτου, ὁ ὅποιος προσεχῶς
τὸν περιμένει.

ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ τόσον λαμπροῦ θεάματος εἶ-
πεν ὁ Πέτρος: «Κύριε, ὡραία εἶναι νὰ μένωμεν ἐδῶ· ἐὰν
θέλῃς, ἄς κάμωμεν ἐδῶ τρεῖς σκηνάς, εἰς σὲ μίαν καὶ
εἰς τὸν Μωϋσῆν μίαν καὶ μίαν εἰς τὸν Ἡλίαν». Κατ' ἐκεί-
νην τὴν στιγμήν, ἐνῶ ἀκόμη ὠμίλει ὁ Πέτρος, ἰδοὺ νε-
φέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασε τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς δύο ἐπισκέ-
πτας του. Καὶ φωνή, ἣ ὁποία ἦτο φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἤκού-
σθη ἀπὸ τὴν νεφέλην καὶ ἔλεγεν· οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα (1)· αὐτοῦ ἀκούετε».

Οἱ τρεῖς ἀπόστολοι, μόλις ἤκουσαν τὴν φωνὴν ταύτην
ἐφοβήθησαν πάρα πολὺ καὶ ἔπесαν πρὸς τὴν γῆν σκεπά-
ζοντες τὸ πρόσωπόν των με τὰς χεῖράς των. Ἄλλ' ἐντὸς
ὀλίγου προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, ἤγγισεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν:
«ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβῆσθε». Ὅταν δὲ ἐσήκωσαν τοὺς ὀφ-
θαλμούς των, δὲν εἶδον κανένα ἄλλον παρὰ τὸν Ἰησοῦν
μόνον.

Ἐνῶ δὲ κατέβαινον ἀπὸ τὸ ὄρος, ὁ Ἰησοῦς ἔδωκεν
εἰς τοὺς τρεῖς μαθητάς του αὐστηράν ἐντολήν νὰ μὴ εἴ-
πουν εἰς κανένα τὸ «ὄραμα», ἕως ὅτου ἀναστηθῆ ἔκ νε-
κρῶν. Καὶ αὐτοί, πράγματι, ἐσίγησαν καὶ δὲν εἶπον εἰς
κανένα τίποτε ἀπολύτως μέχρι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χρι-
στοῦ. Ἐκαμεν ὅμως εἰς αὐτοὺς ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ
φράσις ἕως ὅτου ἀναστηθῆ ἔκ νεκρῶν» καὶ συνεζήτουν
ἀναμεταξύ των· «τί σημαίνει τό: ἐ κ ν ε κ ρ ῶ ν ἀ ν α -
σ τ ῆ ν α ι ;»

Τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως εορτάζομεν: τῇ βῆ Αὐ-
γουστοῦ, ὅτε, καίτοι εἶναι νηστεία τοῦ Δεκαπενταυγού-

1) Ἴδε τὴν ἐρμηνείαν τῆς φράσεως εἰς τὸ ἐν τέλει Λ ε ξ ι -
κ ὀ ν.

στου, ἐπιτρέπεται νὰ καταλύσωμεν ὀψάρια διὰ τὸ χαρμό-
συνον τῆς ἡμέρας.

Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος

32.

Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου.

(Λουκ. 10,25—37)

Ἐπειδὴ ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τοὺς μαθητάς του ἀπὸ
τὸ ὄρος Θαβώρ, διῆλθε διὰ μέσου τοῦ μέρους ἐκείνου
τῆς Γαλιλαίας, τὸ ὁποῖον ἐξουσίαζεν ὁ Ἡρώδης Ἀντί-
πας καὶ ἔφθασεν εἰς Καπερναοῦμ. Καθ' ὁδὸν εὔρισκε τὴν
εὐκαιρίαν νὰ διδάσκη τοὺς μαθητάς του καὶ νὰ προπα-

πρασκευάζη αὐτοὺς διὰ τὸ μέγα ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχον νὰ ἐκτελέσουν μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁ ὁποῖος ὄλονέν προσήγγιζεν. Ἐφῆκε λοιπὸν τὴν Καπερναοὺμ, ἵνα μεταβῆ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἑορτάσῃ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μεταβῆ ταχύτερον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν χωρὶς νὰ διέλθῃ διὰ μέσου τῆς Σαμαρείας, ἔστειλε προηγουμένως μερικοὺς μαθητὰς του, ἵνα ζητήσουν ἐξ ὀνόματός του ἀπὸ τοὺς Σαμαρείτας φιλοξενίαν καὶ ἐλευθερίαν διαβάσεως. Αὐτοὶ ὅμως ἠρνήθησαν νὰ ἐπιτρέψουν τὴν διάβασίν του. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησε μετὰ τῶν μαθητῶν του τὴν διὰ τῆς Περαιίας μακροτέραν ὁδὸν πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰουδαίας, παρακολουθούμενος πάντοτε ἀπὸ ὄχλους πολλοὺς.

Καθ' ὁδόν, κάποιος ἀπὸ τοὺς γ ρ α μ μ α τ ε ἰ ς (1) ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸν Χριστὸν κατὰ πόσον διδάσκει πράγματι σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον καὶ ἐζήτησε νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ, τί πρέπει νὰ πράξῃ διὰ νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ Χριστὸς, ἀντὶ ἀμέσου ἀπαντήσεως, ἠρώτησεν αὐτόν· «τί λέγει ὁ Νόμος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ;» Καὶ ὁ νομικὸς ἀπήντησε· «νὰ ἀγαπᾷς κύριον τὸν Θεὸν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς τὸν ἑαυτὸν σου». Ὁ Χριστὸς ἐπεδοκίμασε τὴν ἀπάντησίν του καὶ συνέστησεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐφαρμόζῃ τὸν νόμον τοῦτον καὶ θὰ κληρονομήσῃ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ἐγνώριζεν ὅμως ὁ Χριστὸς ὅτι: οἱ Ἑβραῖοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ νομικοὶ καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἐνόμιζον ὅτι ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ τῶν καθήκοντα ἦσαν ἐν τάξει, ἂν ἔκαμνον τὰς θυσίας καὶ προσευχάς, τὰς προσφοράς εἰς τὸν ναὸν καὶ τὰς νηστείας, τὰς ὁποίας ὠριζεν ὁ Νόμος, ἀδιάφορον ἂν ἡ καρδιά δὲν ἐδείκνυε καμμίαν συμπάθειαν πρὸς τὸν ἄλλον. Καὶ δὲν ἠγνόουν μὲν τὸ καθῆκον τοῦτο τῆς πρὸς τοὺς

1) Ἐλέγοντο καὶ νομικοί. Ἴδε τὸ ἐν τέλει Λεξικόν.

ἄλλους συμπαθείας, ἀλλὰ τὸ μὲν, περιώριζον τὴν σημασίαν τῆς λέξεως π λ η σ ί ο ν εἰς τοὺς ὁμοιογενεῖς καὶ ὁμοπίστους των, τὸ δέ, ἐξετέλουν αὐτὴν, καὶ τότε ἀκόμη, μὲ ἰδιοτέλειαν. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅταν ὁ νομικὸς ἠρώτησεν αὐτὸν «τίς ἐστὶ μου πλησίον;» ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπάντησιν μὲ τὸ διδακτικώτατον παράδειγμα τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου, τοῦ ὁποίου τὰς λεπτομερείας βλέπομεν εἰς τὸ κατωτέρω Ἄ ν ά γ ν ω σ μ α.

Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λευΐτης, οἱ ὅποιοι διήρχοντο ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος, καίτοι αὐτοὶ ἦσαν Ἰουδαῖοι, καὶ ὁ παθὼν ἀπὸ τοὺς ληστὰς ἦτο Ἰουδαῖος, ἔδειξαν πλήρη ἀδιαφορίαν. Ἐνῶ ὁ Σαμαρείτης, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν Ἰουδαίων, ὅταν εἶδε τὸν δυστυχισμένον ἐκείνον Ἰουδαῖον, ἀπέβλεψεν εἰς ἓνα καὶ μόνον σκοπὸν: νὰ ἀνακουφίσῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸν παθόντα ἀδιαφορῶν, ἂν εἶναι Ἰουδαῖος ἢ Σαμαρείτης, ἐχθρὸς ἢ φίλος. Καὶ πράγματι ἐπούλωσε προχείρως τὰς πληγὰς του μὲ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἔδεσεν αὐτάς, ἐνέδυσσε τὰ γυμνά τοῦ δυστυχχοῦς ἀνθρώπου μέλη μὲ τὸ ἰδικόν του φόρεμα, ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ ἰδικόν του ζῶον, ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς ὁδοῦ ἐκείνης καὶ ἀνέλαβεν ὄλα τὰ ἔξοδα τοῦ παθόντος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του ἐκεῖ. Καὶ ὄλα αὐτὰ μὲ ἐνδεχόμενον κίνδυνον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τοῦ.

Ὁ νομικὸς ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ποῖος ἐκ τῶν τριῶν διαβατῶν ἔγινε π λ η σ ί ο ν εἰς τὸν ἐμπεσόντα εἰς τοὺς ληστὰς, ἀπήντησεν· «ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν συνδρομὴν του καὶ τὸν ὑπεστήριξε»: καὶ ὁ Ἰησοῦς: «πορεύου», εἶπε, «καὶ σὺ ποιεὶ ὁμοίως». Π λ η σ ί ο ν σου δηλαδὴ θεώρει κάθε ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχη ἀνάγκην βοήθειας (1), ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἄγνωστός σου ἢ

1) Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐρμηνεύοντες τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἐξηγοῦσιν ὅτι: ὁ καλὸς Σαμαρείτης εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς· ὁ ἐμπεσὼν εἰς τοὺς ληστὰς εἶναι αὐτὸ τὸ

ἐχθρός σου. Βοήθησε αὐτὸν καὶ μὲ ἀτομικὸν σου κίνδυνον.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν του ἔφθασεν εἰς τὴν Βηθανίαν, ὅπου ἐφιλοξενήθησαν εἰς τὴν φιλικὴν του οἰκογένειαν τοῦ Λαζάρου.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης.

(Λουκ. 10,25—57)

- 25 Καὶ ἰδοὺ νομικὸς τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω ; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται ;
- 26 πῶς ἀναγινώσκεις ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,
- 27 εἶπε δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθη, τοῦτο ποιεῖ καὶ ζῆση. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον ; ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀνθρώπος τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. Ὅμοίως δὲ καὶ λευῖτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρεῖτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα

ἀνθρώπινον γένος, τὸ ὅποιον ἡ ἁμαρτία κατετραυμάτισε. Πανδοχεῖον ἢ Ἐκκλησία. Τὰ δὲ φάρμακα τὰ σωτήρια· ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ὁ σταυρικὸς του θάνατος καὶ τὰ ἅγια μυστήρια.

αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. Ἐπιθιάσας δὲ αὐ-
τὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ
35 ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν
δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμε-
λήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἑπα-
36 νέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
37 πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λη-
στάς; ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Ἐἶπεν
οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

33.

Θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.

(Ἰωάνν. 9,1—41).

Ἐκ τῆς κώμης Βηθανίας ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθε μετὰ τῶν
Δώδεκα Ἀποστόλων του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ ἐ-
δίδασκεν εἰς τὰς Συναγωγὰς καθ' ἕκαστον Σάββατον,
καθὼς καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, καὶ ἐτέλει διά-
φορα θαύματα. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ λαοῦ ἐπίστευον εἰς
αὐτόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Ἰησοῦς εἶπε σφοδρὸν
κατηγορητήριον κατὰ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων
καὶ ἤλεγξε τὴν ὑποκρισίαν των (1). Ἐκτοτε ὁ Ἰησοῦς
ἦτο ὁ ἄσπονδος ἐχθρὸς τῶν Φαρισαίων καὶ γραμματέων,
καὶ ὁ πόλεμος κατ' αὐτοῦ εἶχε κηρυχθῆ. Εἰς τὸ ἐξῆς ὁ
σκοπὸς καὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἱερέων των ἦτο νὰ ἐπιτύχουν
τὴν ἐξόντωσίν του. Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ
ἐχρησίμευσεν ὡς σπουδαία ἀφορμὴ νὰ αὐξηθῆ ὁ φθόνος
των κατὰ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ θαῦμα τοῦτο ἔγεινεν ὑπὸ τὰς
ἀκολούθους περιστάσεις.

Διαρκούσης τῆς διαμονῆς του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπὶ

1) Λουκ. 11.37—54. Ματθ. 23,1—39.

τῆ ἑορτῇ τῆς Σκηνοπηγίας, ἐνῶ καθήρχετο ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὅπου εἶχε κάμει σπουδαιοτάτας διδασκαλίας πρὸς τὸν λαὸν (1), συνήνησε καθ' ὁδὸν ἕνα ἐπαίτην τυφλὸν ἐκ γενετῆς, γνωστότατον εἰς πλείστους κατοίκους τῆς Ἱερουσαλήμ (2). Οἱ Ἰουδαῖοι ἐθεώρουν τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα καὶ τὰ δυστυχήματα ὡς ἀποτελεσμα εἴτε ἀμαρτιῶν τῶν γονέων, εἴτε καὶ προσωπικῶν ἀμαρτιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ἠρώτησαν οἱ μαθηταὶ τὸν Χριστὸν «ραββί» (3), τίς ἤμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; » Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἀπήνησεν «οὔτε οὗτος ἤμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ», τῷ τυφλῷ δηλαδή, ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ. Διορθώνει λοιπὸν ὁ Χριστὸς τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν τῶν Ἰουδαίων διδασκῶν ὅτι δὲν εἶναι ὅλα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ δυστυχήματα ἀποτελεσμα πατρογονικῶν ἢ προσωπικῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων λόγων, τοὺς ὁποίους μόνον Κύριος ὁ Θεὸς γνωρίζει.

Ἀφοῦ εἶπε τοὺς λόγους τούτους, ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἔκαμε πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος, καὶ ἐπέχρισε μὲ τὸν πηλὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν «πήγαινε νὰ νιφθῆς εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ» (4). Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ ἐνίφθη, καὶ ἦλθε βλέπων.

Ἡ θεραπεία διήγειρε τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ τὸν θαυμασμόν. Οἱ γείτονες τοῦ ποτὲ τυφλοῦ καὶ ὅσοι ἔβλεπον αὐτὸν προηγουμένως ὅτι ἦτο τυφλός, ἔλεγον «δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἐκάθητο καὶ ἐζήτει ἔλεημοσύνην;» Ἄλλοι ἔλεγον, «αὐτὸς εἶνε». Ἐκεῖνος ἔλεγεν «ἐγὼ εἶμαι». Ἐλεγον λοιπὸν εἰς αὐτόν «πῶς ἠνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ σου;» Ἀπήνησεν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν «ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς ἔκαμε πηλὸν καὶ μοῦ εἶπεν «ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ καὶ νίψαι», καὶ ἀφοῦ ἐπῆγα

1) Ἰωάνν. 8,1—59.

2) Ἰδε Ἰωάνν. 9,8.

3) Λέξις Ἀραμαϊκῆ=«διδάσκαλε».

4) Πρὸς. παράγρ. 23 σημ. 1.

καὶ ἐνίφθην, ἀνέβλεψα». Εἶπον λοιπὸν τότε εἰς αὐτόν· «ποῦ εἶναι ἐκεῖνος ;» Αὐτὸς ὁμῶς ἀπήντησε· «δὲν γνωρίζω».

Ἄλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς τῶν Φαρισαίων, διὰ τὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς τὰ κατηγορήσουσιν τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο τὸ ἔκαμεν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, ἔφεραν τὸν ποτὲ τυφλὸν εἰς τοὺς Φαρισαίους. Πάλιν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψε. Κατηγόρουν τὸν Χριστόν ὅτι εἶναι ἀμαρτωλός, ἐπειδὴ τάχα δὲν σέβεται τὴν ἀργίαν τοῦ Σαββάτου, καὶ δὲν ἐπίστευον ὅτι τυφλὸς ἦτο καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, ἂν εἶναι αὐτὸς ὁ τυφλὸς υἱὸς των καὶ πῶς τώρα βλέπει. Ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν· «γνωρίζομεν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ υἱὸς μας καὶ ὅτι ἐγεννήθη τυφλός· πῶς δὲ τώρα βλέπει δὲν γνωρίζομεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε».

Ἐφώνησαν λοιπὸν καὶ πάλιν διὰ δευτέραν φορὰν τὸν ποτὲ τυφλὸν καὶ προσεπάθουν τὰ δυσφημήσωσιν ἐνώπιόν του τὸν Χριστόν. Αὐτὸς ὁμῶς μὲ θάρρος καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν θεῖον Εὐεργέτην ἐξέφρασε τὴν πεποίθησίν του περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶναι ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι ἐξηγριώθησαν ἐναντίον του ἀπὸ τὴν ἀπάντησίν του καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἀνακρίσεως.

Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ ὅτε εὔρεν αὐτόν, πιθανῶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομώντος, εἶπεν εἰς αὐτόν· «σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ;» Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· «καὶ ποῖος εἶναι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν ;» Τότε εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· «καὶ βλέπεις αὐτόν καὶ ὁ ὁμιλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνος εἶναι». Καὶ ὁ ποτὲ τυφλὸς εἶπε· «Πιστεύω, Κύριε, καὶ προσεκύνησεν αὐτόν.

Τοῦ θαύματος τῆς θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς Τυφλοῦ ἢ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία κάμνει μνεῖαν τῇ ΣΤῆ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἥτις καὶ λέγεται Κ υ ρ ι α κ ῆ τ ο ῦ Τ υ φ λ ο ῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ,

(Λουκ. 15,12—32).

Μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας (1) ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ τῶν Δώδεκα μαθητῶν του καὶ περιώδευσε διὰ τελευταίαν πλεόν φορὰν διὰ ἀφόρους πόλεις καὶ κώμας τῆς Γαλιλαίας, τῶν μεθορίων Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας καὶ Περαιάς. Μετὰ τρεῖς μῆνας περίπου ἔκαμε καὶ τὸ τελευταῖον ἐκ τῆς Γαλιλαίας ταξειδίον του εἰς Ἱεροσόλυμα, ἵνα παρευρεθῆ εἰς αὐτὰ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Ἑγκαινίων (2). Κατὰ τὸ ταξειδίον του ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησε καὶ πάλιν τὴν διὰ μέσου τῆς Περαιάς ὁδόν, παντοῦ δὲ ὅπου διήρχετο ἐδίδασκε καὶ ἐτέλει διάφορα θαύματα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου τούτου ὁ Ἰησοῦς ἐδίδασκε τὰς περισσοτέρας παραβολάς.

Σπουδαιότατη καὶ συγκινητικωτάτη εἶναι ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ. «Ἄνθρωπός τις», εἶπεν ὁ Χριστός, «εἶχε δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα του· πάτερ μου, δός μου ἀπὸ τώρα τὸ μερίδιον τῆς περιουσίας τὸ ὁποῖον ἀναλογεῖ εἰς ἐμέ. Καὶ ὁ πατήρ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς δύο υἱούς του τ' ἀγαθὰ του. Ὑστερον δὲ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ὁ νεώτερος συνήθροισεν ὅ,τι εἶχε καὶ ἀνεχώρησεν εἰς χώραν μακρυνήν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν περιουσίαν του ζῶν ἀσώτως. Ὅταν ὁμως ἐδαπάνησεν ὅ,τι εἶχε, συνέθη πείνα μεγάλη εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρχισε νὰ ὑστερῆται. Ἐπῆγε λοιπὸν κατ' ἀνάγκην καὶ ἔγινεν ὑπηρέτης εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς πολίτας τῆς χώρας ἐκείνης, ὁ ὁποῖος καὶ ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς του νὰ βόσκη χοίρους. Καὶ κα-

1) Ἐωρτάζετο 15—22 Ὀκτωβρίου.

2) Ἐωρτάζετο ἀπὸ 25 Δεκεμβρίου ἕως 3 Ἰανουαρίου.

τήνησε νὰ ἐπιθυμῆ νὰ γεμίση τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα, τὰ ὁποῖα ἔτρωγον οἱ χοῖροι· καὶ ὅμως, καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμη κανεὶς δὲν ἔδιδεν εἰς αὐτόν».

Μετὰ τὸ κατάντημα αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκρημνίσθη ὁ δυστυχῆς υἱός, ὁ Ἰησοῦς μᾶς δεικνύει τὴν παρήγορον αἰφνιδίαν μεταστροφὴν καὶ σωτηρίαν του.

«Ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του ὁ ἄσωτος υἱός εἶπε· «πόσοι μισθωτοὶ ἐργάται τοῦ πατρός μου ἔχουσι τροφὰς ἐν ἀφθονίᾳ, ἐγὼ δὲ χάνομαι ἀπὸ τὴν πείναν ! Θὰ σηκωθῶ νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ νὰ εἶπω πρὸς αὐτόν· «πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος νὰ ὀνομασθῶ υἱός σου· θεώρησέ με ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας σου». Καὶ πράγματι, ἐσηκώθη καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἐνῶ δὲ ἦτο ἀκόμη μακράν, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ ὁ ὁποῖος εἶχε πληροφορηθῆ ἐν τῷ μεταξύ τὰς διαθέσεις τοῦ υἱοῦ καὶ ἀνέμενε αὐτόν. Εὐσπλαγχνίσθη αὐτόν, καὶ ἀφοῦ ἔτρεξεν, ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ εἰς αὐτόν ὁ υἱός· «πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ἂν καὶ δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος νὰ ὀνομασθῶ υἱός σου. Ὁ δὲ πατήρ τότε, χωρὶς νὰ ἀφίση τὸν υἱὸν του νὰ εἴπη περαιτέρω τὸ «ποίησόν με ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας σου», εἶπε πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· γρήγορα, φέρετε τὴν ὠραιότεραν στολὴν καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δώσατε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἀφοῦ φέρετε τὸν μ ὀ σ χ ο ν τ ὸ ν σ ι τ ε υ τ ὸ ν, σφάζατε αὐτόν διὰ νὰ φάγωμεν καὶ νὰ εὐφρανθῶμεν, διότι ὁ υἱός μου οὗτος νεκρὸς ἦτο καὶ ἀνέζησε, χαμένος ἦτο καὶ εὐρέθη».

Μὲ τὴν χαρὰν ταύτην τοῦ πατρὸς διαζωγραφεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν παραβολικῶς τὴν ἄμετρον χαρὰν τοῦ Θεοῦ, ὅταν εἰς ἀμαρτωλὸς μετανοῆ καὶ ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὴν πλάτην καὶ τὴν ἀμαρτίαν εἰς τὸν καλὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον ἦτο νὰ ἄρῃ τρόπον τινὰ εἰς τοὺς ὠμούς του τοὺς ἀμαρ-

τωλους ανθρώπους, ὡς πρόβατα ἀπολωτότα, καὶ νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅμως οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς διεγόγγυζον ἐναντίον του, λέγοντες ὅτι «ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς»! Ὁ Κύριος ἡμῶν συνεχίζων τὴν παραβολὴν τοῦ ἀσώτου κακίζει αὐτοὺς διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν καὶ τὸν ἐγωϊσμόν των. Παραβάλλει αὐτοὺς πρὸς τὸν ἄλλον υἱόν, τὸν ἀδελφὸν τοῦ μετανοήσαντος ἀσώτου, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ ἦτο μεγαλύτερος καὶ ἔπρεπε νὰ χαρῆ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλανηθέντος μικροτέρου ἀδελφοῦ του, ὅμως διεμαρτυρήθη αὐθαδῶς εἰς τὸν πατέρα του διὰ τὴν πατρικὴν εὐσπλαγχνίαν, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρὸς του. Οὕτω καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐλυποῦντο καὶ ὠργίζοντο, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀνεζήτει, ἔσωζε τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἐθεώρει ὡς τὴν μόνην του χαρὰν νὰ σώζῃ τοὺς πεπλανημένους καὶ ἀμαρτωλοὺς. Καὶ μὲ τὴν διαγωγὴν των αὐτὴν, μὴ ἀκολουθήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἔχασαν τὴν σωτηρίαν των.

Εἰς ὑπόμνησιν τῆς σωτηρίας τοῦ Ἄσώτου υἱοῦ ἡ Μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία καθώρισε τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἄσώτου δευτέραν Κυριακὴν πρὸ τῆς Ἀπόκρεω.

35.

**Αἱ παραβολαὶ τοῦ τρυφηλοῦ πλουτοῦ καὶ τοῦ
τελώνου καὶ Φαρισαίου.**

(Λουκ. 16, 19—31. 18,9—14).

Κατὰ τὴν διάβασίν του διὰ τῆς Περαιᾶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὰς δύο αὐτὰς παραβολὰς. Μὲ τὴν πρώτην μᾶς διδάσκει ποῦ ἡμπορεῖ νὰ καταλήξῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν κακὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου· μὲ τὴν ἄλλην μᾶς φανερῶνει μέχρι τίνος σημείου ἡμπορεῖ νὰ τυφλώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἢ ὑπερηφά-

νεια καὶ νὰ ταπεινώσῃ, ἀπ' ἐναντίας δὲ πόσον ἡ ταπεινοφροσύνη ἐξυψώνει τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ πρώτη παραβολή :

«Ἐξῆ κάποιος ἄνθρωπος πλούσιος, ὁ ὁποῖος ἐνεδύετο ἀπὸ ὕφασμα πορφυροῦν (1) καὶ ἀπὸ βύσσον (2) καὶ ἠϋφραίνετο καθ' ἡμέραν πολυτελῶς. Ἦτο δὲ καὶ κάποιος πτωχός, ὀνομαζόμενος Λάζαρος, ὁ ὁποῖος κατέκειτο ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ πλουσίου, γεμάτος ἀπὸ ἔλκη καὶ ἐπιθυμῶν νὰ χορτασθῇ ἀπὸ τὰ ψιχία, τὰ ὁποῖα ἔπιπτον ἀπὸ τὴν τράπεζαν τοῦ πλουσίου. Ἄλλα καὶ οἱ κύνες ἤρχοντο καὶ ἔλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ».

Τοιαύτη εἶναι πολλάκις ἡ ἀντίθεσις εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστὸς ὅμως συνεχίζει τὴν παραβολὴν του καὶ μᾶς φανερώνει ὅτι καὶ μετὰ θάνατον ὑπάρχει ἐπίσης μία ἄλλη ἀντίθεσις. Πόσον ὅμως διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν προηγούμενην !

«Συνέβη λοιπόν», λέγει ὁ Κύριος, «νὰ ἀποθάνῃ ὁ πτωχός, καὶ οἱ ἄγγελοι μετέφερον αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. Εἰς τὸν Ἄδην εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ βασάνων, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸν Λάζαρον εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ. Καὶ ἐφώνασε : «πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ (=βρέξῃ) τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ (3) τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι (=διότι) ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ». Ἄλλ' ὁ Ἀβραάμ ἀπαντᾷ : «τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν ὧδε παρακαλεῖ-

1) «Πορφύρα»: ἱμάτιον (ἐπανωφόρι), τὸ ὁποῖον διὰ τὴν πολυτιμότητά του ἐφόρουσαν κυρίως οἱ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες. Ἦτο δὲ μάλλινον καὶ θαμμένον μὲ χυμοὺς κογχυλίων (τῆς Φοινίκης).

2) Πολύτιμον ὕφασμα (δι' ἐσώρρουχα) κατεσκευασμένον ἀπὸ λεπτότατον βάμβακα ἢ ἀπὸ λινόν.

3) = διὰ νὰ δοσίῃ.

ται (1), σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι».

Διὰ τὴν μὴ καταντήση κανεῖς εἰς τὴν οἰκτρὰν ταύτην κατάστασιν τοῦ πλουσίου μετὰ θάνατον, ὁ Σωτὴρ μᾶς δεικνύει ποῖος εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος. Μέχρι μὲν τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ ὠφείλον οἱ Ἰσραηλίται νὰ ἀκούωσι τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον καὶ τὰς διδασκαλίας τῶν προφητῶν. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὅμως ἦλθεν ὁ Χριστός, πρέπει πᾶς ἄνθρωπος, διὰ τὴν σωθῆναι, νὰ πιστεῦσῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ βαπτισθῆναι, νὰ ζῆ δὲ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ πλούσιος, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἰσραηλίτης μόνον κατ' ὄνομα, παρεκάλεσε τὸν Ἀβραάμ νὰ στείλῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του τὸν Λάζαρον, διὰ τὴν κάμῃ εἰς αὐτοὺς γνωστὰ ὅσα ὑποφέρει, ὥστε νὰ προφυλαχθῶσιν αὐτοὶ καὶ νὰ μὴ ὑπάγουν εἰς τὸν ἴδιον τόπον τῆς βασάνου, ὁ Ἀβραάμ εἶπεν : «εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν Προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἔάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθῆσονται». Τοῦτο, προσαρμοζόμενον εἰς ἡμᾶς τοὺς Χριστιανούς σημαίνει : ἐφαρμόζετε τὸ ὅσον ἔστι τοῦ Χριστοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη σωτηρία σας.

Μὲ τὴν ἄλλην παραβολὴν τὴν ὁποίαν δὲν εἶπε μὲν ὁ Ἰησοῦς εὐθύς ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ μὲ τὴν πρώτην, ἀλλὰ πάντως κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς διαμονῆς του ἐν Περραίᾳ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός φανερώνει καὶ καυτηριάζει τὴν Φαρισαϊκὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἀλαζονικὴν αὐτοπεποιθῆσιν.

«Δύο ἄνθρωποι ἀνέβησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος διὰ τὴν προσευχεθῶσιν. Ὁ εἰς ἦτο Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος ἐστάθη μὲ ἀγερωχίαν καὶ προσηύχετο ὡς ἐξῆς καθ' ἑαυτὸν : «Σὲ εὐχαριστῶ, Θεέ, διότι δὲν εἶμαι ὅπως εἶναι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἄρπαγες, ἄδικοι, ἀσεβεῖς πρὸς τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν τοῦ πλησίον, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δύο φορές

1) = παρηγορεῖται, ἀνακουφίζεται.

τὴν ἑβδομάδα (1) καὶ δίδω τὸ δέκατον ἀπ' ὅλα (2) ὅσα ἀποκτῶ». Ὁ τελώνης ὅμως ἐστάθη συντετριμμένος μακρόθεν, καὶ δὲν ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ σηκώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν· «Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ».

Τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτε εὐρέθη εἰς κύκλον ἀκροατῶν τοιούτων, οἱ ὅποιοι εἶχον μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν των, ὅτι ἦσαν ἐνάρετοι, ὅποιοι πρὸ πάντων ἦσαν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ περιεφρόνουν τοὺς ἄλλους, ἰδίᾳ τοὺς τελώνας.

Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξάγει τὸ συμπέρασμα καὶ φανερώνει εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς καὶ τῶν δύο: «λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος (ὁ τελώνης) δεδικαιωμένος (2) εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ὄχι ἐκεῖνος». Διότι «πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

Εἰς ἀνάμνησιν καὶ ἑξαρσιν τῆς σπουδαιότητος ταύτης διδασκαλίας, ἡ μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐθέσπισε τὴν Κυριακὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, τριτὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Ἀπόκρεω, ὅτε ἀρχίζει καὶ τὸ Τριώδιον.

36.

29/11/48
Ὁ Ἰησοῦς καὶ τὰ παιδιά. Ὁ πλούσιος νεανίας.

(Ματθ. 19,13—26. Μαρκ. 10,13—27. Λουκ. 18,15—27).

Ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς εὐρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν Περαιάν, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Ἰουδαίας, πολλαὶ μητέρες ἔφεραν ἐνώπιόν του μικρὰ παιδιά καὶ βρέφη, ἵνα θέτῃ τὰς χεῖ-

1) Δευτέραν καὶ Πέμπτην (ἐκτὸς δηλαδὴ τῶν ἄλλων ὠρισμένων νηστειῶν). "Ἴδε τὸ ἐν τέλει Λεξικὸν ἐν λέξει: νηστεια.

2) Καὶ ἀπὸ ὅσα ἀκόμη δὲν ἦσαν ὑποχρεωτικὰ ἀπὸ τὸν Νόμον.

3) Συγχωρημένος.

ράς του ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ οὕτω νὰ εὐλογῇ αὐτά. Ἄλλοὶ Ἀπόστολοι, οἱ ὅποιοι ἐνόμιζον, ὅτι ὁ διδάσκαλος κουράζεται μὲ τοῦτο, ἡμέραν τινὰ ἐπετίμησαν τοὺς φέροντας αὐτὰ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως, ὅταν παρε-

Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδιά.

τήρησε τοῦτο, ἠγανάκτησε καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· «ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἀφοῦ ἐνηγκαλίσθη αὐτά, κατηλόγει αὐτὰ θέτων ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ὅτε παρου-

Ἄρχιμ. Ἐμ Καρπαθίου, Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἐκδ. Ε' 8

σιάζεται ἐνώπιόν του κάποιος νεανίσκος, πιθανῶς ἄρχων Συναγωγῆς· ἐγονυπέτησεν ἐνώπιόν του καὶ ἠρώτα αὐτόν : « διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω ; » Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν εἰς αὐτόν· « εἰ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς ». Λέγει εἰς αὐτόν ἐκεῖνος· « ποίας ; » Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· « τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν ». Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ νεανίσκος· « ὅλας τὰς ἐντολάς ταύτας ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου· εἰς τί ὑστερῶ ἀκόμη ; » Ὁ Ἰησοῦς ἔρριπεν ἐπάνω του βλέμμα συμπαθείας καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· « ἔν σοι λείπει ἀκόμη· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι ». Μόλις ὅμως ὁ νεανίσκος ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους, ἔγεινε κατηφῆς καὶ ἀπῆλθε λυπούμενος· διότι εἶχε κτήματα πολλά. Τὸ διδάγμα εἶναι προφανές.

Ὁ Ἰησοῦς ἐγύρισε καὶ ἐκύτταξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λέγει· « πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ». Καὶ πάλιν· « εὐκολώτερον ἐστὶ κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν ».

Οἱ μαθηταί, ὅτε ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλάγησαν πάρα πολὺ καὶ ἔλεγον· « τίς ἄρα δύναται σωθῆναι ; » Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπε· « τὰ ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ ». Καὶ πράγματι, πόσοι πλοῦσιοι ἔγειναν ἅγιοι !

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

‘Ο Ἰησοῦς εὐλογῶν τὰ παιδιά.

(Κατὰ Μᾶρκον, 10, 13—16)

- 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά, ἵνα αὐτῶν ἄψηται, οἱ
δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη-
14 σοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδιά
ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιου-
15 των ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ
δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσ-
16 ἔλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατηυλόγει
τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτά.

37.

‘Η ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

(Ἰωάνν. 11, 1—57)

Ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς εὐρίσκετο εἰς Βηθαραβᾶ, ἦλθεν ἀπε-
σταλμένος ἀπὸ τὰς ἀδελφὰς τοῦ φίλου του Λαζάρου Μα-
ρίαν καὶ Μάρθαν, διὰ τὴν εἶπη εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ φίλος του
οὗτος ἀσθενεῖ σοβαρῶς. Ἀλλ’ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς
μαθητάς του· «αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον,
ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ δι’ αὐτῆς». Ἐμεινε λοιπὸν ἐκεῖ ἀκόμῃ δύο ἡμέρας.
Κατόπιν λέγει εἰς τοὺς μαθητάς του· «ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰ-
ουδαίαν πάλιν». Οἱ μαθηταὶ ὅμως λέγουσιν εἰς αὐτόν·
«ραβδί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν
ὑπάγεις ἐκεῖ ;» Τότε ὁ Ἰησοῦς λέγει πρὸς αὐτούς· «Λα-
ζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐ-
ξυπνήσω αὐτόν». Ἐπειδὴ δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξέλαβον κατὰ
γράμμα τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ, ἐπανέλαβεν οὗτος εἰς

αὐτούς· «Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι (=διότι) οὐκ ἦμην ἐκεῖ».

“Οτε λοιπὸν ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, εὗρε τὸν Λάζαρον· νὰ ἔχη ἤδη τέσσαρας ἡμέρας εἰς τὸ μνημεῖον. Εὗρισκετο ἀκόμη εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Λαζάρου, ὅτε ἡ Μάρθα, μόλις ἤκουσεν ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, ἔσπευσε πρὸς συνάντησίν του καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· «Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου. Ἄλλὰ καὶ τώρα γνωρίζω, ὅτι ὅσα ζητήσης ἀπὸ τὸν Θεόν, θὰ σοι τὰ δώσῃ ὁ Θεός». Λέγει εἰς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· «ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου». «Τὸ ἠξεύρω», λέγει ἡ Μάρθα, «ὅτι θὰ ἀναστηθῆ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως». Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτὴν· «ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο ;» Λέγει εἰς αὐτόν ἡ Μάρθα· «Ναί, Κύριε· ἐγὼ πιστεύω ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖός ἦλθες εἰς τὸν κόσμον». Καὶ ἀφοῦ εἶπε τοῦτο, ἔτρεξε καὶ ἐφώνασε καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, λέγουσα· «ὁ Διδάσκαλος ἦλθε καὶ σὲ φωνάζει». Ἡ Μαρία, ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Διδάσκαλος ἦλθε καὶ καλεῖ αὐτὴν, σηκώνεται γρήγορα καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. Παρηκολούθησαν αὐτὴν καὶ πολλοὶ ἐπισκέπται, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἔλθει, ἵνα παρηγορήσωσιν αὐτὴν. Ἰδοῦσα αὐτόν ἡ Μαρία ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου». Ὁ Ἰησοῦς, ὡς εἶδεν αὐτὴν νὰ κλαίῃ, καθὼς καὶ ὅλους τοὺς Ἰουδαίους, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθουν αὐτὴν νὰ κλαίουσαν καὶ αὐτοί, συνεκινήθη βαθύτατα καὶ εἶπε· «ποῦ τεθείκατε αὐτόν ;» Λέγουσιν εἰς αὐτόν· «Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε». Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι· «ἴδε πῶς ἠγάπα αὐτόν».

Ἐρχεται εἰς τὸ μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ἦτο σπήλαιον· τούτου δὲ ἡ ὀπή ἦτο φραγμένη μὲ λίθον. Ἡ Μαρία ἠθέλησε νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνοίξῃ τὸ μνημεῖον λέγουσα εἰς αὐτόν· «Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν». Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς διέταξε καὶ ἐσήκωσαν

τὸν λίθον ἀπὸ τὸ μνημεῖον. Ὑψωσε κατόπιν τοὺς ὀφθαλμούς του ἄνω καὶ προσηυχήθη πρὸς τὸν Πατέρα του. Καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν εἶπε μεγαλοφώνως· «Λάζαρε, δεῦρο ἔξω». Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθηκῶς ἀμέσως δεδεμένος, κατὰ τὰς συνηθείας τῶν Ἰουδαίων, μὲ τὰ σάβανα καὶ μὲ τὸ σουδάριον. Λέγει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· «λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ».

Τὸ θαῦμα τοῦτο, ἐν ἀπὸ τὰ λαμπρότερα θαύματά του, προσεπόρισεν εἰς τὸν Χριστὸν πολλοὺς μαθητάς. Ἄλλ' ἐξήγειρεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος τῶν ἐχθρῶν του, ἀρχιερέων, γραμματέων καὶ Φαρισαίων. Μόλις ἐγνώσθη ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου καὶ παρετήρησαν τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν προὔξενησεν αὐτῇ εἰς τὸν λαόν, συνῆλθεν εἰς Συνεδρίασιν τὸ Μέγα Συνέδριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Καϊάφα, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχιερεὺς τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσουν τὸν Ἰησοῦν ἄνευ ἀναβολῆς. Ὁ Καϊάφας εἶπε· «συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὄλον τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀπόληται». Ἐνόουν δὲ ἀ π ὠ λ ε ι α ν τὸ ὅτι ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν! Ἀπεφάσισαν ἐπίσης νὰ φονεύσουν τὸν Λάζαρον, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτο ἡ ζωντανὴ ἀπόδειξις τοῦ θαύματος, προσεῖλκυε πολλοὺς εἰς τὴν πίστιν καὶ ἠῤῥξανε τοιοῦτοτρόπως τὸ γόητρον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἰησοῦς τότε ἀπῆλθε καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα μαζὺ μὲ τοὺς μαθητάς του καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν ἀπόκεντρον πόλιν Ἐφραΐμ, πλησίον τῆς ἐρήμου τῆς Ἰουδαίας. Ἐπλησίαζε δὲ τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τὸν τόπον ἐκεῖνον πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα καθαρίσωσιν ἑαυτοὺς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἐζήτουν λοιπὸν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἰστάμενοι «εἰς τὸ ἱερόν» ἔλεγον ἀναμεταξύ των· «τί σᾶς φαίνεται, δὲν θὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος εἰς τὴν ἑορτήν ;» Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἶχον δώσει ἐντολὴν εἰς τὰ ὄργανά των, ἵνα, ἐὰν μάθῃ κανεὶς ποῦ εὐ-

ρίσκεται ὁ Χριστός, δώση εἶδησιν, ἵνα συλλάβωσιν αὐτόν.

Τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου ἐορτάζομεν κατὰ τὸ Σάββατον τῶν Βαΐων.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου
ἀνάστασις αὐτοῦ.

(Ἰωάνν. 11, 33—44)

- 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελ-
34 θοντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύ-
35 ματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε· ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
36 λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε· ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
37 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν· τινὲς δὲ
38 ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς
39 ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀπο-
40 θάνῃ; Ἰησοῦς οὖν, πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται
41 εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπὶ
42 αὐτῷ· λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον· λέγει αὐτῷ ἡ
43 ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρ-
44 ταίος γὰρ ἐστὶ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι ὅτι
ἐὰν πιστεύης, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν
λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκῶς κείμενος, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκου-
σάς μου, ἐγὼ δὲ ἤδιδον ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ
τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ μὲ
ἀπέστειλας· καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λά-
ζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ ἐξηλθεν ὁ τεθνηκῶς δεδεμένος τοῦς
πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σου-
δαριῶ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτόν·
καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Πεδία δράσεως τοῦ Κυρίου κατὰ τὸ γ' ἔτος τοῦ δημοσίου βίου του εἶναι : ἡ Γαλιλαία, τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἡ Δεκάπολις, ἡ Περαιὰ καὶ ἡ Ἰουδαία.

2. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ ὑπερ τοῦ Χριστοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ ἀνώτατόν του σημεῖον. Συγχρόνως ὅμως, κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔτος, ἐφ' ὅσον ἔβλεπον ὅσοι ἐπερίμεναν τὸν Μεσίαν μὲ κοσμικὴν ἔννοιαν, ὡς κατακτητήν, ὅτι αἱ ιδέαι των δὲν πραγματοποιοῦνται, ἤρχισαν νὰ ἀμφιβάλλουν, ἂν εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσίας καὶ νὰ διαδίδουν τὰς ὀμφιθαλίας ταύτας.

3. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπίσης αὐξάνει ἡ ἀντίπραξις τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ γραμματέων καὶ Φαρισαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ ἄσπονδον μῖσός των. Ἀλλὰ καί :

4. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ κάμνει τὴν μεγαλυτέραν προπαρασκευὴν εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν πρέπουσαν ἀποστολικὴν μόρφωσιν.

5. Ὁ Ἰησοῦς προλέγει μὲν τὸν θάνατόν του τὸν σταυρικόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν Μεταμόρφωσίν του δεικνύει τὴν θείαν του μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸν μέλλοντα θρίαμβον τοῦ ἔργου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΘΟΝ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΓΕΙΟΥ ΒΙΟΥ
 ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΑΥΤΟΥ
 (Περὶ τὸ Πάσχα τοῦ 33 μ. Χ.).

38.

Θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα.

(Ματθ. 21,1—11. Μαρκ. 11,1— 11. Λουκ. 19,29—44.
 Ἰωάνν. 12,12—19).

Ἀπὸ τὴν Ἐφραΐμ, ὅπου εἶχε καταφύγει μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, ἐπανήρχετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπέρασε δὲ ἀπὸ τὴν πόλιν Ἱεριχώ. Ἐκεῖ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστὸν ὁ πλούσιος ἀρχιτελώνης Ζακχαῖος μετὰ δολόκληρον τὴν οἰκογένειάν του.

Ἐξ ἡμέρας πρὸ τοῦ Πάσχα (1) ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς

1) Τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα ἔπεσε κατὰ τὸ 33 μ. Χρ. ἡμέραν Σάββατον, ἦτοι καθ' ἑβραϊκὸν ὑπολογισμὸν ἀπὸ τῆς δύσεως τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγάλης Παρασκευῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τοῦ καθ' ἡμᾶς Μεγάλου Σαββάτου, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν (Παρασκευῆς) μέχρι τῆς δύσεως τῆς 15ης, ἦτοι τοῦ Σαββάτου, ἦτο ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων. Ὡστε ἡ 6η ἡμέρα πρὸ τοῦ Πάσχα συμπίπτει μετὰ τὸ Σάββατον τοῦ Λαζάρου. Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν 6 ἡμερῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡμέρα 1	ἀπὸ	δύσ.	Σαββάτου	Λαζάρου	ἕως	δύσ.	Κυριακῆς	Βαΐων
» 2	»	»	Κυριακῆς	Βαΐων	»	»	Μεγ.	Δευτέρας
» 3	»	»	Μεγάλης	Δευτέρας	»	»	Μεγ.	Τρίτης
» 4	»	»	Μεγάλης	Τρίτης	»	»	Μεγ.	Τετάρτης
» 5	»	»	Μεγάλης	Τετάρτης	»	»	Μεγ.	Πέμπτης
» 6	»	»	Μεγάλης	Πέμπτης	»	»	Μεγ.	Παρασκ.

Εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ ἑορτολογίου μας ἡ Μήτηρ ἡμῶν ἔκ-

τὴν Βηθανίαν, ὅπου ἔκαμαν δεῖπνον ζωηρᾶς εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ ἄλλοτε λεπροῦ ὁ Λάζαρος καὶ αἱ ἀδελφαί του Μάρθα καὶ Μαρία. Κατὰ τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο ἡ Μαρία ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ μετ' ὀλόκληρον λίτραν πολυτίμου μύρου ἐκ νάρδου καὶ ἐσπόγγιζεν αὐτοὺς μετὰ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της!

Τὴν ἐπομένην ἀπὸ τοῦ δείπνου τούτου ἡμέραν, ὁ Ἰησοῦς ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Βηθανίαν διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν κώμην Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς δύο μαθητὰς λέγων εἰς αὐτούς· «πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ἡμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρειάν ἔχει, εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς». Τοῦτο δὲ ὄλον ἐγένει, διὰ τὰ ἐκπληρωθῆναι ἢ προφητεία τοῦ Ζαχαρίου, ὁ ὁποῖος προεῖπεν, ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς βασιλεὺς πρῶτος καὶ εἰρηνικός, καθήμενος ἐπὶ πῶλου ὄνου. Οἱ μαθηταὶ ἔπραξαν καθὼς εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, ἔφερον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, ἔθηκαν ἐπάνω εἰς τὸν πῶλον τὰ φορέματά των καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ ἐκάθησεν ὁ Ἰησοῦς. Μόλις ἤκουσαν τοῦτο, ὄχλος πολὺς ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα χάριν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἔλαβον εἰς τὰς χεῖράς των τὰ Βαῖα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον πρὸς προῦπάντησιν αὐτοῦ. Ὁ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν τὰ ἐνδύματά των κατὰ γῆς εἰς τὸν δρόμον, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ ἔστρωναν εἰς τὸν δρόμον. Οἱ δὲ ὄχλοι, καὶ ὅσοι προεπορεύοντο καὶ ὅσοι ἤκολουθουν, ἐφώναζον δυνατὰ, καθὼς εἶχε προναγγεῖλει τοῦτο ὁ προφήτης Δαυῖδ, «ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυῖδ, εὐλογημέ-

κλησία δὲν προσήρμοσεν αὐστηρῶς τὰ γεγονότα κατὰ τὸν Ἑβραϊκὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἡμέρας, ὡς σήμερον. Διὰ τοῦτο, ἐνῶ τὸ Σάββατον ἑορτάζομεν τοῦ Λαζάρου, τὴν ἀμέσως Κυριακὴν ἑορτάζομεν τῶν Βαΐων.

τος;» Οί δὲ ὄχλοι ἔλεγον· «οὗτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας». Ὁ Ἰησοῦς εἰσιήλθε τότε εἰς τὸ «ιερόν τοῦ Θεοῦ» καὶ ἐξεδίωξε διὰ δευτέραν φοράν (1) τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ, λέγων ὅ,τι προεῖπον οἱ προφῆται· «ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται». Καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος τὰ παιδία ἐξηκολούθουν νὰ φωνάζουν «ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυῖδ». Καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἄχωλοι καὶ τυφλοὶ εἰς τὸν ναὸν καὶ ἔθεράπευσεν αὐτούς. Τότε προσῆλθον εἰς τοὺς μαθητάς καὶ τινες Ἑλληνες προσήλυτοι καὶ ἐζήτησαν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιόν του. Μόλις ἀνεκοίνωσαν τοῦτο οἱ μαθηταὶ του, εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς· «ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (2).

Ἡ ἐνθουσιώδης αὕτη ὑποδοχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐξήγειρε καὶ πάλιν τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος τῶν ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, οἱ ὅποιοι ὠργίζοντο ἀκόμη περισσότερο, ὅσον ἤκουον τοὺς μικροὺς παῖδας νὰ κραυγάζουν «ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυῖδ». Καὶ ἔλεγον οἱ Φαρισαῖοι ἀναμεταξύ των· «βλέπετε ὅτι δὲν ὠφελεῖτε τίποτε ; ἰδέτε, ὁ κόσμος τρέχει ὀπισθέν του». Ὁ Ἰησοῦς τότε ἐπέστρεψεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν Δώδεκα τὴν ἑσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἔμεινε καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκεῖ.

Τὴν θριαμβευτικὴν εἴσοδον τοῦ Ἰησοῦ ἐορτάζομεν τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα δηλαδὴ Κυριακὴν, ὅτε, πρὸς ἀνάμνησιν τῶν βαΐων καὶ κλάδων, διανέμονται εἰς τὸν ναὸν ὑπὸ τοῦ ἱερέως βαΐα φοινίκων ἢ κλαδίσκοι ἐλαίας καὶ δάφνης.

1) Πρβλ. § 17.

2) Ἰωάνν. 12,20—23. Ἡ ἔννοια: ἀφοῦ δηλαδὴ ἐκινήθη καὶ τῶν Ἑλλήνων τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν διδασκαλίαν μου, εἰς αὐτούς θὰ στηριχθῇ ἡ διάδοσις καὶ ἡ στερέωσις τῆς εἰς τὸν κόσμον ἦλθεν ἐπομένως ἡ ὥρα νὰ δεχθῶ τὸν θάνατον.

Αἱ παραβολαὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως.

(Ματθ. 25, 1—46).

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀπὸ τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ Ἰησοῦς ἐπανήρχετο καὶ πάλιν ἀπὸ Βηθανίας εἰς τὴν πόλιν ταύτην μαζὺ μὲ τοὺς Δώδεκα. Καθ' ὁδὸν ἐπέειπασε· εἶδε τότε κάποιαν συκῆν μὲ φύλλα «ἀνοιγμένα» καὶ ἤλπιζε νὰ εὔρη εἰς αὐτὴν σῦκα, ἂν μὴ ὠριμα, τοῦλάχιστον νὰ πλησιάζουν εἰς τὴν ὠρίμανσίν των. Δὲν εὔρεν ὅμως εἰς αὐτὴν τίποτε παρὰ φύλλα μόνον. Ἦτο ἡ συκῆ ἐκείνη εἰς τὸν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, καὶ πρὸ πάντων τῶν ἀρχόντων του, οἱ ὅποιοι ἐξωτερικῶς μὲν ἐφαίνοντο ὅτι τάχα ἦσαν εὐσεβεῖς, ὡς ἦσαν τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἀνθηρά, ἀλλὰ πράγματι ἦσαν ἄκαρποι ὑπὸ ἔποψιν ἀρετῆς. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς κατηράσθη τὴν συκῆν ἐκείνην, ἥτις καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα, διὰ νὰ συμβολίσῃ τὴν τύχην, ἣ ὁποῖα περιμένει τὸν ἀπιστοῦντα Ἰουδαϊκὸν λαόν. Τοῦ διδασκτικωτάτου θαύματος τούτου κάμνομεν μνεῖαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας κατὰ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Δευτέραν.

Τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τρίτην ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς περὶ τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ τῆς Μελλούσης Κρίσεως.

Κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, διδάσκει ὁ Σωτὴρ, ἡ «Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν (1) θὰ εἶναι ὁμοία μὲ δέκα παρθέλους, ἐκ τῶν ὁποίων πέντε ἦσαν φρόνιμοι, πέντε δὲ μωραὶ. Αἱ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον εἰς τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν καὶ τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι ἐν καιρῷ νυκτός. Αἱ μωραὶ ἔλαβον τὰς

1) Ἐνταῦθα «βασιλεία τῶν Οὐρανῶν» ἐννοεῖται ἡ αἰώνιος μακαριότης, ὁ Παράδεισος. Πρβλ. § 28.

λαμπάδας (1) των μὲ τὸ ἔλαιόν των, ἀλλὰ δὲν ἐπρόβλεψαν διὰ κάθε ἐνδεχόμενον νὰ πάρουν ἔλαιον καὶ εἰς τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι: ὁ νυμφίος ἐθράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ αὐταὶ ἐνύσταξαν καὶ ἐκοιμήθησαν· ἀλλ' αἴφνης, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ἠκούσθη κραυγὴ· «εἰδού ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ». Καὶ αἱ μὲν φρόνιμοι ἐτακτοποίησαν τὰς λαμπάδας των μὲ τὸ ἔλαιον τὸ ὁποῖον εἶχον φέρει μαζύ των καὶ ἐξῆλθον εἰς προὔπαντησιν τοῦ νυμφίου· αἱ δὲ μωραὶ ἔτρεξαν τότε νὰ προμηθευθῶσιν ἔλαιον! Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ νυμφίος ἦλθεν, αἱ ἔτοιμοι παρθέναι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, αἱ δὲ μωραὶ ἐκλείσθησαν ἔξω τοῦ νυμφῶνος (2).

Ἄνάλογόν τι θὰ συμβῆ, λέγει ὁ Κύριος, καὶ διὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν. Διὰ τοῦτο, λέγει ἐν τέλει τῆς παραβολῆς «Γρηγορεῖτε (=νὰ εἴσθε ἔτοιμοι πάντοτε) ὅτι (=διότι) οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται».

Συνεχίζων δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν τὰς ἀποκαλύψεις του διὰ τὰ μετὰ θάνατον δεικνύει μὲ ἄλλην παραβολήν, τὴν παραβολὴν τῶν τάλαντων, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ ζητήσῃ λόγον ἀπὸ κάθε ἑνα, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὁποῖαν χρῆσιν ἔκαμε κατὰ τὸν ἐπίγειον βίον του τῶν διαφόρων χαρισμάτων, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐνεπίστεύθη ὁ Θεός. Διακρίνει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τρεῖς κατηγορίας: εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔλαβον πέντε τάλαντα· εἰς ἄλλους οἱ ὁποῖοι ἔλαβον δύο, καὶ εἰς ἄλλους οἱ ὁποῖοι ἔλαβον ἓν, ἕκαστος ἀναλόγως τῆς δυνάμεως τῆν ὁποῖ-

1) Ἐννοοῦνται λύχνοι προσηρμοσμένοι ἐπὶ κοντῶν, ὄχι σημεριναὶ κήρινα λαμπάδες.

2) Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς παραβολῆς, φρόνιμοι εἶναι ὅσοι προπαρασκευάζονται ἐγκαίρως διὰ τὴν «βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν» καὶ δὲν παραδίδονται ψυχῇ καὶ καρδίᾳ εἰς τὰ ἐγκόσμια, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὰ μετὰ θάνατον. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶναι μωροὶ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ.

αν εἶχεν. Οἱ ἄνθρωποι τῶν δύο πρώτων τάξεων εἰργάσθησαν τὰ τάλαντα· ἔκαμαν δηλαδή τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν χαρισμάτων των. Διὰ τοῦτο καὶ ἤκουσαν—θὰ ἀκούσουν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως—τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου· «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ! ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου». Ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι παραπονούμενοι κατὰ τοῦ Θεοῦ, διότι δὲν ἔλαβον ἴσα χαρίσματα μὲ τοὺς πρώτους, δὲν εἰργάσθησαν ἔστω καὶ τὸ ἓν τάλαντον, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς τοῖς ἐνεπιστεύθη, θὰ ριφθῶσιν «εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν».

Μὲ τὴν παραβολὴν ταύτην θέλει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἀπὸ τὸν καθ' ἓνα μας ἐξαρτᾶται τὸ αἰώνιον μέλλον μας: εἴτε Παράδεισος, εἴτε Κόλασις.

Πρὸ πάντων τονίζει ὁ Κύριος ἡμῶν τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν ἔχουν τὰ καλὰ ἔργα διὰ τὸ αἰώνιον μέλλον. Τόσον, ὥστε θεβαιώνει ἡμᾶς ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν κάμῃ μὲν κανεὶς κακὸν εἰς τὸν ἄλλον, ἀλλὰ δὲν πράξῃ ὅμως καὶ καλὸν εἰς αὐτόν, καὶ τοῦτο εἶναι σοβαρώτατος λόγος «αἰωνίου κολάσεως». Τοῦτο κάμνει σαφέστερον μὲ τὴν παραβολὴν τοῦ ποιμένου, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Ὅπως ὁ ποιμὴν χωρίζει μὲ πᾶσαν εὐκολίαν καὶ ταχύτητα τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔλθῃ ὡς κριτὴς εἰς τὸν κόσμον, θὰ χωρίσῃ τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς κακοὺς· καὶ ἐκείνους μὲν θὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν Παράδεισον, τούτους δὲ εἰς Κόλασιν αἰώνιον.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν παραβολῶν τούτων εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι ὁ θάνατός του εἶναι πολὺ πλησίον.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἡ παραβολὴ τοῦ ποιμένος τοῦ χωρίζοντος τὰ
πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων

(Ματθ. 25, 31—46).

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ
καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ
32 θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων ὡσπερ
33 ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στή-
34 σει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐω-
νύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε
οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοι-
35 μασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπει-
νασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτί-
36 σατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ πε-
ριεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
37 ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ
δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα καὶ
ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν ; πότε δέ σε εἶδο-
38 μεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν ;
39 Πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν
40 πρὸς σε ; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀצלφῶν
41 μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ
τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις
42 αὐτοῦ, ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδί-
43 ψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγά-
γετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν
φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται
44 αὐτῷ καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα

45 ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνόν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ
οὐ διηγκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων·
46 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν
ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ
ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς
ζωὴν αἰώνιον.

40.

Ὁ νικητὴρ καὶ ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος
Ἡ ἀρχιερατικὴ προσευχὴ τοῦ Σωτῆρος.

(Ἰωάνν. 13,1—30. Ματθαίου 26,3—29. Μάρκ. 14,3—25
Λουκ. 22,7—22. Ἰωάνν. 17,1—17).

Τὴν ἐπομένην ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν «παραβολῶν
τῆς Κρίσεως» ἡμέραν, δηλαδή κατὰ τὴν Ἄ γ ί α ν κ α ἰ
Μ ε γ ά λ η ν Τ ε τ ά ρ τ η ν συνῆλθον εἰς συνεδρίαν, εἰς
τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ καὶ συνεζήτουν
μὲ ποῖον δόλον νὰ συλλάβωσι καὶ νὰ φονεύσωσι τὸν Ἰη-
σοῦν.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ὁ Ἰησοῦς ἐφιλοξενήθη μὲ τοὺς
Δώδεκα μαθητάς του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος τοῦ
«λεπροῦ» ἐν Βηθανίᾳ. Τότε προσῆλθεν ἀμαρ-
τωλὸς τις γυνή, ὄχι ἡ
Μαγδαλινὴ Μαρία, ὡς
νομίζουν μερικοὶ, φέ-
ρουσα ἀλαβάστρινον
δοχεῖον πλήρες πολυτί-
μου μύρου καί, ἐνῶ ἔ-
τρωγεν ὁ Ἰησοῦς, κα-
τέχεεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς του. Μετὰ τὸ
φαγητὸν ὁ Ἰούδας ὁ
Ἰσκαριώτης, εἰς ἀπὸ

Ἄλαβάστρινα μυροδοχεῖα.

τούς Δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἶπε· «τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;» Ἐκεῖνοι, ὅταν ἤκουσαν τὴν πρότασιν ταύτην, ἐχάρησαν καὶ ὑπεσχέθησαν εἰς αὐτὸν τριάκοντα ἀργύρια (1). Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα παραδώσῃ αὐτόν (2).

Κατὰ τὴν παραμονὴν δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα (3), κατὰ τὴν Ἄ γ ί α ν δηλαδὴ καὶ Μ ε γ ά λ η ν Π έ μ π τ η ν, ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ πορηγουμένως ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν του, ἵνα διδάξῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, συνέφαγε μὲ τοὺς μαθητάς του διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Δείπνου ἐκείνου ὁ Ἰησοῦς ἔλαβεν ἄρτον, εὐλόγησεν αὐτόν, τὸν ἐτεμάχισε καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του λέγων· «λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν». Ἐλαβεν ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, ἔκαμε προσευχὴν εὐχαριστήριον πρὸς τὸν Πατέρα καὶ εἶπε· «πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν». Οὕτω παρέδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς ἡμᾶς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

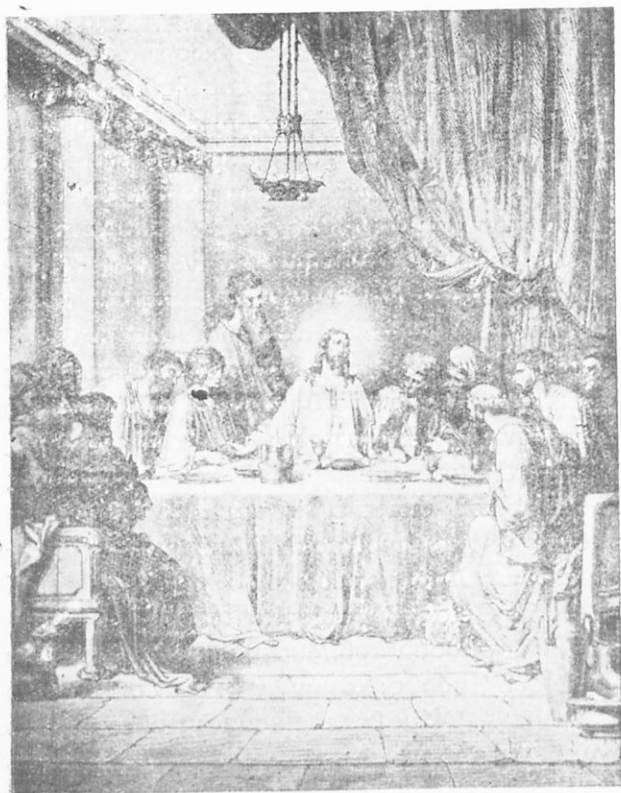
Μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Μυστηρίου, σφόδρα συγκεκλινημένος λέγει ὁ Ἰησοῦς· «ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με». Οἱ μαθηταὶ ἤκουσαν τοῦτο ἔκπληκτοι· καὶ μὲ λύπην μεγάλην ἠρώτα αὐτὸν ἕκαστος· «μὴ τι ἐγώ

1) Ἦτοι σίκλους. Ἐκαστος σίκλος (νόμισμα Ἰουδαϊκόν) ἰσοῦτο πρὸς χρυσαῖς δραχ. 2,23. Τοιοῦτον ποσὸν εἶχε προεῖπει καὶ ὁ προφήτης Ζαχαρίας (Μαθθ. 26, 15).

2) Ἐπειδὴ ἡ π ρ ο δ ο σ ί α τ ο ῦ Ἰ ο ῦ δ α ἔγεινεν ἡμέραν Τετάρτην, διὰ τοῦτο εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θλιβεροῦ τούτου γεγονότος ὠρίσθη ν η σ τ ε ί α κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἥδη ἀπὸ τοῦ α' αἰῶνος μετὰ Χριστόν.

3) Κατὰ τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νισάν, ἥτις κατὰ τὸ ἔτος 33 μ. Χρ. συνέπεσε ἡμέραν Πέμπτην καθ' ἡμᾶς, ἥτοι τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἀρχιμ. Ἐμ. Ι. Καρπαθίου Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἐκδ. Ε' 6

εἶμι, Κύριε ; » Ἐκάθητο κεκλιμένος εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ εἰς ἓκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, τὸν ὁποῖον ἐξαιρετικῶς ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει εἰς

Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος.

αὐτὸν ὁ Σίμων Πέτρος νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ ποῖος εἶναι

Πέμπτην, Παρασκευὴν δὲ κατὰ τοὺς Ἑβραίους, ἦτοι ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς Μεγάλης Πέμπτης μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐτέλουν τὸ Πάσχα κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς σκοτίας (λυχνικοῦ) διάστημα τῆς 14ης πρὸς τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Νισάν, ἦτοι ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐνάτης μετὰ μεσημβρίαν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ. Ἔπεσε λοιπὸν ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ἰησοῦ (1) καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «Κύριε, τίς ἐστίν;» Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· «ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ βράσας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω». Καὶ ἀφοῦ ἐπανέβαψε τὸ ψωμίον εἰς τὸ πινάκιον τοῦ φαγητοῦ (2), ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν Ἰούδαν Σίμωνος τὸν Ἰσκαριώτην καὶ λέγει εἰς αὐτόν· «ὃ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον».

Ἀφοῦ λοιπὸν ἔλαβε τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, ἐξῆλθεν ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἀνώγειον τοῦ Δείπνου· ἦτο δὲ νύξ. Ἀφοῦ δὲ ἐξῆλθεν, ἤρχισε μὲ συγκίνησιν ὁ Κύριος ἡμῶν «ἀποχαιρετιστηρίους καὶ παρηγορηκοὺς λόγους» πρὸς τοὺς Ἀποστόλους. Μετὰ τὴν ἔξοδον ἀπὸ τὸ ἀνώγειον διηθύνοντο πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου ἦτο ὁ κῆπος τῆς εὐθεσημανῆ (3). Καθ' ὁδὸν εἶπεν εἰς αὐτοὺς ἄλλην ὁμίλιαν, μὲ τὴν ὁποίαν προέτρεπεν αὐτοὺς νὰ εἶναι ἡνωμένοι μὲ αὐτόν μὲ τελείαν ἀγάπην ὡς ἡ ἄμπελος μὲ τὰ κλήματα τῆς. Ὑπεσχέθη δὲ εἰς αὐτοὺς ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον θὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν». Εἰς κάποιον σταθμὸν ὁποῖον ἔκαμαν κατὰ τὴν πορείαν των πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἔκαμεν ὁ Ἰησοῦς θαυμασίαν προσευχὴν, ἣ ἡποία ὀνομάζεται ἀρχιερατικὴ προσευχὴ τοῦ Σωτήρος. Εἰς αὐτὴν μὲ ἄκραν συγκίνησιν παρκαλεῖ τὸν Οὐράνιον Πατέρα διὰ τοὺς μαθητάς του καὶ τὸν κόσμον ὅλον, πρὸ πάντων δὲ διὰ τοὺς Χριστιανούς ὅλων τῶν αἰώνων, ἵνα φυλάττῃ αὐτοὺς ἀπὸ κάθε πικροῦ. Εἷς τι σημεῖον τῶν ἀποχαιρετιστηρίων ὁμιλιῶν αὐτοῦ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν νύκτα ἐκείνην θὰ ἐσκανδαλίζοντο οἱ μαθηταὶ ἐξ ἀφορμῆς τῶν

1) Διὰ τοῦτο ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καλεῖται «ὁ ἐπιστήθιος μαθητής».

2) Κατὰ τὰς τότε συνηθείας, δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὸ φαγητὸν πιπτάλια καὶ πηρούνια» ὅπως σήμερον, ἀλλὰ εἰς «κοινὸν πιάτον» ἐκτενοῦσαν τὸ ψωμάκι των».

3) Ἰδε τὴν λέξιν ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ προτύπου βιβλίου Ἀποστόλων.

παθῶν, τὰ ὁποῖα τὸν ἀνέμενον. «Ἄλλά», λέγει εἰς αὐ-
τοὺς ὁ Ἰησοῦς, «μετὰ τὴν ἀνάστασίν μου θὰ προπορευ-
θῶ καὶ θὰ σᾶς ἀναμένω εἰς τὴν Γαλιλαίαν». Τότε ὁ Πέ-
τρος εἶπεν «εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐ-
δέποτε σκανδαλισθήσομαι». Λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς :
«Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με».

41.

Ἄγωνία τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ καὶ σύλληψις αὐτοῦ

(Ματθ. 26,36—56. Μάρκ. 14,32—52, Λουκ. 22,39—53,
Ἰωάνν. 18,1—11).

Ὁ Ἰησοῦς ἔφθασε μετὰ τῶν Δώδεκα (1) εἰς τὸ
ρος τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου συνήθιζε νὰ πηγαίνει καὶ νὰ προ-
σεύχεται. Ἐκεῖ, πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, εἰ-
ρίσκετο ὁ κήπος τῆς Γεθσημανῆ. Εἰσηλθεν εἰς αὐτὸν
Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἀφίνει αὐτοὺς παρὰ τὴν
εἴσοδον τοῦ κήπου, ἵνα προχωρήσῃ καὶ προσευχηθῇ
τὰ μόνας. Παραλαμβάνει δὲ μόνον μαζί του τὸν Πέ-
τρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἤρχισε νὰ ἐκφρά-
ζῃ εἰς αὐτοὺς τὴν μεγάλην θλίψιν του καὶ νὰ λέγῃ
αὐτούς· «περίλυπος εἶναι ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· με-
νατε ἐδῶ καὶ ἀγρυπνεῖτε μαζί μου προσευχόμενοι».
θλιβερὰ ἀγωνία του ἤρχιζεν. Ἀπεσπάσθη ὀλίγον ἀπὸ
αὐτούς, ἐγονάτισεν ἔπειτα, ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ
γῆς καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Πατέρα του εἶπε· «Γιά-
τερ μου, ὅλα εἶναι δυνατὰ εἰς Σέ, δός νὰ περάσῃ τὸ πά-
τήριον τοῦτο ἀπὸ ἐμέ· ἀλλ' ὅχι ὅπως ἐγὼ θέλω, ἀλλ'
ὡς θέλεις Σὺ». Ἀφοῦ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον προση-
χῆθη ἐπὶ τινα χρόνον, ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς τρεῖς μαθητάς

1) Καίτοι ὁ Ἰουδας δὲν ἦτο πλέον παρῶν, ὅμως οἱ Ἀπόστολοι

του, διὰ νὰ εὔρη πλησίον των κάποιαν παρηγορίαν. Ἄλλ' εὔρεν αὐτοὺς νὰ κοιμῶνται. Μὲ ἓνα παράπονον λέγει πρὸς τὸν Πέτρον· «Πέτρε, κοιμᾶσαι ; δὲν ἤμπορέσατε νὰ ἀργυπνήσετε μίαν ὥραν;» Ἀπεμακρόνθη καὶ πάλιν, καὶ ἐπανελάβεεν ὁ Ἰησοῦς τὴν ἰδίαν προσευχήν. Ἔρχεται καὶ πάλιν πρὸς τοὺς τρεῖς μαθητάς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς νὰ κοιμῶνται. Ἐπανελάβε τὴν προσευχήν καὶ τρίτην φοράν, ἀλλ' ἦτο τόση ἡ ἀγωνία του τὴν στιγμήν ἐκείνην, ὥστε ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ἔρρεεν «ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος, καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν». Ὁ Θεὸς ἔστειλε τότε εἰς αὐτὸν ἄγγελον, ἵνα παρηγορήσῃ καὶ ἐνισχύσῃ αὐτόν. Ἔρχεται καὶ πάλιν πρὸς τοὺς μαθητάς, ὅτε βλέπει μακρόθεν τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτωλῶν, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο νὰ συλλάθουν αὐτόν. Καὶ λέγει πρὸς τοὺς μαθητάς: «ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε».

Καὶ ἀμέσως, ἐνῶ ἀκόμη ὠμίλει, ἦλθεν Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, καὶ μαζὺ μὲ αὐτὸν ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων καὶ φανῶν καὶ λαμπάδων, ἐσταλμένος ἀπὸ τὸ Συνέδριον, ἐπίσης καὶ σπεῖρα (1) Ῥωμαίων στρατιωτῶν. Ὁ Ἰησοῦς, ὅτε εἶδεν αὐτούς, ἐξῆλθεν ὀλίγον ἀπὸ τὸν κῆπον, καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς· «τίνα ζητεῖτε;» Ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτόν: «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον». Λέγει εἰς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς· «ἐγὼ εἰμι». Καθὼς λοιπὸν εἶπεν εἰς αὐτούς ὅτι «ἐγὼ εἰμι», ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον χαμαί. Ἀφοῦ ἐσηκώθησαν, ἠρώτησε καὶ πάλιν αὐτούς· «τίνα ζητεῖτε;» Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον· «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον». Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· «εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους (καὶ δεικνύει τοὺς ἀποστόλους του) ὑπάγειν». Τότε προσελθὼν ὁ Ἰούδας ὁ προδότης εἰς τὸν Ἰησοῦν εἶπε· «χαῖρε, ραββί!» καὶ κατεφί-

1) Ἦτο τάγμα 400—800 στρατιωτῶν, ἦτοι τὸ δέκατον τῆς λεγεῶνος. Τὸ τάγμα τοῦτο ἦτο φρουρά, ἡ ὅποια ἐχρησίμευε πρὸς τὴν πύρρην τῆς τάξεως ἐν Ἱερουσαλήμ κατὰ τὰς ἐφορτάς.

λησεν αὐτόν. Ἦτο τὸ σύνθημα μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ἐβεβαιώ-
νετο ὁ ὄχλος ἐκεῖνος, ποῖος ἦτο ὁ Ἰησοῦς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπε τότε εἰς τὸν προδότην μαθητὴν· «Ἰούδα, φιλήματι τὸν
υἷὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;» Ὁ Πέτρος τότε ἐξ ὑπερ-
βολικοῦ ζήλου εἷλκυσε τὴν μάχαιραν (1) καὶ ἐκτύπησε
τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως Μάλχον καὶ ἀπέκοψε τὸ ὠτίον
αὐτοῦ τὸ δεξιόν. Ὁ Ἰησοῦς ὁμοίως εἶπεν εἰς αὐτόν· «βάλε
τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ
Πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;» Καὶ ἀφοῦ ἤγγισε τὸ ὠτίον τοῦ
δούλου ἐκείνου, ἐθεράπευσεν αὐτόν. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς
πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ναοῦ καὶ πρε-
σβυτέρους, οἱ ὁποῖοι ἦλθον ἐναντίον του· «ὡς ἐπὶ ληστήν
ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων· καθ' ἡμέραν ὄν-
τος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας
ἐπ' ἐμέ. Ἄλλ' αὕτη ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκό-
τους» (2). Τότε οἱ μαθηταὶ ἀφῆκαν αὐτόν καὶ ἔφυγον κα-
τόπιν συστάσεως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ σπεῖρα δὲ καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰ-
ουδαίων (3) συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, ἔδεσαν αὐτόν καὶ ἔ-
φεραν αὐτόν κατὰ πρῶτον πρὸς τὸν Ἄνναν, πενθερὸν τοῦ
Καϊάφα. Ὁ Ἄννας ἦτο μὲν πρῶην ἀρχιερεύς, ἀλλ' εἶχεν
ὁμοίως μεγάλην δύναμιν εἰς τὸν λαόν καὶ ἠθέλον ἐπομέ-
νως νὰ λάβουν τὴν γνώμην του. Ἠκολούθησαν δὲ τὸν Ἰ-
ησοῦν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἄννα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης.
Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης, ὡς γνωστὸς εἰς τὸν ἀρχιερέα, εἰσῆλ-
θε μαζὺ μὲ τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ
Πέτρος ἐστέκετο ἔξω πρὸς τὴν θύραν. Ἐξῆλθεν ὁμοίως

1) Ταύτην εἶχε μαζὺ του, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, διὰ τὸ
ἀρνίον τοῦ Πάσχα, τὸ ὁποῖον εἶχον ἐτοιμάσει, νομίζοντες ὅτι
ἔτρωγον τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα.

2) Λουκ. 22,50. Ἡ ἔκφρασις σημαίνει: «ἡ ὥρα τῶν εἶναι ἡ
νύξ, διότι εἶναι ἄνδρῶν· ἡ δύναμις τῶν εἶναι δύναμις τοῦ σκότους·
διότι εἶναι φαῦλοι καὶ ἀντάξια ὄργανα τοῦ διαβόλου (ὅστις ὄν-
μάζεται καὶ ἄρχων τοῦ σκότους=τῆς ἀμαρτίας).

3) Τῶν ἀρχόντων δηλαδή: γραμματέων καὶ Φαρισαίων.

Ἰωάννης καὶ εἶπεν εἰς τὴν θυρωρόν, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον (1).

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ.

(Κατὰ τὸν Ματθαῖον 26, 36—46)

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμε-
 37 νον Γεθσημανῇ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ
 38 καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· περιλυτός
 39 ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖ-
 40 τε μετ' ἐμοῦ· καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
 41 αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν
 42 ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς
 43 ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ
 44 εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας. Καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως
 45 οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ! Γρηγο-
 46 ρεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμὸν
 τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ
 δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ
 δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ
 αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει
 αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
 θεβαρυμένοι, καὶ ἀφείς αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν προσή-
 ξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς
 τοὺς μαθητάς αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοι-
 πὸν καὶ ἀναπαύεσθε! Ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν, ἐγείρε-
 θσε. Ἄγωμεν ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

1) Ἰωάνν. 18,13—17.

**Ἡ καταδίκη καὶ ὁ ἐμπαιγμὸς τοῦ Ἰησοῦ
Ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου.**

(Ματθ. 20,57—75, 27,1—31. Μάρκ. 4. 53—15, 20. Λουκ.
22, 54—23, Ἰωάνν. 18, 12—19,1).

Μετὰ μικρὰν προανάκρισιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἄννα, ὅτε ὁ Ἰωάννης ὠμίλησεν εἰς τὴν θυρωρὸν καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον ἠρώτησε τὸν Πέτρον ἢ θυρωρός : «μήπως καὶ σὺ εἶσαι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ ἀνθρώπου τούτου ; » Λέγει ἐκεῖνος· «δὲν εἶμαι». Ὁ Ἰησοῦς ἐστάλη δέσμιος πρὸς τὸν Καϊάφαν, τὸν Ἀρχιερέα τοῦ ἔτους ἐκείνου καὶ Πρόεδρον τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου. Καίτοι δὲ ἡ νύξ ἦτο πολὺ προχωρημένη, εἰδοποιήθησαν πάραυτα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου καὶ ἤλθον ἐσπευσμένως, νὰ καταδικάσωσι τὸν Ἰησοῦν.

Μόλις ἤρχισεν ἡ συνεδρίασις, παρουσιάσθησαν ψευδομάρτυρες, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐδόθη ὁ λόγος τῆς κατηγορίας ἐναντίον τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ καμμία ἀπὸ τὰς κατηγορίας τῶν δὲν εὐρέθη ἐπαρκῆς. Μετ' ὀλίγον παρουσιάσθησαν δύο ἄλλοι ψευδομάρτυρες καὶ κατέθεσαν τὰ ἑξῆς· «οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι αὐτόν» (1).

Ὁ Καϊάφας ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ μὲ τρόπον ὀργίλον λέγει εἰς τὸν Ἰησοῦν· «Δὲν ἀποκρίνεσαι τίποτε ; τί μαρτυροῦσιν αὐτοὶ ἐναντίον σου ; » Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Ὁ Καϊάφας ἐπαναλαμβάνει· «σὲ ἐξορκίζω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος νὰ μᾶς εἴπῃς, ἐάν

1) Τοὺς λόγους τούτους εἶχεν εἶπει ὁ Ἰησοῦς πρὸ τριῶν ἡδὴ ἔτων ὑπὸ ἄλλην σημασίαν καὶ ἄλλην ἔκφρασιν. Δὲν εἶχεν εἶπει ὁ Ἰησοῦς «δύναμαι καταλύσαι» (=θά καταλύσω), ἀλλὰ «λύσατε τὸν ναὸν τούτον (ἐννοῶν τὸ σῶμά του) καὶ οἰκοδομήσω αὐτόν ἐν τρισὶν ἡμέραις» (ἐννοῶν τὴν ἀνάστασίν του). Πρβλ. 17.

εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ». Λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· «σὺ εἶπας», δηλαδή «τὸ θεβαιώνω», «ὅπως τὸ λέγεις εἶναι». Τότε ὁ ἀρχιερεὺς «διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ» λέγων ὅτι ἐβλασφήμησε, «τί ἀνάγκην ἔχομεν πλέον ἀπὸ μάρτυρας· ἠκούσατε τώρα τὴν βλασφημίαν· τί σὰς φαίνεται καλόν;» Καὶ οἱ ἄδικοι κριταὶ ἀποκριθέντες εἶπον· «ἔνοχος θανάτου ἐστὶ».

Τότε οἱ φρουροὶ εἰς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναθέσει τὸ Συνέδριον νὰ φυλάξουν τὸν Σωτῆρα διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτὸς ὠνείδισαν αὐτὸν χυδαίως. Ἔπτυν εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἔτυπον αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, καὶ ἠρώτων αὐτὸν ἐμπαικτικῶς· «προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε».

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο μέσα εἰς τὸ προαύλιον καὶ παρηκολούθει τὴν θλιβερὰν σκηνήν· ἐκεῖ εἶδεν αὐτὸν μία ὑπηρέτρια καὶ λέγει εἰς τοὺς παρόντας· «ἐκεῖ ἦτο καὶ αὐτὸς μαζὺ μὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον». Πάλιν ὁ Πέτρος ἠρνήθη μὲ ὄρκον λέγων ὅτι «οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» (1). Ὑστερον ἀπὸ μίαν ὥραν περίπου ἄλλοι ἄνθρωποι τοῦ Συνεδρίου, οἱ ὅποιοι ἐστέκοντο ἐκεῖ εἶπον εἰς τὸν Πέτρον· «ἀληθῶς καὶ σὺ εἶσαι ἕνας ἀπὸ αὐτούς· διότι καὶ ἡ ὁμιλία σου σὲ φανερώνει.» Λέγει εἰς ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς τοῦ Μάλχου, τοῦ ὁποίου ὁ Πέτρος εἶχεν ἀποκόψει τὸ ὠτίον· «δὲν σὲ εἶδα ἐγὼ εἰς τὸν κῆπον μαζὺ του;» Ἄλλ' ὁ Πέτρος ἐπιμόνως ἐπανελάμβανεν· «ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις... οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» (2). Καὶ εὐθύς, μετὰ τὴν τρίτην ταύτην ἄρνησιν, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἐστράφη καὶ ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὸν Πέτρον· καὶ ἐνεθυμήθη τότε οὗτος τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχεν εἶπει εἰς αὐ-

1) Δευτέρα ἄρνησις τοῦ Πέτρον. Ματθ. 22,71—72· Μάρκ. 14,69 Λουκ. 22,58. Ἰωάνν. 18,26.

2) Τρίτη ἄρνησις τοῦ Πέτρον. Ματθ. 26,73—74. Μάρκ. 14,70—72. Λουκ. 59—61, Ἰωάνν. 18,27.

τὸν ὅτι «πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνῆση με», καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθεν ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλὴν ἔκλαυσε πικρῶς.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, τὴν ἀγίαν καὶ Μεγάλην Παρασκευήν, πολὺ πρωτῆ, τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου συνῆλθον εἰς σύσκεψιν καί, κατόπιν ἀποφάσεώς των, ἔφεραν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ Πραιτώριον, δηλαδὴ τὸ Διοικητήριον ὅπου διέμενεν ὁ Ρωμαῖος Ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας Πιλάτος, ὅταν ἤρχετο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἦθελον νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἔγκρισίν του, ὡς ἀπῆται ὁ ρωμαϊκὸς νόμος. «Ὅτε ἐξῆλθεν ὁ Πιλάτος, τοὺς ἠρώτησε» «ποίαν κατηγορίαν φέρετε ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου τούτου ;» Ἀπήντησαν· «εὕρομεν αὐτὸν διαστρέφοντα τὸν λαὸν μας, τὸν ὁποῖον καὶ ἐμποδίζει νὰ πληρώνη τοὺς φόρους εἰς τὸν Καίσαρα, συγχρόνως δὲ κάμνει καὶ τὸν ἑαυτὸν του βασιλέα». Ἠώτησε λοιπὸν ὁ Πιλάτος τότε τὸν Σωτῆρα: «Εἶσαι λοιπὸν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ;» Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε· «σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγὼ ἢ βασιλεία ἢ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐγὼ εἰς τοῦτο (=διὰ τοῦτο) γεγεννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω (=ἵνα διδάξω) τῆ ἀληθείᾳ». Μετὰ ὀλιγόλεπτον συνομιλίαν μαζύ του, λέγει ὁ Πιλάτος εἰς τοὺς κατηγοροὺς τοῦ Ἰησοῦ· «ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν (=ἐνοχὴν) εὕρισκω ἐν αὐτῷ». Ἐπανέλαθον «ὅτι διεγείρει τὸν λαὸν διδάσκων εἰς ὅλην τὴν Ἰουδαίαν, ἀφοῦ ἔκαμεν ἀρχὴν ἀπὸ τὴν Γαλιλαίαν ἕως ἐδῶ». Ὁ Πιλάτος, θαυμάζων δὲ τὴν σιωπὴν του, ἐρωτᾷ αὐτὸν· «οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσιν ;» Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἐξηκολούθει νὰ σιωπᾷ.

Ἐν τέλει, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, ἀπετάθη ὁ Πιλάτος εἰς τὸν λαὸν διὰ νὰ ἐκλέξη οὗτος ἐπὶ τῆ ἑορτῆ τοῦ Πάσχα μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ληστοῦ τινος Βαραβῶ, τίς νὰ μείνη ἐλεύθερος. Ὁ λαὸς ὑποκινούμενος ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, προὔτιμησε νὰ ἐλευθερωθῆ ὁ ληστής, νὰ σταυρωθῆ δὲ ὁ Ἰησοῦς !

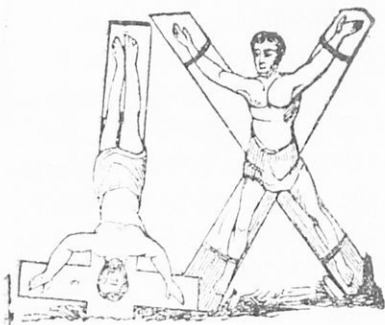
Τότε ὁ Πιλάτος διέταξε νὰ μαστιγώσουν τὸν Ἰησοῦν.

ὅπερ καὶ ἐξετελέσθη. Ἄλλ' οἱ στρατι-
ῶται τοῦ Ἡγεμόνος, μετὰ τὴν μαστί-
γωσιν, ἀντὶ νὰ ὀδηγήσουν τὸν Ἰησοῦν
ἔξω ἀμέσως, διὰ νὰ διασκεδάσουν, ἔ-
φεραν αὐτὸν μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
Πραιτωρίου, ἔπλεξαν στέφανον ἐξ ἀ-
κανθῶν καὶ ἐπέθηκαν, ὡς βασιλικὸν δι-
άδημα τάχα, εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ
ἐν γένει ἐνέπαιξαν αὐτὸν ὡς δῆθεν βα-
σιλέα, ἐνδύσαντες αὐτὸν μὲ χλαμύδα
κοκκίνην καὶ ἐγχειρίσαντες ὡς σκῆπ-
τρον τάχα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ κά-
λαμον καὶ φωνάζοντες: «χαῖρε, ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Συγχρόνως δὲ
καὶ ἔρράπιζον αὐτόν. Εἰς τοιαύτην κα-

Μαστίγιον διὰ τῆς
ποινῆν τῆς μαστι-
γώσεως.

τάστασιν παρουσίασεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος εἰς τὸν λαὸν καὶ
λέγει εἰς αὐτόν· «ἴδε ὁ ἄνθρωπος!». Οἱ ἀρχιερεῖς ὅμως
καὶ τὰ ὄργανά των ἐφώναζον· «σταύρωσον, σταύρωσον
αὐτόν»· ἐν τέλει δὲ ἠπειλήσαν καὶ τὸν Πιλᾶτον, λέγοντες·
«ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, δὲν εἶσαι φίλος τοῦ Καίσαρος».
Ὁ Πιλᾶτος ἐφοβήθη, μήπως ἐνοχοποιηθῆ ἐνώπιον τοῦ
Καίσαρος, καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ τέλους τὸν Ἰη-
σοῦν, ἵνα σταυρωθῆ. Πρὶν καταλήξῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν
ταύτην, ἔλαβεν ὕδωρ, ἀπένιψε τὰς χεῖράς του ἐνώπιον
τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν· «ἄθῳός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δι-
καίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε». Καὶ τότε ὅλος ὁ λαὸς εἶπε·
«τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν». Ὁ
Πιλᾶτος λοιπὸν τὸν μὲν Βαραβῶαν ἀπέλυσε, παρέδωκε
δὲ εἰς αὐτοὺς τὸν Ἰησοῦν, ἵνα σταυρωθῆ.

Εἶδη τινὰ σταυρώσεως.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

“Ο ἑμπαίγμῶς τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ
Ἡγεμόνος καὶ ἡ παράδοσις αὐτοῦ πρὸς σταύρωσιν.

(Ἰωάνν. 19.1.16).

- 1 Τότε οὖν ἔλαθεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἑμαστίγωσε·
2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθη-
3 καν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
αὐτὸν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδί-
4 δουν αὐτῷ ραπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Γιλᾶτος
καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν οὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε
5 ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ
Ἰησοῦς ἔξω φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορ-
6 φυροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε
οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγα-
7 σαν λέγοντες· σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐ-
τοῖς ὁ Πιλάτος· λάθετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε·
ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν· ἀπεκρίθησαν αὐτῷ
οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον
ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ υἱὸν ἐποίη-
σεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον,

- 8 μάλλον ἐφοβήθη καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν
 9 καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπό-
 κρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ· λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· ἐμοὶ
 10 οὐ λαλεῖς ; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε
 11 καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαί σε ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· οὐκ
 ἔιχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδο-
 μένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα
 12 ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου ἐζήτηι ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐ-
 τόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες· ἐάν τοῦτον ἀπο-
 λύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν
 13 ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας
 τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν
 14 ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον,
 ἑβραϊστὶ δὲ Γαθαθᾶ· ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα
 15 δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς
 ὑμῶν· οἱ δὲ ἐκραύγασαν· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν.
 16 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω ;
 Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καί-
 σαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

43.

Ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ.

(Ματθ. 27,27—56. Μάρκ. 1τ 21—41. Λουκ. 28,26—54.
 Ἰωάνν. 19,17—37).

Ἦτο ἡ ὥρα ἐννέα π. μ., ἑβραϊστὶ δὲ ὥρα τρίτη τῆς
 ἡμέρας, ὅτε ὁ Πιλάτος εἶχεν ἐκδώσει τὴν τελειωτικὴν ἀ-
 πόφασιν τῆς θανατικῆς ἐκτελέσεως καὶ παρέδωκε τὸν
 Ἰησοῦν, ἵνα σταυρωθῇ.

Μετὰ τὸν βασιλικὸν ἐμπαγωγόν, οἱ ρωμαῖ-
 οὶ στρατιῶται ἐξέδυσαν τὴν ἐμπαικτικὴν στολὴν καὶ ἐνέ-
 δυσαν αὐτὸν τὰ ἐνδύματά του. Ἐξήλθον δὲ τότε ἀπὸ τὸ
 Πραιτώριον, ἵνα σταυρώσωσι τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰησοῦς,
 φορτωμένος τὸν σταυρόν του, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ
 ρωμαϊκοῦ νόμου, προὔχωρει πρὸς τὸν Κρανίου τόπον, ὅ-
 στις ἑβραϊστὶ ἐλέγετο Γολγοθᾶς. Ὁ τόπος οὗτος εὐρί-

σκετο έξω τῆς πόλεως Ἱεροσολύμων, διότι κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἰουδαίων αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις ἐγίνοντο έξω τῆς Ἀγίας Πόλεως. Μόλις ὅμως εἶχον προχωρήσει ὀλίγον, ἦτο ἀδύνατον νὰ βαστάσῃ πλέον ὁ Ἰησοῦς τὸ βάρος τοῦ σταυροῦ. Εὔρον τότε ἄνθρωπὸν τινα, ἐρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ, τὸν Σίμωνα Κυρηναῖον, τὸν ὁποῖον καὶ ἠγγάρευσαν οἱ στρατιῶται, ἵνα μεταφέρῃ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ. Ἦκολούθει δὲ πολὺ πλῆθος λαοῦ καὶ γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκτύπων τὸ στήθος των καὶ ἐθρήνουν. Καὶ ἀφοῦ ἦλθον εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ἔδωκαν εἰς τὸν Ἰησοῦν νὰ πῆ «ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον», ποτὸν δηλ. τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖτο ἀπὸ οἶνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἦτο διαλελυμένη σμύρνα, καὶ εἶχε τὴν ἰδιότητα νὰ καταπραῦνη τοὺς πόνους. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς, μόλις ἐδοκίμασε τοῦτο μὲ τὴν γλῶσσάν του, ἠρνήθη νὰ τὸ πῆ. Καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ μαζὺ μὲ αὐτὸν δύο ἄλλους ληστὰς ἐκατέρωθεν του, ὥστε ἐξεπληρώθη καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ γραφὴ τῶν προφητῶν «καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη». Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦτο δὲ γεγραμμένον τὸ ἐξῆς: «Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων», ἑβραϊστί, ἑλληνιστί, ρωμαῖστί.

Σταυρὸς μὲ πᾶσαλον εἰς τὸ μέσον διὰ νὰ στηρίζεται τὸ σῶμα τοῦ καταδίκου, καθήμενον ἐπὶ τοῦ πασσαλοῦ. Ἐνίστε ἐστηρίζετο ὁ κατάδικος μὲ τὰς χεῖρας τεταμένας ὀπισθάγκωνα ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας δοκοῦ τοῦ σταυροῦ.

Καθ' ἃς στιγμὰς ἐπήγνουσαν τοὺς ἦλους εἰς τὰς χεῖρας του καὶ τοὺς πόδας του, ὁ Ἰησοῦς προσήυχετο πρὸς τὸν Πατέρα του καὶ ἔλεγε· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι». Εἶναι ὁ π ρ ῶ τ ο ς λόγος τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ. Ὁ λαὸς ἐστέκετο καὶ ἔβλεπε τὰ γινόμενα, οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, καὶ ὁ λαὸς ἐχλεύαζον αὐτὸν λέγοντες· «ἄλ-

λους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὐτός ἐστιν ὁ Χριστός ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός». Οἱ δὲ στρατιῶται διένεμον τὰ ἐνδύματά του, ἀφοῦ ἔκαμαν αὐτὰ τέσσαρα μερίδια, ἓνα δι' ἕκαστον στρατιώτην, πλὴν τοῦ χιτῶνος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄρραφος, ὑφαντὸς ὁλόκληρος, διὰ τὸν ὁποῖον ἔβαλον κλη-

Ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ (Ἐκατέερωθεν οἱ δύο λησταί).

ρον. Καὶ ἐξεπληρώθη τοιουτοτρόπως ἡ γραφή τῶν προφητῶν: «διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κληῖρον». Μετὰ τὴν διανομὴν οἱ στρατιῶται καθίσαντες ἐκεῖ ἐφύλαττον τὸν Ἰησοῦν. Λα-

ὅς δὲ πολὺς συνέρρευεν εἰς τὸν Γολγοθᾶν· καὶ πολλοὶ διαβαίνοντες ἐκεῖθεν ὕβριζον τὸν Ἰησοῦν καὶ κινούντες ἐμπαικτικῶς τὰς κεφαλὰς των ἔλεγον· «σὺ ὁ ὁποῖος θὰ ἐκρήμιζες τὸν ναὸν καὶ θὰ ἀνοικοδόμεις αὐτὸν εἰς τρεῖς ἡμέρας, σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου. Ἐὰν εἶσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατέβα ἀπὸ τὸν σταυρόν». Ὁμοίως τὸν ἐνέπαιζον καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ εἰς δὲ ἀπὸ τοὺς σταυρωθέντας μὲ αὐτὸν κακούργους ὠνείδιζε καὶ ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων· «ἐὰν εἶσαι σὺ ὁ Χριστός, σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἡμᾶς». Λαβὼν ὅμως τὸν λόγον ὁ ἄλλος ἐπετίμα αὐτὸν λέγων· «καὶ σὺ δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν, ἐνῶ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰδίαν καταδίκην; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· διότι ἀπολαμβάνομεν ἄξια τῶν πράξεών μας· ἐνῶ οὗτος οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε». Καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν Ἰησοῦν· «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμήν, λέγω σοι, ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ». Οὗτος εἶναι ὁ δ ε υ τ ε ρ ο ς λόγος τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

Ἀπηύθυνε τὸν τ ρ ῖ τ ο ν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ λόγον τοῦ πρὸς τὴν Μητέρα του καὶ πρὸς τὸν ἀγαπημένον μαθητὴν του Ἰωάννην, οἱ ὁποῖοι ἴσταντο πλησίον του. Ἰδὼν τὴν Μητέρα του εἶπεν εἰς αὐτήν· «Ἰδοὺ ὁ υἱὸς σου»· καὶ συγχρόνως πρὸς τὸν Ἰωάννην, δεικνύων τὴν Μητέρα του, «Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου». Ἐκτοτε ὁ Ἰωάννης ὑπῆρξε διὰ τὴν Παρθένον Μαρίαν, ὅσον χρόνον ἔζησεν αὕτη, ὁ ἀφωσιωμένος της υἱός. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὁ Ἰησοῦς ἠσθάνθη τὸν ἑαυτὸν του ὡς νὰ ἐγκατελείφθη ἀπὸ τὸν Οὐράνιον Πατέρα του καὶ ἐλυπήθη βαθύτατα. «Θεέ μου, Θεέ μου», ἐφώναξε στενάζων, «ἵνα τί μὲ γκατέλειπες;» (1). Εἶναι ὁ τ έ τ α ρ τ ο ς λόγος τοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Εἶπε τὸν π έ μ π τ ο ν κατόπιν: «διψῶ». Εἰς ἀπὸ

1) Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἀναφέρουσι τὸν λόγον τοῦτον Ἀραμαϊστὶ «Ἠλί, Ἠλί, λαμᾶ σασάχθανί;»

τούς παρισταμένους ἔλαβε σπόγγον, τὸν ἐπότισε μὲ τὸ μίγμα τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ὄξους, τὸ ὁποῖον ἀπετέλει τὸ σύνηθες ποτὸν τῶν στρατιωτῶν, τὸν ἔθεσε κατόπιν εἰς τὸ ἄκρον καλάμου τοῦ φυτοῦ ὑσσώπου (1) καὶ ἔβρεχε τὰ χεῖλη τοῦ Σωτῆρος. Ὁ Ἰησοῦς τότε, ἀφοῦ ἐρρόφησε τὸ ὄξος, εἶπε τὸν ἕκτον ἀπὸ τοῦ σταυροῦ λόγον του: «τ ε τ ἔ λ ε σ τ α ι».

Ἦτο δὲ περίπου μεσημβρία, ὥρα δηλαδή ἕκτη ἑβραϊστί, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως τῆς τρίτης μεταμεσημβρινῆς ὥρας· ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, ἡ γῆ ἐσεισθη, τὰ μνημεῖα ἠνεώχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἠγέρθησαν, καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθον ἀπὸ τὰ μνημεῖά των, μετὰ τὴν ἀνάστασίν των, εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν εἰς πολλούς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κατὰ τὴν τρίτην μεταμεσημβρινὴν ὥραν ἀφῆκε φωνὴν μεγάλην καὶ εἶπε τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. «Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξέπνευσε.

Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ ὅσοι ἦσαν μαζύ του ἰδόντες τὰ γενόμενα ἐδόξασαν τὸν Θεόν, ἐφοβήθησαν πάρα πολὺ καὶ ἔλεγον· «ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος». Ὁλος δὲ ὁ λαός, ὁ ὁποῖος παρευρέθη ἐκεῖ εἰς τὸν τόπον τῆς σταυρώσεως, ὅταν εἶδον τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη των ἐπέστρεφον.

Ἔστέκοντο δὲ ὅλοι οἱ γνωστοὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ μακρόθεν καὶ γυναῖκες πολλαί, αἱ ὁποῖαι ἠκολούθησαν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὑπηρετοῦται αὐτόν. Μεταξὺ

1) Ὑσσωπος, ὡποῦ φυτὸν ἀρωματικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει κορμὸν ὕψους ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ποδὸς περίπου. Οἱ Ἰουδαῖοι μετεχειρίζοντο συνήθως τὸ φυτὸν τοῦτο ὡς ραντιστήριο εἰς τοὺς θρησκευτικούς των ραντισμούς, ὅπως ἡμεῖς τὸν «βασιλικόν».

Ἄρχιμ. Ἐμ. Ι. Καρπαθίου, Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — Ἔκδ. Ε' 10

τούτων ἦσαν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, Μαρία ἡ μήτηρ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ, καὶ Σαλώμη, «μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου».

Συνηθέστερος τρόπος σταυρώσεως.

44.

Ἐποκαθήλωσις καὶ ταφή τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. 27,57—66. Μάρκ. 15,42—47. Λουκ. 23,50 56.
Ἰωάνν. 19, 31—42).

Κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον (1), ἔπρεπε τὰ σώματα τῶν ἀποθνησκόντων ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν νὰ ἀποκαθηλωθοῦν καὶ νὰ ἐνταφιασθοῦν αὐθημερόν. Τοῦτο ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα ἀνάγκη νὰ ἐκτελεσθῆ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, διότι ἐξημέρωνε τὸ Σάββατον, κατὰ τὸ ὁποῖον συνέπιπτε νὰ εἶναι καὶ ἑορτὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα. Διὰ τοῦτο, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἵνα μὴ μείνουν τὰ σώματα ἐπάνω εἰς τοὺς σταυροὺς, παρεκάλεσαν τὸν Πιλάτον νὰ δώσῃ διαταγὴν νὰ ἐπισπεύσουν τὸν θάνατον τῶν καταδίκων συντρίβοντες τὰ σκέλη αὐτῶν. Ἦλθον λοιπὸν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου ληστοῦ

1) Δευτερονόμιον 21,22—23.

«κατέαξαν τὰ σκέλη», ἐπίσης δὲ καὶ τοῦ ἄλλου. Ἄλλ' ὅταν ἦλθον εἰς τὸν Ἰησοῦν, εἶδον αὐτὸν νὰ ἔχη ἤδη ἀποθάνει καὶ διὰ τοῦτο δὲν συνέτριψαν τὰ σκέλη αὐτοῦ· μόνον εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἔ ν υ ξ ε μέ τὴν λόγχην του τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀμέσως ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτὴν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ἐξεπληρώθησαν τοιουτοτρόπως δύο προφητεῖαι περὶ τοῦ Χριστοῦ: «ὄστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ' αὐτοῦ» (1), καὶ: «ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν» (2).

Καὶ ἤδη, ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς ἰδίας ἡμέρας τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαίαν, πόλιν τῆς Ἰουδαίας, «εὐσχήμων βουλευτής», σπουδαῖον δηλαδή μέλος τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἦτο μέχρι τοῦδε ἐν κρυπτῷ μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ. Οὗτος ἐτόλμησε νὰ μεταβῆ εἰς τὸν Πιλάτον καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Ὁ Πιλάτος ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν, ἂν εἰς τόσον ὀλίγον διάστημα, ἔχει ἤδη ἀποθάνει ὁ Ἰησοῦς, καί, ἀφοῦ προσεκάλεσε τὸν ἑκατόνταρχον, ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν ἔχη ὤραν ποῦ ἀπέθανε. Καὶ ἀφοῦ ἐπληροφορήθη ἀσφαλῶς, ἐδώρησε τὸ σῶμα εἰς τὸν Ἰωσήφ. Οὗτος δέ, λαβὼν τὸ σῶμα, ἐνετύλιξεν αὐτὸ εἰς σινδόνα καθαρὰν. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Νικόδημος, ὅστις εἶχεν ἔλθει πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐν καιρῷ νυκτὸς κατὰ τὴν πρώτην φοράν (3) φέρων μίγμα κόνεως ἐκ σμύρνης καὶ ἀλόης (4) περίπου ἑκατὸν λίτρας. Καὶ ἀφοῦ ἐνετύλιξαν τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ σάββανα μὲ τὰ ἀρώματα ταῦτα, καθὼς εἶχον συνήθειαν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ ἐνταφιάζουσι τοὺς νεκροὺς των, ἔθηκαν αὐτὸν εἰς μνημεῖον καινουργές, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε ταφῆ κανεῖς, λελατομημένον μέσα εἰς λίθον καὶ εὐ-

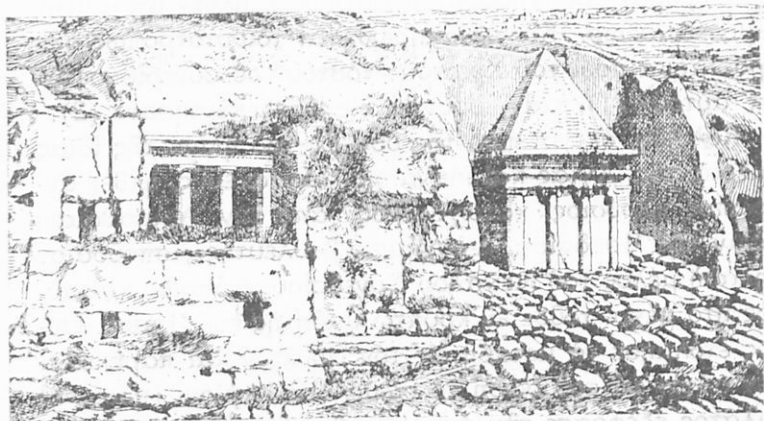
1) Ἐξόδου, 12, 46. Ἀριθ. 9,12.

2) Ζαχαρίας. 12, 10.

3) Ἴδε παράγρ. 18.

4) Ὄνομα δένδρου, τοῦ ὁποίου τὸ ξύλον ἦτο πολὺ ἀρωματι-

ρισκόμενον μέσα εἰς κῆπον τοῦ Ἰωσήφ, πλησίον εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν κῆπον, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἄφου προσεκύλισαν λίθον εἰς τὴν θύραν τοῦ μνημείου ἀπῆλθον. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Μήτηρ τοῦ Ἰωσή καὶ παρετήρουν ποῦ ἐτέθη τὸ σῶμα

Τάφοι λαξευμένοι ἐντὸς βράχων.

τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἄφου ἐπέστρεψαν, ἠτοίμασαν ἀμέσως ἀρώματα καὶ μῦρα, ἵνα ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.

Ἄλλ' οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐφοβοῦντο τὸν Ἰησοῦν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἀκόμη. Διὰ τοῦτο, τὴν ἐπομένην ἡμέραν, κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον (1), ἔ-

κόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἔτριβον τὸ ξύλον τοῦτο εἰς κόνιν καὶ ἀναμιγνύοντες μὲ κόνιν σμύρνης κατεσκεύαζον μίγμα, τὸ ὁποῖον ἔρριπτον ἀφθόνως ἐπάνω εἰς τὴν σινδόνην ἐντὸς τῆς ὁποίας περιετυλίσσετο ὁ νεκρός. Ἐνίοτε ἐκάπνιζον καὶ τὸν τάφον μὲ τὸ μίγμα τοῦτο.

1) Ἐννοοῦνται πιθανώτατα, κατὰ τὸν Ἑβραϊκὸν τρόπον τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἡμερῶν, αἱ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὧραι τῆς μεγάλης Παρασκευῆς, διότι αὐταὶ ἦσαν αἱ πρῶται ὧραι τοῦ Σαββάτου.

στω καὶ ἐὰν ἦτο ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα των, συνηθροίσθησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ λάβῃ ὅλα τὰ μέτρα, ὥστε νὰ φυλαχθῇ ὁ τάφος, ἵνα μὴ τυχὸν δῆθεν ὑπάγουν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐν καιρῷ νυκτός, κλέψουν τὸ σῶμα τοῦ πλάνου ἐκείνου δῆθεν, καὶ διαδώσουν κατόπιν ὅτι ἀνεστήθη. «Καὶ ἔσται», εἶπον, «ἡ ἐσχάτη (=ἡ τελευταία) πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης». (1) Ὁ Πιλάτος εἶπεν εἰς αὐτούς· «ἔχετε φύλακας· ὑπάγετε, φυλάξετε τὸν τάφον ὅπως γνωρίζετε». Ἐκεῖνοι δὲ ἐτοποθέτησαν τότε συνοδίαν στρατιωτῶν ὡς φρουρὰν εἰς τὸν τάφον, καὶ μάλιστα συνεκράτησαν μὲ σχοινίον τὸν λίθον τῆς θύρας τοῦ μνημείου, εἰς δὲ τὰ δύο ἄκρα τοῦ σχοινίου ἔθεσαν καὶ τὴν σφραγίδά των.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

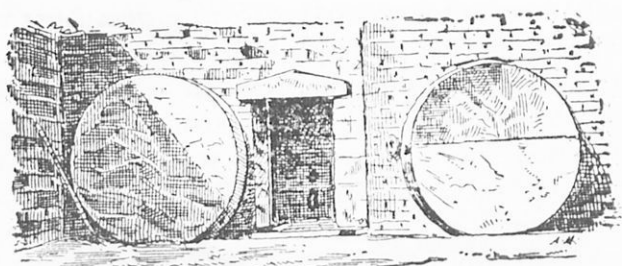
Ἡ ἰσοφάλις τοῦ τάφου.

(Ματθαίου, 27, 62—66).

- 62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνή-
χθησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον λέ-
63 γοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν
ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· κέλευσον οὖν ἀσφα-
64 λισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μὴ ποτὲ ἐλ-
θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτός κλέψωσιν αὐτὸν καὶ
εἴπωσι τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ
65 ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλά-

1) Ἡ πρώτη πλάνη τοῦ λαοῦ, κατὰ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους ἦτο ὅτι ἐθεώρησεν οὗτος τὸν Ἰησοῦν (τὸν ἐχθρόν των) ὡς τὸν Μεσσίαν· ἡ τελευταία πλάνη θὰ ἦτο, ἂν ἐπίστευεν εἰς τὴν Ἀνάστασίν του. Θὰ ἦτο δὲ χειροτέρα, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὰ ἀποτελέσματα τοιαύτης πίστεως τοῦ λαοῦ θὰ ἦσαν πολὺ δυσάρεστα. Ἡ φράση ἔλαβε ἀπό το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

66 τος ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.
Οἱ δέ, πορευθέντες,, ἠσφάλισαν τὸν τάφον, σφραγίσαν-
τες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

Λίθος κεκυλισμένος καὶ ἐσφραγισμένος πρὸ τοῦ ἀνοίγματος
τάφου. (Ἐν τῷ μέσῳ φαίνεται ὁ τάφος ἀνοικτός).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Κύριον πεδῖον δράσεως καὶ κέντρον τῆς ζωῆς καὶ
τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύ-
την εἶναι ἡ Ἰουδαία καὶ μάλιστα ἡ Ἱερουσαλήμ.

2) Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην κορυφοῦται εἰς τὸν ὑ-
πέρτατον βαθμὸν ὁ φθόνος καὶ τὸ μῖσος τῶν γραμμα-
τέων καὶ Φαρισαίων, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκσπᾶ εἰς τὸν σταυ-
ρικὸν θάνατον.

3) Παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἀντιδράσεις καὶ τοὺς
κινδύνους τῆς ζωῆς, ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν ἔπαυσεν ἔκτε-
λῶν τὸ καθήκον του διδάσκων καὶ ἀγαθοποιῶν.

4) Τὰ ἀπὸ τῆς Μεγάλης Δευτέρας μέχρι τῆς ἐσπέ-
ρας τῆς Μ. Πέμπτης συμβάντα εἶναι, τρόπον τινά, τὰ
π ρ ο ο ἱ μ ι α τ ῶ ν π α θ ῶ ν. Τὰ ἀπὸ τῆς Μεγάλης
Πέμπτης μέχρι τοῦ Μεγάλου Σαββάτου εἶναι αἱ ἡμέραι
τῶν Παθῶν καὶ μάλιστα ἡ Μεγάλη Παρασκευή. Αἱ ὅλαι
ἡμέραι ἐκεῖναι ἀποτελοῦσι τὴν Ἀ γ ἱ α ν κ α ἰ Μ ε γ ᾶ
λ η ν Ἐ θ δ ο μ ᾶ δ α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Ο ΕΠΙ ΓΗΣ ΔΕΔΟΞΑΣΜΕΝΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

(Ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Ἀναλήψεως.
Διάρκεια 40 ἡμερῶν).

45.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. 28,1—8. Μάρκ. 16,1—8. Λουκ. 24,1—12. Ἰωάνν.
20,1—18).

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἀ γ ί ο υ κ α ι Μ ε γ ά λ ο υ
Σ α θ θ ά τ ο υ, αἱ εὐσεβεῖς ἐκεῖναι γυναῖκες αἱ ὁποῖαι
εἶχον παρακολουθήσει καὶ τὴν σταύρωσιν καὶ τὸν ἐν-
ταφιασμὸν τοῦ Ἰησοῦ, ἂν καὶ εἶχον ἤδη προμηθευθῆ τὰ
ἀρώματα καὶ τὰ μῦρα, «ἠσύχασαν» κατὰ τὴν ἐντολὴν
περὶ τῆς ἀργίας τοῦ Σαθθάτου (1).

Πολὺ ἀργὰ δὲ κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Σαθθάτου ἐκεί-
νου, ὅτε ἤρχισε νὰ ὑποφώσκη ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδο-
μάδος, δηλαδὴ ἡ Κ υ ρ ι α κ ῆ (2), ἐξεκίνησαν ἡ Μαρία
ἡ Μαγδαληνὴ, ἡ Σαλώμη καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, ἡ μήτηρ
δηλαδὴ τοῦ Ἰωσῆ, διὰ νὰ ἔλθουν καὶ νὰ ἴδουν τὸν τά-
φον. Ἦρχοντο ἐπίσης μὲ μῦρα καὶ ἄλλαι γυναῖκες. Καὶ
ἰδοῦ, ἔγινεν αἴφνης μέγας σεισμός, διότι ἄγγελος Κυρί-
ου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ἦλθε καὶ ἀπεκύλισε τὸν λίθον
ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου καὶ ἐκάθητο ἐπάνω εἰς αὐ-

1) Λουκ. 23,55—56.

2) Ἦτο ἡ τρίτη ἡμέρα ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς τοῦ
Χριστοῦ. Πρώτη ἡμέρα ὑπολογίζεται ἡ Μεγάλῃ Παρασκευῇ, αἱ
ᾧραι δηλαδὴ αἱ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς Παρασκευῆς· δευ-
τέρα ἡμέρα, ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τῆς Παρασκευῆς ἕως τῆς
δύσεως τοῦ ἡλίου τοῦ Σαθθάτου, ἦτοι τὸ Σάθθατον, καὶ τρίτη
τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου τοῦ Μεγ. Σαθθάτου μέχρι τοῦ ὄρ-
θρου τῆς Κυριακῆς.

τό. Ἦτο δὲ τὸ πρόσωπόν του ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς ἡ χιών. Οἱ φύλακες τοῦ μνημείου ἐφοβήθησαν τόσον πολὺ, ὥστε ἔγειναν ὡς νεκροί. Μόλις συνήλθον, ἔσπευσαν ἀμέσως εἰς τὴν πόλιν ἵνα ἀναγγείλωσι τὰ συμβάντα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς. Οὗτοι δέ, ἀφοῦ συνεκάλεσαν τὰ μέλη τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου εἰς σύσκεψιν, ἔδωκαν χρήματα εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ εἶπον εἰς αὐτούς νὰ διακηρύξουν ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἦλθον ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ ἔκλεψαν τὸ σῶμά του, ἐνῶ οἱ φρουροὶ ἐκοιμῶντο. Ὑπεσχέθησαν δὲ εἰς αὐτούς ὅτι, ἐὰν τυχὸν τὸ ἐμάνθανεν ὁ Πιλάτος, αὐτοὶ θὰ τὸν κατεπράυνον, ὥστε νὰ μὴ ἐνοχληθοῦν διόλου. Καὶ πράγματι, οἱ στρατιῶται, ἀφοῦ ἔλαβον τὰ χρήματα, ἔπραξαν καθὼς ἐδιδάχθησαν, καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος κατόπιν μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων.

Ἦτο ἀκόμη σκοτεινὰ, ὅτε αἱ Μυροφόροι γυναῖκες, ἐρχόμεναι πρὸς τὸ μνημεῖον διὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἄλειψιν τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ μὲ μῦρα καὶ ἀρώματα, ἔλεγον ἀναμεταξύ των· «ποῖος θὰ μᾶς ἀποκυλίσῃ τὸν λίθον ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ μνημείου ;» Ὅταν ὁμοῦς ἦλθον πλεόν ἐκεῖ, ἀνατείλαντος ἤδη τοῦ ἡλίου, παρετήρησαν ὅτι ὁ λίθος ἦτο ἀποκυλισμένος. Τρέχει λοιπὸν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν Σίμωνα Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ λέγει εἰς αὐτούς· «ἐπῆραν τὸν Κύριον ἀπὸ τὸ μνημεῖον καὶ δὲν γνωρίζομεν ποῦ ἔβαλαν αὐτόν». Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, αἱ ἄλλαι γυναῖκες εἰσῆλθον εἰς τὸ μνημεῖον, ἀλλὰ δὲν εὔρον μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐνῶ ἠπόρουν ἀναμεταξύ των, ἰδοὺ αἴφνης παρουσιάσθησαν ἐνώπιόν των δύο ἄνδρες μὲ ἐνδύματα ἀπαστράπτοντα. Αὐταὶ ἐφοβήθησαν καὶ ἔκλιναν τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν. Τότε εἶπον πρὸς αὐτάς ἐκεῖνοι· «μὴ ἐκθαμβῆσθε· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν ; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἄλλ' ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς (=προπορεύεται ὑμῶν) εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτόν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν» (1). Καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθον, ἔφυγον ἀπὸ τὸ μνημεῖον καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς λοιποὺς μαθητὰς καὶ ἀνήγγειλαν εἰς αὐτοὺς τὸ γεγονός, καθὼς καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία.

Αἱ εἰδήσεις αὗται ἐφάνησαν εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὡς λόγια ἔστερημένα σοβαρότητος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔδιδον πίστιν εἰς τὰς Μυροφόρους.

Ἐξῆλθε τότε ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· ὁ Ἰωάννης ἔτρεξε ταχύτερα ἀπὸ τὸν Πέτρον καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ ἀφοῦ παρέκυψε μέσα εἰς αὐτό, εἶδε νὰ εὐρίσκωνται ἐκεῖ τὰ σάββανα μόνα των, δὲν εἰσῆλθεν ὁμοῦ εἰς αὐτό. Ἐρχεται ὁ Σίμων Πέτρος· εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ παρατηρεῖ τὰ σάββανα μόνα των, καὶ τὸ σουδάριον, τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ἦτο μαζὺ μὲ τὰ σάββανα, ἀλλὰ τυλιγμένον χωριστὰ εἰς ἓνα τόπον. Τότε λοιπὸν εἰσῆλθε καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν. Ἀπῆλθον τότε εἰς τὰς οἰκίας των οἱ μαθηταὶ θαυμάζοντες τὸ γεγονός.

Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Μ Α

Πέτρος καὶ Ἰωάννης εἰς τὸ μνημεῖον.

(Ἰωάνν . 20, 3—19)

- 3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρ-
4 χοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ καὶ ὁ
ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε
5 πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐρχεται οὖν Σίμων Πέτρος
6 ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον καὶ
θεωρεῖ τὸ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ
7 τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ

1) Ἴδε Λουκ. 24, 6. Καθ' ὃν χρόνον εὐρίσκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν μαζὺ μὲ τοὺς μαθητὰς του, εἶχεν εἶπει εἰς αὐτοὺς τοῦτο. Πρῶτ. καὶ Μάρκ. 14.28. Ἴδε καὶ παράγρ. 40.

χωρίς έντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. Τότε οὖν εἰσῆλθε
καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον
9 καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευεν· οὐδέπω γὰρ ἤδεισαν τὴν γρα-
10 φὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν
πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.

46.

Ἐμφανίσεις τοῦ Σωτῆρος εἰς τοὺς μνηστήρας του.

(Μάρκ 16, 9. Ἰωάνν. 20.11—23. Ματθ. 28,9—20.

Μάρκ. 16,10—18. Λουκ. 24,9)

Ἡ πρώτη ἀπὸ τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητριάς, εἰς τὴν
ὁποῖαν ἐνεφανίσθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ
τὴν Ἀνάστασίν του, κατὰ τὴν πρῶταν τῆς ἡμέρας τῆς
Ἀναστάσεως, ὑπῆρξεν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἀπὸ τὴν
ὁποῖαν ὁ Ἰησοῦς εἶχεν ἐκδιώξει ἑπτὰ δαιμόνια.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἀπὸ
τὸ μνημεῖον, ἡ Μαρία ἐστέκετο ἔξω ἀπὸ τὸ μνημεῖον καὶ
ἔκλαιε. Καθὼς λοιπὸν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖ-
ον καὶ ἔρριψε βλέμμα πρὸς τὸν τάφον. Εἶδε τότε δύο
ἄγγέλους, ἐνδεδυμένους μὲ ἐνδύματα λευκά, νὰ κάθη-
ται ὁ μὲν πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς, ὁ δὲ πρὸς τὸ μέ-
ρος τῶν ποδῶν, εἰς τὸν τόπον ὅπου εἶχε τοποθετηθῆ τὸ
σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Εἶπον εἰς αὐτὴν ἐκεῖνοι· «γύ-
ναι, διατί κλαίεις;» Αὕτη ἀπήντησε· «διότι ἐπῆραν τὸν
Κύριόν μου ἀπὸ τὸ μνημεῖον καὶ δὲν γνωρίζω ποῦ
ἔβαλαν αὐτόν». Καὶ ἀφοῦ εἶπε τοῦτο, ἐγύρισεν ὀπίσω
καὶ εἶδε τὸν Ἰησοῦν νὰ στέκεται· δὲν ἐγνώρισεν ὁμῶς
αὐτόν. Λέγει εἰς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς· «γύναι, τί κλαίεις; τί-
να ζητεῖς;» Ἐκείνη, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι ἦτο κηπουρός,
λέγει εἰς αὐτόν· «κύριε, ἂν τὸν ἐπῆρες σύ, εἰπέ μου ποῦ
ἔβαλες αὐτόν, νὰ ὑπάγω νὰ τὸν πάρω». Λέγει εἰς αὐ-
τὴν ὁ Ἰησοῦς· «Μαρία!» Ἐστράφη τότε ἐκείνη καὶ λέ-
γει πρὸς αὐτόν· «διδάσκαλε!» Καὶ ἔτρεξε νὰ τὸν κρατή-
σῃ. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτὴν. «Μὴ μοῦ ἅπτου»

οὐπω (=ἀκόμη δὲν) γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἶπέ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν». Ἐκείνη τότε ἐπορεύθη πρὸς τοὺς μαθητάς, οἱ ὅποιοι ἐπένθουν καὶ ἔκλαιον ἀκόμη, καὶ ἀνήγγειλε τὸ συμβάν (1).

Ἐνῶ δὲ αἱ ἄλλαι Μυροφόροι εὐρίσκοντο ἀκόμη καθ' ὁδόν, μεταβαίνουσαι ἀπὸ τὸ μνημεῖον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅλως αἰφνιδίως ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιόν των καὶ λέγει εἰς αὐτάς «χαίρετε»· ἐκεῖναι δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν τοὺς πόδας του καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. Τότε λέγει πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς· «Μὴ φοβῆσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου (εἰς τοὺς μαθητάς μου), ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται».

Ἐφανερώθη ἐπίσης εἰς τὸν ἀπόστολον Πέτρον. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως ἐφανερώθη καὶ εἰς δύο ἄλλους μαθητάς (2), οἱ ὅποιοι μετέβαινον ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν κώμην Ἐμμαούς. Οὗτοι ἐπέστρεψαν τότε ἀμέσως εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὅπου εὔρον συνηθροισμένους τοὺς Δέκα ἐκ τῶν Ἀποστόλων μαζὺ με ἄλλους μαθητάς, λέγοντας ἀναμεταξύ των ὅτι «ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι». Διηγήθησαν δὲ καὶ οὗτοι τί συνέβη εἰς αὐτούς.

Ἐμίλουν ἀκόμη οἱ δύο οὗτοι μαθηταί, ὅτε ὁ Ἰησοῦς, καίτοι αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμένοι, παρουσιάζεται ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν καὶ λέγει· «εἰρήνη ὑμῖν». Ἐκεῖνοι ὅμως ἐφοβήθησαν νομίζοντες ὅτι ἔβλεπον φάντασμα. Ἐθεῖξε τότε ὁ Ἰησοῦς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ καὶ εἶπεν· «Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα

1) Ἰωάνν. 20,11—17,, Μάρκ. 16,6—10.

2) Ὅχι ἀπὸ τοὺς Δώδεκα. Ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς μαθητάς τούτους ὠνομάζετο Κλεώπας. Τινὲς νομίζουσιν ὅτι ὁ ἄλλος εἶναι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς· τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν.

(=τὸ φάντασμα) σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμέθεωρεῖτε ἔχοντα». Ἐχάρησαν τότε οἱ μαθηταί, διότι εἶδον τὸν Κύριον. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν χαρὰν των καὶ τὴν ἔκπληξιν ἠπίστουν ἀκόμη, ἂν ὁ Χριστὸς ἦτο ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἔβλεπον. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἐζήτησεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἔλαβε μέρος ἰχθύος ἐψημένου καὶ τεμάχιον κ η ρ ὀ π η τ τ α ς καὶ ἔφαγεν ἐνώπιόν των. Ἐξήγησεν ἔπειτα ὅτι ὅσα συνέβησαν εἰς αὐτὸν εἶνε ἡ πραγματοποίησις τῶν ὄσων εἶπον οἱ Προφῆται περὶ αὐτοῦ. Ἐπειτα εἶπε καὶ πάλιν «εἰρήνη ὑμῖν καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς». Καὶ ἀφοῦ εἶπε τοῦτο, ἐνεφύσησε καὶ λέγει εἰς αὐτούς· «λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον· ἂν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατῆτε, κενκράτηνται». (1)

Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν ἐμφάνισιν ταύτην ἦτο ἀπὸν ὁ Θωμᾶς, εἰς ἐκ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων, καὶ δὲν ἐπίστευεν, ὅταν ἔλεγον κατόπιν εἰς αὐτὸν οἱ ἄλλοι μαθηταί «ἑώρακάμεν τὸν Κύριον», ἄλλ' ἔλεγεν, «ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω», διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἐφανερώθη καὶ πάλιν εἰς τοὺς μαθητάς, μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας, «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων». Εἶπε καὶ πάλιν «εἰρήνη ὑμῖν». Ἐπειτα λέγει εἰς τὸν Θωμᾶν «φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός». Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν· «ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου». Λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· «ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες».

Μετὰ ταῦτα, ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς κατ' ἐπανάληξιν εἰς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐν Γαλιλαίᾳ, καθὼς εἶχε προεῖπει εἰς αὐτούς. Εἰς μίαν ἐμφάνισίν του ἐνώπιον τῶν Ἐνδεκα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτούς· «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξου-

1) Μάρκ 16,24, Λουκ. 24,36—43, Ἰωάνν. 20,19—25.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Πορευθέντες μαθητεύσατε (=διδάξατε) πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν (=νὰ φυλάττουν) πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀμήν».

47.

Ἡ τελευταία ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ Ἀνάληψις αὐτοῦ.

(Μάρκ. 16,15—20. Λουκ. 24,44—53. Πράξ. 1,4—14).

Ἐπὶ τεσσαράκοντα ὄλας ἡμέρας ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ ἐφανερώνετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς του. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Ἰησοῦς «ἐποίησε πολλὰ καὶ ἄλλα σημεῖα ἐνώπιον τῶν μαθητῶν του, τὰ ὅποια δὲν εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του. Λέγει δὲ ὅτι ἔγραψεν ὅσα ἔγραψεν, «ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχωμεν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ». (1)

Κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως ἡμέραν ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τοὺς Ἐνδεκα μαθητάς του εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὑπενθύμισεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ὄλαι αἱ Προφητεῖαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αἱ ὅποια ἀνεφέροντο εἰς αὐτόν, ἔπρεπε νὰ ἐκπληρωθοῦν κατὰ γράμμα: «Οὕτως ἔδει», εἶπε, «παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ».

Διέταξεν ἔπειτα αὐτοὺς νὰ παραμένωσιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ «ἕως οὗ ἐνδύσωνται δύναμιν ἐξ Ὑψους» διὰ

1) Ἰωάνν. 20,30—31.

τῆς ἀποστολῆς εἰς αὐτοὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶπεν ἐπίσης εἰς αὐτοὺς· «πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθὲς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται». Καὶ διεβεβαίωσεν αὐτοὺς, ὅτι ὅσοι θὰ ἔχωσι πίστιν τελείαν θὰ κάμνουν διάφορα θαύματα: «Ἐν

Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ.

τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἄρουσι, κἄν θανάσιμόν τι πῖωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς θλάψει· ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἔξουσι».

Ἄφοῦ εἶπε ταῦτα, παρέλαθε τὴν μητέρα αὐτοῦ, τοὺς ἑνδεκά Ἀποστόλους καὶ ἄλλους μαθητὰς καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἔξω τῶν Ἱεροσολύμων ἕως τὴν Βηθανίαν. Ἐκεῖ ἔκαμε τὴν ἀποχαιρετιστήριον ὁμιλίαν του, τὴν ὁποίαν ἐτελείωσε μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους· «λήψεσθε δύναμιν ἐπελήθοντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἑσχάτου τῆς γῆς».

Ἄφοῦ εἶπε ταῦτα, ἐξέτεινε τὰς χεῖράς του καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ ἐνῶ εὐλόγει αὐτούς, ἀπεμακρύνετο βραδέως ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτούς καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως οὗ μίτα νεφέλη ἔλαβεν αὐτὸν καὶ ἐχάθη ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτῶν. Ἐκεῖνοι δέ, ἐνῶ ἀνῆρχετο ὁ Ἰησοῦς, ἐξηκολούθουν νὰ βλέπουν ἀτενωῶς εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδοῦ, παρουσιάσθησαν εἰς αὐτοὺς δύο ἄνδρες μὲ ἐνδυμασίαν λευκὴν, οἱ ὁποῖοι καὶ εἶπον· «ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν».

Καὶ ὁ μὲν Ἰησοῦς ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ μαθηταί, ἀφοῦ προσεκύνησαν αὐτὸν ἀνερχόμενον εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν κορυφήν, κατ' ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας ἔγεινεν ἡ Ἀνάληψις. Καὶ ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀνέβησαν εἰς τὸ Ὑπερῶον (1), ὅπου καὶ ἐσύχναζον ἐν ἀναμονῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ

1) Ὑπερῶον ἦτο δωμάτιον εἰς τὸ ἐπάνω-ἐπάνω πάτωμα τῆς οἰκίας. Ἐνίστε οἱ Ἑβραῖοι ἐκτιζον αὐτὸ καὶ ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα, ὅπου ἀποσυρόμενοι ἀνεπαύοντο ἢ ἔτρωγον ἢ καὶ προσήυχοντο ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ. Τὸ ἄρθρον δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπερῶον ἦτο πασίγνωστον εἰς τοὺς χριστιανούς. Ἴσως ἦτο ἐκεῖνο, ὅπου πρὸ ὀλίγου ἔφαγεν ὁ Ἰησοῦς μὲ τοὺς μαθητὰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον.

Ἰωάννης καὶ ὁ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου, Σίμων ὁ Ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας ὁ υἱὸς Ἰακώβου. Πάντες οὗτοι, ὡς ἀπὸ συμφώνου, ἀφωσιώνοντο ἐκεῖ εἰς τὴν προσευχὴν μαζὺ μὲ χριστιανὰς γυναῖκας καὶ μὲ τὴν Μαρίαν τὴν μητέρα τοῦ Ἰησοῦ καὶ μὲ τοὺς ἐξαδέλφους αὐτοῦ.

Τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος ἑορτάζομεν τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως ἡμέραν, ἡμέραν Π έ μ π τ η ν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Αἱ ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμέραι ἀποτελοῦσι τὴν περίοδον τοῦ ὀριστικοῦ θ ρ ι ἄ μ θ ο υ αὐτοῦ. Καὶ τὰ πράγματα τὸ θεβαιοῦσι, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς τὸ διακηρύσσει μὲ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς· «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς».

2) Ὅσα μέχρι τοῦδε ἐμάθομεν περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἐξαντλοῦν τὸ σύνολον τῆς ἱστορίας του. Εἶναι ὅμως ἀρκετά, ὥστε νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ· τόσα, ὥστε «πιστεύοντες εἰς αὐτὸν νὰ σωθῶμεν δι' αὐτοῦ» ἀπὸ πᾶσαν θρησκευτικὴν παραπλάνησιν καὶ ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἁμαρτίας.

3) Ἡ πρώτη ἐβδομάς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καλεῖται Δ ι α κ α ι ν ῆ σ ι μ ο ς . Διότι οἱ χριστιανοὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χριστιανικοὺς χρόνους ἐβαπτίζοντο κατὰ κανόνα, κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον εἰς συμβολισμὸν ὅτι συνεθάπτοντο μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ Πάσχα συναναστῶσι μετ' αὐτοῦ· (ἐβαπτίζοντο ἐπίσης καὶ ἄλλοτε, καὶ δὴ κατὰ τὰ Φῶτα καὶ κατὰ τὴν Πεντηκοστήν), ὀλόκληρον δὲ τὴν πρώτην ἀναστάσιμον ἐβδομάδα ἐνεδύοντο λευκὰ ἐνδύματα πρὸς συμβολισμὸν ὅτι διὰ τοῦ βαπτίσματος ἔγειναν κ α ι ν ο ἶ ἄνθρωποι. Ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐβδομάς ἐκλήθη Δ ι α κ α ι ν ῆ σ ι μ ο ς .

ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

(33 μ. Χ.—100 μ. Χ.)

48.

Αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

(Πράξεων 1, 15—7,60)

Εὐθὺς μετὰ τὴν Ἀνάληψιν, οἱ Ἀπόστολοι ἐξέλεξαν διὰ κλήρου τὸν Μαθθίαν εἰς τὸν τόπον Ἰούδα τοῦ προδότου. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἐνῶ οἱ ἑκατὸν εἴκοσι μαθηταὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς τὸ «Υπερῶν» καὶ προσήχοντο, αἴφνης ἀντήχησεν εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν ἦχος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ὁποῖος ὁμοίαζε μὲ βοὴν σφοδροῦ ἀνέμου καὶ παρευθὺς ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς γλῶσσαι ὁμοιάζουσαι μὲ φλόγας πυρίνας καὶ κάθε μία ἀπὸ αὐτὰς ἐκάθισεν εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν Ἀποστόλων. Ταυτοχρόνως, ὅλοι γενικῶς «ἐνεπλήσθησαν Πνεύματος Ἁγίου» καὶ ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν ξένας γλώσσας ἀγνώστους εἰς αὐτοὺς προηγουμένως. Ὁ σφοδρὸς κρότος εἶχεν ἀκουσθῆ εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν λόγῳ τῆς ἑορτῆς ἦσαν συγκεντρωμένοι Ἰουδαῖοι προσκυνηταὶ ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου. Ἐτρεξαν λοιπὸν ἐπὶ τόπου τὰ πλήθη μέχρι συνωστισμοῦ. Ἐξεπλάγησαν δὲ ὅταν ἤκουσαν νὰ ὁμιλῇ ἕκαστος ἐκ τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μητρικὴν των διάλεκτον. Καὶ ἠπόρουν τί νὰ ἦτο αὐτὸ τὸ γεγονός. Ἄλλοι ὅμως, ὅσοι δὲν ἐνόουν τὰς γλώσσας τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ μαθητῶν, ἐχλεύαζον αὐτούς· ἔλεγον ὅτι εἶναι μεθυσμένοι. Τότε ἐστάθη ὁ ἀπόστολος Πέτρος μαζὺ μὲ τοὺς ἑνδεκα καὶ ἀνέπτυξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι δὲν εἶναι μεθυσμένοι, ἀλλ' ὅτι τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐξεπληροῦτο ἡ προφητεία τοῦ Ἰωήλ, ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Χριστοῦ θὰ ἔστελλεν ὁ Θεὸς Ἄρχιμ. Ἐμ. Καρπαθίου, Ἱ. Ἱστορία Κ. Δ. — "Ἐκδ. Ε' 11

ὅς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔστειλε πρᾶγματι τοῦτο ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνος δηλαδὴ τὸν ὁποῖον—εἶπεν εἰς αὐτούς—σεῖς ἐσταυρώσατε. Ὅταν ἤκουσαν τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ἠσθάνθησαν βαθεῖαν κατάνυξιν καὶ εἶπον πρὸς τοὺς Ἀποστόλους· «τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;» Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν εἰς αὐτούς· «Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Τοῦτο καὶ ἔγινεν. Οὕτω δὲ ἐβαπτίσθησαν περίπου τρεῖς χιλιάδες τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἡ ὁποία καὶ θεωρεῖται διὰ τοῦτο ὡς ἡ γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠύξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἰς πέντε χιλιάδας περίπου.

Ἐξων δὲ οἱ πρῶτοι ἐν Ἱερουσαλήμ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς νὰ ἦσαν μία οἰκογένεια. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς περιγράφει τὸν βίον των συντομώτατα, ἀλλὰ καὶ θαυμασίως εἰς τὰς Πράξεις. «Τοῦ πλήθους», λέγει, «τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδιά καὶ ἡ ψυχὴ μία». Κανεὶς δὲν ἔλεγε· «τοῦτο εἶναι ἰδικόν μου, ἐκεῖνο εἶνε ἰδικόν σου», ἀλλὰ τὰ πάντα ἐθεώρουν κοινά, ἀδελφικὰ ἀγαθὰ. Τόση ἦτο ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ ἡ ἀλληλοθύθεια! Οὕτως ὥστε δὲν ὑπῆρχε κανεὶς ἀπὸ τοὺς μαθητὰς ὅστις νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ ἀνάγκην τροφῆς ἢ περιθάλψεως. Διότι ὅσοι ἦσαν ἰδιοκτῆται ἀγρῶν ἢ κίκιων, ἐπώλουν αὐτὰς καὶ ἔφερον τὸ ἀντίτιμον εἰς τοὺς Ἀποστόλους, οὗτοι δὲ διένεμον εἰς ἕκαστον κατὰ τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποίαν εἶχεν. Ὅλοι ἐπίσης οἱ πρῶτοι μαθηταὶ ἐλάμβανον μέρος καθημερινῶς εἰς τὴν κοινὴν προσευχὴν, συμμετεῖχον καθημερινῶς εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τὸ ὁποῖον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐτελεῖτο κατ' οἶκον, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ἦτο συνδεδεμένον μὲ κοινὴν τράπεζαν ἡ ὁποία καὶ ἐλέγετο ἀγάπη. Διὰ τὰς κοινὰς ταύτας τραπέζας εἶχον χειροτονήσει οἱ Ἀπόστολοι πρὸς ἐπιστάσιαν ἑπτὰ ἀνδρας πλήρεις

Πνεύματος Ἁγίου ὑποδειχθέντας ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐκλήθησαν δ ι ἄ κ ο ν ο ι. Μεταξὺ αὐτῶν διεκρίνετο διὰ τὴν πίστιν καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁ διάκονος Στέφανος (1).

Μὲ τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦτο τῆς ζωῆς καὶ μὲ τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων ἐπληθύνετο πάρα πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἀκριβῶς δὲ ἡ αὐξησις αὕτη καὶ τὰ θαύματα τὰ ὁποῖα ἔκαμνον οἱ Ἀπόστολοι ἐξώργισαν τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ ἐφυλάκισαν τοὺς Δώδεκα. Ἄλλ' ὅταν ἀνεκρίνοντο οὗτοι, δὲν ἐδίστασαν νὰ εἴπουν· «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». Ἐφοῦ δὲ ἔδειραν τοὺς Ἀποστόλους, ἀφῆκαν αὐτοὺς ἐλευθέρους.

Δὲν ἐβράδυναν ὅμως οἱ ἀρχηγοὶ ἐκεῖνοι τοῦ Ἰσραηλικοῦ λαοῦ νὰ κάμουν καὶ ἄλλον διωγμὸν κατὰ τῶν μαθητῶν. Ἀφορμὴν ἔλαβον ἀπὸ τὰ πολλὰ θαύματα καὶ τὰ θερμὰ κηρύγματα τοῦ διακόνου Στεφάνου. Τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου καὶ τὸν ἀνέκριναν. Ἐκεῖνος δὲ ἀπολογούμενος κατέληξεν εἰς τὸ ὅτι· ἐνῶ οἱ προφῆται προανήγγειλαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, αὐτοὶ ἔγειναν προδόται καὶ φονεῖς τοῦ Δικαίου. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διεκοψαν αὐτόν, ὥρμησαν ὅλοι μαζὺ ἐναντίον του, ἐξέβαλον αὐτόν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐλιθοβόλουν αὐτόν. Ἄλλ' ἐκεῖνος προσήχετο καὶ ἔλεγε· «Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνευμά μου». Καὶ ἄφοῦ ἐγονάτισεν, εἶπε τὰς τελευταίας λέξεις του· «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην». Καὶ ἐκοιμήθη. Μεταξὺ δὲ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἦσαν σύμφωνοι διὰ τὸν λιθοβολισμόν του ἦτο καὶ ὁ Σαῦλος. Ἄνδρες εὐλαβεῖς παρέλαβον τὸ λείψανον τοῦ π ρ ω τ ο μ ἄ ρ τ υ ρ ο ς Στεφάνου καὶ μὲ κοπετὸν μέγαν ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἔ θ α ψ α ν αὐτό.

Τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἐορτάζομεν τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου.

1) Οἱ ἄλλοι: Φίλιππος, Πρόχορος, Νικάνωρ, Τίμων, Παρμενῆς καὶ Νικόλαος.

Ἄρχῃ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀνά τα ἔθνη
Ἐπιστροφὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

(Πράξ. 8, 1—11, 30)

Μέχρι τοῦ λιθοβολισμοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τὸ εὐ-
αγγέλιον εἶχε κηρυχθῆ μόνον εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ὑ-
στερον ὅμως ἀπὸ αὐτόν, ἀρχίζει νὰ διαδίδεται καὶ ἀνά
τὸν «ἔθνικόν» κόσμον.

Ὁ σφοδρὸς διωγμὸς, ὁ ὁποῖος ἐξερράγη κατὰ τῶν
χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ μετὰ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁ-
γίου Στεφάνου, ἠβρόνησε πολὺ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγ-
γελίου, διότι πολλοὶ χριστιανοὶ ἐσκορπίσθησαν εἰς τὰς
διαφόρους γειτονικὰς χώρας, καὶ ὁπόθεν καὶ ἂν διέβαι-
νον, ἐκήρυσσον περὶ τοῦ Χριστοῦ. Τοιοῦτοτρόπως διεδό-
θη ἡ χριστιανικὴ πίστις εἰς τὴν Σαμάρειαν, τὴν Φοινίκην,
τὴν Κύπρον, τὴν Συρίαν, εἰς ἔθνικους καὶ Ἰουδαίους.

Περὶ τὸ 34 ἢ 35 μ. Χρ. συνέβη καὶ ἡ ἐπιστροφὴ
τοῦ Παύλου εἰς τὸν Χριστόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει με-
γίστην σπουδαιότητα ἀπὸ ἀπόψεως διαδόσεως τοῦ Εὐαγ-
γελίου ἀνά τὰ ἔθνη.

Ὁ Σαῦλος, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο καὶ κατὰ Ῥωμαϊκὴν ἐκ-
φορὰν τοῦ ὀνόματός του, Παῦλος, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποί-
ος καὶ κατὰ τὸν λιθοβολισμόν τοῦ πρωτομάρτυτος Στε-
φάνου καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν ὁ ὁποῖος ἐπηκολούθησεν,
ὄχι μόνον ἦτο σύμφωνος, ἀλλὰ καὶ προεξῆρχεν ἐναντί-
ον τῶν χριστιανῶν. Ἐξηκολούθει δὲ καὶ μετὰ ταῦτα νὰ
καταδιώκῃ λυσσῶδῶς τοὺς χριστιανούς. Κάποτε, προ-
σῆλθεν εἰς τὸν ἀρχιερέα καὶ ἐζήτησε πληρεξούσια ἐγ-
γραφα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Δαμασκόν, ἵνα καταδιώξῃ καὶ
ἐκεῖ τοὺς χριστιανούς. Ἄλλ' ἐνῶ προσήγγιζεν εἰς τὴν Δα-
μασκόν, ἐξαίφνης «περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνήν, ἡ ὁποία ἔ-

ἔλεγεν εἰς αὐτόν· «Σαοῦλ, Σαοῦλ, τί με διώκεις;» Ἐκεῖνος δὲ εἶπε· «τίς εἶ; Κύριε;» Ὁ δὲ Κύριος εἶπε· «ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ἀλλ' ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοὶ τί σε δεῖ ποιεῖν». Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ὁποῖοι συνώδευον αὐτὸν ἐστάθησαν «ἔνεο» (1), διότι ἤκουον μὲν τὴν φωνήν, δὲν ἔβλεπον ὅμως κανένα. Ἐσηκώθη τότε ὁ Σαῦλος ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ καίτοι ἦσαν ἀνοικτοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του, ὅμως δὲν ἔβλεπε. Χειραγωγοῦντες λοιπὸν αὐτὸν οἱ συνοδοὶ του εἰσήγαγον εἰς τὴν Δαμασκόν, εἰς τὴν οἰκίαν κάποιου Ἰουδα. Ἐκεῖ ἔμεινε τυφλὸς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Μετανοῶν δὲ δι' ὅσα ἔκαμε κατὰ τῶν χριστιανῶν δὲν ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Ὁ Χριστὸς ἐφάνέρωσε τὸ θαῦμα τοῦτο εἰς ἓνα καλὸν χριστιανὸν τῆς Δαμασκοῦ, τὸν Ἀνανίαν, καὶ ἔστειλεν αὐτὸν νὰ συναντήσῃ τὸν τυφλὸν Σαῦλον μὲ τὴν ἐντολήν νὰ ἐπιθέσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὴν χειρὰ του, ἵνα ἀνακτήσῃ τὸ φῶς του. Ὁ Ἀνανίας κατ' ἀρχὰς ἐδίστασεν, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὸ παρελθὸν τοῦ Παύλου, ἀλλ' ἐν τέλει ὑπήκουσεν. Ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀφοῦ ἔθεσεν ἐπάνω εἰς τὸν τυφλὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· «Σαοῦλ ἀδελφέ· ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθεις σοὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἧ (=διὰ τῆς ὁποίας) ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς Πνεύματος Ἁγίου». Καὶ ἀμέσως ἔπεσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του ὡς λεπίδες τινές, ἀνέκτησε τὸ φῶς του, ἐβαπτίσθη, καὶ ἀφοῦ ἔλαβε τροφήν ἐνισχύθη. Ἦρchiσε κατόπιν νὰ κηρύσῃ θερμότατα τὸν Χριστὸν εἰς τὴν Δαμασκόν. Τόσῃν ἐκπληξιν ἔκαμε τὸ γεγονός τοῦτο, καὶ τόση ἦτο ἡ δύναμις μὲ τὴν ὁποίαν ἐκήρυσσεν, ὥστε οἱ Ἰουδαῖοι ἐκαιροφυλάκτουν νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν φονεύσουν. Ἄλλ' οἱ χριστιανοὶ τῆς Δαμασκοῦ τὸν ἐβοήθησαν καὶ ἔφυγε διὰ νυκτὸς ἀπὸ τὴν Δαμασκόν. Ἀπεσύρθη τότε εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὅπου ἔζησε τρία ἔτη ἐν περισυλλογῇ καὶ προσευχῇ.

1) = ἑκοστατικοί.

Παραλλήλως πρὸς τὸ μέγα τοῦτο γεγονός, ὁ χριστιανισμὸς ἐξηκολούθει νὰ προοδεύη εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν. Εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἡ ὁποία ἦτο πρωτεύουσα τῆς Συρίας, ἔσπειραν τὸν σπόρον τοῦ Εὐαγγελίου Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι χριστιανοί. Καὶ ἐπίστευσαν ἐκεῖ τόσοι πολλοί, ὥστε ἡ ἐν Ἱερουσόλοις Ἐκκλησία ἀπέστειλεν εἰς Ἀντιόχειαν τὸν Βαρνάβαν, ὅστις μετέβη εἰς Ταρσόν, ὅπου εὐρίσκετο ὁ Παῦλος καὶ ἦλθον καὶ οἱ δύο εἰς τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐδίδαξαν πολὺν λαόν. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὠνομάσθησαν οἱ μαθηταὶ διὰ πρώτην φορὰν μὲ τὸ ὄνομα χριστιανοί.

50.

**Καταγωγή, σπουδαὶ καὶ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου
Παύλου ἀνὰ τὰ ἔθνη**

(Πράξ. 13,1—28, 28, 31. Ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου)

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ταρσὸν τῆς Κιλικίας πιθανῶς περὶ τὸ 3 π. Χρ. Ἦτο Ἰουδαῖος, ἀπὸ τὴν φυλὴν Βενιαμίν, εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου. Ὑπὸ θρησκευτικὴν ἔποψιν ἦτο φανατικὸς Φαρισαῖος.

Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ ὁποία ἦτο πόλις γραμμάτων καὶ τεχνῶν, ἀπὸ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ κέντρον ἑλληνικῶν σπουδῶν. Ἐκεῖ ἔμαθε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν. Ἐμαθεν ἐπίσης, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν λογίων τῆς τότε ἐποχῆς νὰ μανθάνουν καὶ κάποιαν τέχνην, τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ· δηλαδὴ νὰ κατασκευάζῃ σκηνὰς συρράπτων μάλλινα ὑφάσματα ἢ δέρματα. Ἀνώτερα θεολογικὰ μαθήματα ἐσπούδασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πλησίον τοῦ Γαμαλιήλ, διασήμου Ἰουδαίου θεολόγου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Τέσσαρας μεγάλας ἀποστολικὰς περιόδους εἶχε. Ἡ πρώτη ἔγινε μεταξὺ τῶν ἐτῶν

46—49 μ. Χρ. Μετέβη ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Κύπρον, ἔπειτα ἐπέρασαν εἰς τὴν Πέργην τῆς Παμφυλίας, ἦλθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδείας, εἰς τὸ Ἰκόνιον, εἰς τὴν Λύστραν, εἰς τὴν Δέρβην καὶ εἰς τὰ περίχωρά της. Ἄφου δὲ εἰς ὅλα ταῦτα τὰ μέρη ἵδρυσεν τὰς πρώτας ἐκκλησίας, ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη μὲ προσέγγισιν εἰς τὴν Ἀττάλειαν (1). Κατὰ τὸ 51 μ. Χρ. ἔλαθε μέρος εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀποστολικὴν Σύνοδον.

Μετὰ τὴν Ἀποστολικὴν Σύνοδον ἔκαμε τὴν δευτέραν ἀποστολικὴν περιοδείαν (2), μεταξύ τῶν ἐτῶν 51--54 μ. Χρ. Διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν ἐπεσκέφθη ὅλας τὰς ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ἵδρυσεν προηγουμένως κατὰ τὴν πρώτην περιοδείαν. Ἐπειτα, διελθὼν τὴν Γαλατίαν, Φρυγίαν καὶ Ἀνθυπατικὴν Ἀσίαν ἦλθεν εἰς τὴν Τρωάδα· διετάχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μὲ ὄραμα νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἐπλευσε λοιπὸν εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἦλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐκήρυξε καὶ ἵδρυσεν τὰς πρώτας ἐκκλησίας εἰς τὴν Νεάπολιν, τοὺς Φιλίππους, τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Ἀπολλωνίαν, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Βέρροιν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐκινδύνευεν νὰ φονευθῇ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ἐκεῖ, ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ διὰ θαλάσσης εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν Κόρινθον.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν τὸ πλῆθος τῶν βωμῶν καὶ τὸ θρησκευτικὸν ἐνδιαφέρον ἐν γένει τῶν Ἀθηναίων. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ κηρύσσει παντοῦ, εἰς ὅλους ὅσους συνήντα, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγοράν. Εἶδε μάλιστα καὶ βωμόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἡ ἐπιγραφή «Ἀγνώστῳ Θεῷ». Ὁ ἅγιος Ἀπόστολος ἔλαθε τότε ἐξ αὐτοῦ ἀφορμὴν, καὶ κατὰ παράκλησιν τῶν Ἀθηναίων φιλοσόφων ἰδίᾳ, ἐπάνω εἰς τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐδίδαξεν αὐτούς, πόσον ἡ εἰδωλολατρεία ἀντιφάσκει εἰς

1) Πάξ. 13, 1—14, 27.

2) Πράξ. 13, 36—38, 22.

τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ λογικὸν καὶ ὅτι ἀναγγέλλει εἰς αὐτοὺς «τὸν ἀληθινὸν Θεόν, αὐτὸν ἀκριβῶς, τὸν ὁποῖον ἠγνόουν, καίτοι εἶχον βωμὸν εἰς τὸν ἄγνωστον Θεόν». Δυστυχῶς ἢ εἰδωλολατρεία, καὶ δι' ἄλλους ἢ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία, ἦσαν τόσον ριζωμένα, ὥστε τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κήρυγμα τοῦ Παύλου ἔφερεν ἐλαχίστους καρπούς. Ὀλίγοι ἐπίστευσαν, μεταξύ τῶν ὁποίων Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ κάποια γυνὴ Δάμαρις. Εἰς τὴν Κόρινθον ἀπεναντίας τὸ κήρυγμα ἔφερε μεγάλους καρπούς. Πρὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπίστευσεν ὁ ἅγιος Ἰερόθεος, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἔγινε καὶ πρῶτος Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ διδάσκαλος Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ἐπέστρεψεν ὁ Παῦλος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας μὲ προσέγγισιν εἰς τὴν Ἔφεσον. Ἀπὸ αὐτὴν ἦλθε διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης, ἀνέβη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ κατέληξεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας.

Ἡ τριτὴ ἀποστολικὴ περιοδεία (1) ἔγινε μεταξύ τῶν ἐτῶν 55—59 μ. Χρ. Διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐπέρασε τὴν Συρίαν, τὴν Κιλικίαν, Γαλατίαν, Φρυγίαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπου ἔμεινε σχεδὸν ἐπὶ τρία ἔτη μὲ μεγάλους καρπούς εἰς τὸ κήρυγμα. Ἀπὸ αὐτὴν διὰ θαλάσσης ἐπεσκέφθη τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μακεδονίας καὶ Κορίνθου· ἐπέστρεψεν ἔπειτα καὶ πάλιν διὰ Μακεδονίας (διὰ ξηρᾶς μέχρι Νεαπόλεως) εἰς τὴν Τρωάδα, κατόπιν εἰς Ἄσσον, Μυτιλήνην, Χίον, Σάμον, Τρωγύλλον, Μίλητον, Κῶ, Ρόδον, Πάταρα, Πτολεμαΐδα, Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης καὶ τέλος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Εκεῖ, καθ' ὑποκίνησιν τῶν Ἰουδαίων, συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ἐπὶ δύο ἔτη (59—61) εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης. Ὡς ρωμαῖος πολίτης ὅμως ἐζήτησε νὰ δικασθῆ εἰς τὴν Ρώμην, καὶ μὲ συνοδίαν στρατιωτικὴν κα-

1) Πράξ. 18, 23, 21, 26.

τά τὸ 62 μ. Χρ. μετεφέρθη εἰς τὴν Ρώμην, κατόπιν φοβεροῦ ναυαγίου, ὅτε ὡς ἐκ θαύματος ἐσώθη εἰς Μάλταν. Εἰς τὴν Ρώμην ἐκρατήθη ὑπὸ ἐπιτήρησιν εἰς οἰκίαν, τὴν ὁποῖαν ἐμίσθωσεν ὁ ἴδιος, ἄλλα δύο ἔτη (62—64 μ. Χρ.). Ἐδέχετο ὅμως ἐλευθέρως ἐπισκέπτας καὶ πολλοὺς ἔκαμε τότε χριστιανούς, ἂν καὶ ἦτο δέσμιος.

Κατὰ τὸ 64 μ. Χρ. ἀφέθη ἐλεύθερος. Ἐπεχείρησε τότε τὴν τ ε τ ἄ ρ τ η ν καὶ τελευταίαν περιοδείαν του, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 64—67 ἢ ἀρχῶν τοῦ 68 μ. Χ. Μετέβη πιθανῶς μὲν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀσφαλῶς δὲ εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον τὸν Τίτον, εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπου ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον τὸν Τιμόθεον, εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἡπειρον. Συλληφθεὶς ὅμως καὶ πάλιν ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Ρώμην διὰ δευτέραν φοράν.

Ἐν τέλει, κατεδικάσθη εἰς τὸν δι' ἀποκεφαλισμοῦ θάνατον περὶ τὰ τέλη τοῦ 67 ἢ ἀρχᾶς τοῦ 68 μ. Χρ. κατὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος διωγμὸν τῶν χριστιανῶν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Πεδίον τῆς ἀποστολικῆς δράσεως τοῦ Παύλου ἦσαν κυρίως οἱ «ἔθνηκοι» λαοί. Διὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ὁ «ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν», ἐνῶ ὁ Πέτρος ἔδρασε κυρίως μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων καὶ διὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ὁ «ἀπόστολος τῆς περιτομῆς» (τῶν περιτετημένων, δηλαδὴ τῶν Ἰουδαίων)..

2) Περὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων οὔτε ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, οὔτε ἀπὸ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας ἔχομεν ἀκριβεῖς καὶ ὁμοφώνους μαρτυρίας. Τοῦτο μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ «ἐκ παραδόσεως» ὡς βέβαιον, ὅτι ὅλοι ἀπέθανον μαρτυρικὸν θάνατον, κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἀσίας, Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς. Περισσότερας πληροφορίας ἔχομεν διὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον. Οὗτος, ἀφοῦ ἐπὶ πολλὸν χρόνον εἰργάσθη μαζὺ μὲ τὸν Πέτρον εἰς Παλαιστίνην,

κατόπιν, μετὰ τὸν θάνατον τῶν «δύο κορυφαίων» Πέτρου καὶ Παύλου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἔφεσον καὶ εἰργάσθη εἰς αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ 35 περίπου ἔτη, κηρύττων καὶ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ μὲ συγγραφάς, καὶ διευθύνων τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Σώζεται τὸ «Εὐαγγέλιόν του» (κατὰ Ἰωάννην), τρεῖς ἐπιστολαί του καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τὴν ὁποίαν ἔγραψεν εἰς τὴν Πάτμον τῶν Δωδεκανήσων. Ἀπέθανεν εἰς γῆρας βαθὺ ἔχων πάντοτε εἰς τὰ χεῖλη τὸ δίδαγμα: «τεκνία, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

3) Ἐκ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων συγγραφεῖς ἐπίσης ὑπῆρξαν: ὁ Ματθαῖος, ὅστις ἔγραψεν Εὐαγγέλιον (κατὰ Ματθαῖον) καὶ ὁ Πέτρος, ὅστις ἔγραψε δύο ἐπιστολάς. Τὰ συγγράμματα τοῦ Ματθαίου, τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Πέτρου, τοῦ Ἰακώβου, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Λουκᾶ, τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Παύλου, ὅλα 27 τὸν ἀριθμὸν, ἀποτελοῦσι τὸν γραπτὸν κανὸνα τῆς πίστεώς μας καὶ διὰ τοῦτο λέγονται μαζὺ Κανὼν τῆς Καὶνῆς Διαθήκης ἢ Καὶνὴ Διαθήκη.(1)

1) Πρὸς. καὶ Εἰσαγωγὴν τοῦ παρόντος βιβλίου.

ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ μαθήματος τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης βλέπομεν ὅτι:

1. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τοῦ ὁποίου καὶ ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν, δὲν «ἐσαρκώθη», ὅπως ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ πρὶν γεννηθῆ ὑπῆρχεν αἰωνίως ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, β' πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐγεννε λοιπὸν ἄνθρωπος, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, αὐτὸς οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ προαιώνιος. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἦτο ἀπλοῦς Θεός· ἀλλ' οὔτε ἀπλοῦς ἄνθρωπος. Ἦτο: Θεῶν ἄνθρωπος. Ὁ βίος τοῦ ὀναμάρτητος, τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας μὲ τὸ ὁποῖον φωτίζει τὸν κόσμον, ἡ ἠθικὴ διδασκαλία του, τὰ θαύματά του, ἡ αὐταπαρνησία του, πιστοποιοῦν τὸν «Θεῶν ἄνθρωπον» τοῦτον χαρακτῆρα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2) Ἐζησεν εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὡς ἄνθρωπος ἐπὶ τριάκοντα τρία ἔτη. Καὶ τοῦτο, ἵνα ἰδρῦση εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας. Ἐπέρασε τὰ τριάκοντα ἔτη τοῦ βίου του ὅλως ἰδιωτικῶς, ἐργαζόμενος ἀπὸ τῆς μικρᾶς του ἡλικίας πλησίον τοῦ προστάτου του Ἰωσήφ τὸ ταπεινὸν ἔργον τοῦ ξυλουργοῦ καὶ ἐξηγήνισε τοιοιουτρόπως τὴν ἐργασίαν. Εἰς τὸ διάστημα δὲ τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν ἔζησε «διδάσκων καὶ εὐεργετῶν». Ὀλόκληρος ἡ ἱστορία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἱστορία τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸ πάντων τοὺς πάσχοντας.

3. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ δημοσίου βίου του ἐπέρασεν ἡμέρας δόξης, ἀλλὰ καὶ ἡμέρας ταπεινώσεως. Ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος μέσα εἰς σπήλαιον· τὸ λίκνον του δὲ ὑπῆρξεν ἡ φάτνη τῶν ἀλόγων. Βρέφος

ἀκόμη καταδιώκεται νὰ φονευθῆ καὶ ἐκπατρίζεται. Ἐπὶ τέλους, τὸ κοσμοσωτήριον ἔργον τοῦ ἐκτελεῖ ἐν μέσῳ ἀντιδράσεων, οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου νὰ εἴπουν κάποτε ὅτι «δαιμόνιον ἔχει». Καὶ κλείει τὸν ἐπίγειον βίον τοῦ με πάθη καὶ ἐμπαιγμούς· καὶ σταυρώνεται ὡς ἓνας κοινὸς ἐγκληματίας. Οὕτω δέ, ἐπραγματοποιήθη εἰς τὸν Χριστὸν ὅ,τι οἱ ἅγιοι Προφήται τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προανήγγειλαν λεπτομερῶς περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἵνα μὴ, μέσα εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ταπεινώσεώς του, διαλάβῃ καὶ τὸ θεῖον μεγαλεῖόν του, συνέβησαν τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα γεγονότα: ἡ δοξολογία τῶν ἀγγέλων κατὰ τὴν γέννησιν, ἡ μαρτυρία τοῦ Πατρὸς κατὰ τὸ Βάπτισμα, ἡ Μεταμόρφωσις, ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀνάληψις.

4. Ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ὀρθὴν γνῶσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Εἶναι οὗτος ὁ Πατήρ ὅχι μόνον τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων ὅλων. Ἀναμάρτητος, φιλάγαθος, φιλόανθρωπος, εὐσπλαγχνος, ἀλλὰ καὶ δίκαιος. Εἶναι τριαδικὸς καὶ «πνευματικὸν ὄν», ὅχι ὑλικόν τι, ὡς ἐπλανῶντο ὅλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ νὰ πιστεύουν. Ἡ ἠθικὴ του διδασκαλία συνοψίζεται εἰς τὸ ἀξίωμα «ἀγαπᾶτε». «Ἀγαπᾶτε τὸν Θεόν», καὶ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»· με ἀγάπην ὅμως, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ἠγάπησε καὶ ἀγαπᾷ ἡμᾶς. Τὴν διδασκαλίαν τοῦ δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐφήρμοσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. «Οὐ ποιῶ», ἔλεγε, «τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς». «Πάτερ, γενηθήτω τὸ θέλημά σου», ἦτο ἡ ἀρχὴ ἢ ὅποια ἐκανόνιζε τὰς πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα σχέσεις του. Εἰς δὲ τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς διδασκαλίας τοῦ ἐδίδαξε τὴν ταπεινώσιν, τὴν συγγνώμην πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, τὴν ἐργατικότητα, τὴν ἀμοιβαίαν ἀλληλεγγύην, τὴν ὑπακοὴν πρὸς τοὺς γονεῖς, τὴν πραότητα, τὴν ὑπομονήν, τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον, τὸ θνήσκειν ὑπὲρ τῶν ἱερωτέρων ἰδεωδῶν τῆς πίστεως καὶ τοῦ καθήκοντος. Τί ἄλλο εἶναι ὁ βίος του παρὰ ἐφαρμογὴ τῆς διδασκαλίας του;

5. Τοῦτον δὲ ἐμιμήθησαν καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι. Ὑπέμειναν διωγμούς, στερήσεις, κακουχίας, φυλακίσεις, δαρμούς, πείναν καὶ δίψαν, τὰ πάντα χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ χάριν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ καὶ πλείστοι τῶν κατόπιν χριστιανῶν ἐφιλοδόξησαν νὰ ἀκολουθήσουν πιστῶς καὶ εἰς τὸν θρησκευτικὸν καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν βίον τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἔχει νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς νέφος ἀγίων καὶ μαρτύρων πυκνότατον.

Τοιοῦτον λοιπὸν ἔχοντες Ἀρχηγὸν τῆς θρησκείας μας, καὶ τοιοῦτο νέφος ἀγίων, ἅς τρέχωμεν τὸν δρόμον τῆς ζωῆς, ἔχοντες πάντοτε ὡς πολικὸν ἀστέρα εἰς τοῦ βίου τὴν θάλασσαν τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΙΜΑΤΩΝ

			Σελ.
1	Λουκ.	1,47—55 Τὸ Μεγαλυμάριον τῆς Θεοτόκου	12
2	»	1,76—79 Προφητεία τοῦ Ζαχαρίου περὶ τοῦ Ἰωάννου	14
3	»	2, 8—20 Ἡ προσκύνησις τῶν ποιμένων	18
4	»	2,29—32 Τὸ «Νῦν ἀπολύεις»	23
5	Ματθ.	2, 1—12 Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων	25
6	»	2,19—23 Ἐπίανδος τῆς Ἁγίας οἰκογενείας ἐξ Αἰγύπτου	28
7	Λουκ.	2,41—51 Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῶ	31
8	Ματθ.	3,13—17 Ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ	39
9	Ἰωάν.	2, 1—11 Ὁ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας γάμος	45
10	Ματθ.	9,14—17 Ἡ περὶ νηστείας ὁμιλία τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τελῶνου Ματθαίου	68
11	»	6, 9—13 Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ	81
12	»	8, 5—13 Ἡ θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ Ἑκατοντάρχου	84
13	Μαρκ.	16,34—44 Ὁ πρῶτος πολλαπλασιασμός τῶν ἁρτῶν	95
14	Ματθ.	15,21—28 Ἡ Χαναναία	97
15	Λουκ.	10,25—37 Ὁ καλὸς Σαμαρεΐτης	103
16	Μαρκ.	10,13—16 Ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶν τὰ παιδιά	115
17	Ἰωάν.	11,33—44 Ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου καὶ ἀνάστασις αὐτοῦ	118
18	Ματθ.	25,31—46 Ἡ παραβολὴ τοῦ ποιμένος τοῦ χωρίζοντος τὰ πρόβατα	127
19	»	26,36—45 Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ	135
20	Ἰωάν.	19, 1—16 Ὁ ἐμπαιγμός τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν	140
21	Ματθ.	27,62—66 Ἡ ἀσφάλις τοῦ τάφου	150
22	Ἰωάν.	20, 3—10 Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Ἰησοῦ	153

Π Ι Ν Α Ε

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΤΩΝ

Σελ.

Α' πραγμάτων	1. Βιβλίον κυλινδρικόν ἐκ μεμ- θράνης	65
	2. Λύχνος τοποθετημένος ἐπὶ λυχνοστάτου	67
	3. Ἀλαβάστρινα μυροδοχεῖα	128
	4. Μαστίγιον διὰ τὴν ποινὴν τῆς μαστιγώσεως	139
	5. Εἶδη τινὰ σταυρώσεως	140
	6. Σταυρὸς	142
	7. Συνηθέστερος τρόπος σταυ- ρώσεως	146
	8. Τάφοι λαξευμένοι ἐντὸς βρά- χων	148
	9. Λίθος κεκυλισμένος καὶ ἐ- σφραγισμένος πρὸ τοῦ ἀ- νοίγματος τάφου	150

Β' Ἰησοῦ Χριστοῦ	1. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Χρι- στοῦ	100
	2. Ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶν τὰ παι- δία	113
	3. Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος	130
	4. Ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ	143
	5. Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ	137

ΧΑΡΤΑΙ	1. Ἡ Παλαιστίνη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Χριστοῦ.	6
	2. Τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Χριστοῦ	105

ΜΝΗΜΟΤΕΧΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΣΕΙΡΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

1. Σίμων Πέτρος.
2. Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.
3. Ἰάκωβος ὁ Ζεβεδαίου.
4. Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ.
5. Φίλιππος.
- 6.. Βαρθολομαῖος ἡ Ναθαναήλ
7. Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος
8. Ματθαῖος ὁ τελώνης.
9. Ἰάκωβος ὁ Ἀλφαίου.
0. Ἰούδας ὁ υἱὸς Ἰακώβου ὁ
λεγόμενος καὶ Θαδδαῖος ἡ
Λεβθαῖος.
11. Σίμων ὁ Ζηλωτὴς ἡ Κανα-
νίτης.
12. Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης
(καὶ μετὰ τὴν προδοσίαν
ἀντὶ τοῦ Ἰούδα τούτου ὁ
Ματθίας).

ΘΑΥΜΑΤΑ

1. Τὸ ἐν Κανᾶ θαῦμα : μετα-
βολὴ ὕδατος εἰς οἶνον.
2. Θεραπεία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἁ-
ξιωματικοῦ ἐν Καπερνα-
ούμ.
3. Ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς
τοῦ Ἰαίρου.
- 4 Θεραπεία τοῦ παραλύτου εἰς
Ἱεροσόλυμα.
5. Θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ
Ἑκατοντάρχου.
6. Πολλαπλασιασμὸς τῶν ἄρ-
των.
7. Θεραπεία τῆς θυγατρὸς τῆς
Χαναναίας.
8. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτή-
ρος.
9. Θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυ-
φλοῦ.
10. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.
- 11.. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.
12. Ἡ ἐπιστροφή καὶ ἀνάθλιψις
τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ

Παραβολαὶ ἐστὶν τῆς
βιβλικῆς ἀποστολῆς

1. τοῦ σπορέως
2. τῶν ζιζανίων
3. τῆς σαγῆνης
- 3' τοῦ συνάπεως
5. τῆς ζύμης.

6. τοῦ καλοῦ Σαμαρει-
του.
7. τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.
8. τρυφηλοῦ πλουσίου.
9. Τελώνου καὶ Φαρισαί-
ου.

Παραβολαὶ τῆς
Μελλούσης Κριτικῆς

10. τῶν Δέκα Παρθένων
11. τῆς Ξηρανθείσης
12. τῶν ταλάντων.
13. τῆς Μελλούσης

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Α' ΛΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ Β' ΔΙ' ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΛΟΓΟΥ

1. Ἡ Μετάνοια : ἀνάγκη αὐτῆς διὰ τὴν σωτηρίαν.
2. Συνομιλία τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὸν Νικόδημον : περὶ τῆς διὰ
τοῦ Βαπτίσματος γεννήσεως.
3. Συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὴν Σαμαρεῖτιδα : ἡ ἀληθινὴ
λατρεία τοῦ Θεοῦ.
4. Περί νηστείας τῶν Μαθητῶν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

5. Ἡ ἐπι τοῦ Ὄρους ὁμιλία (δέσημη διδασκαλιῶν).
 6. Ἡ ἀφώρτης τῶν παιδιῶν καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ παιδιοῦ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 7. Περί τῶν δυσκολιῶν τοῦ πλοῦτου διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν (Πλούσιος νεανίσκος).
 8. Περί τῶν μὴ ἰδόντων καὶ πιστευόντων (Θωμᾶ δυσπιστία).
 9. «Οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν».
 10. Ἡ περὶ ἐνότητος τῶν χριστιανῶν διδασκαλία: ἄμπελος καὶ κλήματα.
 11. Προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν καὶ ὅλου τοῦ κόσμου (Ἀρχιερατικὴ Προσευχή).
 12. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἐπιγείου βίου τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του: «μαρτυρεῖν τῇ ἀληθείᾳ».
 13. Ἡ ἱερότης τοῦ ναοῦ καὶ τὸ καθῆκον τῆς εὐλαβείας πρὸς τὸν ναόν.
 14. Ἡ κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὴν Κυριακὴν ἀγαθοεργία: «τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον».
- Γ' ΑΙ ΔΙΑ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ
 Δ' ΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΓΕΝΕΙ
 Ε' ΑΙ ΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ

ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΙ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Α'. 46—49	*Εξ Ἀντιοχείας Συρίας εἰς Σελεύκειαν, Κύπρον, Πέργην, Ἀντιόχειαν Παιδείας, Ἰκόνιον, Λύστρα, Δέρβην, Ἀττάλειαν.
*Ἐπιστροφή εἰς Ἀντιόχειαν Συρίας.
Β'. 51—54	*Εξ Ἀντιοχείας Συρίας. *Ἐπίσκεψις τῶν προαναφερθεισῶν Ἐκκλησιῶν. Εὐαγγελισμὸς Τρωάδος, Μακεδονίας, Ἀθηνῶν, Κορίνθου.
*Ἐπιστροφή εἰς Ἀντιόχειαν Συρίας με προσέγγισιν εἰς Ἔφεσον. Ἀνάβασις εἰς Ἱεροσόλυμα.
Γ'. 55—60	*Εξ Ἀντιοχείας Συρίας. Συρία, Γαλατία, Κιλικία, Φρυγία, Ἔφεσος, Μακεδονία, Κόρινθος.
*Ἐπιστροφή εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τῶν νήσων Αἰγαίου καὶ με προσέγγισιν εἰς Μίλητον.
Δ'. 64—68	59—61. Α' φυλάκισις ἐν Καισαρεῖα Παλαιστίνης.
62—64. Β' φυλάκισις ἢ Α' ἐν Ρώμῃ.
*Ἐκ Ρώμης: πιθανῶς εἰς Ἰσπανίαν, Κρήτην, Ἔφεσον, Μακεδονίαν, Ἠπειρον.
Τελευταία ἢ Β' φυλάκισις ἐν Ρώμῃ καὶ θάνατος αὐτοῦ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

A

ἀ γ α λ λ ι ἄ ω-ῶ (ἐπί τινι)=εὐφραίνομαι, σκιρτῶ ἀπό χαρὰν (διά τι). Ἡ φράσις: «ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτηρί μου»=ἐσκίρτησεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ χαρὰν, τῆς ὁποίας αἷτιος εἶναι ὁ Θεὸς ὁ σωτὴρ μου. Ὁ ἀόριστος ἐτέθη ἀντὶ ἐνεστῶτος, ἵνα δειχθῆ ὅτι ἡ ἀγαλλίασις αὐτὴ ἔχει ἀρχίσει, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Ἄγγελος εὐηγγελίσθη τὴν Θεοτόκον.

ἀ γ ι α σ θ ἦ τ ω' προστακτ. μὲ σημασίαν δεήσεως=δὸς νὰ δοξασθῆ.

ἀ γ ι ο ς' ὁ ἀμέτοχος πάσης ἀμαρτίας (ἐπὶ τοῦ Θεοῦ). Εἰς τὴν φράσιν «ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ»=ἐπαινετὸν (ἅς εἶναι), δεδοξα-σμένον (ἅς εἶναι) τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

ἀ γ ν α φ ο ς' ἀκατέργαστος' σκληρός.

ἀ γ ρ α υ λ ἔ ω-ῶ=διανυκτερεύω εἰς τὸ ὑπαιθρον ἄγρυπνος.

α ἰ ῶ ν, ὁ' κυρίως: ἄπειρον διάστημα χρόνου. Ἡ φράσις «εἰς τὸν αἰῶνα»=αἰωνίως.

ἀ κ ρ ι θ ὁ ω-ῶ=ἐξακριβῶνω' μανθάνω ἀκριβῶς.

ἀ ν α κ α θ ἰ ζ ῶ=κάθημαι ἔχων τὸ ἄνω ἦμισυ μέρος τοῦ σώματος μου ὀρθὸν (σταυροπόδι).

ἀ ν α κ λ ι θ ἦ σ ο ν τ α ι' παθ. μέλλ. τοῦ ἀνακλίνομαι=παρακάθημαι εἰς τὴν τράπεζαν ἐξηπλωμένος. Οἱ Ἰουδαῖοι παρέλαθον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ρωμαίους τὴν συνήθειαν νὰ τρώγουν ἐξηπλωμένοι εἰς τὰ «διθῶνιά» των. Ἐν Ματθ. 3,11 ὁ Ἰησοῦς παραβάλλει τὴν αἰώνιον μακαριότητα πρὸς μεγαλειῶδες συμπόσιον.

ἀ ν α τ ο λ ῆ ἦ φράσις «ἐν τῇ ἀνατολῇ» Ματθ. 2,2=ὅτε ἀνέτελλεν Ἐν Ματθ. 2,9=εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Παλαιστίνης (ἄρα εἰς τὴν πατρίδα των). Ἡ φράσις «ἀνατολὴ ἐξ ὕψους» λεγομένη περὶ τοῦ Σωτῆρος=θεία φωτεινὴ ἐμφάνισις (ἦλθεν ὁ Σωτὴρ φῶς ἐξ οὐρανοῦ, φωτίζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἰωάνν. 1,9).

ἀ ν α τ ο λ α ἰ. Ἐν Ματθ. 2,1=μέρη κείμενα ἀνατολικῶς τῆς Παλαιστίνης. Ἡ φράσις «ἀνατολαὶ καὶ δυσμαὶ» ἐν Ματθ. 8,11 σημαίνει: ὅλας τὰς χώρας.

ἀ ν ε ἰ λ ε' ἐνεργ. ἀόρ., β' τοῦ ἀναιρῶ=φονεῶ.

ἀ ν έ σ τ η=ἐσηκώθη. Ἐν Λουκ. 10.25=ἤλθεν εἰς τὸ μέσον.

ἀ ν ε υ ρ ῖ σ κ ω=κατορθῶνω (μετὰ προηγουμένην ἔρευναν) νὰ εὔρω.

ἀ ν τ ι λ α μ θ ἄ ν ο μ α=βοηθῶ. «Ἀντελάβετο Ἰσραήλ... μνησθῆναι ἐλέους»=ἐβοήθησε τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, ἵνα ἐνθυμηθῆ (ἐνθυμούμενος) τὰς εὐσπλαγχνικὰς ἐπαγγελίας.

ἀ π ο κ ἄ λ υ ψ ι ς' ἢ φράσις «εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν»=προωρισμένον νὰ φανερωθῆ εἰς ἔθνη.

ἀ π ο λ ύ ω=ἀφίνω ἐλεύθερον, λύω (τινά) ἀπὸ τοὺς δεσμούς. Ἐν Λουκ. 2,29 ἀπολύεις=ἀπόλυσον=λῦσαι ἀπὸ τοὺς σωματικούς δεσμούς, δός μοι τὸν θάνατον.

ἄ ρ τ ι=ῥῶρα, αὐτὴν τὴν στιγμήν.

Ἄ ρ χ ἔ λ α ο ς, υἱὸς τοῦ βρεφοκτόνου Ἡρώδου, τετράρχης τῆς Ἰουδαίας, Σαμαρείας καὶ Ἰδουμαίας. Ἦρξεν ἀπὸ τοῦ 4—14 μ. Χ. Ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ὀκταβιανοῦ Αὐγούστου ἐξωρίσθη εἰς Βιέννην, ὅπου καὶ ἀπέθανεν.

ἄ ρ χ ι ε ρ ε ἰ ς. Ὁ τίτλος «ἀρχιερεὺς» ἐννοεῖ: α') τὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἀνώτατον κληρικὸν τῆς Μωσαϊκῆς Ἱεραρχίας β') τὸν πρῶνν χρηματίσαντα τοιοῦτον γ') τὸν ἐξ ἀρχιερατικῆς γενεᾶς καταγόμενον δ') τοὺς ἀρχηγούς τῶν 24 ἡμεριῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Δαυὶδ διήρεσε τοὺς ἱερεῖς. Ἡ φράσις «ἀρχιερεῖς, γραμματεῖς καὶ πρεσβύτεροι»=τὸ Μέγα Συνέδριον.

ἄ ρ χ ι τ ρ ῖ κ λ ι ν ο ς, ὁ συμποσιάρχης· ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ συμποσίου. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέγει ὅτι οἱ ἀρχιτρίκλινοι εἶχον ἔργον: «τὸ κόσμῳ καὶ ἐν τάξει πάντα διατιθέναι» εἰς τὸ συμπόσιον. Εἶχον καὶ τὸ καθῆκον νὰ δοκιμάζουν τὰ φαγητὰ καὶ τοὺς οἶνους.

ἄ σ τ ῆ ρ' «εἶδομεν αὐτοῦ τὸν ἀστέρα»=τὸν ἀστέρα, ὁ ὁποῖος ἐφάνερωκε τὴν γέννησιν αὐτοῦ. Ἐν Ματθ. 2,7 «τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος»=τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀστέρος· καθ' ὃν ὁ ἀστὴρ ἐφαίνετο.

ἰ α ὕ ρ ι ο ν' «ἐπὶ τὴν αὔριον»=τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

B

β α σ ι λ ε ἰ α=βασιλείον, κράτος, «Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» ἢ «βασιλεία τοῦ Θεοῦ» ἐννοεῖται διττῶς: α') ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἠχοῦσθαι ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

στοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ ὁποία εἶναι πνευματικὸν Κράτος, τοῦ ὁποίου βασιλεὺς μὲν εἶναι ὁ Χριστός, νόμος τὸ θέλημά του καὶ ὑπῆκοοι οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· β') ἡ αἰώνιος μακαριότης. Ἡ φράσις «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου»= κατ' ἔννοιαν) δὸς νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὸν κόσμον τοιαύτη τάξις πραγμάτων, ὥστε νὰ κυριαρχῇ τὸ θέλημά Σου.

β ἑ ῥ ἡ τ α ἰ' ἐν Ματθ. 5, 6=κατάκειται (εἰς τὴν κλίνην)

β ἡ θ λ ε ἔ μ τ ῆ ς Ἰ ο υ δ α ἰ α ς ὁ προσδιορισμὸς τῆς Ἰουδαίας τίθεται πρὸς διάκρισιν τῆς Βηθλεὲμ τῆς φυλῆς Ζαβουλῶν. Ἐκεῖτο περίπου εἰς ἀπόστασιν δύο ὥρων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, πρὸς νότον αὐτῆς. Καλεῖται καὶ «πόλις Δαυὶδ» ὡς πατρίς τοῦ Δαυὶδ.

β ρ α χ ἰ ω ν' ἡ φράσις «ἐν βραχίονι αὐτοῦ»=διὰ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ=διὰ τῆς παντοδυναμίας αὐτοῦ.

Γ

Γ α λ ι λ α ἰ α ς θ ἄ λ α σ σ α. Καλεῖται καὶ «Τιβεριάδος θάλασσα» καὶ «Λίμνη τῆς Γεννησαρέτ» ἢ «Λίμνη τῆς Καπερναούμ». — Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι περὶ τοὺς 650 πόδας χαμηλότερα τῆς Μεσογείου. Τούτου ἕνεκα ἐπικρατεῖ εἰς αὐτὴν τὸ θέρος μεγάλη θερμότης.

γ ε ν ἄ τ α ἰ' ἐν Ματθ. 2, 4=εἶναι γεγραμμένον (ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ) ὅτι θὰ γεννηθῇ.

γ ε ν η θ ἦ τ ω' προστ. παθ. ἀορ. α' τοῦ γίγνομαι μὲ σημασίαν δεήσεως=δὸς νὰ γίνῃ.

γ ρ α μ α τ ε ἰ ς· οἱ ἔρμηνευταὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οἱ Ἰσραηλιτικοὶ θεολόγοι. Ἐλέγοντο καὶ «νομικοί» ἢ «νομοδιδάσκου (Πρὸβλ. τὴν λέξιν ἀρχιερεῖς). Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἱ «γραμματεῖς» εἶχον μέγα ἀξίωμα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις. Γενικῶς ἦσαν μεμορφωμένοι θρησκευτικῶς, ἀποφοιτῶντες ἀπὸ τὰς Σχολὰς τῶν Ραββίνων, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀποκλειστικὸν ἔργον των, ὡς ἄλλοτε, ἡ ἔρμηνεία τοῦ Νόμου. Εἶχον εὐρύτερον στάδιον ἐργασίας. Ἦδύναντο νὰ κάμνουν καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἔρμηνευτοῦ, ἠδύνατο ὁμοίως ὁ «γραμματεὺς» νὰ γείνῃ καὶ μέλος τοῦ Μεγάλου Συνεδρίου ἢ διευθυντῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δηλαδὴ δικαστικὸς ἢ ἐκπαιδευτικὸς λειτουργός. Ἦδύναντο ἐπιπλέον νὰ ἐπιτελοῦσαν καὶ ἄλλοις ἔργοις.

ἀντέγραφον τὴν Παλαιάν Διαθήκην, ἐφύλαττον τὰ ἱερά χειρό-
γραφα αὐτῶν τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰς Συναγωγάς, συνέτατ-
τον καὶ συμβόλαια καὶ πράξεις διαζυγίων. Διὰ τὰς νομικῆς
φύσεως ταύτας πράξεις ἐκαλοῦντο καὶ ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν:
«νομικοὶ» (Ματθ. 22, 35). Οἱ γραμματεῖς ἀπέδιδον, καθὼς καὶ
οἱ Φαρισαῖοι, μεγάλην σημασίαν εἰς τὰς «Παραδόσεις τῶν Πρε-
σβυτέρων».

γ ρ α φ ἦ, ἡ Ἁγία Γραφή. Ἐν Ἰωάν. 20, 9=αἱ διάφοροι προφη-
τεῖαι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Γ ε θ σ η μ α ν ἦ, ἡ κῆπος εὐρισκόμενος εἰς τοὺς πρὸς τὴν Ἱερου-
σαλήμ πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. Ἡ λέξις σημαίνει ἐλαι-
οτριβεῖον. Ἐντὸς τοῦ κήπου ἦτο ἐλαιοτριβεῖον.

Δ

δ ε ὀ ρ ο=ἔλα (παρακελευστικὸν μόνιον).

δ ἦ=λοιπόν.

δ η ν ἄ ρ ι ο ν, τ ὁ ἄργυροῦν ρωμαϊκὸν νόμισμα κατὰ τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰσοδυνάμει περίπου πρὸς 0,70 τῆς πρυ-
πολεμικῆς δραχμῆς. Σημερινὰς δραχμὰς περίπου 15.

δ ι ἄ κ ο ν ο ς, ὁ=κυρίως: ὁ ὑπῆρέτης· εἰς τελετουργικὴν χρῆσιν
ὁ κατώτερος ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς ἱερωσύνης.

δ ι κ α ι ο σ ὺ ν η, ἡ Ἐν Ματθ. 3,15=τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

δ ι κ α ι ο ὦ ν ἔ α υ τ ὸ ν = (Ἐν Λουκ. 10, 28) νὰ δικαιολογήσῃ
τὸν ἑαυτόν του (ὅτι τάχα καλῶς ἔκαμε τὴν ἐρώτησιν τὴν ὁποί-
αν ἔκαμε).

Δ ὀ ξ α Κ υ ρ ῖ ο υ· λάμπις, ἡ ὁποία ἦτο σημεῖον τῆς παρουσίας
τοῦ Κυρίου. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ=δοξασμένος ἅς εἶναι ὁ Ὑ-
ψιστος Θεός. Δόξα (πρέπει), τῷ ἐν Ὑψίστοις Θεῶ.

δ υ ν α τ ὸ ς, ὁ ὡς ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ, ὁ παντοδύναμος.

δ υ ν ἄ σ τ η ς, ὁ ὁ ἰσχυρὸς ἐν γένει· ἰδίᾳ, οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγε-
μόνες.

Ε

ἐ α υ τ ὸ ὅ ς· Ἐν Ἰωάνν. 20, 10 πρὸς ἑαυτὺς=εἰς τοὺς οἴκους των.

ε ἰ δ υ ἰ α μετ. χρ. παρακ. τοῦ οἶδα=γνωρίζω.

ε ἰ ρ ἦ ν η «εἰρήνη ὑμῖν» χαιρετισμὸς παρ' Ἑβραίοις=ὁ Θεὸς νὰ
σᾶς δίδῃ ψυχικὴν γαλήνην. Ἡ φράσις «ἐν εἰρήνῃ» (Λουκ. 2,
29)=ἐν ἡσυχίᾳ· μετὸν θάνατον τοῦ δικαίου, τοῦ ἐπιτυχόντος πα-
ρὰ τοῦ Θεοῦ ὅ,τι ἐπόθει.

εἰ σενέγκης (μὴ) ἐνεργ. ἀόρ. β' τοῦ εἰσφέρω=(κατ' ἐν-
νοίαν)βοήθησέ μας (ἐπειδὴ εἴμεθα πλάσματα ἀδύνατα) νὰ νι-
κῶμεν κάθε ἀφορμὴν, ἢ ὅποια μᾶς παρασύρει εἰς τὴν ἁμαρτί-
αν. Μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ πέσωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

ἐκπειράζων, ἐν Λουκ. 10,25 τὸ πείραγμα τοῦ νομικοῦ συ-
νίστατο εἰς τοῦτο: ὅτι προσεπάθει νὰ ἐξελέγξῃ τὸν Ἰησοῦν Χρι-
στόν, ἂν καὶ κατὰ πόσον διδάσκη πράγματα σύμφωνα μὲ τὸν
Νόμον.

ἐλάσσω, ἐν Ἰωάν. 2,10=κατωτέρας ποιότητος (οἶνος).

ἐνεθριμῆσατο, μέσος ἀόρ. α' τοῦ ἐμβριμῶμαι=ἀγανα-
κτῶ «ἐνεθριμῆσατο τῷ πνεύματι»=ἠγανάκτησεν ἐν τῇ ψυχῇ του,
ἐνδομούχως. Κατ' ἄλλους, ἐστέναξε βαθύτατα. Ἐν Ἰωάνν. 11,
33, ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Ἰησοῦ εἶχε διπλοῦν λόγον: πρῶτον ἠ-
γανάκτησεν κατὰ τοῦ θανάτου, ὅστις προὔξηνσε τόσο μεγάλην
λύπην, ἠγανάκτει ἀκόμη περισσότερο διὰ τοὺς Ἰουδαίους, οἱ
ὅποιοι, ἐνῶ τώρα συνεκινεῦντο ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου,
μετ' ὀλίγον καιρὸν θὰ ἐλάμβανον ὡς ἀφορμὴν αὐτὴν ταύτην
τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου διὰ νὰ ζητοῦν καὶ τὸν Ἰησοῦν νὰ
φονεύσουν καὶ τὸν Λάζαρον.

ἐνέπλησεν, ἐνεργ. ἀόρ. α' τοῦ ἐμπίπλημι=γεμίζω, πλου-
τίζω.

ἐξεκομίζετο, (Ἐπὶ νεκροῦ)=ἐκηδεύετο.

ἐξῆς, ἡ φράσις «ἐν τῷ ἐξῆς»=τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

ἐξουσία, «ἄνθρωπος ὑπὸ ἐξουσίαν» (Ματθ. 8,9)=ἄνθρωπος
ἐξουσιαζόμενος, ἔχων ἀνωτέρους του.

ἐξώτερον σκότος, ὁ Ἄδης, ὁ ἐξω τῆς «βασιλείας τοῦ
Θεοῦ» τόπος.

ἐπέταξε, ἐνεργ. ἀόρ. α' τοῦ ἐπιτάσσω=διατάσσω.

ἐπίθλημα, τὸ=ἐμβάλλωμα.

ἐπιθληματος ἐπίιματίου παλαίου (παραβο-
λή). Εἰς τὴν παραβολὴν ταύτην (Ματθ. 9,16) τὸ «ἐπίθλημα» εἶ-
ναι αἱ διδασκαλίαι τοῦ Σωτῆρος, ὁ Χριστιανισμὸς· τὸ «παλαι-
ὸν ἱμάτιον» ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία μὲ τὰ διάφορα ἔθιμά της. Τὸ
συμπέρασμα: ὁ χριστιανισμὸς εἶναι αὐτοτελής, ἐπομένως εἰς
τὰ θρησκευτικὰ του ἔθιμα, ὅποῖον καὶ ἡ νηστεία, θὰ δώσῃ τὴν
μορφήν τὴν ἰδικήν του καὶ δὲν θὰ δεσμευθῇ ἀπὸ τὰ Ἰουδαϊκὰ
ἔθιμα. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἐπιγνοῦς ἐν ἑαυτῷ, (Μάρκ. 5,30) = ἐπειδὴ ἠσθάνθη εἰς τὸν ἑαυτὸν του.

ἐπιούσιος, ὁ (ἄρτος) = ὁ ἀπαραίτητος διὰ τὴν συντήρησίν μας.

ἐπιφᾶνα = ἵνα ἀνατείλῃ καὶ φωτίσῃ.

εὐαγγελίζομαι τινι = φέρω εἰς τινὰ καλὴν ἀγγελίαν. Ἡ φράσις «εὐαγγελίζομαι χαρὰν μεγάλην» = ἀναγγέλλω εἶδησιν, ἡ ὁποία ὡς ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ χαρὰν μεγάλην.

εὐδοκῶ (τινι) = εὐαρεστοῦμαι εἰς τινὰ, ἐκφράζω τὴν πλήρη εὐαρέσκεϊάν μου εἰς τινὰ. Ἡ φράσις «ἐν ᾧ εὐδόκησα» = εἰς τὸν ὁποῖον πλήρως εὐηρεστήθην, ἐπομένως = «τὸν ὁποῖον ἀμερίστως ἀγαπῶ» καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἀναθέτω τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην μου.

Η

ἡγεμόνων, ἄρχων. Ἡ φράσις «ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα» = μεταξὺ τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα.

ἡγοῦμενος = ἄρχων, βασιλεύς.

ἡδεῖ, ἡδεῖσαν' ὑπερσυν. τοῦ οἶδα.

Θ

θησαυροί, οἱ' Ἐν Ματθ. 2,11 = τὰ θησαυροφυλάκια.

Ι

ἰδιοῦν' Λουκ. 10,34 = ἰδικόν του.

Ἰεριχώ, ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Χαναάν, κειμένης πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου, εἰς ἀπόστασιν 150 σταδίων ἀπὸ Ἰερουσαλήμ. Ἡ πόλις αὕτη κατεστράφη ἐπανειλημμένως, τελευταίως δὲ τῷ 637 μ. Χρ. ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

ἰερόν, τό, γενικῶς εἰπεῖν ὀλόκληρος ὁ ναός τοῦ Σολομῶντος μὲ τὰ ποικίλα ἐξαρτήματα (ὡς ἐν Λουκ. 2,27)· εἰδικώτερον ὅμως καὶ συνηθέστερον ἐννοεῖται ὁ ἐξωτερικὸς περιβόλος τοῦ ναοῦ μὲ τὰς διαφόρους στοάς του (ὡς ἐν Λουκ. 2,46).

Ἰερουσαλήμ (ἡ) ἢ Ἰεροσόλυμα (τά), ἡ πρωτεύουσα τῆς Παλαιστίνης, ἡ πόλις τῶν ἱερωτάτων ἀναμνήσεων τῶν Χριστιανῶν, διασημοτάτη ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτῇ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς τοῦ Σωτῆρος. Κατεστράφη ἐπανειλημμένως ἀπὸ διαφόρους κατακτητὰς. Τρομερωτάτη ἦτο ἡ καταστροφή αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Τίτου τῷ 70 μ. Χρ. Περί τὸ

136 μ. Χρ. ἀνφοκοδόμησε τὴν πόλιν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀδριανός. Διάφοροι κατακτηταὶ ἐπέερασαν ἔκτοτε ἀπὸ αὐτῆν. Ἀπὸ τοῦ 1917 ὀλόκληρος ἡ Παλαιστίνη ἠλευθερώθη ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ διοικεῖται ἔκτοτε ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας κατ' ἐντολὴν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἰ ο υ δ α ί α, ἐν Λουκ. 7,17, νοεῖται ἡ ὅλη Παλαιστίνη.

Ἰ σ ρ α ῆ λ, ὁ (μετωνυμικῶς) ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός. Εἰς τὸ Μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου λέγεται ὁ λαὸς οὗτος «παῖς τοῦ Θεοῦ» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος μόνος αὐτὸς ἐλάτρευε τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

Κ

κ α θ α ρ ι σ μ ό ς, ἡ φράσις «κατὰ τὸν καθαρισμόν» (Ἰωάν. 2,6)=διὰ τὸν καθαρισμόν. Οἱ Ἰουδαῖοι συνείθιζον νὰ νίπτουν τὰς χεῖρας πρὸ καὶ μετὰ τὸ φαγητόν, ὡς καθῆκον ἐπιβεβλημένον ὑπὸ τῆς Θρησκείας.

κ α θ ε ἰ λ ε, ἐνερ. ἀόρ. β' τοῦ καθαιρῶ=κατακρημνίζω, ἐκθρο- νίζω.

Κ α π ε ρ ν α ο ύ μ, ἡ πόλις παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, πρὸς τὰ ΒΔ αὐτῆς. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο κέντρον τῆς δημοσίου δράσεως τοῦ Σωτῆρος, δι' ὃ καὶ ὠνόμαζεν αὐτὴν «ἰδίαν» (=ἰδικήν του) πόλιν. Πιθανῶς ἡ Καπερναοὺμ ἔκειτο ἐκεῖ, ὅπου εὑρίσκειται σήμερον τὸ χωρίον Τέλ-χούμ.

κ α τ α κ λ ά ω-ῶ=κόπτω τεμάχια τεμάχια.

κ α τ ε υ λ ο γ έ ω-ῶ=εὐλογῶ ἐνθέρμως.

κ ε ι ρ ί α, ἡ ταινία, διὰ τῆς ὁποίας περιετύλισσον τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ (ἐν εἴδει φασκίᾶς τῶν νηπίων).

κ ρ ά τ ο ς, τὸ=δύναμις. Ἡ φράσις «ἐποίησε κράτος=(καθ' ἐθραΐσμόν) ἔκαμεν ἔργα μεγάλης δυνάμεως, κραταιά.

κ υ ν ά ρ ι α, τά. Ἐν Ματθ. 15, 26 μεταφορικῶς ἐννοοῦνται οἱ εἰδωλολάτραι.

Μ

μ ά γ ο ι, σοφοὶ ἄνδρες παρὰ τοῖς Πέρσαις καὶ Βαβυλωνίσις. Εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν ἦσαν καὶ ἱερεῖς. Ἦσχυλοῦντο εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀστρολογίαν.

μ α κ ά ρ ι ο ς, εὐδαίμων, εὐτυχής.

μ α κ α ρ ί ζ ω, μέλλ. μακαριῶ=καλοτυχίζω. Κατὰ τὸν ἅγιον Πηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Γρηγόριον, ἐπίσκοπον Νύσσης, «Μακαριότης ἐστὶ περίληψις παν-
τὸς ἀγαθοῦ».

Μ α χ α ι ρ ο ὦ ν τ ο ς φρούριον. Εὐρίσκετο πρὸς Βορρᾶν τῆς
Νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ πλησίον τῶν συνόρων τῆς Ἀραβίας.

μ ε γ α λ ὦ ν ω=ὕμνω, δοξάζω.

μ ε τ ρ η τ ῆ ς, ὁ, εἶδος ἀττικού μέτρου ὑγρῶν, χωρητικότητος
29 ὀκάδων καὶ 64 δραμιῶν.

Ν

ν η σ τ ε ῖ α ἢ Ἰουδαϊκὴ νηστεία, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἦτο
πλήρης ἀποχὴ τροφῆς ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας. Αἱ πλεῖ-
σται νηστεῖαι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ὠρίσθησαν εἰς ἀνάμνησιν
ἰδίᾳ λυπηρῶν γεγονότων. Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ὄπαδοί των ἐνή-
στευον καὶ κάθε Δευτέραν καὶ Πέμπτην, διότι, ὡς ἔλεγον, κατὰ
μὲν τὴν Δευτέραν ἀνέβη ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ Σινᾶ, τὴν δὲ Πέμπτην
κατέβη.

ν υ μ φ ῖ ο ς, ὁ, ἐν Ματθ. 9, 15 ἐνοεῖ ἑαυτὸν ὁ Χριστός. Κατὰ
τὴν παρομοίωσιν τοῦ Χριστοῦ, οὗτος διατελεῖ εἰς σχέσιν νυμ-
φίου πρὸς τοὺς μαθητάς του, οἱ ὅποιοι ἐν συνόλω ἀποτελοῦμεν
ὡς νύμφην τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις ὀφείλει εἰς αὐτὸν
πίστιν καὶ ὑπακοήν.

Ο

ὁ δ ὁ ς ε ἰ ρ ῆ ν η ς, (μεταφ.) βίος ἀπληλαγμένος ἀμαρτιῶν καὶ
τῶν ἐκ τούτων παρεπομένων ἀνησυχιῶν.

ὁ θ ὀ ν ι α, τὰ ἰάθανα (ἰδὲ λέξιν κειρία).

ὁ τ ι, ἐν Ματθ. 6, 13, Λουκ. 2, 49, 2, 11—30, Ἰωάν. 11, 41=διότι. Ἡ
φράσις «τὶ ὅτι»=διότι.

ο ὕ δ ἔ π ω=ἀκόμη μέχρι τοῦδε.

ο ὕ π ω=ἀκόμη δέν.

ὁ φ ε ἰ λ ῆ μ α τ α, τὰ=τὰ ἀμαρτήματα. Αἱ ἀμαρτίαι εἶναι, τρό-
πον τινά, (ἠθικὰ) χρέη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὰ ὅποια ὀφείλομεν
νὰ ἐξοφλῶμεν δι' ἀγαθῶν πράξεων καὶ μετανοίας.

ὁ φ ε ἰ λ ἔ τ η ς ἡ μ ῶ ν, ἐν τῇ Κυριακῇ προσευχῇ νοεῖται πᾶς ὅστις
ὀπωσδήποτε ἠμάρτησε πρὸς ἡμᾶς μὲ τὴν διαγωγὴν του.

ὁ ψ ι ς ἡ=τὸ πρόσωπον.

Π

π α ρ α γ ῖ ν ο μ α =έρχομαι.

π α ρ α κ α λ ο ὄ μ α ἰ=παρηγοροῦμαι (παρακληθῆναι).

Π α ρ α θ ο λ ῆ. «Λόγος ὡς περὶ γενομένου, μὴ γενομένου μὲν κατὰ τὸ ρητόν, δυναμένου δὲ γενέσθαι» (Ὠριγένης). Ἡ π α ρ α θ ο λ ῆ εἶναι συγγενῆς μὲ τὴν ἄ λ λ η γ ο ρ ῖ α ν.

π α τ ῆ ρ, ἐν Λουκ. 2,49 «ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου»=ἐν τοῖς οἰκήμασι τοῦ πατρὸς μου, ἄρα : ἐν τῷ νᾶφ.

π ε ι ρ α σ μ ὁ ς, ὁ, δοκιμασία: οἰαδήποτε περιστατικὰ καὶ ἀφορμαί, αἱ ὅποιαί μᾶς παρασύρουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ λέξις «πειρασμός» σημαίνει καὶ τὸν «διάβολον» ὡς αἴτιον τῶν πειρασμῶν.

π λ ῆ ρ ω μ α, τό· ἐν Ματθ. 9,16=αὐτὸ τοῦτο τὸ ἐπίβλημα τὸ ὑποῖον πρόκειται νὰ γεμίση (νὰ πληρώση) τὸ κενὸν τοῦ ἐν δύματος.

π ο ι μ α ν ε ἰ, μέλλ. τοῦ πομαίνω=κυβερνῶ πατρικῶς.

π ο λ λ ἄ, ἐν Ματθ. 9,14=συχνά.

π ρ ὄ σ ω π ο ν, Ἡ φράσις «πρὸ προσώπου» (τινός)=ἔμπροσθεν τινος. Ἐν Λουκ. 2,31 «κατὰ πρόσωπον»=ἔμπροσθεν, πρὸς ὠφέλειαν (ὄλων τῶν λαῶν).

π υ ν θ ἄ ν ο μ α ἰ=ζητῶ νὰ πληροφορηθῶ.

P

ρ ῆ μ α, τό, Ἐν Λουκ. 2,8=πρᾶγμα. Ἐν Λουκ. 2,29=λόγος. Ὁ Θεὸς εἶχε φανερώσει εἰς τὸν Συμεῶν προηγουμένως, ὅτι δὲν θὰ ἀπέθνησκεν, ἂν δὲν ἔβλεπε τὸν Σωτῆρα τοῦ Κόσμου.

ρ ὄ σ α ἰ, προστ. μέσ. ἄόρ. α' τοῦ ρύομαι=ἀπαλλάττω.

Σ

σ η μ ε ἰ ο ν, τό, ἐν Ἰωάν. 2,11=θαῦμα: ἐν Λουκᾷ 2,12=ἀναγνωριστικὸν σημεῖον, σημάδι.

Σ ι δ ῶ ν, ἡ διάσημος πόλις τῆς Φοινίκης κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατεστράφη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τῷ 1291 μ. Χρ.

σ κ ι ἄ θ α ν ἄ τ ο υ· μεταφορικῶς: τὸ πυκνότετον σκότος τῆς ἁμαρτίας.

σ μ ὕ ρ ν α, ἡ· ἀρωματικὸν φυτὸν τῆς Ἀραβίας καὶ Αἰθιοπίας. Ἐκκρίνει ἀρωματικὸν κόμμι ἀπὸ τὸ ὅποιον κατασκευάζουν ὑγρὸν μυρωδικόν. Τοῦτο μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων νὰ «μυρώνουν» τοὺς νεκροὺς κατὰ τὴν τότε συνήθειαν.

σ ο ρ ὁ ς, ἡ· νεκροκράθβατος.

σ ο υ δ ἄ ρ ι ο ν, τό· (λατιν. λέξις)· εἶδος προσοπίου μὲ τὸ ὅποιον ἐδένετο ἡ κεφαλὴ τοῦ νεκροῦ.

σ π λ ά γ χ ν α, τά' τὰ ἐντόσθια τοῦ ζώου. Ἡ λέξις «σπλάγχνα-
ἐλέους» ἢ «σπλάγχνα οἰκτιρῶν»=εὐσπλαγχνική διάθεσις.

σ τ έ γ η, ἢ' ἐν Ματθ. 8,8 (μετωνυμικῶς)=ἡ οἰκία.

σ υ γ κ υ ρ ί α «κατὰ συγκυρίαν»=κατὰ τύχην.

σ υ μ θ ά λ λ ω, ἐν Λουκ. 2,19=συγκρίνω. Ἡ Παρθένος συνέκρι-
νε τὰ συμβαίνοντα μέ' ὅσα ἐγνώριζεν ἀπὸ τὰς γενομένας εἰς αὐ-
τὴν ἀποκαλύψεις καὶ μέ' τὰ προηγηθέντα εἰς αὐτὴν ὑπερφυσικά
γεγονότα.

σ ύ ν ε σ ι ς, ἢ=ἡ φρόνησις. Ἡ φράσις «ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς
ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ»=διὰ τὴν φρόνησιν ἢ ὅποια ἐφαίνετο εἰς τὰς
ἀποκρίσεις αὐτοῦ.

σ υ ν ἦ κ α άόρ. τοῦ συνήμι=έννοῶ.

σ ῶ μ α, ἢ φράσις «ἔγνω τῷ σώματι» (Μαρκ. 5,29)=ἠσθάνθη εἰς
τὸ σῶμά (της).

σ ω τ ἦ ρ ι ο ν, τό' ἐν Λουκ. 2,30 ἀντί: Τὸν Σωτῆρά (του). Πρῶτ.
φράσιν «γνώσιν σωτηρίας» εἰς τὸ ἐν σελίδι 11 Ἀνάγνωσμα.

Τ

τ ε τ α ρ τ α ἰ ο ς=τεσσαρῶν ἡμερῶν νεκρός.

Τ ύ ρ ο ς, ἢ, παράλιος, ὠραία καὶ ἐπίσημος πόλις τῆς Φοινίκης
κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατεστράφη ὑπὸ τῶν Αἰ-
γυπτίων τῷ 1291 μ. Χρ.

Υ

υ ἰ ο ἰ τ ο ῦ ν υ μ φ ῶ ν ο ς (καθ' Ἑβραϊσμὸν)=οἱ προσκεκλη-
μένοι εἰς τὸν γάμον.

υ ἰ ο ἰ τ ἦ ς β α σ ι λ ε ἰ α ς (καθ' Ἑβραϊσμὸν) ἐννοοῦνται οἱ
Ἰουδαῖοι οἱ ὅποιοι πρῶτοι εἶχον τὸ δικαίωμα (ἐφ' ὅσον θὰ ἐπί-
στευον εἰς τὸν Χριστὸν) νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν.

Υ ἰ ό ς τ ο ῦ ά ν θ ρ ῶ π ο υ. Ἐννοεῖται ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ἡ
φράσις εἶναι εὐλημμένη ἀπὸ τὸν Προφήτην Δανιήλ, ὅστις δι' αὐ-
τῆς ὀνομάζει τὸν Μεσσίαν, δεικνύων ὅτι ἦτο καὶ τέλειος ἄνθρω-
πος.

υ π ε ρ ἦ φ α ν ο ς ό, ἀλαζών. «Υπερήφανος διανοία καρδίας αὐ-
τῶν»=υπερήφανοι, ἀλαζόνες κατὰ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς σκέψεις
των.

Φ

Φυλακή τῆς νυκτός. Κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν συνήθειαν, διήρουν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὴν νύκτα εἰς τέσσαρα τρίωρα διαστήματα, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον φυλακὰς τῆς νυκτός. Ἡ πρώτη φυλακὴ τῆς νυκτός ἦτο ἀπὸ 6 μ.μ. ἕως 9 μ.μ. «Φυλάσσω φυλακὰς τῆς νυκτός»=ἀγρυπνῶ ὅλην τὴν νύκτα διὰ νὰ φυλάττω. Οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει ὁ Λουκᾶς (2,8) ἐφύλαττον τὰ ποιμνία των ἐκ περιτροπῆς.

Χ

Χρηματίζομα=λαμβάνω παρὰ τοῦ Θεοῦ θεῖαν ἀποκάλυψιν.

Χώρα, ἡ=τοποθεσία. Ἐν Λουκ. 2, 8 ἐνοεῖται ἡ γῆ ἡ ἀνήκουσα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Βηθλεέμ: Οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ περὶχωρα τῆς Βηθλεέμ.

Χωρὶς Ἐν Ἰωάν. 20, 7=χωριστά.

Ω

Ὥρα πολλή. Ἐν Μάρκ. 6,35 νοεῖται ὅτι ἤρχισε νὰ κλίνη ἡ ἡμέρα, δηλαδὴ νοεῖται τὸ ἀπὸ 3 μ. μεσημβρίας ἕως 6 μ. μ. χρονικὸν διάστημα.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελ.

Εἰσαγωγή : Περιεχόμενον καὶ πηγαὶ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης· σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἱεράν Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης 3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

(Σελ. 7—14)

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

1. Ἀγγελία περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Προδρόμου	7
2. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου	9
3. Ἐπίσκεψις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Ἐλισάβετ	10
4. Γέννησις· περιτομὴ καὶ ὀνομασία τοῦ Προδρόμου	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

(Σελ. 15—29)

ΝΗΠΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

5. Γέννησις τοῦ Χριστοῦ καὶ προσκύνησις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ποιμένων. Περιτομὴ καὶ ὀνομασία αὐτοῦ	16
6. Ἡ εἰς τὸν ναὸν παράστασις τοῦ Σωτῆρος	19
7. Ἡ προσκύνησις τῶν Μάγων	23
8. Φυγὴ τῆς ἁγίας Οἰκογενείας εἰς Αἴγυπτον καὶ σφαγὴ τῶν νηπίων. Ἐπάνοδος ἐξ Αἰγύπτου	26
9. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετὴς ἐν τῷ ναῷ	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

(Σελ. 30—40)

ΑΡΧΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

10. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου καὶ μαρτυρία αὐτοῦ περὶ τοῦ Χριστοῦ	33
11. Ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ. Πειρασμὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ	36
12. Οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ	40
13. Τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ : Μεταβολὴ ὕδατος εἰς οἶνον	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΟΝ

(Σελ. 41—48)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Σελ.

14. Οἱ Ἰσραηλίται	46
15. Οἱ Σαμαρεῖται	48
16. Οἱ Ἐθνικοὶ	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

(Σελ. 49—62)

ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

17. Ἡ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐκδίωξις τῶν ζαρεμπόρων καὶ τῶν ἀρ- γυραμοιβῶν	55
17. Συνομιλία τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὸν Νικόδημον	57
19. Συνομιλία τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὴν Σαμαρεῖτιδα	60
20. Ἡ Μεσσιακὴ ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ	63
21. Ἡ κλήσις τοῦ τελῶνου Ματθαίου καὶ ἡ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ φιλοξενία τοῦ Ἰησοῦ	66
22. Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

(Σελ. 63—81)

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

23. Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα	72
24. Ἐκλογὴ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων	74
25. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία τοῦ Σωτῆρος	77
26. Ἡ θεραπεία τοῦ δούλου τοῦ ἑκατοντάρχου	82
27. Αἱ περὶ τῆς «βασιλείας τῶν Οὐρανῶν» παραβολαὶ τοῦ Σωτῆρος	84
28. Μαρτυρικός θάνατος Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου	87
29. Ὁ πῦρ ἀποβλήθη ἀπὸ τὸν νοτιῶν τοῦ Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

(Σελ. 82—103)

ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

	Σελ.
30. Ἡ Χαναναία	95
31. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος	97
32. Ἡ παραβολὴ τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου	100
33. Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ	104
34. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ	107
35. Αἱ παραβολαὶ τοῦ τρυφηλοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Τελῶνου καὶ Φαρισαίου	109
36. Ὁ Ἰησοῦς καὶ τὰ παιδιά. Ὁ πλούσιος νεανίας	112
37. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

(Σελ. 104—130)

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΓΕΙΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΑΥΤΟΥ

98. Θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα	120
39. Αἱ παραβολαὶ περὶ τῆς μελλούσης κρίσεως	124
40. Ὁ νιπτήρ καὶ ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος	128
41. Ἀγωνία τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ καὶ σύλληψις αὐτοῦ. .	132
42. Ἡ καταδίκη καὶ ὁ ἐμπαιγμὸς τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου	136
43. Ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ	141
44. Ἀποκαθήλωσις καὶ ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ	146

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

(Σελ. 131—139)

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ ΔΕΔΟΞΑΣΜΕΝΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

45. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ	151
46. Ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος εἰς τοὺς μαθητάς του	136
57. Ἡ τελευταία ἐμφάνισις τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ Ἀνάληψις αὐτοῦ	157

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

(Σελ. 140—148)

ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

48. Αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα	161
49. Ἀρχὴ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀνά τὰ ἔθνη. Ἐ- πιστροφὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου	164
50. Καταγωγὴ, σπουδαί, κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀνά τὰ ἔθνη	166
Ἀνακεφαλαίωσις καὶ γενικὸν συμπέρασμα	171
Πίναξ τῶν περιεχομένων Εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων	174
Πίναξ εἰκόνων καὶ χαρτῶν	175
Μνημοτεχνικαὶ καὶ παιδαγωγικαὶ τινες σειραὶ ἐπὶ τῶν πε- ριεχομένων	176
Λεξικὸν τῶν περιεχομένων Εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων ..	177
Πίναξ τῶν περιεχομένων	178

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Αὐγούστου 1933

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἀριθ. (Πρωτ. 40822
(Διεκπ.

Πρὸς

τὸν κ. ΕΜΜ. ΚΑΡΠΑΘΙΟΝ

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 1-8-33 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 4-8-33 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 77 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν Γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰερά Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης» βιβλίον σας, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως συμμορφωθῆτε συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῶν εἰσηγητῶν.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὁ Τμηματάρχης
Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἄρθρον 6 τοῦ ἀπὸ 21-9-32 Προεδρικοῦ Διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων κλπ.».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλοῦνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος διατάγματος καανοισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

